PIERRE de COULEVAIN

Dintre numeroasele cărţi pe care le-a scris, două au fost distinse cu Marele Premiu al Academiei Franceze. Este vorba de romanele «Aristocraţie americană» şi «Triumful Evei».“

ISBN (10) 973-21-0783-9
ISBN (13) 978-973-21-0783-6

 Biblioteca Pentru Toţi

serie nouă
41
(1561)

PIERRE de COULEVAIN
Aristocraţie americană

PIERRE de COULEVAIN

Aristocraţie americană

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
COULEVAIN, PIERRE DE
Aristocraţie americană / Pierre de Coulevain ; trad. de Teodora Popa-Mazilu. - Bucureşti : Editura Minerva, 2006
ISBN (10) 973-21-0783-9 ; ISBN (13) 978-973-21-0783-6

I. Popa-Mazilu, Teodora (trad)
821.133.1-31=135.1

Noua serie a colecţiei „Biblioteca pentru toţi"
apare datorită cooperării dintre Ministerul Culturii şi Cultelor,
Uniunea Scriitorilor din România, *MEGApress holdings S.A.*

MINERVA S.A.
Redacţia şi sediul social:
B-dul Metalurgiei nr. 32-44, cod 041833, sector 4, Bucureşti,
O.P. 82 – C.P. 38
Tel.: (021) 461.08.08, 461.08.10; Fax: (021) 461.08.09
www.edituraminerva.ro

Tipărit la MEGApress holdings S.A.

PIERRE DE COULEVAIN

aristocraţie americană

Roman distins cu Marele Premiu al Academiei Franceze

Traducere de TEODORA POPA-MAZILU

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 2006
EDITURA MINERVA • Bucureşti

Redactori: DAN SORIN MANEA, CARMEN MÎRZA
Tehnoredactare computerizată: LIVIU PERŢEA

Prefaţă

Augustine Favre de Coulevain, născută în Franţa în 1838, cea care şi-a semnat cărţile cu pseudonimul Pierre de Coulevain, a fost o scriitoare foarte apreciată la începutul acestui secol, întrucât lucrările sale au fost traduse în mai toate ţările pe unde a călătorit. Viaţa, destul de misterioasă, de altfel, şi-a petrecut-o când în Franţa şi Anglia, când în Italia, Grecia, Algeria şi America, retrăgându-se în ultimii ani în Elveţia, unde a şi murit în 1913, la Lausanne.

Dintre numeroasele cărţi pe care le-a scris, două sunt cele mai valoroase, dovadă şi faptul că ambele au fost distinse cu Marele Premiu al Academiei Franceze. E vorba de romanele *Aristocraţie americană,* scris în 1898 şi apărut prima oară în 1900, şi *Triumful Evei*, tipărit în 1901.

Apărută în peste şaizeci de ediţii numai la Paris, fără a mai pune la socoteală numeroasele traduceri, cartea *Aristocraţie americană,* tipărită în acest an la Editura Minerva, se remarcă prin profunda cunoaştere, de către o scriitoare talentată şi cultivată, a specificului feminin cu tot ceea ce îl caracterizează: frumuseţe, eleganţă, dragoste, gelozie, cruzime, milă, bunătate, iertare, sacrificiu.

Eroina este o tânără şi imens de bogată americancă – Annie Villars – care, înainte de a se mărita, doreşte să petreacă o lună sau două la Paris.

Auzind despre vizita bogatei moştenitoare de peste Ocean, toată marea aristocraţie din faimosul Saint-Germain se grăbeşte s-o invite în speranţa că tânăra se va îndrăgosti de vreun nobil francez, îmbogăţindu-l cu imensa ei avere.

Singurul care o atrage pe Annie este marchizul Jacques d'Anguilhon, un bărbat frumos, aristocrat de viţă veche, dar atât de sărac, încât se hotărăşte să plece în Africa pentru a face avere.

Prietena sa din copilărie, ducesa de Blanzac, care-l iubeşte în taină, pentru a nu-l pierde, îl ajută, deşi cu o cumplită strângere de inimă, să se însoare cu Annie. Pe parcurs, marchizul profund nefericit alături de tânăra sa soţie, – o femeie practică şi lipsită de efuziuni sentimentale –, se apropie tot mai mult de ducesă, ajungând la un moment dat s-o iubească cu patimă. Pus în situaţia de a alege între o soţie cinstită, ataşată, care-l iubeşte în felul ei, fără prea multe efuziuni sentimentale şi o amantă calină, romantică, visătoare, care trăieşte cu intensitate fiecare clipă petrecută împreună, marchizul, în sfârşit, se va hotărî ...

Cum şi cu ce preţ, veţi vedea citind această carte scrisă de o femeie de mare sensibilitate, înzestrată cu un ascuţit spirit de observaţie, cu multă putere de pătrundere şi cu o eleganţă sufletească specific feminină.

T.P.-M.

Partea întâi

Capitolul I

Doamna Villars de pe Madison Square din New York se pregătea să plece spre Europa unde avea de gând să stea o bună bucată de vreme. În vestibul zăceau o mulţime de bagaje cu etichete pentru Paris, scaune pentru vapor şi o droaie de cufere plate, aşa-numitele „cufere pentru cabină", care se vând pe capete în America.

Tablourile şi oglinzile erau acoperite cu pânză, covoarele strânse sul, iar mobilele mai preţioase învelite cu grijă. Pe pereţi, pe etajere vedeai locuri goale, triste şi urâte; în casă începuse să fie frig, iar camerele sunau a gol, aşa cum sună, îndeobşte, mai toate încăperile nelocuite.

Numai biblioteca îşi mai păstra aspectul vesel şi confortabil. Lambriurile de stejar, ornamentele aurite de pe tavan, căminul stil „regina Anna", lampa gen Evul Mediu, vitraliile de un gust rafinat şi rafturile încărcate cu cărţi nu izbuteau totuşi să-i confere un aer sobru.

Fantezia unei femei tinere distrusese efectul sever al acestei încăperi printr-o sumedenie de lucruri moderne, nostime şi de bun-gust. Mai peste tot pe parchet erau întinse covoraşe orientale, blănuri de urs şi de tigru; pretutindeni te împiedicai de scaune înalte cu spătare îmbrăcate în mătase sau scăunele acoperite cu perne pufoase şi parfumate; pe lângă pereţi zăceau canapele înconjurate de paravane, vitrine doldora de obiecte de artă, lămpi cu abajururi fanteziste şi o puzderie de vase cu flori.

O tânără, al cărei chip şi a cărei toaletă erau în deplină armonie cu interiorul camerei din acel sfârşit de secol al XIX-lea, umbla de colo-colo, foarte preocupată, aranjând ziarele şi revistele ilustrate în sertarele unei mese lungi ce ocupa mijlocul bibliotecii.

În timp ce stătea întoarsă cu spatele, de după draperiile ridicate de la uşa-fereastră îşi făcu apariţia un bărbat de vreo treizeci de ani, foarte elegant în ţinuta lui de seară, înalt, cu trăsăturile frumos modelate ale unui saxon de rasă. După ce stătu în prag câteva clipe, se furişă în bibliotecă.

Annie Villars nu-l observă decât în clipa în care tânărul fu lângă ea.

– Frank! spuse ea tresărind. M-ai speriat! Eram atât de preocupată cu aranjatul, încât n-am auzit când ai intrat!

– Îmi dai voie să te ajut?

– Nu, mulţumesc, spuse fata închizând ultimul sertar. Aici am terminat! Cred că ar fi cazul să mă odihnesc un pic!

Domnişoara Villars îşi conduse musafirul spre căminul monumental unde ardea un foc vesel, îi arătă un scaun, iar ea, aşezându-se într-un balansoar, începu să se legene uşor.

– Bine faci, spuse Frank Barnett zâmbind. Leagănă-te fiindcă de plăcerea asta n-o să ai parte în Europa!

– De ce? Crezi că în Europa nu sunt balansoare?

– Ba da, dar sunt tari, greoaie şi anevoie de

manevrat. Cei de acolo nu ştiu să le facă aşa cum le fac tâmplarii noştri şi nici nu se pricep să le folosească.

– În tot cazul, e o invenţie minunată.

– Da, o invenţie cum nu se poate mai fericită. Legănatul ăsta te linişteşte şi face mai plăcută conversaţia. Dacă două persoane care cochetează se leagănă în câte un balansoar sunt gata să pun rămăşag că înţelegerea dintre ele este desăvârşită.

Domnişoara Villars se uită la tânăr cu oarecare uimire.

– Nu te credeam un atât de fin observator, spuse ea.

– Mulţumesc, ripostă Barnett înclinându-se. Mie, continuă el, mi se pare că balansoarul e un admirabil instrument de cochetărie pentru o femeie. Îi pune în valoare bustul, mâinile, picioarele ... Şi-apoi, e un mijloc de a-i linişti nervii. Prin legănarea aceasta americanca îşi trădează starea de spirit, aşa cum şi-o trădează spaniola prin mişcările evantaiului. Balansoarul îi arată pacea lăuntrică sau, dimpotrivă, reflecţia precipitată, mânia, îmbufnarea ... Uite, de pildă, în momentul ăsta, legănatul dumitale exprimă oboseala.

– Nu mă miră, răspunse Annie Villars râzând, căci de-abia mai stau ... Credeam că n-o să mai isprăvim cu împachetatul ...

– În sfârşit, iată-te în ajunul călătoriei în Europa, călătorie pe care o visai de atâta vreme...

– Da, numai că acum când a sosit momentul să

părăsesc New Yorkul mă simt nespus de tristă. Dacă aş avea curajul, mi-aş desface cuferele şi aş pune toate lucrurile la locul lor.

– Şi de ce n-ai curajul?

– Pentru că ar fi zadarnic. Peste patruzeci şi opt de ore le-aş împacheta din nou! Sincer vorbind, nu credeam că despărţirile vor fi atât de grele. Toată ziua mi-am simţit ochii plini de lacrimi şi mi s-a înroşit nasul! Nu ţi se pare ridicol?

– Ridicol? Nu. Părinţii, prietenii dumitale merită câteva regrete.

– Ştii ce mi se pare curios? Faptul că împachetându-mi bibelourile aveam impresia că n-am să le mai văd niciodată. Oare asta să fie ceea ce numim presimţire? Poate că voi pieri înecată, că voi muri de friguri la Roma sau de pneumonie pe undeva, prin Paris. N-aş fi nici prima, nici ultima căreia i s-ar întâmpla aşa ceva.

– În ce te priveşte, există un lucru de care mă tem mult mai mult decât înecul, frigurile sau pneumonia.

– Ce anume? întrebă curioasă fata.

– Capcanele întinse moştenitoarelor bogate. Capcanele pe care europenii se pricep să le întindă cu atâta iscusinţă şi care au forma de coroană închisă sau deschisă. Oricât ar fi de cu judecată, americanca le priveşte la început curioasă, apoi din ce în ce mai dornică să pună mâna pe una dintre ele. Se apropie prea mult de ele şi pac! se pomeneşte prinsă în laţ mai înainte de a avea vreme să se dezmeticească. Şi uite aşa o vezi ducesă, marchiză sau contesă …

Domnişoara Villars nu-şi putu stăpâni râsul.

– Frank, spuse ea, ar trebui să scrii un *Îndreptar* pentru fetele care se duc în Europa! Să le semnalezi pericolele la care se expun şi să le pui în gardă.

– Mi-aş pierde timpul de pomană. Titlurile, numele aristocratice exercită asupra lor o fascinaţie pe care ar fi zadarnic să încerc să le-o explic, fie chiar şi fetelor cu cele mai logice şi ascuţite minţi.

– În ce mă priveşte, poţi să fii liniştit. Ocup în societate o situaţie care-mi satisface pe deplin ambiţia şi vanitatea. Te rog să mă crezi că aş fi ultima care să se lase încântată de un titlu, iar tu, care mă cunoşti de atâta vreme, ar trebui să fii sigur de acest lucru.

– Poate că nu te vei lăsa încântată de un titlu, dar de un bărbat din înalta aristocraţie franceză s-ar putea. Doamna de Keradieu te va introduce în foburgul Saint-Germain şi te va arunca – evident, cu cele mai bune intenţii – în gura cine ştie cărui leu. Va fi o minune dacă vei scăpa nedevorată. Sincer vorbind, tremur la gândul că imensa zestre pe care o ai va aţâţa pofta bărbaţilor fără scrupule, care, nefiind în stare să facă vreo treabă cu mintea sau cu braţele, au devenit vânători de zestre. Vor face pe dezinteresaţii, îţi vor săruta mâinile, vor debita minciuni cu carul … S-ar putea să te simţi încântată de complimentele şi de elocinţa lor; poate că la început îi vei găsi prozaici, stângaci, plictisitori. Dar de la asta şi până la faptul de care mă tem eu nu e decât un pas.

– Dacă aş fi o puştoaică, poate că îngrijorarea ta ar fi îndreptăţită. Dar nu uita că eu am douăzeci şi unu de ani – deci de trei ori vârsta judecăţii – şi au trecut trei ani de zile de când am ieşit în lume ...

– Da, într-o lume alcătuită din prieteni, din oameni pe care-i cunoşti de ani de zile. Experienţa asupra firii omeneşti ţi-e deci foarte limitată.

– Nu chiar atât cât crezi, domnul meu! Am întâlnit de nenumărate ori şi minciuna, şi ipocrizia ca să fiu în stare să le recunosc, răspunse fata pe un ton sec.

– E şi rău, dar e şi bine, spuse liniştit Frank Barnett. Dacă tatăl tău şi-a exprimat prin testament dorinţa de a nu te duce în Europa înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani, a făcut-o fiindcă nădăjduia că până la această vârstă vei fi măritată şi deci va avea cine să te apere împotriva vânătorilor de zestre.

– O, fii liniştit, voi şti să mă apăr şi singură, spuse fata cu o expresie care-i dezvălui tăria de caracter. Nu mă va răpi nimeni şi nu mă voi mărita cu nimeni împotriva voinţei mele. De altfel, am ferma intenţie de a mă înapoia în America tot ca domnişoara Villars.

– Să dea Domnul să fie aşa!

Cuvintele acestea fuseseră rostite de tânărul Barnett cu o căldură care o făcu pe Annie să se îmbujoreze brusc.

– Frank, spuse fata râzând spre a-şi ascunde tulburarea, tu faci parte dintre cei care nu acceptă ca nicio femeie şi niciun dolar să părăsească America!

– Într-adevăr, nu pot să văd fără mânie cum fetele noastre duc trântorilor de peste Ocean averile care i-au costat de multe ori pe părinţii lor sănătatea, ba chiar şi viaţa. Dacă lucrurile vor continua astfel, vom fi nevoiţi, într-o bună zi, să facem o incursiune în Europa pentru a ne lua îndărăt avuţia naţională. Femeile noastre sunt cam ingrate; ele nu apreciază nici bunătatea, nici devotamentul. În America noi le-am recunoscut toate drepturile, le-am acordat toate privilegiile. Trăiesc într-un lux încă necunoscut în Europa şi şi-au luat de mult partea leului. Şi cu toate astea nu sunt câtuşi de puţin mulţumite. Acum au nevoie de coroane de ducese şi de marchize şi, fiindcă bărbaţii americani nu le pot oferi astfel de fleacuri, preferă aristocraţii din Europa care sunt plini de ifose, şi n-au un chior în buzunar ...

– Vai, dragul meu, vorbeşti întocmai ca ziarele mondene. Ei bine, află că eu nu aprob atacurile lor împotriva aristocraţiei din Europa. De îndată ce un nefericit de lord sau de baron pune piciorul în America, îi publică imediat biografia, îi atribuie intenţii venale, îi sar în cap şi încearcă să-l discrediteze, ridiculizându-l. Mai că-mi vine a crede că toată înverşunarea asta este, de fapt, invidie.

– Invidie? Nu, draga mea, suntem îndeajuns de bogaţi şi de puternici ca să nu mai fim acuzaţi de aşa ceva, spuse tânărul cu un accent de mândrie. Când am văzut că urmaşii cruciaţilor, ai vechilor triburi germanice, vlăstare ale familiilor princiare dau buzna în America să-şi vândă pergamentele cu vechi

peceţi regale, am fost atât de decepţionat, încât am trecut brusc de la încredere la cea mai mare neîncredere, învăluind o clasă întreagă în dispreţul pe care-l meritau doar câţiva degeneraţi care-şi tocaseră averile. La un moment dat, am avut asemenea prejudecăţi împotriva aristocraţiei, încât am fost cumplit de furios şi m-am simţit teribil de umilit când sora mea Mary mi-a spus că se mărită cu un conte austriac.

– Da, mi-aduc aminte, spuse Annie. Iar acum stai cu săptămânile la castelul lor şi la castelele prietenilor lor, faci vizite prinţilor şi ducilor şi încă atât de des, încât până la urmă ai să fii învinuit de snobism.

Frank Barnett roşi.

– Snobismul e caracteristic parvenitului, iar eu nu-s parvenit. În cinci ani de zile de când frecventez ceea ce în Europa se numeşte „înalta societate", am avut timp suficient s-o studiez. E mai bună decât credeam. Viaţa în Europa e mai puţin dură, ai o senzaţie de tihnă. Ca să fiu cinstit, trebuie să recunosc că un european de viţă aleasă e mai uman, mai îngăduitor, mai paşnic. Ţi-am mai spus că vara trecută m-am întâlnit în Boemia, la prinţul Varna, cu ducele d'Orléans; am vânat împreună opt zile; ei bine, mi-a făcut impresia unui om foarte distins. De mai multe ori, când am adus vorba despre Franţa, am văzut cum i se umplu ochii de lacrimi. Când am plecat mi-a spus: „Sunteţi cât se poate de fericit, domnule, că vă puteţi duce la Paris. O, de-aţi şti cât

vă invidiez!" Am sesizat în cuvintele lui o mâhnire atât de sinceră, încât pur şi simplu am fost impresionat. Dacă aş fi putut anula cu un milion de dolari legea exilului privitoare la el, aş fi dat imediat aceşti bani.

– Ar fi fost într-adevăr un lucru nostim din partea unui republican.

– Aristocraţii europeni n-au cine ştie ce valoare în ochii noştri căci n-au forţa necesară să lupte împotriva curentului, dar au totuşi un farmec al lor. Îţi dau impresia că sunt foarte rafinaţi ...

– Ca ducele d'Orléans, de pildă, adăugă Annie cu ironie.

– Da, ca ducele d'Orléans, repetă Frank Barnett. Din păcate, cei mai mulţi dintre ei sunt depăşiţi de evenimente, par – dacă pot să spun astfel – învechiţi. Caracterul lor are fisuri, e ciobit întocmai ca un porţelan vechi. Par totuşi capabili de acte de eroism.

– E şi asta ceva ...

– Prea puţin, căci eroismul lor e foarte rar solicitat de viaţa modernă. Mai necesare le-ar fi energia şi cinstea. Nu prea cred că ai fi fericită să ştii că ai un bărbat brav, gata oricând să-şi dea viaţa pentru ţară, dacă te-ar înşela şi te-ar face nefericită.

– Nu, într-adevăr ...

– Mi s-ar părea firesc, ba chiar inteligent ca aristocraţia să vrea să reîntinerească prin căsătorii cu fete de alte naţii, dar ea nu se gândeşte la aşa ceva. Bărbaţii bogaţi se însoară numai cu fete din lumea lor. Doar cei ruinaţi sau decăzuţi aleargă după

americance. Sincer vorbind, nu e prea măgulitor pentru fetele noastre.

– Oh, în privinţa asta nu prea avem de ce ne plânge. Cele mai multe dintre americancele care s-au măritat cu nobili erau nişte parvenite. Neputând pătrunde în societatea noastră, s-au dus să-şi cumpere soţi cu titluri în Europa.

– Da, dar, după ce-au devenit prinţese sau ducese, noi le-am primit în mijlocul nostru ...

– Le-am primit pentru că e lucru ştiut că soţul o înnobilează pe femeie. Şi eu aş fi făcut la fel dacă aş fi fost în locul lor. Viaţa este atât de scurtă, încât ar fi păcat să nu te bucuri de toate binefacerile ei. În ce mă priveşte însă, te rog să mă crezi că eu una nu mi-aş părăsi locul pe care-l ocup în societatea new-yorkeză ca să devin o parvenită într-un oarecare foburg Saint-Germain. Ar fi de-a dreptul stupid.

– Ai perfectă dreptate. Între noi fie vorba, americancele pierd foarte mult văzute în mijlocul unei reuniuni aristocratice. Unele par paralizate de timiditate, altele, dimpotrivă, dau dovadă de prea multă dezinvoltură şi familiaritate. Deşi mai frumoase şi mai elegante decât majoritatea duceselor şi marchizelor, arată întotdeauna mai puţin bine.

– De ce? întrebă domnişoara Villars oarecum jignită.

– Pentru că femeile din Europa pun artă în tot ceea ce fac, în tot ceea ce spun ... Burghezele par tot timpul afectate, fapt pe care n-ai să-l observi la doamnele din elită. Ele sunt nişte actriţe desăvârşite

şi, crede-mă, au fost necesare secole ca aristocraţia să ajungă la acest grad de rafinament. Alături de ele, americancele – chiar cele foarte frumoase şi tinere – par prozaice, un pic cam vulgare, făcând impresia unor flori brodate de curând pe un material vechi. Şi să-ţi mai spun, draga mea, că bărbaţii din Europa nu apreciază câtuşi de puţin femeile naturale? Sunt mult prea blazaţi pentru aşa ceva. Lor le plac femeile sofisticate, buzele date cu ruj, ochii retuşaţi cu o cochetărie savantă. Am văzut, în intimitate, destule cupluri americano-europene. Tocmai soţii care păreau că se înţeleg cel mai bine mi-au făcut impresia că nu se înţelegeau deloc.

– Totuşi, se pare că americancele măritate cu străini o duc destul de bine.

– Datorită abnegaţiei femeilor. Americanca face pentru un soţ european nişte sacrificii pe care nu le-ar face pentru un bărbat din ţara ei. Am creat o mare naţiune, dar am neglijat să folosim adevăratele calităţi ale femeii. Am răsfăţat-o prea mult. Acum ea ne tratează ca pe nişte şcolari, ajungând să se creadă superioară nouă, bărbaţilor. Americanca măritată cu un european devine supusă, ştie să se mlădieze, se mulţumeşte cu mai nimic şi se conformează, fără să murmure, gusturilor şi dorinţelor domnului şi stăpânului ei. Aproape că nici n-o mai recunoşti. Trebuie să ştii însă că tuturor prinţeselor, duceselor şi marchizelor americane le-a fost cumplit de greu până au învăţat să se supună. Aproape că am ajuns să cred că Providenţa le trimite pe unele dintre fetele

noastre în Franţa sau în Italia ca să înveţe cum să se poarte şi care le e menirea lor de femei.

– Sunt grozav de curioasă să-i văd şi eu îndeaproape pe aceşti oameni, spuse domnişoara Villars. Mi-ai împărtăşit impresiile tale, acum ţi le voi împărtăşi şi eu pe ale mele. Vor fi, probabil, total deosebite de ale tale, aşa că s-ar putea să ne certăm.

– Sper că n-ai de gând să rămâi în Europa mai mult de un an, spuse tânărul cu o vădită nelinişte.

– O, nu, fiindcă va trebui să fiu de faţă la nunta lui Clare.

– Cât vei lipsi, voi termina şi eu cu decorarea şi cu mobilarea vilei mele. Mă voi distra deschizând lăzile pe care le-am adus din toate părţile globului şi de care aproape că am şi uitat.

– Ştii ce-ar trebui să faci? spuse Annie.

– Ce?

– În decembrie, George Ottis urmează să se întâlnească cu noi la Roma. De ce n-ai veni împreună cu el?

Chipul lui Frank Barnett străluci de bucurie.

– Îmi îngădui să vin? întrebă el emoţionat.

– Nu numai că-ţi îngădui, dar chiar te rog! Clare îl va acapara în chip firesc pe George, aşa că eu şi cu mama vom fi singure. Situaţia nu va fi prea plăcută, spuse Annie cu acea sinceritate oarecum brutală care le caracterizează pe americance.

Chipul tânărului se întunecă. De trei ani de zile Annie Villars se tot juca astfel cu el.

– Bine, spuse el după un timp: am să vin să vă

văd la Roma. Acum nu-mi mai rămâne decât să vă urez călătorie plăcută.

– Nu vii mâine la vapor?

– Nu! Plec în zori la Lenox. De altfel, mă tem să nu mă pierd în mulţimea adoratorilor tăi. Aş fi vrut un cuvânt de despărţire mai puţin formal decât cel pe care-l vei spune prietenilor tăi. O să ai destulă lume şi fără mine care să-ţi asigure o plecare spectaculoasă. Prieteni, flori, urări de drum bun ... Fetele ţin întotdeauna la aşa ceva ... Un triumf care le convinge de importanţa lor în societate.

Domnişoara Villars se înroşi de ciudă.

– S-ar crede că noi suntem cele mai vanitoase făpturi de pe faţa pământului!

Frank Barnett se ridică şi spuse zâmbind:

– Iartă-mi această ultimă maliţiozitate, ca şi pe toate celelalte.

– Fii liniştit! Te iert! spuse Annie.

– Dacă crezi că-ţi pot fi de folos cu ceva, dă-mi un semn ... Sunt cu totul la dispoziţia ta. Dragă Annie, nu ai nici tată, nici frate, iar noi doi suntem prieteni vechi, aşa că n-ai de ce să te jenezi ...

Domnişoara Villars păru oarecum tulburată.

– Da, Frank, am să-mi aduc aminte de ce mi-ai spus, rosti ea cu blândeţe.

– Şi străduieşte-te să nu devii nici ducesă, nici marchiză, fiindcă nu ne putem lipsi de tine aici!

– Fii fără grijă! Mă voi întoarce! Voi reveni! repetă fata cu siguranţa nezdruncinată a unei persoane care crede cu tărie în voinţa sa. Apoi,

ridicându-se din balansoar, întrebă: le-ai văzut pe mama şi pe Clare?

– Da, mi-am luat rămas-bun de la amândouă.

– Atunci, la revedere până în decembrie, când ne vom întâlni la Roma.

– La revedere, Annie.

Cei doi tineri se priviră câteva clipe în adâncul ochilor, apoi schimbară o scurtă, dar puternică strângere de mână, după care Frank se depărtă încet.

Ca şi cum un instinct nelămurit ar fi înştiinţat-o pe domnişoara Villars că dragostea şi fericirea se aflau lângă ea, făcu un pas înainte, cu buzele tremurând. Fu gata să-l strige pe Frank, dar rămase pironită locului, cu buzele lipite. Când auzi uşa de la intrare trântindu-se, Annie se aşeză la loc în balansoar, cu ochii plini de nişte lacrimi pe care le numi stupide.

În aceeaşi clipă o fată blondă, înaltă, îmbrăcată într-o elegantă rochie de casă, intră ca o furtună şi plantându-se în faţa lui Annie o întrebă:

– Ei, cum e?

– Ce să fie?

– Aţi vorbit? V-aţi logodit?

– Logodit? Eşti nebună?

– Vai, e cu putinţă să nu-ţi fi spus nimic? Şi doborâtă de mâhnire, Clare May se aşeză pe covoraşul de la picioarele verişoarei sale. Credeam totuşi că teama de a te pierde îi va dezlega limba măcar în ultimul moment. E din cale-afară de timid, căci Frank te iubeşte. Până şi un orb şi-ar da seama

de asta din sunetul glasului său atunci când vorbeşte cu tine. În ciuda sentimentelor sale, caraghiosul ăsta riscă să te piardă. Nobilii scăpătaţi pe care îi vom întâlni în Europa n-au să fie nici atât de discreţi şi nu-şi vor face nici atâtea scrupule.

Domnişoara Villars se opri brusc din legănat.

– Oh, taci, spuse ea. Am fost destul de prevenită în legătură cu treaba asta! Parcă v-aţi înţeles cu toţii să-mi stricaţi plăcerea acestei călătorii!

Apoi, începând să se legene furioasă, adăugă:

– Mi se pare că şi tu ai fost în Europa şi te-ai întors, nu-i aşa?

– Da, dar noi două avem firi deosebite. Tu eşti mult mai impresionabilă.

– Spune mai bine că sunt sentimentală şi romantică!

– O, nu, slavă Domnului! Nici chiar aşa! Cred totuşi că te-ai lăsa mai uşor convinsă decât mine. Şi, apoi, ai o avere care ar ispiti şi o alteţă regală. Ziarele, începând cu *New York Herald*, vor anunţa cu surle şi trâmbiţe sosirea la Paris a bogatei domnişoare Villars din New York. Ai să vezi rezultatul. Tremur de pe acum!

– Fii liniştită, n-am să mă mărit niciodată cu un străin, şi cu unul sărac încă. Nu pentru că n-aş vrea să îmbogăţesc pe cineva, ci fiindcă mă tem să nu fiu luată de nevastă numai pentru banii mei. Află, draga mea, că încă nu s-a născut bărbatul care să mă facă să părăsesc America!

– Să nădăjduim! În orice caz, eu am să deschid

bine ochii! Închipuie-ţi cam ce-ar spune mătuşile noastre, văzându-te pe tine, o Villars, fiica fratelui lor Philippe, măritată cu un francez sau cu un italian, de fapt cu un catolic! Cred că s-ar îmbolnăvi amândouă şi nu ţi-ar ierta niciodată acest afront. Dacă au stăruit atâta să te însoţesc în Europa, au făcut-o pentru că n-au prea mare încredere în tăria de caracter a mamei tale. Între noi fie zis, părăsindu-l pe George în acest moment şi acceptând să merg cu tine înseamnă o puternică dovadă de prietenie din partea mea.

– Mai bine fii sinceră şi mărturiseşte că-ţi pare grozav de bine că-ţi vei cumpăra trusoul şi rochia de mireasă de la Paris.

– Aşa e! Dar să ştii că nu m-aş fi dus în Europa doar pentru atâta lucru!

Tot vorbind, Clare îşi scoase acele din păr; pletele i se revărsară brusc pe umeri ca un val de mătase aurie, moale şi ondulat. După ce-şi scutură părul, sări sprintenă în picioare.

– Văd că n-ai făcut mai nimic, zise ea privind în jur.

– Cum n-am făcut nimic? Am strâns ziarele, revistele, stampele.

– Nu vrei să te ajut?

– Nu, mulţumesc.

– Atunci grăbeşte-te. E zece şi jumătate.

După ce rămase singură, domnişoara Villars îşi reluă treaba. Aşeză în vitrinele doldora de lucruri cupele pline cu mărunţişuri rare. Din când în când,

privea lung câte un bibelou sau o fotografie. După ce goli căminul, etajerele, mesele, răsuci toate cheile, trase cu grijă draperiile grele de culoare verde care acopereau rafturile bibliotecii, apoi aruncând o privire de jur-împrejur se depărtă, cu chipul grav, fără să bănuiască totuşi că păşise pe calea care avea s-o ducă exact acolo unde refuzase cu străşnicie să meargă.

Capitolul II

Familia Villars ocupa un loc de frunte în societatea înaltă din New York. Făcea parte dintr-un neam sănătos, cinstit şi auster. Strămoşul lor fusese odrasla mai mică a unei mari familii engleze care încă mai exista. Închis în Turnul Londrei din cauza ideilor sale înaintate, a izbutit să evadeze şi să fugă în Lumea Nouă, unde a întemeiat o familie de republicani.

Philippe Villars, tatăl lui Annie, murise tânăr, în urma unui accident de vânătoare. Fusese un avocat celebru şi un om de o înaltă probitate.

În testamentul său, domnul Villars îşi exprimase dorinţa ca fiica sa să nu se ducă în Europa înainte de a împlini douăzeci şi unu de ani. Nădăjduia, desigur, aşa cum dedusese şi Frank Barnett, că până la acea vârstă va fi măritată. Probabil că numai teama ca fata să nu fie expusă manevrelor vânătorilor de zestre îi dictase avocatului acea interdicţie, pentru că în general americanul nu îngrădeşte în niciun fel libertatea copiilor săi.

La intrarea sa în lume, domnişoara Villars fusese clasată nu printre „frumoase“, ci printre cele numite *sweet*, adică încântătoare. De statură potrivită, fata avea linii armonioase şi o siluetă elegantă. Culoarea delicată a feţei, părul de un blond închis, dar cu reflexe aurii, ochii mari, căprui, care îi luminau chipul, un chip copilăros cu trăsături fine, dar cu o remarcabilă expresie de voinţă ar fi făcut din ea o fiinţă

încântătoare dacă nu i-ar fi lipsit acel dram de gingăşie şi de graţie specific femeilor frumoase. Mişcările îi erau prea bruşte, tonul prea tranşant. Vocea cultivată îşi pierduse sunetul nazal care deranjează urechile englezilor, dar devenise seacă şi monotonă. În ciuda acestor cusururi care puteau să sară în ochi mai ales străinilor, fata plăcea totuşi. Şi plăcea fiindcă avea în ea un fel de voioşie, de lumină care dădeau impresia unei făpturi fericite, bune şi sănătoase.

Între paisprezece şi optsprezece ani, studiul, exerciţiile fizice întăritoare şi plăcute o feriseră pe Annie de reverii bolnăvicioase, de toropeli şi leneviri morbide, aşa încât ieşise victorioasă şi pură din temuta criză a pubertăţii.

După ce-şi făcuse intrarea în lume, viaţa nu fusese pentru ea decât un şir de triumfuri. În America, adevăratele mondene sunt fetele, cu atât mai strălucitoare, mai ahtiate după distracţii, cu cât nimic nu le stinghereşte libertatea şi tinereţea.

Annie avusese numeroşi admiratori, dar niciunul nu izbutise să-i inspire un sentiment serios. În adâncul inimii ei avea o preferinţă deosebită pentru Frank Barnett. Tânărul era frumos, elegant, vorbea plăcut. Având o foarte mare avere, nu fusese niciodată constrâns să muncească. Şederile îndelungate în Europa îl şlefuiseră; de trei ani de zile era „cavalerul servant“ al lui Annie. Îi trimitea cele mai rare flori, îi oferise un loc special pe iahtul său, dar toate aceste atenţii nu stârniseră în ea decât o

caldă prietenie. Se gândise de multe ori că Frank ar putea fi într-o bună zi soțul ei și perspectiva nu-i displăcuse.

De câteva ori domnul Barnett se simțise îmboldit să i se destăinuiască, dar, fiindcă domnișoara Villars spunea mereu că nu se va mărita înainte de a da o raită prin Europa, tânărul n-a vrut să se expună unui refuz, care – ținând seama de mândria sa și de caracterul fetei – ar fi putut să devină definitiv.

Călătoria în Europa era unica dorință ce devenise pentru Annie un fel de idee fixă. Annie avea o verișoară mai de departe, mai mare cu zece ani ca ea, care se măritase cu un francez, baronul de Keradieu. Verișoara aceasta petrecuse cu o vară în urmă câteva săptămâni la țară, la doamna Villars, prilej cu care își invitase rudele din America să petreacă o vară întreagă la Paris. Se oferise să le introducă pe Annie și pe Clare în societate și le vorbise despre perspectiva unor baluri și a unor serate strălucite, fapt ce sporise dorința tinerei Annie de a călători în Europa.

Avertismentele adresate domnișoarei Villars nu avuseseră alt rezultat decât de a o face și mai curioasă să-i cunoască pe bărbații din aristocrație. Ei reprezentau un anume pericol, și pericolele de acest gen o atrăgeau în mod deosebit pe tânăra domnișoară.

Mama domnișoarei Villars era una dintre femeile răsfățate de soartă, cum sunt, de altfel, destule în America. În tinerețe, fusese deosebit de frumoasă.

Cu toate că părul îi albise de timpuriu, chipul îi era încă foarte tânăr; cu trăsături fine și regulate, cu ochii negri, mari și strălucitori, era la patruzeci și cinci de ani încă nespus de atrăgătoare. Nu avusese în viață – în afară de faptul că rămăsese văduvă de timpuriu – nicio altă supărare. Înzestrată cu un simț practic deosebit, era foarte pricepută în afaceri și în administrarea bunurilor. Deși fabulos de bogată, era foarte bună la suflet și nu cunoștea nici pe sfert ticăloșiile omenești. Bucurându-se de o sănătate de fier, purtând tot timpul un carnet de cecuri asupra sa pentru a-i ajuta pe cei sărmani, „mătușa Mary“, cum îi spuneau aproape toți cei apropiați, era foarte populară în societatea newyorkeză.

În general, americanca nu prea are autoritate asupra copiilor ei. Când aceștia sunt mari, ea renunță cu plăcere la autoritatea maternă și se lasă tratată de ei ca o soră mai mare. Așa se explică și faptul că între Annie și mama sa exista o intimitate încântătoare. În timpul discuțiilor pe care le aveau seara își povesteau totul: flirturi, succese mondene, vorbeau despre afaceri și, mai ales, femei fiind, discutau despre toalete.

Doamna Villars avea o încredere absolută în fiica ei. Cum Annie îi spusese că nu se va mărita niciodată cu un străin, mama sa, ferm convinsă de acest lucru, nu-și făcea niciun fel de probleme. Cum totuși cumnatele sale izbutiseră s-o neliniștească un pic, ținea foarte mult ca nepoata sa Clare s-o însoțească în acea faimoasă călătorie în Europa ca, în caz de

nevoie, s-o ajute să împiedice vreun pas necugetat din partea fiicei sale.

Clare May era cu patru ani mai mare decât verişoara sa Annie şi reprezenta, fizic şi moral, adevăratul tip al americancei. Înzestrată cu un colorit uimitor, Clare era o fată plină de exuberanţă, poseda o inteligenţă lucidă, lipsită de sentimentalism, era dreaptă, loială şi ferm convinsă că bărbatul fusese creat numai pentru a hrăni, a îmbrăca, a distra şi sluji femeia. Până atunci, Clare îşi îngăduise să refuze cele mai tentante partide din New York. Căsătoria pentru americancă este acel „sfert de ceas" al lui Rabelais. Perspectiva de a avea un bărbat, copii şi o casă de condus nu surâde deloc unei fete frumoase şi mai ales bogate. Ea nu acceptă îndatoririle ce-i revin decât după ce s-a distrat gustând din mai toate plăcerile vieţii.

Pe tânărul George Ottis nu-l descurajaseră câtuşi de puţin capriciile domnişoarei Clare May. El îşi urmărise statornic ţinta, reuşind în cele din urmă să izbutească. Fata i-a acceptat cererea în căsătorie, la începutul lunii decembrie, dar cum făgăduise că-şi va însoţi verişoara în Europa, nunta a fost hotărâtă după ce se va înapoia acasă. Ca logodnicul ei să fie sigur că ea îşi va ţine cuvântul, îl rugase să vină s-o vadă la Roma.

De când îi muriseră părinţii, domnişoara May locuia la doamna Villars. Verişoarele se iubeau ca două surori. Una era mai frumoasă, mai plină de strălucire, cealaltă mai inteligentă şi mai bogată, dar

niciodată şarpele invidiei nu izbutise să se strecoare în sufletele lor. Acceptând s-o însoţească în acea călătorie, Clare îşi propusese să-şi supravegheze îndeaproape verişoara şi s-o readucă – cu orice preţ – în America.

În anturajul domnişoarei Annie Villars exista totuşi cineva căruia această călătorie îi producea o bucurie de nedescris: persoana se numea Catherine Makay şi era bătrâna dădacă a tinerei Annie, o irlandeză înaltă şi uscată care îşi adora stăpâna.

Catherine avea un chip cam aspru, îmblânzit însă de un surâs deschis, plin de sensibilitate şi de bunătate. Dădaca – aşa cum îi spunea toată lumea – avusese grijă de Annie încă din leagăn, închinându-i nu numai tot timpul său, ci şi toată comoara sa de afecţiune. Fetiţa o necăjise cumplit prin caracterul ei independent, cât şi prin dispreţul faţă de basmele pe care i le istorisea doica. Ea voia poveşti adevărate, nu închipuiri cu zâne şi spiriduşi în care nu credea pentru nimic în lume. Mângâierile o enervau, efuziunile şi laudele exagerate i se păreau ridicole. Toate aceste nimicuri duceau mereu la certuri şi la împăcări, la discuţii fără sfârşit între dădacă şi fetiţă. Irlandeza mai domolise totuşi firea micuţei americance, iar mica americancă izbutise s-o facă pe dădacă să renunţe la superstiţiile sale, aducând-o tot mai aproape de real şi de adevăr.

Mai târziu, dădaca fusese cumplit de geloasă pe institutoarea lui Annie. Ca să evite prezenţa unei alte străine, Catherine se transformase, încet-încet, în

camerista tinerei sale stăpâne. O trezea în fiecare dimineață, îi aducea pe tavă o ceașcă de cafea și uneori câteva flori. Seara, după ce o pieptăna și-i peria părul, o culca, apoi, așezându-se lângă patul ei, îi istorisea o mulțime de lucruri: ce văzuse, ce auzise, ce mai vorbea lumea. Annie o asculta bucuroasă căci femeia se pricepea să istorisească într-un mod deosebit de plăcut. După ce fata adormea, o săruta pe frunte și făcea asupra ei semnul crucii. Ei bine, tocmai femeia aceasta simplă și umilă sădise în sufletul lui Annie un grăunte de idealism care avea să încolțească și să înflorească în Europa.

Capitolul III

Americancele, oricât ar fi de bogate, călătoresc întotdeauna foarte simplu. Doamna Villars nu luase cu sine decât pe Catherine Makay, o cameristă și un curier, un om de încredere care servise multe persoane din familia ei. Urmând sfatul unei prietene, reținuse, pentru ai ei, primul etaj al hotelului Castiglione.

Proprietăreasa, care cunoștea pe mai toți marii bogătași ai Americii, nu omisese nici cel mai mic amănunt menit să facă impresie noilor sale cliente. Când s-au văzut într-un apartament elegant, bine încălzit, plăcut luminat și împodobit cu flori, au scos o exclamație de bucurie. Prin ușile larg deschise admirară salonul somptuos, cu tavan pictat, cu pereții îmbrăcați în brocart, mobilat elegant, apoi dormitoarele înalte, vesele, pline de prospețime, sufrageria luxoasă cu tacâmurile pregătite pentru cină. Interiorul acesta în care puzderia de flori și focul din sobe dădeau impresia de viață semăna atât de puțin cu un interior de hotel, încât americancele se simțiră imediat cuprinse de acea bună dispoziție pe care ți-o dă, în general, propriul tău cămin; cea mai încântată fu doamna Villars, care se tot plimba de colo-colo repetând:

– Ne vom simți foarte bine aici, da, da, foarte bine!

A doua zi dimineață, Annie sări grăbită din pat și alergă nerăbdătoare la fereastră să arunce o privire asupra Parisului. După ce admiră o vreme strada Castiglione, ridicându-și ochii zări în stânga săgețile

elegante ale bisericii Sainte-Clotilde, Domul Invalizilor, iar în dreapta Coloana Vendôme şi acoperişul Operei. Îmboldită de curiozitate, se grăbi să-şi facă toaleta.

De îndată ce se îmbrăcă, se duse cu Clare şi cu dădaca în Place Madeleine, cumpără un coş întreg cu flori, câteva plante mari şi se întoarse la hotel.

În ciuda dorinţelor sale de călătorii, americanca are un foarte viu ataşament pentru ţara sa. În afară de cartea de rugăciuni, de *Baedeker*, de *Jurnalul* ei zilnic, de carnetul cu adrese, ea duce cu sine peste tot portretele părinţilor, ale prietenilor, deseori chiar fotografia casei sau a unui animal favorit, un morman de obiecte care sunt zeii săi domestici cu care îşi alcătuieşte peste tot un fel de cadru intim ce schimbă total banalitatea unui apartament de hotel.

Doamna Villars şi cele două fete îşi aranjaseră măsuţele de scris şi puseseră ici şi colo vase încărcate cu flori. După ce li se aduse şi un pian se simţiră aproape ca la ele acasă şi nu mai încercară niciun regret pentru splendorile casei lor din Madison Square.

După două săptămâni Annie cunoştea Parisul mai bine decât majoritatea pariziencelor. Baroana de Keradieu se afla încă la ţară, prietenele pe care cele trei americance le aveau la Paris se aflau la Nisa, aşa că avură timp destul să viziteze capitala Franţei. Dimineaţa, Annie şi verişoara ei, însoţite când de doamna Villars, când de Catherine, vizitau bisericile, muzeele, locurile istorice. După-amiaza frecventau modistele, croitoresele, umblau prin magazine sau

făceau o plimbare cu trăsura. Seara, după ce-şi puneau rochiile de casă, îşi scriau impresiile în *Jurnal* sau se ocupau de scrisori.

Americancele sunt mari amatoare de epistole, scriu cu o uşurinţă remarcabilă, fără ştersături şi fără ezitări. Scrisorile lor pline de farmec sunt uneori adevărate capodopere. Cum mai toate au câte un *Jurnal* unde îşi scriu impresiile, *Jurnalele* acestea sunt un fel de fotografii cerebrale, developate cu multă lumină şi, mai ales, cu multă precizie. Găseşti în ele reflecţii originale, observaţii de mare fineţe, dar nici urmă de senzaţii. O europeancă ar povesti ce-a simţit; o americancă povesteşte ce-a văzut.

Chiar în ziua înapoierii sale la Paris, adică în 5 februarie, baroana de Keradieu dădu fuga la hotelul „Castiglione“. După schimbul amical de bun venit şi de noutăţi, baroana o întrebă pe Annie dacă îi place Parisul.

– O, nespus de mult, răspunse fata. Ceea ce mi se pare foarte curios e că mă simt aici ca la mine acasă, ca şi cum Champs-Elysées, bulevardele, Rue de la Paix ar face parte din New York.

– Mda! Adevărul e că americancele se simt mai puţin străine la Paris decât majoritatea provincialelor din Franţa. Parisul este, într-adevăr, a doua patrie a noastră.

– Ei bine, eu vă mărturisesc că nu mă simt atât de pariziancă, spuse râzând domnişoara May. De altfel, cu cât călătoresc mai mult, cu atât mă simt mai legată de ţara mea.

– Trag nădejde că nu te numeri totuşi printre

acele americance care, după ce au admirat toate comorile Lumii Vechi, susţin sus şi tare că e mai puţin civilizată decât Lumea Nouă, socotind Parisul mai prejos decât New Yorkul pentru că nu toate locuinţele au lumină electrică, ascensoare şi băi.

– Nu, nu mă număr printre ele. Am faţă de Europa tot respectul şi toată admiraţia care i se cuvin. Dar totuşi n-aş putea trăi aici. După câteva luni aş deveni nervoasă. Încetineala oamenilor, rutina convenienţelor meschine, obligaţia de a fi mereu întovărăşită pe stradă, ei bine, totul mă irită şi nu mă simt o fiinţă cu adevărat liberă decât în clipa în care pun din nou piciorul pe pavajul New Yorkului.

– Eu, spuse Annie, am fost foarte dezamăgită văzând foburgul Saint-Germain. Îmi închipuiam că este unul dintre cele mai frumoase cartiere ale Parisului şi când colo am văzut că e urât, posomorât şi trist. N-aş vrea pentru nimic în lume să locuiesc acolo. Aş avea impresia că mă aflu dincolo de poarta unei închisori.

Doamna de Keradieu zâmbi.

– Ei bine, eu locuiesc în acel cartier şi mă simt atât de bine acolo, încât n-aş schimba palatul nostru din strada Vasseau nici cu cea mai frumoasă casă de pe malul drept al Senei. La fel şi în ceea ce priveşte lumea din acest foburg. E adevărat că oamenii de aici nu sunt nici strălucitori, nici moderni; dar te simţi totuşi foarte bine alături de ei. Politeţea, manierele lor desăvârşite dau impresia de ceva deosebit care înlocuieşte orice, dar pe care nimic nu-l poate înlocui.

– În legătură cu foburgul acesta, reluă domnişoara

May, cum se explică faptul că sunt primite acolo persoane ca doamna Robinson sau doamna Pill? Noi suntem mai exigente în privinţa asta.

– Dar cine le primeşte?

– Prinţese, ducese, mă rog, toată aristocraţia.

– Ah, sunt prinţese şi prinţese, ducese şi ducese! Cele care primesc persoanele despre care ai pomenit nu sunt decât un fel de semiaristocrate, femei de moravuri cam îndoielnice, care, datorită abilităţii lor, nu s-au compromis chiar de tot şi cu care adevăratul foburg se mărgineşte doar să schimbe cărţi de vizită. Dar de vreo câţiva ani încoace, ele le-au descoperit pe americance şi le-au deschis larg uşile saloanelor în nădejdea de a atrage tinerii şi de a înlesni unele căsătorii bogate rudelor şi prietenilor lor.

– Totuşi, spuse Annie, la petrecerile date de compatrioţii noştri, am văzut în ziare nume foarte mari, nume istorice.

– Da, aşa e. În sânul aristocraţiei noastre există un grup de tineri de familie mare care ard de dorinţa de a frecventa societatea modernă. Dar cum această societate e reprezentată de înalta burghezie şi cum ei nu pot şi nici nu vor să vină în contact cu ea, se duc la petrecerile străinilor care-i socot personaje înalte şi unde ei spun ce vor. Străinele nu aparţin niciunei tabere politice, n-au rădăcini, nici legături în Franţa ... Într-un cuvânt, ele nu contează pentru tinerii aristocraţi.

– Măgulitor pentru străine, grăi Clare cu ironie.

– Măcar li se plătesc într-un fel dineurile? întrebă Annie.

– Sunt invitate la marile baluri, la marile serate. Sunt decorative, interesante, elegante. Gazdele sunt încântate să le invite în saloanele lor, dar nu sunt niciodată admise în intimitate. În ceea ce priveşte foburgul Saint-Germain propriu-zis, el rămâne zăvorât şi vă garantez că acolo nu ştie nimeni nici de doamna Robinson, nici de doamna Pill. Am să vă prezint celei mai bune prietene ale mele, ducesa de Blanzac, şi dacă ea vă va agrea, vă asigur că nu veţi duce lipsă de invitaţii.

– Când începe sezonul?

– În primele zile ale lui aprilie şi aş da nu ştiu cât să fie, în ce vă priveşte, strălucit. Poate că n-o să vă distraţi tot atât de bine ca la New York, dar veţi vedea lucruri noi şi veţi pleca cu nişte impresii de care prietenele voastre nu vor avea parte. Să ştiţi că sunt multe americance care locuiesc de ani de zile la Paris, dar care n-au pus niciodată piciorul într-un palat particular francez.

– Antoinette, spuse Clare, eşti datoare să-mi făgăduieşti ceva!

– Ce anume?

– Că n-ai să încerci s-o măriţi pe Annie cu un francez.

– Îţi făgăduiesc. Dinspre partea mea, poţi să fii liniştită. Sinceră să fiu, m-aş bucura dacă s-ar mărita cu un francez ... Dar n-am să mă amestec din mai multe motive. Oh, mătuşile voastre nu mi-ar ierta acest lucru niciodată.

– Să ştii că nici eu, zise Clare.

– Ei bine, tu eşti pur şi simplu absurdă, ripostă uşor enervată Annie.

– Antoinette, draga mea, ştii că fetele astea abia te-au aşteptat ca să-şi comande rochiile de seară? spuse doamna Villars.

– Şi bine au făcut. Nimic nu-mi face o mai mare plăcere decât să aleg toalete.

– Trag nădejde, adăugă doamna Villars, că mă vei scuti de multe corvezi. Franceza pe care o vorbesc eu e bună pentru Luvru şi pentru Bon-Marché, dar nu pentru societate. Dumneata le-ai vârât în capul acestor două fete ideea de a petrece un sezon la Paris, dumneata să suporţi consecinţele.

– Dar voi fi încântată. Pentru Henri va fi o adevărată plăcere să le însoţească la Bois.

– Soţul dumitale este un bărbat încântător, spuse Annie.

– Ca francez nu e rău, răspunse zâmbind baroana. Urmează să vină să vă vadă azi, între orele cinci şi şase. Mi se pare că vrea să ne ducă pe toate la teatru. Poimâine veţi lua masa de seară cu noi, în intimitate. O să scuzaţi instalarea noastră deocamdată incompletă. Mă bucur că reparaţiile palatului ne-au obligat să ne înapoiem mai devreme. Veţi face astfel, la noi, câteva cunoştinţe interesante înainte de începerea sezonului. Acum vă las pentru că am de rezolvat o mulţime de treburi.

Annie şi Clare nu puteau găsi o persoană mai nimerită care să le introducă în societatea pariziană decât doamna baroană Antoinette de Keradieu. Dintre toate americancele măritate cu un membru

marcant al aristocraţiei, ea se asimilase cel mai bine însuşindu-şi pe deplin tonul şi manierele foburgului Saint-Germain.

Antoinette Lindsay fusese cu ani în urmă o frumuseţe remarcabilă. În timpul unei ierni petrecute la Roma, făcuse cunoştinţă cu baronul de Keradieu, pe atunci ataşat la ambasada Americii. Antoinette nu poseda decât o avere modestă pe care i-o lăsase una dintre bunici. Baronul nu era nici el bogat. După trei ani petrecuţi la Washington, unde fusese trimis, baronul se reîntorsese la Paris. La început, Antoinette fusese primită cu răceală şi neîncredere de familia soţului ei. Dar iată că avu un fiu şi deveni catolică. Aceste două evenimente o apropiară de noua ei familie şi în curând fu iubită şi stimată de toată lumea.

Cum părinţii baronului îşi cumpăraseră o vilă la Cannes, cedară tinerilor castelul de Moncour din Touraine şi palatul din strada Vaneau din Paris.

Baroana se arăta întotdeauna deosebit de amabilă cu toate prietenele ei aflate în trecere prin Paris. Le ducea la Bois de Boulogne, la teatru, le primea la ea, dar nu le prezenta niciodată nimănui. În timpul ultimei călătorii în America fusese indignată şi mâhnită auzind aprecierile greşite făcute asupra aristocraţiei franceze. Atunci stărui ca domnişoara Villars şi verişoara ei să vină la Paris, oferindu-se să le introducă în societate ca să poată vedea cu ochii lor cum stăteau lucrurile. Datorită acestei idei, Providenţa făcuse ca doamna de Keradieu să fie instrumentul ei în ceea ce privea destinul tinerei Annie.

Capitolul IV

Aşezat în faţa unui impozant birou Louis XV, cu ţigara în gură şi cu un creion roşu în mână, marchizul Jacques d'Anguilhon făcea socoteala datoriilor pe care le avea. Expresia încordată a chipului său arăta destul de limpede cât de mult îl preocupau aceste datorii.

Mă veţi întreba dacă marchizul era un bărbat frumos. Şi da, şi nu. O faţă, de obicei, rece şi mohorâtă pe care grijile şi viaţa adânciseră trăsături energice. Avea o frunte înaltă, nasul drept, dar cel mai frumos lucru erau ochii săi căprui care se iluminau brusc ori de câte ori se simţea străbătut de un sentiment delicat. Dar iată că zbârnâitul soneriei întrerupse brusc meditaţiile marchizului d'Anguilhon. Se duse să deschidă uşa poftind în cameră un bărbat cu o figură inteligentă şi simpatică, deşi avea unele aspecte vulgare. Sosirea unei iubite l-ar fi bucurat pe marchiz mai puţin decât sosirea acestui musafir.

– Ia loc, Bontemps, îi spuse marchizul arătându-i un jilţ lângă cămin.

– Sunt bucuros să văd că aţi venit, domnule marchiz. Când am primit biletul dumneavoastră, tocmai mă pregăteam să vă scriu să vă întoarceţi la Paris.

– De ce?

– Am să vă răspund imediat ... Mai întâi, spuneţi-mi, vă rog, ce anume vă lipseşte cel mai mult în momentul de faţă ...

– Banii, cred că-ţi dai seama de acest lucru.

– În vremurile astea grele banii sunt rari, domnule marchiz.

– Banii sunt întotdeauna rari atunci când ai nevoie de ei, zise Jacques d'Anguilhon cu amărăciune. Dar dumneata ești un om foarte descurcăreț și sunt convins că ai să-mi faci rost de ei.

– Mă rog, dacă suma n-ar fi prea mare ...

– E vorba de o sută de mii de franci.

Domnul Bontemps tresări.

– Glumiți, spuse el.

– Ba nu glumesc deloc. Am nevoie urgent de o sută de mii de franci ca să-mi plătesc datoriile.

– Și ce garanții oferiți?

– Tablourile, tapiseriile, tot ce vezi aici! Prețuiesc o groază de bani. Mai mult de o sută de mii de franci!

– Oh, mult mai mult.

– Da, amintiri din vremuri apuse, spuse marchizul învăluind într-o privire tristă obiectele din preajmă.

– Ați jucat cărți?

– Nu. Am petrecut trei luni în Algeria, câteva zile la Cannes, la unchiul meu de Froissy ... Îți jur că nici n-am călcat pe la Monte Carlo. Și cu toate astea nu mai am un ban ...

– Iar nu mai aveți bani?

– Iar ... Așa voi păți mereu câtă vreme nu voi avea o avere în raport cu gusturile și cu înclinările mele moștenite de la strămoșii mei. Dacă Providența ar fi chiar atât de bună pe cât se spune, atunci când creează ființe ca mine ar trebui să le înzestreze și cu avere. Dar ea nu e câtuși de puțin bună. Chiar dacă-ți dăruie ceva, te lipsește întotdeauna de altceva ca să nu fii niciodată pe deplin fericit. Trebuie să mă ajuți, Bontemps, să ies din încurcătură. La moartea tatei te-ai dovedit a fi cel

mai bun prieten al nostru. Dumitale îți datorez faptul că am păstrat acest palat. Așa că astăzi ...

– Dați-mi voie, domnule marchiz, ca mai întâi să vă întreb ce aveți de gând să faceți cu acești bani?

– În primul rând, să-mi plătesc creditorii. Am și întocmit lista datoriilor. Iat-o, spuse tânărul luând hârtia scrisă cu roșu de pe birou. Datoriile astea se urcă la șaizeci de mii de franci. Alți patruzeci îmi trebuie ca să pot pleca în Africa.

– În Africa?

– Da. Un proverb spaniol spune că: „Un nobil sărac nu are decât trei drumuri în fața sa: Casa Regală, Biserica și Marea". Casa Regală la noi nu mai există. Pentru Biserică n-am vocație. Așa că nu-mi mai rămâne decât Marea. Trag nădejde să mă alătur unei expediții care se pregătește să exploreze țărmul stâng al Nigerului.

– O, Doamne, cine v-a putut băga trăsnaia asta în cap?

– Un tânăr foarte de treabă: băiatul bancherului parizian Delorme, cu care m-am împrietenit când am fost voluntar. Nu știu dacă ai aflat, dar împotriva tuturor așteptărilor, tatăl său a murit sărac; s-a spus chiar că s-ar fi sinucis. Georges a împărțit creditorilor averea pe care o avea de la maică-sa, avere care i-ar fi îngăduit să trăiască pe picior mare. Amănuntul acesta e suficient ca să-ți faci o idee asupra tânărului care a plecat în Sudan. Acum conduce o agenție deschisă nu de mult la Dahomey. Mi-a vorbit cu un entuziasm contagios despre Africa și mi-a inspirat dorința de a pleca într-acolo. Voi

debuta printr-o explorare. Dacă mă întorc teafăr, Georges Delorme mă va pune la treabă.

– Cum, domnule marchiz, dumneavoastră să lucraţi? strigă Bontemps înduioşat. Vă cred în stare să vă acoperiţi de glorie, dar mă îndoiesc că veţi fi în stare să faceţi rost de bani. Nu devine cineva aşa, peste noapte, financiar, comerciant sau industriaş. Cea mai modestă meserie cere o ucenicie îndelungată. Când văd un nobil care abia cunoaşte tabla înmulţirii lansându-se în afaceri şi luptând împotriva unor oameni care toată viaţa lor s-au ocupat numai de astfel de lucruri, mi se pare că zăresc un biet cocoş rătăcit printre dulăi, aşa că-l văd foarte repede înfu-lecat cu pene cu tot.

– După dumneata, ce ar trebui să facă un nobil sărac?

– Să se însoare cu o fată bogată, domnule marchiz.

– Adică să mă însor cu fiica domnului Poirier. Ei bine, am încercat, dar nu pot. Căsnicia mă înspăimântă mai mult decât Africa.

– Dacă totuşi vi s-ar prezenta o partidă excepţional de bună?

– Bănuiesc, dragul meu, că vrei să-mi propui pe cineva, zise Jacques zâmbind.

– Aţi auzit vorbindu-se de acea tânără americancă fabulos de bogată pe care baroana de Keradieu a prezentat-o în societate?

– Nu. Am sosit abia ieri-dimineaţă, aşa că încă nu m-am văzut cu nimeni.

– Ei bine, ar trebui să vă străduiţi s-o cuceriţi. E singura fată la părinţi, e de familie foarte bună şi

posedă o zestre de şaizeci de milioane de dolari.

– Cât? Şaizeci de milioane? strigă marchizul.

– Da. Iată soţia şi averea care v-ar trebui.

– Trebuie să fie vreo americancă ce aleargă după vreun titlu aristocratic.

– Din păcate, nu. E protestantă, foarte ataşată de ţara ei şi nu vrea pentru nimic în lume să se mărite în Europa. Aud că ducele de Randon îi face o curte îndrăcită, dar se pare că fără succes.

– Şi atunci de ce crezi că eu aş avea şanse?

– Cine ştie? Providenţa, pe care aţi hulit-o cu atâta râvnă mai adineaori, poate că a adus-o pe moştenitoarea asta bogată tocmai din America, special pentru dumneavoastră.

– M-ar mira peste măsură.

– Pe mine, nu. Există în dumneavoastră, domnule marchiz, prea multe însuşiri deosebite pentru ca neamul d'Anguilhon să fie sortit pieirii.

O expresie de plăcere lumină chipul tânărului.

– Mulţumesc, Bontemps, spuse el. Complimentul acesta venit din partea dumitale, care nu eşti un linguşitor, preţuieşte mult în ochii mei. Dar cum ţi-a venit în minte ideea acestei căsătorii?

– N-am niciun merit. Adevărul e că mi-a fost sugerată.

– Sugerată? Dar cine în afară de dumneata se mai ocupă de treburile mele? întrebă Jacques surprins.

– Să vedeţi ... Eu am o veche prietenă care, în felul ei, e o femeie remarcabilă. Înainte de a se mărita a fost institutoare şi doamnă de companie. Bărbatul ei, un nobil decăzut şi, în plus, un artist ratat, a avut bunul-simţ de a da ortul popii. Rămânând singură cu doi copii, ea

şi-a vârât în cap să le facă avere şi a izbutit. Datorită culturii şi aptitudinilor sale, a devenit, cu vremea, o fină cunoscătoare a oamenilor. Treptat, şi-a lărgit cercul operaţiilor financiare. În tot ce face are un fler nemaipomenit. De multe ori mi se întâmplă să-i cer sfatul. Dă bani cu împrumut, vinde şi cumpără imobile şi-i ajută pe unii dintre clienţii ei să se însoare cu moştenitoare bogate. Femeia pretinde că până acum nu are pe conştiinţă nicio căsătorie nereuşită. Iau masa de seară la ea o dată pe săptămână şi deseori mă ia la plimbare cu trăsura ei. Alaltăieri, la Bois, când ne-am întâlnit cu americanca cea bogată, a început să-mi spună ce anume auzise despre ea şi să-mi vorbească despre zarva pe care acea dotă fabuloasă a stârnit-o în foburgul Saint-Germain. Apoi, mi-a spus pe neaşteptate: „Nu-l văd decât pe marchizul d'Anguilhon în stare să adune Lâna asta de aur. Scrie-i imediat şi determină-l să-şi încerce norocul. Ar fi păcat ca milioanele acestei străine să nu rămână în Franţa!"

– Dar prietena dumitale mă cunoaşte? întrebă surprins Jacques.

– O, doamna de Léne cunoaşte pe toată lumea. Probabil că v-a văzut din moment ce afirmă sus şi tare că sunteţi singurul care aţi putea s-o impresionaţi pe domnişoara Villars. S-ar putea să fi fost bine inspirată. Nu credeţi, domnule marchiz?

– Sunt pur şi simplu buimăcit de această nouă perspectivă. De luni de zile nu trăiesc decât cu gândul la Africa. Mi-e foarte drag visul acesta şi mi-ar fi nespus de greu să renunţ la el.

– Un vis … glorios, eroic, recunosc, dar care vă va târî departe de ţara dumneavoastră, prin locuri de

unde rareori se mai întoarce cineva. Gândiţi-vă că sunteţi ultimul din neamul dumneavoastră.

Chipul lui Jacques se tulbură, pleoapele îi clipiră.

– Ascultaţi-mă, domnule marchiz, continuă Bontemps, şi duceţi-vă diseară la Operă. Domnişoara Villars va fi acolo împreună cu soţii Keradieu. Luaţi-vă un binoclu şi priviţi-o bine. Vederea fetei va fi mai hotărâtoare decât toate argumentele mele. Dar să n-o vizitaţi în lojă. Foarte multe lucruri depind de o simplă prezentare, dar pentru această prezentare trebuie să vă alegeţi cu grijă şi momentul, şi locul.

– Fiindcă ţin să-ţi fac pe plac, dragă Bontemps, mă voi duce la Operă. Dar în legătură cu banii de care am nevoie, ce mă sfătuieşti să fac?

– N-o văd decât pe doamna de Léne care v-ar putea ajuta. Dacă sunteţi de acord, sunt gata să vorbesc cu ea.

– Vorbeşte.

– Mâine la unsprezece vă voi aduce răspunsul, dar mi-l veţi da şi dumneavoastră pe cel în privinţa căsătoriei.

– Văd că-mi pui cuţitul în gât, spuse Jacques râzând.

– Pentru fericirea dumneavoastră, domnule marchiz, pentru fericirea dumneavoastră. Ia gândiţi-vă … o zestre de şaizeci de milioane …

După ce aruncă această cifră întocmai ca o ancoră în mintea clientului său, omul de afaceri plecă lăsându-l pe marchiz pradă gândurilor.

Capitolul V

Marchizul Jacques d'Anguilhon purta unul dintre cele mai mari nume din Franța, un nume trecut în toate analele feudalității și monarhiei, citat de Joinville, Froissart, Saint-Simon, doamna de Sévigné. Puține familii se puteau lăuda cu arhive atât de glorioase ca acelea ale familiei d'Anguilhon. Unul dintre ei se bucurase în timpul minorității lui Ludovic al XIII-lea de o autoritate aproape regală.

Din păcate, Jacques d'Anguilhon pierduse multe din trăsăturile strămoșilor săi. Avea optsprezece ani când tatăl său, strâmtorat, vânduse castelul Blonay. Vânzarea acelui vechi cuib familial îi produsese o mare mâhnire.

Câtă vreme trăise tatăl său, Jacques avusese cai superbi, echipaje elegante, bani suficienți. Luptându-se cu cămătarii și cu creditorii, bătrânul d'Anguilhon izbutise să ducă o viață pe picior mare. Dar lupta aceasta continuă îl doborî. Prăbușirea se produse odată cu moartea sa și fu mai dezastruoasă decât se prevăzuse. Superbul palat d'Anguilhon fu închiriat Ambasadei Portugaliei. Marchiza, împreună cu doi servitori se refugiară într-un pavilion al fratelui ei plătindu-i o chirie mai mult simbolică. Jacques se mulțumi cu o cameră și cu o încăpere vastă cu ferestre spre mare, ce servise drept atelier de pictură unchiului său.

Tânărul se văzu obligat să trăiască din venitul unui capital de o sută cincizeci de mii de franci de care nu se putea atinge și pe care o mătușă a sa i-l lăsase prin

testament „pentru țigări sau pentru pâine".

Abia acum începu Jacques să vadă ce însemna sărăcia. Chipul i se ofili, flacăra din privire i se stinse, căpătă o notă de asprime, de oboseală, de amărăciune. Gândul că mama sa trăia în sărăcie îl apăsa cumplit. Era uimit cum de putea fi atât de liniștită, cum de se resemnase așa de ușor. În apartamentul modest din strada Bellechasse mama sa i se părea parcă și mai înaltă și mai maiestuoasă. Când se afla la Paris lua masa cu regularitate la ea, iar seara între șase și șapte venea să-i cânte la pian și să-i istorisească noutățile zilei.

După lichidarea datoriilor tatălui său, Jacques părăsise Parisul intenționând să mai vină doar din când în când să-și vadă mama. Hoinărise o vreme, la întâmplare, dar nostalgia după cercul său monden îl adusese înapoi. Era înrudit cu jumătate din foburgul Saint-Germain și purta un nume mare. Ar fi putut să petreacă jumătate din an în cele mai frumoase castele din Franța, să se plimbe în cele mai elegante echipaje. Dar jurase să nu accepte decât ospitalitatea rudelor sau a celor mai apropiați prieteni ai săi.

Într-o vreme trăsese nădejdea că se va putea însura cu vreo fată din lumea bună. Numai că el voia o fată cu avere mare, iar averile sunt rare în Saint-Germain. Atunci își îndreptă privirile asupra unei americance nădăjduind că baroana de Keradieu îi va da cu plăcere o mână de ajutor. Pentru început îi mărturisi acest lucru marchizei de Taller, o doamnă din Boston care mai avea pe conștiință câteva căsătorii franco-americane foarte reușite.

După câteva luni, marchiza îl prezentă unei

oarecare miss Ellis, o orfană frumoasă cu o avere de zece milioane de dolari, care căuta un soţ cu nume aristocratic. Fata fu încântată atât de persoana, cât şi de manierele domnului d'Anguilhon. Numai că domnişoara era din cale-afară de orgolioasă. Voia ca marchizul să se ţină tot timpul după ea, să-l arate tuturor, să-i aducă flori şi să-i satisfacă toate capriciile. Foarte curând Jacques se plictisi de purtarea acestei tinere pe care o găsi vulgară şi jignitoare faţă de demnitatea sa. Spunându-i clar că nu era dispus să devină jucăria unei femei oarecare, îi întoarse spatele şi ei, şi milioanelor ei, lăsând-o să-şi rumege ambiţiile şi mofturile.

În ceea ce priveşte viitorul, Jacques ştia că va moşteni averea unui unchi al său, fratele mamei sale, care nu avea copii. Contele de Froissy ar fi putut să mai uşureze situaţia nepotului său, dar bătrânul ţinea ca marchizul să înveţe, mai întâi, să preţuiască valoarea banului, ceea ce un d'Anguilhon nu ştiuse niciodată.

Contesa de Froissy, naşa lui Jacques, îi dădea din când în când câteva mii de franci pentru călătorii, fapt ce se dovedise deosebit de inspirat, căci în străinătate sărăcia i se păru tânărului mult mai uşor de suportat. Vizită Egiptul, Rusia şi Turcia şi căpătă un gust foarte pronunţat pentru călătorii.

Obligat să se închidă în sine, Jacques începu să citească luând astfel cunoştinţă de noile idei ale generaţiei sale. Viziunea sa intelectuală se lărgi, iar foburgul Saint-Germain, pe care îl socotise ca pe o Arcă sfântă, i se păru acum doar o capelă mică şi întunecoasă.

În cursul călătoriilor sale îl întâlni, la Bruxelles, pe camaradul său de regiment despre care îi vorbise lui

Bontemps. Tânărul îi spusese că urma să plece în Sudan unde obţinuse conducerea unei agenţii importante. Nădăjduia să câştige şi bani, şi glorie. Bani pentru a-i despăgubi pe toţi creditorii tatălui său, glorie pentru a şterge pata ruşinoasă pe care falimentul o pusese pe vechiul său nume. Vorbi plin de entuziasm despre Africa şi despre viitorul ei fericit. Influenţa Franţei în acest continent, deschiderea de noi pieţe pentru comerţul ei ar fi constituit un adevărat act patriotic. Cuvintele lui Georges Delorme făcură să vibreze corzile patriotismului său, aşa că a doua zi îi spuse lui Georges că dorea să meargă şi el în Africa. Delorme îi vorbi despre o expediţie ştiinţifică ce urma să exploreze ţărmul stâng al Nigerului, expediţie condusă de căpitanul Richard, un om deosebit de priceput în astfel de treburi. Delorme îl sfătui să se adreseze ministrului coloniilor şi să ceară funcţia de ajutor de comandant.

Jacques se agăţă cu disperare de această idee, cu atât mai mult cu cât dorea din tot sufletul să trăiască o experienţă primejdioasă. Cei doi tineri petrecură o săptămână încheiată la Bruxelles, unde nu vorbiră decât despre Africa făcând proiecte şi încurajându-se unul pe altul.

Georges plecă trimiţându-i prietenului său, din două în două săptămâni, câte o scrisoare. Pentru a-şi mai potoli nerăbdarea, Jacques plecă şi el, în ianuarie, în Alger. În martie, Georges îl anunţă că, în sfârşit, expediţia pentru explorarea ţărmului stâng al Nigerului fusese aprobată.

Jacques părăsi imediat Biskra, unde se afla, şi se duse la Cannes la castelul Saint-Michel, unde locuia

unchiul său de Froissy. După ce discută îndelung cu el rugându-l să-l ajute să plece în Africa, Jacques se întoarse la Paris pentru a-și pune ordine în afaceri. Firește că avea datorii ce trebuiau achitate. Dar parcă se mai văzuse vreodată vreun d'Anguilhon fără datorii?

După ce a discutat cu Bontemps, acesta i-a arătat însă o cale mult mai ușoară de a face rost de bani, vorbindu-i despre tânăra americancă ce avea o zestre de necrezut, de șaizeci de milioane de dolari.

Șaizeci de milioane însemnau tihna și fericirea mamei sale, însemnau răscumpărarea castelului Blonay, refacerea palatului din Paris, însemnau luxul, bogăția, puterea! Și când te gândești că o femeie putea să-i redea toate acestea! Dar aducându-și brusc aminte de miss Ellis, își spuse:

– Doamne, dar cine știe ce va fi pretinzând fata aceasta! Dacă una cu zece milioane avea asemenea ifose, ce trebuie să aibă una cu șaizeci?

Încercă să revină la visul său cu Africa, dar visul se destrămase așa cum se destramă toate când te trezești brusc la realitate. Cum nu se mai gândea decât la cele șaizeci de milioane, până la urmă își spuse:

– Ei bine, ce mă costă s-o văd pe fata asta? Poate c-o să-mi inspire chiar de la început o profundă antipatie. Atunci mă voi liniști și nu voi mai avea niciun regret.

După ce luă această hotărâre, se duse la Operă și-și alese un loc într-o lojă cât mai retrasă și mai întunecoasă de unde putea vedea tot fără să fie văzut de nimeni.

Își prelungi cât mai mult masa de seară, pe urmă

făcu o plimbare cu trăsura la Bois și pe la zece și jumătate se strecură în loja pe care și-o alesese. După ce-și potrivi binoclul, privind spre loja familiei Keradieu fu din cale-afară de surprins fiindcă pe scaunele din față, în loc de o fată, văzu două. Bontemps nu se gândise și la domnișoara May și, în plus, uitase să i-o descrie pe moștenitoare. „Care din ele să fie cea cu zestrea aceea regească?", se întrebă Jacques perplex.

O examină mai întâi pe Clare, dar nu-i plăcu. Era prea înaltă, prea trandafirie, avea părul prea galben și i-o reamintea prea mult pe miss Ellis. Cealaltă, dimpotrivă, i se păru încântătoare. O privi multă vreme prin binoclu, cercetând-o fără scrupul, încercând să-și dea seama cam ce fel de fire ar putea să aibă. Da, fata asta ar putea fi o foarte distinsă și prezentabilă marchiză d'Anguilhon. Ba simți chiar c-ar putea s-o și iubească.

Jacques era cât se poate de dispus să se însoare. La douăzeci și unu de ani avusese o pasiune foarte puternică ce se stinsese însă odată cu flacăra primei tinereți. De atunci mai avusese câteva aventuri, dar de scurtă durată.

După ce spectacolul se isprăvi, Jacques plecă de la Operă pradă celei mai cumplite perplexități. Se întoarse repede acasă căci simțea nevoia să reflecteze pe îndelete. Aprinse focul, se așeză într-un fotoliu, își aprinse o țigară, apoi în tăcerea nopții se întrebă ce să aleagă: însurătoarea sau Africa. Zorii îl prinseră treaz, dar cu hotărârea luată: optase pentru căsătoria din interes.

„O zestre de șaizeci de milioane nu se va mai ivi;

dacă-mi scapă din mână, Africa îmi va sta oricând la dispoziţie."

Nici nu-şi terminase bine marchizul toaleta, că omul său de afaceri îşi şi făcu apariţia.

– Mi-ai dat o serioasă bătaie de cap, dragul meu, îi spuse Jacques ascunzându-şi încordarea sub un zâmbet. În loja soţilor Keradieu erau două americance tinere în loc de una ...

– Phiu! exclamă Bontemps; am uitat-o pe verişoară. Ei, domnule marchiz, ia să vedem, care dintre ele aţi dori să fie domnişoara Villars?

– Cea puţin mai scundă şi cu părul blond închis.

– Atunci totul e cât se poate de bine.

– Ea e? Eşti sigur? întrebă emoţionat Jacques.

– Absolut sigur!

– Slavă Domnului, căci cealaltă nu mi-ar fi convenit deloc. Aş fi avut impresia că mă însor cu drapelul american.

– Ehe, lăsaţi, că nu e chiar aşa ... E destul de drăguţă ...

– Ai dreptate, dar eu aş prefera o soţie mai puţin colorată şi mai delicată. Domnişoara Villars mi-a plăcut în mod deosebit.

– Păi în cazul ăsta sper că v-aţi hotărât ...

Obrazul lui Jacques se îmbujoră. Răspunse doar dând din cap în sens afirmativ.

– Vă felicit din inimă!

– N-ai pentru ce, spuse indiferent tânărul.

– Credeţi-mă, domnule marchiz, e cea mai înţeleaptă hotărâre pe care aţi luat-o. Doresc din suflet să izbutiţi şi să vă însuraţi cu fata asta, cu atât mai mult

cu cât ieri am aflat o veste proastă în ce vă priveşte: Ambasada Portugaliei nu mai vrea să reînnoiască contractul. Veţi găsi foarte greu pe cineva care să vă plătească pentru palatul acesta o chirie atât de mare şi atunci veţi fi nevoit să-l vindeţi.

– Dar cu datoriile, Bontemps, cu datoriile ce facem? Ca s-o pot curta cum se cuvine pe tânăra milionară trebuie să fiu cât de cât liniştit. Ştii că sunt o fire nervoasă. Dacă mi se cere să achit o notă de plată şi eu nu-s în stare să fac lucrul acesta, dispoziţia mea s-a dus ... Ai vorbit cu prietena dumitale?

– Da. E gata să vă împrumute cu o sută de mii de franci, dar numai cu două condiţii.

– Care?

– Să renunţaţi la planurile dumneavoastră de explorare a Africii şi să nu vă mai ocupaţi decât de domnişoara Villars. Apoi s-o rugaţi pe doamna ducesă de Blanzac să se ocupe de încheierea căsătoriei dumneavoastră.

– Cum, doamna de Léne o cunoaşte pe ducesa de Blanzac? întrebă Jacques în culmea uimirii.

– Şi încă foarte bine. A fost doamna de companie a mătuşii sale, iar acum e sfătuitoarea ei în afaceri.

– Aş prefera, spuse marchizul, să mă adresez soţilor Keradieu. Baronul este unul dintre cei mai buni prieteni ai mei, iar nevastă-sa m-a simpatizat întotdeauna.

– În situaţia de faţă ei n-ar putea să vă ajute. Se pare că doamna de Blanzac o simpatizează pe domnişoara Villars căci o invită des pe la ea şi se pare că o cunoaşte foarte bine. Ducesa ar putea să vă

furnizeze unele informaţii privitoare la caracterul acestei fete, informaţii care v-ar îngădui să mergeţi la sigur. Să nu credeţi cumva că cucerirea tinerei americance va fi un lucru foarte uşor.

– Cu atât mai bine, răspunse Jacques. Mă voi strădui din răsputeri să reuşesc.

– Cu atât mai rău, ripostă Bontemps. Doamna ducesă de Blanzac are o mare influenţă asupra tuturor celor din preajma ei. E o femeie de lume, foarte inteligentă şi foarte fină. Doamna de Léne e convinsă că fără concursul ei nu veţi reuşi.

– Dar dacă mă refuză?

– Depinde de dumneavoastră s-o determinaţi să nu vă refuze. Şi vă sfătuiesc să nu mai pierdeţi niciun moment. Încercaţi s-o vedeţi chiar azi pe doamna ducesă de Blanzac şi vă rog să-mi comunicaţi imediat rezultatul demersului. Eu o voi anunţa pe doamna de Léne să vă dea cei o sută de mii de franci.

– Cu ce dobândă îmi va împrumuta banii?

– Cu dobânda legală de şase la sută.

– Dar sfaturile ei cât mă vor costa?

– Douăzeci şi cinci de mii de franci.

– O nimica toată.

– Da, o nimica toată, repetă, scurt, omul de afaceri.

În pragul uşii, Bontemps se mai întoarse o dată spre marchiz:

– Sunt aproape sigur că vă veţi însura cu milionara. Doamna de Léne poartă noroc!

– Vom vedea, zise marchizul.

Capitolul VI

Ducesa de Blanzac era o figură cu totul aparte în foburgul Saint-Germain, iar acest lucru se datora contrastelor firii sale.

Fiică a unei mame foarte blonde şi a unui tată foarte brunet, aveai impresia că în ea se disting răsfrângerile a două temperamente. Când apărea în societate toţi ochii se îndreptau spre ea şi o priveau îndelung parcă fascinaţi de farmecul ei, căci ducesa era de o eleganţă înnăscută, rafinată şi inimitabilă. În doamna de Blanzac se împleteau nu numai două temperamente, ci şi două rase. Mama ei cobora dintr-unul din străvechii duci ai Franţei înrudit cu familiile regale, în vreme ce tatăl ei era fiul unor ţărani modeşti căruia Providenţa îi hărăzise totuşi un destin strălucit. Cum părinţii săi pieriseră înecându-se în Ocean, în drum spre Brazilia, unde plecaseră ca emigranţi, băiatul, care scăpase, fu luat şi adoptat de baronul Soña, un nobil portughez, bancher la Rio de Janeiro. După moartea binefăcătorului său, care-i lăsase nu numai numele, ci şi toată averea, tânărul se stabili la Paris. Întâlnind-o într-o zi în societate pe Gabrielle d'Arançay, mama lui Christiane, se îndrăgosti nebuneşte de ea. Cu toate că era de familie foarte mare, fata avea o zestre foarte mică; în plus, era orfană şi trăia alături de o mătuşă arţăgoasă care-i mânca zilele. Baronul de Soña avea un chip frumos, nimic vulgar în înfăţişarea sau în manierele sale. Poseda o

avere foarte mare şi era considerat o partidă strălucită. Cei doi tineri se căsătoriră, dar după trei ani de fericire tânăra baroană muri dând naştere unei fetiţe. Distrus, baronul o rugă pe sora cea mai mare a soţiei sale, contesa de Créil, pe care o stima foarte mult, să aibă grijă de Christiane.

Contele şi contesa de Créil, care nu aveau copii, îşi asumară cu plăcere această sarcină. Rămas singur, baronul îşi vându palatul din foburgul Saint-Honoré şi se mută într-un apartament de burlac. Apoi, cum dragostea de pământ se trezi brusc în ţăranul din el, cumpără pe drumul spre Sèvres o mare proprietate unde ridică o fermă-model şi plantă o superbă grădină cu trandafiri.

Cum îşi iubea enorm fetiţa, în fiecare zi o aducea pe copilă la „Rosette“, petrecând împreună după-amieze întregi. Altoindu-şi sau tunzându-şi trandafirii, îi vorbea despre Brazilia, despre călătoriile pe care le făcuse şi o învăţa o mulţime de lucruri folositoare. La optsprezece ani, când domnişoara Soña îşi făcu intrarea în societate, stârni o adevărată senzaţie.

Ducele de Blanzac – bărbatul cel mai prezentabil şi cel mai bogat din foburg, un mare senior în adevărata accepţie a cuvântului – se îndrăgosti de ea cu o patimă nebună. Înflăcărarea aceasta îl miră până şi pe el. Avea patruzeci şi cinci de ani şi nu-şi putea închipui că la vârsta aceasta se mai putea îndrăgosti ca un adolescent. Când se convinse însă că dragostea sa era mult mai profundă decât îşi închipuise, o ceru

pe Christiane de nevastă. Spre marea mirare a rudelor şi a întregii societăţi, Christiane primi să-l ia de bărbat. El fusese pasiunea ei încă de pe când era o copilă. Când îl revăzu în societate observă că, prin manierele, eleganţa şi rafinamentul său, era superior tuturor tinerilor care o curtau.

Căsătoria fu cât se poate de fericită. Numai că după şase ani ducele muri lăsând în inima tinerei sale soţii o amintire de neşters şi regrete profunde. Neavând moştenitori direcţi, lăsă soţiei sale dreptul de a se folosi de veniturile tuturor bunurilor sale. În cazul în care s-ar fi recăsătorit, titlurile şi averea sa urmau să revină contelui Louis de Challons, un văr foarte sărac, sublocotenent într-un regiment de artilerie. Dacă ducesa nu se mai recăsătorea şi rămânea văduvă până la patruzeci şi cinci de ani, toate titlurile nobiliare şi averea răposatului îi reveneau ei.

Dar iată că Providenţa îi răpi, rând pe rând, ducesei fiinţele care o iubeau cel mai mult şi care-i erau cele mai dragi. La câteva luni după moartea bărbatului ei, îşi pierdu tatăl, apoi o pierdu pe buna mătuşă de Créil. Fericirea ducesei se nărui. Se văzu la douăzeci şi cinci de ani lipsită de orice sprijin şi împovărată cu răspunderile unei situaţii înalte şi cu administrarea unei imense averi. Disperată, ducesa ceru ajutorul unchiului ei de Créil. Pentru ca să fie cât mai aproape de ea, îi amenajă un pavilion în grădina palatului ei. Contele era însă un distins scriitor, cele mai mari reviste îi publicau studiile

literare. Avea, în schimb, distincţia şi autoritatea unui nobil de neam mare şi putea sluji de pavăză tinerei femei.

Dar, din păcate, durerea încercată de ducesă în urma pierderilor îndurate îi şubrezi curând sănătatea. Anemia începu să facă ravagii în trupul tânăr şi nedeprins cu cruzimile vieţii. Schimbarea fizică a lui Christiane îl izbi, mai întâi, pe unchiul ei, apoi, pe unul dintre cei mai buni prieteni pe care-i avea ducesa: doctorul Moreau. Acesta nu putea suferi femeile de lume, dar ducesa de Blanzac era singura care-l interesase. Îi plăcea să stea de vorbă cu ea şi nu o dată se gândise el la o colaborare pentru opera sa umanitară. Observând cât de zdruncinată îi era sănătatea, ajunse cu discreţie şi delicateţe la sufletul tinerei femei. Se strădui să i-l vindece cu un fel de dragoste paternă şi cu simpatie atât de sinceră care plăcură în mod deosebit bolnavei. Apoi, îi vorbi despre necesitatea de a ieşi din ea însăşi, de a trudi pentru ajutorarea semenilor ei, de a face binele menit să producă alt bine. Cu alte cuvinte, îi prezentă caritatea sub aspect umanitar.

Urmându-i sfatul, ducesa se apucă de lucru. Preocuparea aceasta nouă o însufleţi ca prin minune. Ajută artişti, asigură masa şi casa unor oameni necăjiţi, înzestră câteva fete. Cinci familii îi datorau existenţa. Iar când într-o zi doctorul Moreau îi aduse un minunat specimen uman – pruncul unei tinere perechi cununate de ea – ducesa se simţi mişcată până în adâncul sufletului, mai ales că ea nu avusese bucuria de a fi mamă.

După trei ani de doliu şi de retragere, Christiane reapăru în lume. Deşi nu le iubea prea mult pe străine, ducesa, încântată de firea doamnei de Keradieu, se împrieteni strâns cu ea.

Când ajunse la Paris, în 15 martie, află despre sosirea rudelor baroanei şi ceru să-i fie prezentate. Domnişoara May nu-i plăcu, dar Annie o încântă; exercitând o oarecare influenţă asupra bogatei moştenitoare, le invită de mai multe ori pe cele două verişoare la masă. În cele din urmă, le invită la un dineu intim, într-un cerc alcătuit doar din şaisprezece persoane.

În ajunul petrecerii, Christiane primi vestea că ducele d'Ormeuse nu va putea veni la dineu. Dacă ducesa ţinea să aibă şaisprezece musafiri, trebuia să găsească urgent un înlocuitor. Parcurgând lista cunoştinţelor, se opri în dreptul marchizei d'Anguilhon. „Ce păcat că fiul ei lipseşte, îşi spuse ea. El ar fi fost cel care mi-ar fi trebuit!"

În momentul când rosti în gând aceste cuvinte, Jacques d'Anguilhon ieşi pe uşă îndreptându-se către ea.

Capitolul VII

Doamna de Blanzac şi marchizul d'Anguilhon se cunoşteau de foarte multă vreme. Jacques se îndrăgostise de ea încă de la paisprezece ani, când îi declarase duhovnicului său că nu se va însura decât cu domnişoara Soña. Fiind de aceeaşi vârstă cu el, Christiane, cum era şi firesc, i-o luase înainte. Când Jacques abia îşi lua bacalaureatul, tânăra se şi măritase.

Când ducesa îşi redeschise casa îl primi pe marchiz ca pe un vechi şi bun prieten. În fiecare vară îl invita la Blanzac, la vânătoare; la Paris era nelipsit de la toate sindrofiile ei. În plus, ducesa o vizita pe mama lui Jacques, îi trimitea cu regularitate flori şi fructe şi avea faţă de ea atenţii dintre cele mai delicate. Sigur că toate acestea ar fi fost de natură să-i înlesnească demersul cerut de doamna de Léne. Şi totuşi, Jacques nu ştia cum să-i mărturisească ducesei dorinţa lui de a se însura cu americanca bogată despre care se vorbea atât şi mai ales cum să-i ceară să-l ajute.

Se îndreptă deci agale spre strada Varenne, cu ochii în pământ şi cu inima strânsă. Palatul d'Anguilhon se afla alături de cel al ducesei. Ieşind pe poarta casei sale, marchizul aruncă o privire în urmă: curtea, prost întreţinută, era dezolantă. Simţind un fel de zguduire lăuntrică, îşi înălţă brusc capul şi cu o expresie hotărâtă intră cu paşi fermi la ducesă.

Când îl văzu, Christiane scoase o exclamaţie de bucurie.

– Cum, dumneata? Providenţa te trimite, dragul

meu! Chiar acum cinci minute regretam absenţa dumitale.

– Cărei împrejurări datorez cinstea asta? întrebă marchizul.

– Ai să afli imediat ... Şi arătându-i musafirului un scaun, ducesa se aşeză pe canapeaua ei favorită plină de perne.

– Vii direct din Algeria? întrebă ea.

– Nu. M-am oprit câteva zile la Cannes, la unchiul meu.

– Când ai sosit?

– Sâmbătă seara.

– Trag nădejde că n-ai de gând să mai pleci iar ...

– Ei bine, zise cu îndrăzneală marchizul, asta depinde numai de dumneata!

– De mine? întrebă Christiane mirată. Atunci poţi să-ţi despachetezi lucrurile căci nu-mi place să văd locuri goale în cercul meu de prieteni. Ce trebuie să fac ca să te determin să nu mai pleci?

Tulburat de ochii mari, albaştri, care îl priveau, Jacques şovăi.

– Haide, spune-mi despre ce anume e vorba ...

– Aş vrea să mă însor ...

– Şi pentru asta crezi că ai nevoie de ajutorul meu?

Şi cum marchizul tăcea, ducesa continuă:

– Cred că nu vii să-mi ceri să te prezint faimoasei moştenitoare ...

– Ba da!

– A, nu, nu! repetă ea cu multă blândeţe. E cu neputinţă! De când se ştie că o văd pe domnişoara

Villars, nu mi se mai vorbeşte decât despre ea. Zece persoane – zece, pricepi? au venit să mă roage să le prezint fetei, una, fiul, alta, fratele, a treia, un prieten şi aşa mai departe. Bineînţeles că le-am refuzat. Mai întâi că nu-i propui o partidă unei americance cu tot atâta uşurinţă ca unei franţuzoaice şi cu atât mai puţin unei americance care a declarat categoric că nu vrea să se mărite cu un străin. Cine ţi-a băgat în cap ideea asta?

– Bontemps, omul meu de afaceri. Urmându-i sfatul, m-am dus aseară la Operă ca s-o văd pe domnişoara Villars. Lăsând la o parte problema bănească, ei bine, dragă doamnă ducesă, trebuie să-ţi mărturisesc că fata mi-a plăcut foarte mult.

– Vorbeşti serios? întrebă cu ironie ducesa.

– Foarte serios, răspunse Jacques.

– Atunci, dacă nu e vorba de averea ei, mă îndoiesc că te-ar putea face fericit. E inteligentă, foarte bine-crescută, dar firile voastre sunt atât de deosebite, încât ...

– Nu poţi fi nefericit cu o femeie inteligentă şi bine-crescută. Contrastele duc de obicei la afecţiuni puternice ...

– Vrei să spui pasiuni puternice, nu-i aşa? Eu socot că pentru fericirea conjugală e nevoie de o anume afinitate sufletească şi, sincer vorbind, nu văd niciun fel de afinitate între dumneata şi domnişoara Villars. Dar, mă rog, când e vorba de o zestre de şaizeci de milioane nu se mai ia în consideraţie nimic.

Înroşindu-se uşor, marchizul răspunse cu demnitate:

– Dumneata îmi cunoşti situaţia. Ca să pot pune iar pe picioare casa, trebuie, sunt obligat să mă însor cu o femeie bogată. Mijlocul la care vreau să recurg, recunosc, nu-mi face cinste, dar trebuie să mă descurc într-un fel ...

– A, nu te condamn! spuse ducesa. Dacă ar fi vorba de o franţuzoaică mi-aş asuma cu plăcere sarcina să-ţi dau o mână de ajutor, dar demersul meu pe lângă domnişoara Villars ar fi inutil, dacă nu cumva chiar dăunător. Trebuie să încerci singur să te faci iubit. Tot ce pot face eu e să-ţi dau prilejul să-i poţi face curte. Poimâine dau o serată precedată de un dineu. Am fost sigură că eşti plecat de aceea nu te-am invitat. Dar cum ducele d'Ormeuse mi-a încurcat socotelile, îl vei înlocui. La mesele mele intime ţin să am întotdeauna musafiri prezentabili. I-am invitat pe soţii Keradieu, pe domnişoara Villars şi pe verişoara ei. Vei face cunoştinţă cu ea, după care te vei descurca singur. Nu-mi închipui că vei mai avea nevoie de mine.

– Dimpotrivă, abia atunci voi avea nevoie de sfaturile unei femei inteligente şi care dispune de o mare fineţe sufletească. Cucerirea unei americance cere cu totul alte metode decât cucerirea unei franţuzoaice.

– Îmi creezi o grea răspundere, spuse cu gravitate ducesa.

– Ai dreptate, doamnă. Nu mi-am dat seama de enormitatea indiscreţiei mele. Te rog, iartă-mă! N-am niciun drept să-ţi cer un asemenea serviciu!

– N-ai dreptate, dragă marchize. Prietenia dintre

noi te îndreptăţeşte pe deplin să-mi ceri un astfel de ajutor. Cred chiar că m-aş fi simţit jignită dacă ţi-ai fi ales o altă confidentă. Dacă şovăi să mă amestec în această treabă, o fac de teama unui insucces. Dar ca să-ţi dovedesc bunăvoinţa mea îţi făgăduiesc că „voi studia cu atenţie problema", cum spun avocaţii. Dacă voi întrezări o cât de mică şansă de succes, îţi făgăduiesc concursul meu.

– Dacă nu, mă vei lăsa în voia soartei mele nenorocite.

– Şi-acum, spuse ducesa, povesteşte-mi şi mie câte ceva despre Algeria. Te-ai putut amuza cât de cât în acel loc?

– Amuzant nu e chiar cuvântul potrivit. Am avut parte însă de unele desfătări deosebite.

Chiar în acel moment îşi făcură apariţia prinţul de Nolles şi vicontele de Nozay. Urmă o serie de strângeri de mână, împărtăşirea ultimelor noutăţi, apoi discuţia lunecă asupra Algeriei, apoi asupra altor subiecte. Când marchizul se ridică să plece, doamna de Blanzac îi spuse:

– Vino mâine puţin mai devreme de ora două. Vreau să stăm de vorbă pe îndelete.

Situaţia precară a marchizului d'Anguilhon era pentru Christiane un serios motiv de mâhnire. Observase că lumea începuse să-l uite şi că el singur se depărtase de ea.

În timp ce se odihnea întinsă pe şezlongul din cabinetul de toaletă, i se spuse că doamna de Léne dorea să vorbească cu ea. Porunci deci să fie introdusă.

Prietena lui Bontemps era o femeie de vreo

şaizeci de ani, cu o înfăţişare nu lipsită de distincţie. După ce-i vorbi ducesei despre o anumită afacere care o interesa, ea adăugă:

– Aţi primit vizita marchizului d'Anguilhon?

– De unde ştii?

– Păi eu vi l-am trimis, evident, indirect, fiindcă n-am vorbit niciodată cu el.

– Deci ideea însurătorii lui cu domnişoara Villars este a dumitale! Ar fi trebuit să bănuiesc, spuse ducesa sărind repede în picioare. Ai fi putut totuşi măcar să mă consulţi, adăugă ea cu un aer nemulţumit. În primul rând, ce ştii dumneata despre americancă?

– Nu prea multe, în afară de faptul că nu vrea să se mărite cu un francez. Şi, cum oamenii fac mai întotdeauna tocmai ceea ce nu vor, m-am gândit că, dacă cineva foarte seducător şi-ar pune în cap să-i placă, ar reuşi.

Originalitatea raţionamentului o dezarmă pe ducesă.

– Ştii că eşti un foarte bun psiholog? zise ea zâmbind.

– M-am folosit doar de ceea ce m-a învăţat viaţa.

– Şi, în înţelepciunea dumitale, ai socotit că domnul d'Anguilhon e acel cineva care ar putea s-o seducă pe domnişoara Villars?

– Aş fi gata să bag mâna în foc pentru el că va reuşi.

– Şi cât ai să ceri pentru ideea asta a dumitale?

– Douăzeci şi cinci de mii de franci.

– Mda! Preţul unei operaţii chirurgicale, spuse ducesa râzând.

– Chiar aşa, răspunse doamna de Léne. Ideea mea

îl va opera pe marchiz de sărăcie şi-l va împiedica să se ducă să moară în Africa.

– Să moară în Africa? Ce vrei să spui?

– Cum, nu ştiţi că a cerut să facă parte dintr-o expediţie care pleacă în Africa?

– Nu mi-a suflat un cuvânt despre acest lucru.

– Ei bine, se pare că proiectul e foarte serios. Se gândea la el de mai mult timp, iar acum venise vremea să-l pună în practică. Tocmai se pregătea să-şi pună la punct toate treburile şi să-şi achite toate datoriile; numai că pentru asta avea nevoie de o sumă foarte mare. M-am oferit să i-o împrumut, cu condiţia să încerce să obţină mâna domnişoarei Villars, iar dumneavoastră să-l sprijiniţi.

– O, dacă lucrurile stau astfel, ai făcut foarte bine că te-ai gândit la această căsătorie. Mama sa ar fi fost groaznic de nefericită să-l ştie plecat în Africa, unde l-ar fi pândit atâtea pericole. Mă tem doar de un lucru: să nu-l fi împins pe o cale greşită unde nu va avea câştig de cauză.

– Atunci se va consola cu Africa! În orice caz, doamnă ducesă, vă rog să mă credeţi că am acţionat mai mult în interesul lui, decât într-al meu. Nădăjduiesc că nu-mi veţi lua în nume de rău faptul că v-am dat prilejul să faceţi o faptă bună.

– Nu, nici vorbă! Dar altă dată am să te rog să ai bunătatea de a-mi cere mai întâi consimţământul fiindcă nu vreau să fiu pusă, fără ştirea mea, în cine ştie ce situaţie neplăcută.

După plecarea doamnei de Léne, ducesa rămase vreme îndelungată cu ochii aţintiţi la masa de toaletă,

reflectând adânc la cele aflate. O milă imensă năpădi sufletul lui Christiane, şi mila aceasta o determină să-şi învingă scrupulele, făcând-o să dorească din toată inima căsătoria aceasta care să-l salveze pe Jacques din situaţia umilitoare în care se afla.

Începu deci să analizeze caracterul personajelor sale, îşi făcu un plan de atac, iar a doua zi când marchizul sosi la ea, ducesa îi întinse mâna spunându-i:

– Ei bine, voi fi alături de dumneata!

Cuvintele acestea umplură de bucurie şi de speranţă inima marchizului.

– Într-adevăr? Consimţi să fii de partea mea? Asta e o victorie nemaipomenită! Înseamnă că ai întrevăzut în toată povestea asta o fărâmă de succes!

– O, să nu ne pripim! În primul rând, trebuie să-mi făgăduieşti că mă vei asculta orbeşte!

– Te voi asculta orbeşte şi-ţi mărturisesc că sunt cât se poate de fericit că ai acceptat să-mi călăuzeşti paşii.

– Oamenii spun de multe ori aşa, apoi nu fac decât ceea ce cred ei. Ei bine, află, domnule, că sunt orgolioasă şi că din moment ce-am acceptat să mă ocup de această treabă, ţin foarte mult să şi reuşesc. Aşa că va trebui să te laşi condus de mine.

– Sunt gata cu atât mai multă încredere şi bucurie cu cât am avut o experienţă cu o oarecare miss Ellis. Păţania mea cu domnişoara asta ar putea alcătui subiectul unei comedii într-un act.

– Oh, cu americancele neînţelegerile sunt iremediabile căci au un caracter susceptibil, dacă nu chiar duşmănos. Domnişoara Villars are mari calităţi. Vei fi fericit cu ea dacă vei avea înţelepciunea de a nu-i cere mai mult decât poate da.

– Spune-mi, dar cinstit, ţi-e într-adevăr simpatică?

– Da, altfel n-aş invita-o la mine. Aş fi gata s-o socot aproape desăvârşită dacă nu ar avea tonul cam tăios şi aerul cam aspru. Numai viaţa lăuntrică îndulceşte şi nuanţează expresia figurii. Americanca nu cunoaşte odihna. Într-un cuvânt, e lipsită de acea atracţie nedefinită numită farmec. Domnişoara Villars nu e o excepţie.

– Crezi că mama o va plăcea? întrebă marchizul cam neliniştit de cele auzite.

Christiane se gândi câteva clipe.

– Cred că da. Totuşi, poate că ar fi bine s-o previi pe doamna d'Anguilhon că americancele nu sunt deloc timide şi nici ingenue. Mie, de pildă, îmi fac impresia unor femei măritate.

– Femei măritate?

– Da, nu au acel ceva care face din tânăra fată o fiinţă aparte, delicată. Ghiceşti din privirea lor că ştiu absolut totul despre viaţă, iar doamna Keradieu mi-a mărturisit că într-adevăr aşa e.

– Şi domnişoara Villars? Ţi-a făcut şi ea impresia unei femei măritate? întrebă Jacques pe un ton atât de speriat, încât ducesa începu să râdă.

– Sigur! Dar fii liniştit. Deşi nu are aerul unei ingenue, e foarte pură, sunt absolut sigură de acest lucru. La noi puritatea e considerată o virtute. În America ea este o chestiune de educaţie, iar Annie Villars e foarte bine educată.

– Annie ... Annie ... Numele îmi place. E simplu şi frumos.

– Da, agreabil, răspunse ducesa.

– Mama ei cum arată?

– O persoană inofensivă, fără pic de autoritate şi foarte bună la suflet. Dinspre partea asta nu ai de ce să te temi. Fereşte-te însă de verişoară. Se vâră ca o muscă peste tot, e subtilă şi duşmănoasă. Dacă ar ghici intenţiile dumitale s-ar grăbi să plece imediat în Anglia căci cele două verişoare ţin neapărat să viziteze Londra. Aşa că, domnul meu, ai la dispoziţie exact şase săptămâni pentru cucerirea acestei tinere fãpturi.

– Cam puţin.

– De-ajuns, căci dacă nu te va iubi de la început, nu te va mai iubi niciodată.

– Spune-mi, te rog, domnişoara Villars vorbeşte franceza?

– Are un uşor accent străin, dar vorbeşte curent.

– Slavă Domnului! strigă Jacques. Ar fi fost cumplit pentru mine să fiu obligat să-i fac curte în limba engleză.

– Sigur că e mult mai bine să lupţi cu arme proprii şi pe teren propriu. Şi acum te rog să asculţi cu atenţie sfaturile mele.

– Sunt numai urechi!

– Deci, am stabilit că vii la dineul de mâine. O vei conduce la masă pe vicontesa de Fresne, care e o fiinţă foarte amuzantă, dar şi foarte acaparatoare. Vei face pe amuzatul şi te vei lăsa acaparat. Domnişoara Villars va fi plasată în partea opusă; dacă va fi tentată să te privească va trebui să întoarcă uşor capul. După-masă vom avea muzică şi până la ora supeului lumea va dansa. Dumneata vei sta tot timpul în grupul francez şi n-o vei invita la dans pe domnişoara Villars. Dacă soţii

Keradieu vor să te conducă la ea, eschivează-te. Fata va fi, probabil, foarte curtată, aşa că indiferenţa dumitale s-ar putea să-i atragă atenţia, ceea ce, mă rog, s-ar putea să fie şi un lucru puţin probabil, zise ducesa zâmbind cu o oarecare maliţie. După ce vei face cunoştinţă cu ea, să nu-i acorzi o atenţie deosebită şi să nu-i faci complimente. Poartă-te cu ea aşa cum te-ai purta cu oricare franţuzoaică. Am observat că acest lucru le măguleşte grozav pe americance. În discuţiile pe care le vei avea cu ea, să ai întotdeauna un ton autoritar. De altfel, cred că cel mai bun lucru e să fii aşa cum eşti de obicei. Caracterul dumitale te va sluji perfect. De vreme ce fata îţi place n-ai nevoie de nicio prefăcătorie şi mai ales de nicio precipitare. Nu uita că graba strică treaba. Te rog să mă ţii la curent cu orice amănunt. În ce mă priveşte, o voi observa cu atenţie pe fată şi o voi descoase cu îndemânare pe doamna de Keradieu.

– Ce diplomată dibace eşti, zise marchizul privind-o pe Christiane cu multă admiraţie.

– Le-am invidiat întotdeauna pe frondeuze. Mi-ar fi făcut plăcere să fac parte dintr-o conspiraţie.

– Ar fi fost mult mai interesantă decât însurătoarea unui nobil ajuns la sapă de lemn.

– Nu când nobilul este un prieten din copilărie şi când ţii cu tot dinadinsul să-l împiedici să se ducă să moară în Africa!

Jacques se făcu roşu ca racul până la rădăcina părului.

– De unde ştii? întrebă el.

– Important e că ştiu! Fiul unei femei văduve nu are dreptul să dispună de sine, domnule marchiz

d'Anguilhon, spuse ducesa pe un ton sever.

– Afară de cazul când el însuşi face degeaba umbră pe pământ.

– Dar nu crezi că prezenţa dumitale e mai necesară marchizei d'Anguilhon decât luxul şi confortul? În cazul dumitale ar fi un act de eroism nu să te duci să mori în Africa, ci să suporţi mediocritatea aici?

– Tot ce se poate, dar eroismul acesta e mai presus de puterile mele.

– Bărbaţii sunt întotdeauna capabili doar de sacrificii care frâng inimile celor din jur. Trag nădejde că n-ai să mai poţi pleca în Africa dumitale din moment ce te vei însura cu domnişoara Villars. Avem nevoie de o nuntă măreaţă la Sainte-Clotilde.

– Se va întâmpla ceea ce mi-e scris, spuse liniştit Jacques.

– Eşti fatalist?

– Convins!

– Aşadar, dumneata crezi că mi-ar fi cu neputinţă să-ţi refuz ajutorul?

– Cu neputinţă, pentru că mi l-ai şi dat.

– Prin urmare, crezi că nu am nicio răspundere?

– Niciuna.

– Şi niciun merit?

– Meritul de a fi un instrument binefăcător întocmai ca trandafirul care are meritul de a fi o floare frumoasă şi înmiresmată. Mintea noastră nu-i altceva decât un fonograf pe care sunt întipărite rolurile noastre. Trăindu-le, avem iluzia liberului arbitru. Dacă ar fi altfel, am stăpâni lumea, dar, din păcate, noi suntem cei stăpâniţi.

– Ah, te rog, taci, domnule marchiz! Dumneata răstorni totul! Cine ar fi crezut că reflectezi la astfel de lucruri?

– Împrejurările m-au silit să cuget ...

– Bănuiesc că n-ai împărtăşit rezultatul acestei meditaţii şi mamei dumitale?

– Să mă ferească Domnul să-i zdruncin credinţa!

– Dar de ce nu eşti la fel de îngrijorat şi de credinţa mea?

– De credinţa dumitale?

Jacques o privi pe ducesă în adâncul ochilor.

– Credinţa dumitale? repetă el. Iartă-mă, dar nu cred să ai vreuna.

Christiane îşi coborî repede genele lungi şi mătăsoase.

– Eşti prea tânăr, marchize, ca să mă spovedesc dumitale, spuse ea râzând. Dar să lăsăm deoparte filosofia. Mai bine să ne gândim la domnişoara Villars şi la mijloacele de a o cuceri. Pentru onoarea Lumii Vechi, ar fi cazul să izbuteşti!

– Mă voi strădui.

Doamna de Blanzac îl urmări cu privirea până la uşa salonului. Apoi, zâmbi fără să vrea. „Vom vedea, îşi spuse ea, dacă mica noastră americancă e chiar atât de refractară cum se crede!“

Capitolul VIII

Se pare că oraşele New York, Boston şi Philadelphia sunt mai aproape de Paris decât majoritatea oraşelor franceze din provincie. Ca mai toate americancele, domnişoara Villars şi verişoara ei cunoşteau mai toate numele mari ale savanţilor, literaţilor şi artiştilor francezi, adaptându-se foarte repede vieţii pariziene.

Doamna de Keradieu le duse la expoziţii de artă, la Operă, la Bois, la serbări de binefacere, prezentându-le mai tuturor persoanelor de seamă.

Sezonul la Paris făgăduia să fie deosebit de amuzant. Înrudirea lor cu baroana, distincţia personală, averea lor făcuseră să fie foarte adulate şi foarte solicitate.

În salonul lor se afla un vas de cristal plin în permanenţă cu cărţile de vizită ale celor mai de seamă reprezentanţi ai aristocraţiei franceze. Partea curioasă e că aceste nume imprimate pe micile bucăţi de carton o impresionau pe Annie mai mult decât persoanele care le purtau. Cuvinte ca „prinţul de Nolles“, „ducele de Randan“ sau „vicontele de Nozay“ îi spuneau mult mai mult decât „domnul John“ sau „domnul Smith“, chiar dacă aceştia erau nişte personalităţi în ţara lor. Cum această slăbiciune o făcea să-i fie într-un fel ruşine, nu-i spusese niciodată nimic despre acest lucru verişoarei sale.

Zestrea uriaşă a domnişoarei Villars aţâţase, cum era şi firesc, nenumărate ambiţii şi trezise pofte aprige. Deşi doamna de Keradieu le spusese tuturor că Annie nu alerga după titluri, se prezentaseră o mulţime de tineri care ceruseră mâna tinerei americance. Ducele Albert de Randan avea douăzeci şi şapte de ani, un fizic plăcut, o avere satisfăcătoare şi un nume mare. Fu aproape sigur că datorită acestor avantaje o va cuceri pe tânăra americancă. Atenţiile şi intenţiile lui măguliră vanitatea tinerei, dar nu produseră nicio impresie asupra ei. De altfel, societatea foburgului îi aţâţa curiozitatea în aceeaşi măsură în care i-ar fi aţâţat-o societatea japoneză sau chineză. Îi plăcea să analizeze toaletele femeilor, felul lor de a-şi primi oaspeţii, modul cum erau mobilate saloanele. Era perfect lucidă de faptul că între ea şi oamenii pe care-i vizita nu exista nicio trăsătură comună.

Prietenii baronului de Keradieu le asaltaseră pe cele două străine cu amabilităţile. Vicontele Guy de Nozay fusese primul care-şi găsise totuşi drum către sufletul lui Annie. Guy era foarte scund, foarte urât, dar de o urâţenie plină de spirit şi deci deosebit de atrăgătoare. Înzestrat cu acea însuşire originală pe care englezii o numesc *humour*, tânărul era într-un fel de temut căci dacă aveai ceva de ascuns nu era câtuşi de puţin recomandabil să înfrunţi privirea ochilor săi iscoditori. Domnişoara Villars îl încântase prin naturaleţea şi prin sinceritatea ei. Îi

plăcea să discute în contradictoriu cu ea şi acest mic război dus cu spirit şi politeţe o amuza grozav pe Annie.

Vicontele de Nozay şi baronul de Keradieu erau singurii francezi care îi inspiraseră până atunci o simpatie profundă. Adevărul e că personajele marcante din foburg o decepţionaseră. Impresia aceasta o aveau până la urmă mai toate americancele. Singura care i-a stârnit lui Annie admiraţia a fost ducesa de Blanzac. „Arată ca o regină", îşi spuse ea cu naivitate. Aşa că invitaţia lui Christiane la serată îi făcu tinerei o plăcere de nedescris.

Curioasă ca orice femeie, abia aştepta să vadă cum se prezintă o casă din înalta aristocraţie. Dornică să arate cât mai bine, se preocupă minuţios de toaletă. Doamna Villars fusese şi ea invitată, dar se scuză în chip cât mai politicos cu putinţă, rugând-o pe doamna de Keradieu să aibă grijă de cele două fete.

Annie se preocupă îndelung de toaleta ei căci vroia să arate cât mai bine. Se îmbrăcă deci cu o rochie de mătase de un roz pal, cu un decolteu deosebit de frumos, iar la gât îşi puse un colier de perle mici şi diamante.

– Parcă niciodată n-aţi fost atât de frumoasă, domnişoară Annie, zise Catherine. Pun prinsoare că, astă-seară, nicio tânără nu va fi atât de elegantă ca dumneavoastră.

Când văzu palatul Blanzac iluminat ca ziua, Annie se simţi cuprinsă brusc de timiditate. Toate privirile aţintite asupra sa, ceremonia prezentărilor o

tulburară pe biata fată în aşa hal încât nu reţinu niciun nume, nu distinse nicio figură.

Vicontele de Nozay îi oferi braţul pentru a o conduce la masă şi, după ce luă loc între el şi baronul de Keradieu, ea îşi recăpătă brusc prezenţa de spirit.

La rândul său, şi Jacques se simţea stăpânit de o puternică emoţie. Prefăcându-se că se ocupă de vicontesa de Fresnes, n-o pierdu nicio clipă din ochi pe tânăra americancă. O văzu răspunzând cu un zâmbet unui semn de prietenie făcut de ducesă, apoi îi simţi privirea oprindu-se brusc asupra sa şi surprinse pe chipul ei o expresie de uimire.

După câteva minute, Annie îşi întoarse din nou capul spre el, iar în cursul mesei ochii ei se întoarseră de mai multe ori asupra lui, atraşi parcă de un magnet. Marchizul îşi dădu seama că izbutise să-i aţâţe curiozitatea, fiindcă ochii ei erau într-adevăr plini de curiozitate. Simţi brusc o bucurie care îl transfigură.

Începu s-o examineze pe domnişoara Villars pe ascuns şi ajunse la concluzia că-i place din ce în ce mai mult. Fata era adorabilă şi în plus mai avea şi o zestre de şaizeci de milioane. Cum putea oare Providenţa să înzestreze pe cineva cu atâta dărnicie?

Deşi marchizul d'Anguilhon îi distrăsese deseori atenţia domnişoarei Villars, acest lucru n-o împiedicase să observe tot ce era în jur. Dineul acela franţuzesc o interesa în cel mai înalt grad, cu atât mai mult cu cât americancele sunt maestre în astfel de mese. Fiecare inventează câte un fel de mâncare

pentru a le uimi pe celelalte şi astfel – din invenţie în invenţie – au ajuns la un lux de care francezii habar n-au, un lux mai curând strălucitor decât rafinat. Nu poţi să-ţi dai seama ce înseamnă plutocraţia americană decât după ce vezi acele mese de miliardari. Feţe de masă din mătase, deseori cu franjuri din fir de aur, ghirlande de flori rare, servicii de masă din argint aurit sau din argint masiv, din porţelan sau din cristal tăiat cu grijă; apoi o avalanşă din cele mai alese mâncăruri, cele mai frumoase şi mai gustoase fructe ...

Femeile, deosebit de atrăgătoare, îmbrăcate la cele mai mari croitorese, purtau în păr, la gât, în urechi şi pe braţe podoabe princiare care aparţinuseră pe vremuri unor regine aflate în exil.

Obişnuită cu acest fast, Annie fu la început surprinsă, apoi decepţionată de simplitatea dineului ducesei.

Sufrageria, destul de mare, cu pereţii îmbrăcaţi în lambriuri de stejar, era cam severă, puţin întunecată, dar unde se detaşau destul de bine masa şi invitaţii. O frumoasă faţă de masă din Flandra, candelabre pline cu lumânări, o fructieră uriaşă stil Ludovic al XVI-lea lucrată în oglinzi de cristal montate în argint, vaze superb cizelate din care se revărsau jerbe de trandafiri în culori palide, mâncărurile aranjate şi servite cu artă, femeile de o eleganţă neostentativă şi discuţiile purtate pe un ton agreabil alcătuiau un tot plăcut ochiului, de o armonie desăvârşită.

După-masă, doamna de Keradieu se întreţinu

câteva clipe cu marchizul d'Anguilhon. Când se întoarse lângă Annie fata o întrebă curioasă cine era domnul cu care vorbise.

– Nu i-am reţinut numele, spuse ea, dar sunt sigură că l-am mai văzut undeva.

– Şi eu l-am văzut, zise Clare.

– E cu neputinţă, spuse baroana. Abia a venit din Algeria, n-a avut când să ne facă vreo vizită. E marchizul Jacques d'Anguilhon, un foarte bun prieten al lui Henri.

– A, mi-am adus aminte unde l-am văzut! strigă bucuroasă Annie. Seamănă – dar extraordinar, aşa, ca două picături de apă – cu portretul făcut de Van Dyck pe care l-am văzut la Versailles, portret intitulat: „Joyuese, marchiz d'Anguilhon, senior de Blonay". Ţi-aduci aminte, Clare, nu-i aşa?

– Da, ai perfectă dreptate, spuse verişoara privindu-l pe Jacques care se afla acum cu faţa în plină lumină. Asemănarea este pur şi simplu izbitoare.

– Portretul trebuie să fie al vreunui strămoş de-al lui Jacques, spuse vicontele de Nozay.

– Bărbatul meu, Henri, nu e imaginea vie a unui Keradieu care a trăit acum o sută cincizeci de ani? spuse baroana.

– După cum vedeţi, mai există şi nobili autentici orice-ar gândi domnişoara May despre noi, spuse Guy pe un ton maliţios.

– Dar nu m-am îndoit nicio clipă de asta, spuse Clare râzând.

– Atunci cu atât mai bine ...

– E totuşi curios, spuse Annie, să regăseşti într-o persoană vie trăsăturile şi expresia dintr-un portret pictat în urmă cu mai bine de două veacuri.

Nimic nu atrage mai mult ca o asemănare chiar îndepărtată. Annie nu se putea abţine să nu-l privească pe marchizul care avea ochii, nasul şi zâmbetul strămoşului din portretul care o fascinase, care îi plăcuse atât de mult, încât îl însemnase cu o linioară în *Baedekerul* unde se afla menţionat şi de care nu se despărţise niciodată.

Între timp, cum începuse să cânte muzica, simţi cum arde de dorinţa de a dansa cu urmaşul seniorului de Blonay. Ar fi fost cât se poate de amuzant *(very exciting)* şi ar fi putut povesti această nemaipomenită întâmplare la înapoierea sa acasă. Dar Jacques, urmând cu stricteţe sfaturile ducesei, nu se apropie de fată care simţi o profundă dezamăgire.

A doua zi, după ce îşi notă în *Jurnal* unele amănunte ale petrecerii din ajun, încheie cu cuvintele: „Am văzut un marchiz autentic" *(Seen a livre marquis)*.

Capitolul IX

La Galeria „Georges Petit“ din strada Séze, fusese organizată o tombolă în folosul copiilor abandonaţi. Tonete aranjate cu gust, femei elegante în toalete de primăvară, un armonios amestec de culori, o vastă desfăşurare de graţii şi de cochetărie alcătuiau tabloul caracteristic unui bazar filantropic.

În fundul sălii, sub o pancartă pe care scria mare „Colombin Succursale“ se afla o masă lungă, împodobită cu flori, cu samovare, plină cu sticle de vin, cupe cu punch, piramide de prăjituri, sandviciuri, fructe. În dreapta şi în stânga fuseseră aşezate câteva măsuţe ca la cofetarul din strada Cambon. Bufetul acela care-ţi lua ochii fusese aprovizionat şi organizat de doamna de Keradieu şi de domnişoarele Villars şi May. Toate trei vindeau şi serveau ce li se cerea, cu atâta îndemânare ca şi cum toată viaţa lor nu făcuseră decât acest lucru.

Pe la ora patru sosiseră marchizul d'Anguilhon şi vicontele de Nozay. Văzându-l pe „Van Dyck“, – căci aşa îl poreclise Clare pe marchiz –, Annie avu o tresărire.

Baroana înmână imediat celor doi tineri câte un buchețel de albăstrele asemănător cu cel pe care-l purta ea.

– Puneţi-vi-l în piept, spuse ea; dumneavoastră doi sunteţi dintre ai noştri. Vă luăm ca ajutoare. În curând va da năvală aici o puzderie de lume şi singure n-o s-o putem scoate la capăt.

– Îi cam luaţi pe bărbaţi cu arcanul, spuse Jacques, punându-şi florile la butonieră.

– Dacă nu-ţi place, fă o plângere, zise baroana râzând.

– De ce să mă plâng? Dimpotrivă, mă socotesc foarte fericit că vă pot fi cât de cât de folos. Mă tem doar că voi fi cam neîndemânatic. Deocamdată iată obolul meu pentru copiii părăsiţi, zise Jacques depunând în coşul special pregătit un ludovic de aur.

– Mă simt obligat să-ţi imit gestul, spuse vicontele depunând şi el în coş un ludovic de aur. Pe mine mă ştiţi cât sunt de neatent. Aşa că vă rog să nu-mi încredinţaţi nimic fragil sau preţios. Riscurile vă aparţin ...

– Am primit sarcină să oprim o masă pentru doamna de Blanzac, spuse marchizul.

– Da, urmează să vină în curând şi ea, întări vicontele.

Fără să mai aştepte vreo invitaţie, cei doi tineri trecură lângă bufet şi începură să ofere pahare cu băutură şi prăjituri.

Întrevăzând o ocazie neaşteptată de a-i face curte domnişoarei Villars, ducele de Randan obţinu permisiunea de a da şi el o mână de ajutor la bufet alături de viconte şi de marchiz. Numai că el începu de îndată să-i dea târcoale domnişoarei Villars şi să se arate cât se poate de îndatoritor faţă de ea. Marchizul, deşi se simţi cumplit de înciudat, nu încercă să se ia la întrecere în amabilităţi cu ducele. Vorbi cu doamna de Keradieu, cu cumpărătoarele pe care le

cunoştea şi nu se adresă decât o dată sau de două ori domnişoarei Villars. Annie, atrasă în permanenţă de asemănarea marchizului cu portretul de la Versailles, nu se putea abţine să nu-l privească pe Jacques ori de câte ori avea ocazia, ba chiar şi când nu avea această ocazie. De îndată ce-i întâlnea ochii căprui, visători, cu gene lungi, simţea un ciudat tremur lăuntric.

Între orele patru şi cinci, bufetul fu literalmente asediat. Toate clientele fidele ale „Colombinului" sosiră unele după altele. Aflând numele tinerilor care o ajutau pe baroană, plăcerea de a fi servite de un duce, un marchiz şi un viconte le dublă pofta de mâncare. Consumară o cantitate uriaşă de prăjituri, iar încasările sporiră vertiginos.

Conform făgăduielii, nu peste mult timp îşi făcu apariţia Christiane. Cumpără câteva fleacuri, stătu de vorbă cu câteva prietene şi, după ce numărul clienţilor mai scăzu, se apropie de masa doamnei de Keradieu şi a celor două tinere americance:

– A, ia te uită! Domnul marchiz servind femeile! zise ea cu malițiozitate. Din câte ştiu, nu prea îţi stătea în obicei acest lucru.

– Aşa e, răspunse Jacques pe un ton categoric.

Annie făcu ochii mari, iar Clare îi aruncă lui Jacques o privire furioasă.

– Ce părere ai, domnişoară Villars, despre acest mod de a vedea lucrurile?

– Eu, doamnă? Eu sunt în afara problemei. Ar trebui să cereţi părerea unei franţuzoaice.

– O franţuzoaică? Dar ea l-ar găsi ridicol pe cel

care ar servi-o! A diminua prestigiul bărbatului, ar spune ea, ar însemna a diminua onoarea şi plăcerea cuceririi sale.

– Şi n-are dreptate? spuse arogant Jacques.

– Şi eu cred, sări ducele de Randan, că a-i face vânt cu evantaiul unei femei la bal, a-i ţine farfuria şi paharul înseamnă a-ţi aroga nişte drepturi asupra ei, înseamnă de fapt o dovadă de proastă creştere.

– Drepturi? O, dragii mei prieteni, cât de înapoiaţi sunteţi! Aflaţi că în Statele Unite bărbatul nu are drepturi, spuse baronul cu o privire malițioasă îndreptată spre domnişoara May. Nu are drepturi, auziţi? El nu cere nimic, nu aşteaptă nimic. Ştiţi care este principiul americancelor? Să primească totul, să pretindă totul şi să nu dea nimic.

– Atunci înseamnă că nu-s femei cu adevărat, declară marchizul d'Anguilhon.

– Nu, sunt un fel de copii mari. Fiindcă felul lor de a privi viaţa, de a-l trata pe bărbat e o adevărată copilărie. Femeia din Boston e „o mare intelectuală", cea din Philadelphia e foarte raţională şi logică, newyorkeza e sclipitoare, dar autoritară şi ambiţioasă. Abia când se mărită cu europeni americancele devin femei, femei cu adevărat cum ai spus tu, Jacques.

– Christiane, ai avut o idee grozavă invitându-ne aici la un ceai, spuse doamna de Keradieu. De multă vreme nu mi-a mai făcut un ceai atâta plăcere.

– Pentru că l-ai câştigat trudind atâta, spuse ducesa.

– Tot ce se poate.

– Ceaiul, glăsui Jacques, posedă mari virtuţi. Are o influenţă bună asupra creierului, alungă indispoziţia şi te predispune la vorbă. Mie îmi place în mod deosebit, în primul rând, ca băutură şi, în al doilea rând, pentru plăcerea destul de rară de a fi servit de o femeie. Ceaiul pregătit de nişte mâini fine, graţioase, inteligente este o băutură încântătoare.

– Nu prea văd ce-i poate adăuga inteligenţa, spuse ducele de Randan.

– Totul, dragul meu, zise cu seriozitate marchizul. O femeie proastă, egoistă, frivolă nu ştie să-ţi facă un ceai ca lumea. În ce mă priveşte, te rog să mă crezi că nu m-aş însura cu o fată care nu ştie să-mi facă o ceaşcă cu ceai. Mi-ar fi teamă să nu-i lipsească intuiţia, acest al şaselea simţ atât de necesar la femei.

– În cazul ăsta putem fi încă de pe acum liniştiţi, spuse vicontele râzând. Viitoarea marchiză d'Anguilhon ne va servi cu un ceai excelent.

– Puteţi fi siguri de asta, ripostă Jacques.

– Până atunci, domnişoarelor, spuse baroana, hai să închidem bazarul.

Fetele se ridicară îndată, mulţumiră şi o salutară pe ducesă care rămase să mai stea de vorbă cu bătrânul prinţ de Nolles.

În timp ce doamna de Keradieu dădea ordine să se împacheteze argintăria, marchizul d'Anguilhon se apropie de Annie.

– Aţi fost foarte bună şi foarte îndatoritoare, domnişoară, că v-aţi interesat de ajutorarea copiilor

abandonaţi, spuse el uitându-se drept în ochii ei pentru prima oară, cu privirea aceea caldă şi învăluitoare care semăna leit cu privirea din portret.

Fata se îmbujoră uşor fiindcă nimeni şi nimic n-o mai impresionaseră atât de puternic ca acum.

– O, dar eu nu m-am gândit câtuşi de puţin la copiii abandonaţi, ci doar la plăcerea mea. Vânzarea asta în scop de binefacere mi s-a părut deosebit de amuzantă.

– Straşnică sinceritate! spuse marchizul încântat.

– Domnişoara Villars este de o sinceritate dezarmantă, spuse vicontele de Nozay. Nu mi-a fost dat niciodată să aud atâtea adevăruri câte am auzit de când am avut plăcerea de a o cunoaşte.

– Hm, nădăjduiesc că adevăruri agreabile în ce te priveşte.

– E cazul să-ţi spun că noi doi am alcătuit o societate bazată pe o evoluţie reciprocă.

– O societate bazată pe ce? întrebă nedumerit Jacques.

– Pe evoluţie reciprocă, repetă Guy cu o seriozitate comică. Domnişoara Villars susţine că europenii încă n-au evoluat. Oh, a evolua înseamnă a progresa. Noi mai suntem încă sentimentali, idealişti, excesivi pentru că încă n-am evoluat. La noi copiii sunt supuşi părinţilor, femeile nu pot să cumpere, să vândă sau să semneze un act fără aprobarea soţului. Şi toate astea fiindcă încă n-am evoluat. Pornind de la acest principiu, domnişoara Villars se străduie să combată vechile mele prejudecăţi, să mă facă să-mi reneg zeii ...

– La ce bun? Prejudecățile și zeii Europei ar fi probabil radicali și stingheritori în Statele Unite.

– Da, dar eu trag nădejde ca domnișoara Villars să nu se mai înapoieze în America, spuse Guy care dorea din toată inima ca prietenul său Albert de Randan să se însoare cu Annie.

– O, domnule de Nozay, spuse Annie protestând. Cred că e cu neputință să fie cineva pe deplin fericit departe de țara sa și de prietenii dragi. Un bărbat nu poate înlocui chiar totul, adăugă ea cu naivitate.

Marchizul o privi pe tânără cu o expresie plină de surpriză, dar și de dispreț care păru s-o tulbure.

– Eu credeam, rosti el, că în sufletul unei femei iubirea înlocuiește totul.

– Pentru femei care n-au evoluat încă, spuse Guy.

– Totuși, văd că doamna de Keradieu care și-a părăsit țara și prietenii se simte cât se poate de bine, ba, aș putea spune că e chiar fericită. Am auzit-o de multe ori spunând că n-ar mai putea să trăiască în America.

– Eu n-aș vrea să ajung vreodată să simt așa ceva, răspunse Annie pe un ton atât de hotărât, încât marchizul se simți brusc descurajat.

– Iar eu, domnișoară, vă doresc să duceți cu dumneavoastră o cât mai frumoasă amintire despre Paris, spuse Jacques.

– Asta în mod sigur! Toată lumea de aici e nespus de politicoasă și de binevoitoare. N-aș fi crezut pentru nimic în lume că mă voi simți atât de bine în acest loc.

– Domnilor, le spuse doamna de Keradieu

apropiindu-se, sper că n-ați uitat că mâine-seară, la ora opt, veți lua masa la noi.

– Lucrurile plăcute nu se uită, răspunse marchizul. De altfel, mesele dumneavoastră de sâmbătă sunt unul dintre lucrurile a căror lipsă o simt cel mai acut ori de câte ori părăsesc Parisul.

– Mulțumesc, spuse baroana și întinse mâna lui Jacques care i-o sărută cu politețea unui senior de altădată.

După ce-și luă rămas-bun de la americance, marchizul se duse la ducesă.

– Ei, crezi că lucrurile vor merge așa cum dorești?

– Nu prea știu. Tânăra îmi face impresia unui caracter hotărât.

– Cel puțin ai reușit să spargi gheața?

– Da. Și drept urmare am primit o găleată cu apă rece în cap.

Și Jacques îi povesti ducesei discuția avută cu fata.

– Nu văd nimic descurajator în asta. În timp ce stăteați de vorbă, eu o analizam pe domnișoara Villars și sunt mai mult ca sigură că o interesezi. Te rog să ai încredere în ce-ți spun fiindcă eu nu mă înșel niciodată.

– Oh! Am o încredere fără margini.

– Știi, Jacques, m-am hotărât să dau un bal al trandafirilor. Săptămâna viitoare voi trimite invitațiile. Pe dumneata te voi ruga să conduci cotilionul împreună cu domnișoara de Busset.

– Dar cred că sunt pur şi simplu ruginit. N-am mai dansat de peste şase ani.

– Sunt convinsă că te vei descurca admirabil. În privinţa domnişoarei Villars, lasă câmp liber ducelui de Randan; nu e periculos. Dacă s-ar bănui că râvneşti la moştenitoare, „binevoitorii“ n-ar pierde prilejul să-i vorbească fetei despre toate măruntele dumitale păcate. Mai târziu, când simpatia ei se va preschimba în iubire, n-are decât să spună fiecare ce vrea: ea nu-şi va mai asculta decât inima şi nu va mai da atenţie nimănui.

Jacques respiră adânc.

– Mi-ai redat curajul, Christiane. Adineaori, trebuie să-ţi mărturisesc, visul mi se păruse irealizabil.

– Lasă fleacurile, spuse energic ducesa, şi aminteşte-ţi că „bărbatul cu inima fricoasă n-a cucerit niciodată o femeie frumoasă“.

Capitolul X

În noaptea aceea, pentru prima oară, Annie nu putu să adoarmă. De îndată ce stinse lumina, din umbrele nopţii se închegă chipul plăcut al marchizului d'Anguilhon, iar în urechi îi răsună glasul lui.

„Oare ce înţelege el prin «femeie adevărată»? Parcă aşa a spus ... se întrebă ea. O sclavă, o fiinţă devotată până la absurd?“

Îşi aminti că Jacques dezaprobase comportarea americanilor faţă de femei. Fără să vrea, se gândi la Frank Barnett. Cât era de devotat, de grăbit s-o servească, să-i satisfacă toate capriciile! Foarte înalt, foarte atrăgător, enorm de bogat, Frank se îmbrăca întotdeauna cu mult gust, cu multă eleganţă. Îşi aminti de câte ori îi ţinuse umbrela, evantaiul şi mănuşile. Bietul băiat! Oricât ar fi arătat de bine nu-l vedea sărutând însă mâna unei femei; îşi dădu seama cât ar fi fost de ridicol, pe când marchizul părea făcut anume pentru aşa ceva. Mda! Şi apoi obiceiul acesta i se păru cât se poate de măgulitor. Antoinette de Keradieu părea că se obişnuise foarte bine cu el, ba chiar îi făcea plăcere. Apoi, Annie îşi aduse aminte despre cele spuse de marchiz în legătură cu ceaiul. Îşi zise că ea oricum nu-l va mai servi niciodată. Doamne, câtă imaginaţie ca să întrezăreşti atâtea lucruri într-o acţiune atât de banală! Şi ce rece, ce dispreţuitor îi devenise chipul când ea spusese că un bărbat nu poate înlocui totul. Probabil că-şi făcuse o părere foarte proastă despre

americance. Era clar că n-o găsise pe gustul lui! Dar gândul că va cina împreună cu el a doua zi, la doamna de Keradieu, o făcu să-i vină inima la loc, deşi undeva, în adâncul sufletului, se cam temea de această întâlnire. Marchizul acesta păşea atât de semeţ, încât era cam greu să te simţi în largul tău în preajma lui. Şi Doamne, cum mai semăna cu seniorul de Blonay! Prin negurile somnului care o năpădiră treptat, Annie revăzu cu mare claritate portretul de la Versailles. Apoi chipul strămoşului se contopi cu al descendentului şi Annie adormi.

Capitolul XI

După acea tombolă în scop de binefacere Annie şi Jacques se întâlniseră în fiecare zi, dar relaţiile dintre ei nu făcuseră aparent niciun progres. După ce fusese prezentat domnişoarei Annie Villars, Jacques se mulţumise să lase în fiecare zi câte o carte de vizită la hotelul „Castiglione“ şi atât. În societate se arăta de o corectitudine rece şi politicoasă faţă de tânăra fată, fără să-i facă nici confidenţe, nici complimente. Atitudinea aceasta ciudată reuşi nu s-o îndepărteze pe Annie de marchiz, ci, dimpotrivă, să se simtă tot mai atrasă de el. Aflase de la doamna de Keradieu întreaga poveste a lui Jacques şi a familiei sale şi regreta din tot sufletul că nu era bogat, căci era exact tipul de om care ar fi trebuit să aibă milioane de franci, cai de rasă şi cele mai frumoase echipaje din Paris.

Balul ducesei urma să aibă loc în 6 mai. Gândul că va putea dansa cu „Van Dyck“-ul ei îi sporea lui Annie bucuria şi emoţia, o emoţie pe care o socotea prostească, ridicolă, dar pe care nu şi-o putea înfrâna.

În seara balului cele două tinere americance se îmbrăcară în două rochii roz, fiecare de altă nuanţă, de o frumuseţe şi o eleganţă fără pereche, care se armonizau cu trandafiriul delicat al chipurilor lor şi cu blondul pletelor de aur topit.

Când Jacques, foarte elegant în fracul său bine croit, împodobit cu un trandafir la butonieră, veni

s-o invite la vals, fata îi întinse, sfioasă, mâna. Atunci se petrecu ceva curios. Sub impulsul nerăbdării de a o cuceri cât mai repede, marchizul o înlănţui prea strâns şi-o purtă prin sală ca pe-o pradă de preţ. Dar Annie deveni brusc rigidă şi se încordă din toate puterile. Simţindu-i rezistenţa, Jacques o strânse şi mai tare. Încet-încet, trupul domnişoarei Villars se destinse, se mlădie, picioarele i se supuseră şi valsul se termină într-o armonie desăvârşită, ameţitoare, încântătoare. Când marchizul o readuse pe fată lângă mama sa, obrajii ei erau la fel de trandafirii ca şi rochia. Ochii lui Jacques străluceau de triumf. Era mult prea experimentat în privinţa femeilor ca să nu-şi dea seama că repurtase o victorie. Tânăra americancă nu vibrase la atingerea lui, dar i se supusese în mod inconştient, ceea ce însemna foarte mult.

Fără să-şi dea seama de cele întâmplate, Annie simţi totuşi că valsul îi apropiase, crease între ei un fel de înţelegere. Mulţumindu-i, marchizul o privise într-un fel aparte, foarte cald, care o bucurase în mod deosebit.

Capitolul XII

A doua zi după balul dat de ducesa de Blanzac, salonul doamnei Villars, luminat de flăcările din cămin şi de numeroase lămpi, era plin de bucăţi de dantele vechi, de bibelouri de preţ, de acuarele neînrămate încă descoperite prin Paris în ultimele săptămâni, de numeroase buchete de flori primăvăratice, de paravane brodate şi de diverse mici trofee de la bal.

Cele trei americance, cu ochi strălucitori, păr blond buclat şi rochii de culoare deschisă ce păreau să aducă şi mai multă lumină în încăpere, scriau de zor: doamna Villars, la masă, iar cele două tinere, Annie şi Clare, pe mapele ţinute pe genunchi. Nu se opreau decât să ceară vreo lămurire. În goana neistovită a tocurilor rândurile se înmulţeau, iar în jurul lor se adunaseră o mulţime de pagini scrise. Pe la ora nouă, un servitor al hotelului o introduse pe doamna de Keradieu.

– Antoinette! strigă bucuroasă doamna Villars.

Fetele se ridicară, puseră deoparte mapele cu scrisori şi întinseră mâna musafirei.

– A, v-am întrerupt din scris, spuse baroana, îmi pare rău.

– N-are nicio importanţă, spuse doamna Villars; putem să ne terminăm scrisorile şi mai târziu. Dar domnul de Keradieu unde e?

– Trebuie să vină şi el. S-a dus mai întâi la club unde urma să se întâlnească cu Jacques d'Anguilhon pe care-l rugase să examineze caii văzuţi de Annie. Ţine foarte mult la părerea lui căci e unul dintre cei mai buni cunoscători de cai din Paris.

– Nu era nevoie, spuse Annie, fiindcă m-am hotărât să iau roibul. Este, fără putință de tăgadă, cel mai frumos dintre toți … Un animal superb, ce mai …

– Da, dar Henri se teme și nu vrea să-și asume singur răspunderea.

– Are dreptate, spuse doamna Villars. Annie e din cale-afară de imprudentă. Cum i se spune despre un cal că e nărăvaș, ea tocmai pe acela îl vrea. Este demna fiică a tatălui ei!

– Ei, mamă, dumneata n-ai vrea să mă vezi niciodată mergând călare.

– Ce părere aveți despre balul de ieri? întrebă baroana schimbând vorba.

– A fost deosebit de reușit, spuse domnișoara Villars cu mult entuziasm.

– Da, continuă baroana, un vârtej de rochii roz de toate nuanțele, învăluite uneori de fracurile negre ale dansatorilor. Nu-mi aduc aminte să mai fi văzut un bal atât de vesel și de strălucitor. Toate dansatoarele păreau foarte tinere, puteai să juri că niciuna dintre ele n-avea nici măcar douăzeci și cinci de ani. Deși, fie vorba între noi, erau și unele doamne trecute de treizeci … Iar bărbații nu s-au mai lăsat rugați să danseze, cum fac de obicei, zise baroana râzând.

– Ducesa știe să dea niște petreceri admirabile, spuse doamna Villars. De altfel, ea însăși era deosebit de frumoasă …

– Nu-i așa? zise încântată Antoinette.

Annie se ridică, luă o pălărie mare de pai de pe un paravan, și-o puse pe cap și, întorcându-se spre baroană, zise:

– Cum îmi vine? Am de gând s-o port la mare. O pălărie de câteva centime care arată ca una de o sută de franci, parcă ar fi de la „Virot".

– Chiar de la „Virot" și este.

– Am bănuit eu, strigă triumfătoare Annie.

– În America noi dăruim lucruri mult mai costisitoare.

– În Franța, cei care ar dărui invitaților lor obiecte de preț în loc de simple amintiri ar fi considerați oameni de prost-gust.

– De prost-gust? întrebă înciudată fata. Dar nu văd de ce ar trebui să ne conformăm codului manierelor europene. Noi nu avem de întreținut palate vechi și castele. Averea noastră, liberă de orice obligații, sporește prin muncă. Dacă avem chef putem să dăm serbări din cale-afară de frumoase, să ne acoperim cu bijuterii inestimabile și să facem cadouri scumpe musafirilor noștri.

– Dar, draga mea copilă, există niște reguli bine stabilite când e vorba despre frumos și despre gust, iar prima dintre aceste reguli este simplitatea.

– Îmi pare rău, spuse Clare, dar eu prefer abundența în locul meschinăriei și tinerețea în locul bătrâneții. În urmă cu cinci ani, în timpul unei călătorii în Europa, tata a ținut morțiș să mergem la Devonshire ca să ne arate locul de unde ne tragem. Am regăsit vechea casă a familiei noastre; o locuință amărâtă, dărăpănată, înconjurată de câțiva copaci seculari în care o droaie de ciori își făcuseră cuib. Ni s-a părut culmea dezolării. Apoi, am vizitat mormintele familiei aflate în biserică și în cimitirul

de alături. În timp ce tata descifra câteva nume, eu am revăzut în gând casa noastră din Washington Square, cimitirul din New York unde totul e atât de frumos şi de bogat, încât, fără să vreau, am strigat cu glas tare: „Slavă Domnului că s-a găsit un May atât de deştept care să plece în America!".

– Vai, Clare, dar zău că eşti imposibilă, spuse baroana.

– Sinceră să fiu, n-am venit niciodată în Europa fără să mă felicit că sunt americancă! Dacă aţi şti cât le plâng pe fetele franceze! Tot timpul supravegheate şi ţinute din scurt! Niciun gest, nicio mişcare nu sunt fireşti ... Parcă ar juca tot timpul într-o comedie de societate. Dumnezeu ştie ce-ar face dacă li s-ar acorda brusc libertatea noastră.

– Ar face prostii, asta ar face! Prostii ireparabile, răspunse baroana. Pentru ca libertatea să nu fie primejdioasă trebuie să fii obişnuit cu ea. Sistemul nostru de educaţie e bun, dar numai în America. Aici ar avea nişte urmări jalnice. Află, domnişoară, că dacă aş avea o fată aş creşte-o după sistemul franţuzesc. Şi încă foarte strict, aşa cum pretind moravurile ţării acesteia!

– Frumoase moravuri! zise Clare.

– Odinioară, spuse baroana, gândeam şi eu ca tine. Sistemul educaţiei feminine în Europa mi se părea barbar. Abia acum îmi dau seama ce foloase prezintă. Mai întâi, îi prelungeşte fetei timpul inocenţei, al reveriilor şi al iluziilor; apoi, îi conservă acea frăgezime fizică şi morală care conferă un farmec nespus, foarte preţuit de bărbaţi.

– Totuşi, căsniciile fericite nu-s deloc numeroase în Franţa, spuse Clare.

– Eroare, copila mea! Nu trebuie să judeci societatea după romanele şi după piesele care nu dau – nu ştiu de ce – decât exemple de viaţă necinstită. La Paris, unde abundă tentaţiile, fidelitatea conjugală este foarte rară, recunosc; dar Parisul nu înseamnă toată Franţa. În provincie lumea e foarte serioasă şi austeră. Familiile sunt strâns unite şi te rog să mă crezi că nicăieri nu întâlneşti atâtea caractere nobile şi atâtea virtuţi ca în Franţa.

– Domnişoara de Busset, fata care a condus cotilionul împreună cu marchizul d'Anguilhon, e bogată? întrebă pe neaşteptate Annie.

– Da, are o zestre destul de mare.

– Păi atunci iată femeia care i s-ar potrivi marchizului.

– Cum, strigă baroana, tocmai tu, Annie, sugerezi o căsătorie din interes?

– Ei, sigur că nu aprob modul ăsta de îmbogăţire. Dar acum îmi dau seama că un nobil cu titlu, cu nume mare şi fără avere e totuşi obligat să se însoare cu o fată cu bani.

– Ei, aş! Ar putea foarte bine să muncească, spuse Clare.

– Da, dar dacă toată lumea ar câştiga bani, viaţa ar deveni în curând plicticoasă.

– Dar în America toată lumea munceşte şi câştigă bani!

– Ei, draga mea, nu uita că ţara noastră e imensă şi este încă în formare. Marchizul d'Anguilhon n-ar şti să picteze tablouri, dar ar şti, în schimb, să le

cumpere. Îţi mărturisesc foarte sincer, regret că nu are milioane fiindcă ar şti ce să facă cu ele. Crede-mă, nu e un lucru chiar atât de uşor să fii bogat. Să ştii însă că zestrea domnişoarei Busset nu i-ar ajunge. Mă tem ca nu cumva să fie ultimul din neamul său, căci, dacă se va însura, va vrea să-şi ţină rangul, să-şi răscumpere castelul strămoşesc Blonay şi să-şi ţină, aşa cum se cuvine, palatul din strada Varenne.

– E de mirare că n-a încercat până acum să pună mâna pe vreo americancă bogată, spuse Clare.

– N-a depins decât de el să se însoare cu una foarte bogată.

– Chiar aşa?

– Da. Acum doi ani marchiza Taller şi-a vârât în cap să-l însoare cu o moştenitoare foarte bogată. La început, totul părea să meargă bine, dar iată că marchizul s-a răzgândit şi n-a mai vrut să se însoare. După câte am înţeles, tânăra era o parvenită, una din fetele care se împopoţonează exagerat şi-şi pun câte un inel de mare preţ pe fiecare deget. Pe scurt, Jacques a întors spatele domnişoarei şi milioanelor ei, fapt pe care doamna Taller nu i l-a iertat nici astăzi. De altfel, cu o mamă ca a lui, marchizul n-ar putea lua de nevastă o femeie cu o educaţie precară. Cu prilejul viitoarei noastre călătorii în America, zise doamna de Keradieu, eu şi soţul meu îl vom lua cu noi să-şi facă o părere cât mai justă despre ţara noastră. Noi ţinem foarte mult la el şi ne-am bucura grozav dacă ar găsi acolo o fată care să i se potrivească. Vouă cum vi se pare acest ilustru marchiz?

– E un bărbat foarte bine, răspunse prompt Annie.

– Are un nas desăvârşit, zise Clare.

– Vai, Clare, zise baroana.

– Ce vreţi! Eu am o mare slăbiciune pentru nasurile desăvârşite.

– Francezii îmi plac mai mult decât mi-aş fi închipuit, reluă Annie. Îi găsesc nu numai amuzanţi, ci chiar interesanţi. Câţiva – nu toţi – se poartă deosebit de frumos cu femeile.

– Ar fi nostim ca până la urmă Annie să se mărite cu un francez, zise baroana de Keradieu.

– Slavă Domnului, ripostă Clare, că încă mai are o licărire de bun-simţ.

– Vai, dar ce amabilă eşti cu mine care m-am măritat cu un francez, zise înţepată baroana.

– A, da, uitasem. Dar recunoaşte că nu sunt mulţi bărbaţi la Paris ca baronul de Keradieu.

În clipa aceea se auzi o bătaie în uşă şi baronul de Keradieu îşi făcu apariţia însoţit de marchizul d'Anguilhon.

Annie nu-şi putu stăpâni o uşoară tresărire. Marchizul îşi ceru scuze pentru ora nepotrivită la care venise.

– L-am adus cu forţa, spuse baronul. M-am gândit că împreună poate vom reuşi s-o convingem pe domnişoara Villars să renunţe la roib.

– Să renunţ? Pentru nimic în lume! Am mers călare pe el ieri, la manej, şi am văzut că ne înţelegem de minune. Sunt sigură că-l voi putea stăpâni.

– Da, dar şi marchizul, şi eu suntem de aceeaşi părere: că e genul de bidiviu care poate oricând să joace un renghi persoanei care-l va încăleca.

– Te rog, Annie, stărui doamna Villars, nu te încăpăţâna.

– Vai, mamă, dumneata nu te pricepi la cai, spuse Annie cam enervată. Apoi, schiţând o nouă mişcare de răzvrătire, încercă să sfideze privirea marchizului aţintită asupra ei.

– Văd că sunteţi doi contra mea, aşa că va trebui să cedez.

– Bravo! În sfârşit, văd şi eu o fată cu judecată, spuse domnul de Keradieu. E lucru rar ca o americancă să se supună atât de repede.

– Sunt chiar atât de independente din fire? întrebă marchizul.

– Independente? Bineînţeles. În Statele Unite oamenii au un principiu: se abţin de la a da sfaturi chiar şi rudelor celor mai apropiate. La noi, în Franţa, asta se numeşte egoism. La ei, în America, asta înseamnă respect al independenţei individuale.

– În cazul acesta, domnişoară, mă văd obligat să vă cer iertare că am vrut să vă împiedic să vă frângeţi gâtul, spuse Jacques cu un zâmbet fin.

– Iar eu, răspunse Annie, pentru a mă conforma obiceiurilor din Europa, sunt datoare să vă mulţumesc pentru interesul de care aţi dat dovadă.

– Perfect! spuse marchizul.

– Bravo! strigă baronul. În felul ăsta v-aţi îndeplinit fiecare datoria.

– Domnule de Keradieu, sunt uimită că aţi avut curajul să vă însuraţi cu o americancă, spuse Annie, care simţea nevoia să se răzbune pe cineva.

– Eu, domnişoară, sunt curajos din fire şi mă

simţeam în stare să obţin de la soţia mea respectul şi supunerea care se cuvin unui soţ.

– Vai, bietele americance, dacă ar şti ele ce le aşteaptă în Europa ... spuse Clare pe un ton de glumă.

– Ar da năvală toate aici, spuse baronul. Apoi zărind mapele şi scrisorile începute, adăugă: A, vă apucaserăţi de scris ... Sunt sigur că veţi descrie cum nu se poate mai frumos balul de ieri. Peste o sută de ani aceste scrisori vor constitui documente de mare preţ privind Europa.

– Să nădăjduim că aşa va fi, zise Annie.

Apoi, bărbaţii se ridicară să plece. În timp ce doamna de Keradieu îşi punea şalul, domnişoara Villars îi spuse baronului:

– Aşadar, contez pe dumneata pentru cumpărarea faimosului cal murg?

– Absolut. Poimâine îl vei avea, aşa că vom putea începe plimbările matinale.

– Mă bucur ... Simt nevoia de mişcare în aer liber.

La plecare, marchizul o privi pe fată drept în ochi.

– Fără pică, nu-i aşa? spuse el întinzându-i pentru prima oară mâna.

Annie îi întinse şi ea mâna, spunându-i veselă:

– Fără nicio pică!

După plecarea musafirilor, doamna Villars şi fetele se apucară din nou de scris, dar gândurile lui Annie erau în cu totul altă parte. Simţea că ea şi Jacques deveniseră prieteni. Oare nu asta îşi dorise, fără să-şi dea seama, chiar în clipa în care se întâlnise cu el?

Capitolul XIII

La rândul său, Jacques înţelese că, în sfârşit, gheaţa se spărsese între el şi domnişoara Villars. Când o revăzu, îi vorbi ca şi cum ar fi intrat definitiv în cercul existenţei sale din care n-avea să mai iasă. Tonul său deveni amical şi cald, menit să o seducă, dar, totodată, şi să-i ascundă adevăratele sale intenţii. Deşi se purta foarte simplu cu ea, Jacques îi impunea totuşi enorm fetei. Annie n-ar fi îndrăznit niciodată să-l tachineze aşa cum făcea, de pildă, cu contele de Nozay sau cu baronul de Keradieu. Nu critica niciodată de faţă cu el vechile prejudecăţi ale Europei, iar când vorbea era mai puţin tăioasă. Când discuta cu el, îşi supraveghea cu mare atenţie frazele; dacă se întâmpla să facă vreo greşeală, marchizul o corecta pe loc, iar ea îi mulţumea recunoscătoare.

Alături de el, Annie se simţea parcă mai mare, mai puternică. Nu simţise acest lucru alături de niciun alt bărbat, nici chiar alături de Albert de Randan, cât era el de duce. Marchizul nu-i făcea niciodată complimente, dar Annie simţea când era pe gustul lui şi acest lucru o bucura în mod deosebit.

Fără a bănui gravitatea acestor simptome, Annie începu aşa, deodată, a se gândi la Frank Barnett mai mult ca oricând. Îşi aminti de excursiile deosebit de frumoase pe care le făcuse pe iahtul lui şi de toate serbările date de el a căror regină fusese ea, Annie. Scrise doamnei Adain, sora lui Frank, o scrisoare de

douăzeci de pagini, ştiind că el o va citi de la primul până la ultimul rând, şi ceru să i se trimită fotografia vilei lui din Lennox. Portretul tânărului îi reţinu de multe ori privirea, ba, într-o zi, i se întâmplă să-l ia în mână şi după ce-l examină cu atenţie să spună cu glas tare: „Ce băiat bun e Frank!". Ceva, nici ea nu ştia ce anume, o împingea parcă spre prietenul din copilărie în momentul în care soarta o depărta de el pentru totdeauna.

Deşi nu se observa, marchizul începu a fi cuprins de un fel de febră interioară – rezultat al nădejdii şi al descurajării ce se succedau în sufletul său. „Oare căsătoria asta se va mai face?", se întreba el adesea. Şi, plin de încordare, se gândea la soarta sa, străduindu-se să-şi întrezărească viitorul.

Marchizul avusese o sumedenie de ocazii de a o analiza pe domnişoara Villars. Această tânără modernă, cu eleganţa ei rafinată, cu independenţa ei de caracter, cu numeroasele ei cunoştinţe despre lume şi societate, la început îl deconcertase, ba chiar îl speriase puţin. Dar îşi dăduse destul de repede seama că – cu tot spiritul ei emancipat – Annie avea un suflet cu adevărat pur, un suflet de copil, şi această prospeţime îl impresionă în mod deosebit. Subjugat de felul ei de a fi, – plin de bunăvoinţă, sincer şi nesofisticat, având calităţile oamenilor dintr-o bucată –, fu convins că se va înţelege bine şi cu mama sa, marchiza d'Anguilhon. Acestei fetişcane puteai să-i captezi uşor interesul şi puteai s-o amuzi, fără să fie nevoie să recurgi la lucruri

ieşite din comun ca să-i reţii atenţia. Alături de ea, Jacques simţea un fel de linişte, de confort, stare pe care nu i-o oferise niciuna dintre femeile complexe şi complicate pe care avusese prilejul să le cunoască.

Îşi dădu seama însă că, deşi fata era uşor de amuzat, nu era deloc uşor de cucerit. Annie nu era nici senzuală, nici romantică, nici ambiţioasă. Cu cât o cunoştea mai bine, cu atât îşi dădea seama cât era de străină în Franţa şi cât de legată era de ţara şi de prietenii ei. Când îi vorbea despre întoarcerea în America, Jacques simţea o strângere de inimă; zile întregi vedea totul în negru, spunându-şi că acea căsătorie nu era decât o iluzie, o amăgire.

Jacques avusese de mai multe ori prilejul să constate tăria de caracter a domnişoarei Villars. Între altele, într-o seară la ducesa de Blanzac, ea refuzase să joace cărţi fiindcă era duminică. Cum ducele de Randan spusese că lui Dumnezeu îi era indiferent dacă se juca sau nu cărţi în ziua aceea, ea răspunsese:

– Tot ce se poate, dar din moment ce religia mea mă opreşte, sunt obligată să mă abţin.

Cei din jur continuaseră cu insistenţele, dar fata se ţinuse tare. Abia acum îşi dădu seama marchizul câtă dreptate avusese doamna de Léne, obligându-l să apeleze la ducesă. Fără ea, lucrurile s-ar fi precipitat sau el ar fi renunţat. Ea îl călăuzea însă cu acel tact şi cu acea abilitate de care sunt în stare numai femeile cu adevărat inteligente. Ştia că dacă Jacques dă greş va pleca în Africa. Marchizul venea

acum aproape în fiecare zi să se sfătuiască cu ea. Venea mai înainte de ceasurile două ca s-o găsească singură. Ducesa îl aştepta uşor încordată. Jacques sosea când cu o faţă veselă, când cu un aer descurajat. Îi istorisea în amănunt tot ce se întâmplase cu domnişoara Villars, apoi discuţia trecea, aproape fără ca cei doi să-şi dea seama, la o sumedenie de alte subiecte. Vorbeau despre artă, despre filosofie, despre diverse mondenităţi. Discuţiile restabileau – dacă pot spune astfel – comunicarea dintre cele două făpturi, întreruptă o vreme de problema însurătorii marchizului. Schimbul de idei, de sentimente desfăşura în sufletul lor o muncă tainică, lentă, dar sigură, care le pregătea viitorul.

Capitolul XIV

Clare plecase cu o prietenă la Saint-Germain. Doamna Villars şi Annie rămăseseră singure. Ridicându-se de la masă, fata luă ziarul *Le Figaro* şi citi *Curierul teatrelor*.

– Vai, mamă, spuse ea, astă-seară joacă la „Variétés" piesa *Briganzii*. N-am văzut-o niciodată şi e ultima reprezentaţie a stagiunii. Dacă am merge şi noi?

– Singure?

– De ce nu? O vom lua pe Catherine şi vom ocupa una din lojile de la parter, unde aproape că nu te vede nimeni. Va fi foarte amuzant.

– Atunci hai să mergem la „Variétés", spuse doamna Villars, care nu voia să-i refuze fiicei sale nicio plăcere.

Peste un ceas cele trei femei se văzură instalate într-una din lojile de la parter, al căror aspect misterios o intrigase şi o ispitise pe Annie de multe ori. Ca să se ascundă mai bine traseră şi grilajul.

– Ei, acum iată-ne ca la noi acasă, spuse ea veselă.

Sala era plină, dar cu public de rând: turişti, mici burghezi, personal de serviciu din palatele aristocraţiei. Ici-colo se vedeau vreo zece, douăsprezece fracuri negre în fotoliile de orchestră şi câteva străine ale căror toalete elegante făceau să pară şi mai mohorât tabloul sălii la acea reprezentaţie de închidere a stagiunii. Annie nu zări nicio figură cunoscută. Dar brusc inima îi zvâcni puternic. În cadrul uşii din stânga îl văzuse pe marchizul d'Anguilhon. El la *Briganzii*? De necrezut! Dar peste câteva clipe se simţi cumplit de stânjenită. Îşi spuse că totuşi nu făcuse nimic rău şi că venise la teatru însoţită de mama sa şi de dădacă.

Numai două loji aveau grilajele trase. În pauză o droaie de tineri începură a defila prin faţa celor două loji închise. Unii aruncară priviri în cea din stânga, dar cei mai mulţi se opriră în faţa celei în care se aflau cele trei femei. Unul dintre tineri se arătă a fi deosebit de îndrăzneţ. Dacă la început Annie se amuzase, acum începu a se nelinişti din pricina ochilor strălucitori, fixaţi cu insistenţă, printre zăbrele, asupra ei. Văzând că este luată drept o demimondenă, fata se indispuse brusc. Doamna Villars şi Catherine începură a-şi exprima indignarea cu glas tare.

Jacques rămăsese la locul său, în picioare, privind prin sală. Observând ce se petrece în faţa primei loji zăbrelite din dreapta, curios s-o vadă şi el pe femeia ce stârnise atâta senzaţie, se îndreptă într-acolo şi aruncând o privire în interiorul lojii le zări pe Annie, pe mama ei şi pe dădacă. Străbătând repede culoarul bătu la uşa lojii, intră şi înainte de a saluta trase repede grilajul într-o parte. Apoi, palid şi puţin tulburat, se înclină în faţa celor două americance.

– Iertaţi-mă, spuse el, dar grilajul vă compromitea şi vă putea expune la insulte.

– A, de aceea eram privite atât de insistent, spuse doamna Villars. Vă mulţumim că aţi venit să ne atrageţi atenţia.

– Dar ce e rău în faptul că am tras grilajul? întrebă Annie.

– Nu e niciun rău; dar grilajele astea nu servesc decât celor care au motive să se ascundă sau celor care nu vor să fie văzuţi într-o companie compromiţătoare.

– Oh, nu ştiam, spuse fata îmbujorându-se.

– Nici nu puteaţi să ştiţi, spuse zâmbind marchizul.

– Ar fi trebuit să-mi dau seama, zise doamna Villars.

Annie începu să râdă.

– Dumneata, mamă, să-ţi dai seama de astfel de lucruri? Păi dumneata eşti şi mai neştiutoare decât mine!

Această dovadă de puritate a fetei care-şi apăra mama i se păru lui Jacques mai mult decât încântătoare.

– Ţara asta e plină de capcane, continuă domnişoara Villars supărată. În America, femeia e în siguranţă oriunde s-ar duce. Aici nu poţi să te duci nici măcar să asculţi *Briganzii* împreună cu mama ta şi cu dădaca.

– Ba da, se poate, cu condiţia să nu vă aşezaţi într-o lojă cu grilajul tras. Mai bine mărturisiţi că aţi vrut să gustaţi din fructul oprit care v-a ispitit ...

Annie se înroşi.

– Ei bine, da, aşa e! mărturisi ea plină de curaj.

– Ei vedeţi, la noi o femeie cumsecade poate să se ducă unde vrea, să spună ce vrea, cu condiţia să respecte anumite limite. Dacă, din dorinţa de senzaţie sau din simplă curiozitate, depăşeşte aceste limite, riscă să nu i se mai acorde respectul cuvenit şi să fie tratată drept ceea ce nu e.

– Păi chiar asta ni s-a întâmplat nouă astă-seară

datorită ideii grozave pe care a avut-o fiica mea. Ne putem socoti fericite că hazardul v-a îndreptat paşii spre „Variétés“, spuse doamna Villars.

– Nu-i vorba de niciun hazard, răspunse Jacques. Însoţisem un prieten până la „Gymnase“; coborând pe bulevard, mi-a atras atenţia afişul de la „Variétés“; un individ mi-a vândut un bilet şi m-am trezit în sală. Acum ştiu de ce mă mânau paşii încoace, spuse Jacques privind-o pe Annie într-un fel care o tulbură vizibil.

În momentul acela, cortina se ridică. Marchizul schiţă gestul de a se duce să-şi ocupe fotoliul, dar fu poftit de doamna Villars să rămână în lojă. Annie părea să urmărească cu mare atenţie piesa. Totuşi, strălucirea ochilor, chipul ei emoţionat, tremurul uşor al buzelor trădau nişte senzaţii pe care muzica lui Offenbach nu i le-ar fi putut produce niciodată. La sfârşitul actului ea se întoarse spre marchiz şi cu glas emoţionat spuse:

– Aţi auzit că ducesa de Blanzac se duce pentru două zile la Deauville? Ne ia şi pe noi – pe Clare şi pe mine – ca să ne ispitească să închiriem o vilă pe tot timpul verii.

– A, să ştiţi că e vorba de o adevărată conspiraţie menită să vă împiedice să mergeţi în Anglia, iar eu mă aflu în fruntea ei.

– Dumneavoastră? întrebă Annie tulburată din nou.

– Da. Voi petrece lunile iulie şi august în împrejurimile oraşului Trouville, la unchiul meu contele de Froissy, şi aş fi nespus de fericit să vă regăsesc acolo. De altfel, Normandia merită osteneala de a fi văzută. Are nişte orăşele curioase şi câteva castele

demne de vizitat. Împrejurimile oraşelor Deauville şi Trouville sunt pur şi simplu încântătoare. Veţi putea să vă plimbaţi călare, să mergeţi cu vaporul, să conduceţi trăsurica englezească cu care baronul nu se duce decât la Bois, fără a mai socoti plăcerea de a-l tachina pe Guy de Nozay, de a-l aduce la disperare pe ducele de Randan şi de a desăvârşi convertirea mea la modernism.

– Să desăvârşesc convertirea dumneavoastră doar în două luni? întrebă uimită Annie. Pentru o treabă ca asta mi-ar trebui ani, spuse ea fără să-şi dea seama.

Dar abia îi scăpară aceste vorbe şi, înţelegând că o luase gura pe dinainte, se înroşi până la rădăcina părului.

– Ei, nu chiar ani, ripostă Jacques pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios. Revenind la vacanţa noastră, continuă el fără să arate că a observat confuzia fetei, cred că în iulie şi august vă veţi simţi la Deauville mult mai bine decât în Anglia. Dumneavoastră ce părere aveţi, doamnă Villars?

– În ce mă priveşte, aş prefera să mă plimb pe malul mării, decât să încep să bat iarăşi toată ziua bisericile şi muzeele.

– Auziţi?

– Da, dar eu n-am venit în Europa să-mi pierd vremea într-o staţiune balneară. Ce s-ar spune în America dacă m-aş înapoia fără să fi văzut Anglia?

– Vă veţi duce în septembrie.

– Dar Elveţia?

– O veţi vedea altă dată.

– Eu ţin să urmez itinerariul pe care mi l-am făcut când am plecat de acasă. Chiar îmi reproşez că m-am cam abătut de la el. În ultima săptămână a lunii mai trebuia să plecăm la Londra. Dar a venit sora lui Ottis şi Clare ne-a rugat să mai rămânem până în cincisprezece. Acum este vorba de Deauville, apoi de o vizită în Touraine, la Antoinette de Keradieu. Dacă o ţinem tot aşa, unde ajungem? Mi se pare ciudat că de când sunt aici nu fac nimic din ceea ce vreau să fac sau din ceea ce ar trebui să fac. Tot timpul cineva sau ceva îmi dă peste cap planurile!

– Doresc să vă sugestionez şi să vă determin să nu mai plecaţi! zise Jacques.

– O, nu, vă rog! zise Annie plină de emoţie.

– Liniştiţi-vă, zise el râzând, nu am această putere. Nădăjduiesc că prietenia dumneavoastră faţă de soţii Keradieu şi curiozitatea faţă de frumuseţile din Deauville vă vor determina să rămâneţi. De ce nu recunoaşteţi că v-ar plăcea să rămâneţi cu noi?

– Ba da, recunosc, răspunse Annie cu sinceritatea care o caracteriza.

– Atunci e foarte bine.

– Ba mie mi se pare că e foarte rău, zise Annie.

– Cum? E rău să faci plăcere prietenilor?

– Nu. E rău că nu fac ceea ce mi-am propus.

Pe tot parcursul acestei discuţii din care nu înţelesese mai nimic, Catherine nu încetase să-i observe pe marchiz şi pe stăpâna ei. Pe chipul femeii se oglindi, rând pe rând, curiozitatea, uimirea, neliniştea. Jacques, care nu-i dăduse nicio atenţie, îi

întâlni brusc privirea. După expresia ei ostilă, bănui că dădaca îi ghicise intențiile. Se temu că o va avertiza pe domnișoara Villars și, ca să-i adoarmă bănuielile, își luă un aer cât mai indiferent. Remarcând imediat schimbarea, Annie își închipui că-l nemulțumise sau că-l jignise cu ceva, așa că întoarse capul de mai multe ori spre el, râzând împreună la scenele comice.

După spectacol, marchizul le conduse pe cele două americance plus dădaca, până la trăsură. Doamna Villars îi mulțumi încă o dată cât mai călduros. Pentru întâia oară Annie îi întinse mâna, iar el i-o strânse cu putere.

– Poate îmi dați o veste plăcută în legătură cu Deauville, spuse el.

Fericit, Jacques o luă pe bulevard în jos, rememorând întâmplările din timpul serii. Nu mai încăpea nicio îndoială că Providența era de partea lui. Dacă fata va veni la Deauville însemna că a câștigat partida. Avu, pentru prima oară, certitudinea că se va însura cu Annie.

Nevrând să se ducă la Club, unde nu-și putea manifesta în voie bucuria, se îndreptă spre casă pentru a o gusta în tihnă și pe îndelete.

Sosită prima, Clare își aștepta cu nerăbdare mătușa și verișoara.

– Cum, spuse ea, când le văzu, profitați de lipsa mea ca să vă duceți singure la teatru?

– Fii liniștită, te asigur că nu ne vom mai duce, răspunse doamna Villars.

Și începu îndată să-i povestească ce li se întâmplase.

– Dar asta e o aventură în toată regula! Și când te gândești că eu am lipsit! Aș fi vrut să văd mutra lui „Van Dyck“ când s-a trezit în loja zăbrelită.

– Ne-a făcut un foarte mare serviciu. Fără el probabil că am fi fost urmărite la ieșirea din teatru, căci mai mult ca sigur că derbedeii ăia o crezuseră pe Annie o demimondenă sau cam așa ceva.

– Noroc, zise Clare, că marchizul nu s-a gândit să-l provoace la duel pe „admiratorul“ tău ... Ai fi avut prilejul să te îndrăgostești de el și să-i oferi mâna și averea, deși mi se pare că el este îndrăgostit de ducesă.

Tulburarea puternică a lui Annie nu fu observată pentru că, din fericire, se afla ceva mai încolo, în umbra abajurului.

– Îndrăgostit de ducesă? Cine ți-a mai spus și trăsnaia asta?

– Nu mi-a spus nimeni, dar se vede cât de colo.

Annie nu mai stărui. Bău o jumătate de pahar de șampanie și, fără să se mai atingă de mâncarea pe care o comandase, pretextă că o doare capul și se retrase.

În timp ce o ajuta să se dezbrace, Catherine o privi cu atenție. O pieptănă în tăcere câteva minute, apoi i-o trânti fără prea multe menajamente:

– Miss Annie, domnul Frank e mult mai bine ca marchizul care a venit în loja dumneavoastră.

Fata se îmbujoră puternic.

– Ce legătură e între domnul Frank și domnul d'Anguilhon? întrebă ea pe un ton rece și bățos.

– Niciuna.

Și jignită, Catherine strânse cam tare coada pe care o împletea.

Domnișoara Villars evită să ceară vreo explicație. Ca să scape cât mai repede de Catherine, o concedie cu un foarte scurt „Noapte bună".

Deci, Jacques era îndrăgostit de ducesă! De îndată ce se vârî în pat, Annie începu să repete în sinea ei aceste cuvinte care o zguduiseră atât de puternic. Cu brațele sub cap, cu ochii în tavan, cu sprâncenele încruntate, Annie încercă să limpezească unele lucruri. Într-adevăr, marchizul părea să fie foarte apropiat de ducesa de Blanzac. Și, la urma urmei, de ce n-ar fi fost? Doar erau prieteni din copilărie. Jacques îi era foarte devotat ... La fel ca și vicontele de Nozay ... Ca toți cei care roiau în preajma ei.

Nu, nu, nimic din felul cum se comporta marchizul nu dădea de bănuit că ar fi fost îndrăgostit de ducesă. De altfel, doamna de Blanzac era liberă și bogată. Dacă într-adevăr ar fi iubit-o de ce nu se însurase cu ea?

„Clare visează", își zise Annie. Dar iată că-i veniră brusc în minte cuvintele lui Catherine care o tulburară din nou. De câtăva vreme marchizul începuse să stea mult de vorbă cu ea, îi punea întrebări despre America, despre viața ei la New York, despre rudele ei. Spusese apoi cât îi părea de rău că Annie urma să plece. Apoi o rugase să mai rămână măcar până când ducesa și doamna de Keradieu urmau să plece din Paris. Acum o invitase să petreacă vara în Normandia,

exprimându-și deschis dorința de a o întâlni acolo. La teatru se purtase cu ea ca și cum i-ar fi fost ... soră. Stătuse mai tot timpul cu privirea ațintită asupra ei. Cum de se întâmplase asta?

Domnișoara Villars își analiză comportamentul. Nu cochetase niciodată cu marchizul fiindcă nici n-ar fi îndrăznit; e adevărat însă că-i dăduse de înțeles că-i era deosebit de simpatic și că atențiile lui față de ea îi făceau plăcere. Cine știe ce și-o fi închipuit marchizul! Dacă ar mai sta la Paris și s-ar duce apoi la Trouville, sigur că s-ar simți încurajat. Apoi, procedând astfel, ar urma să-l vadă zilnic și intimitatea dintre ei ar crește și mai mult, iar el s-ar putea ca până la urmă s-o ceară în căsătorie.

Această idee – care-i veni în minte pentru prima dată – o sperie. S-o ceară în căsătorie? Oh, ar fi îngrozitor să-l refuze! Să-l refuze? Pe marchiz? Annie revăzu silueta elegantă a lui Jacques, ochii lui căprui-aurii, își aminti de portretul de la Versailles și simți cum i se strânge inima ...

Cel mai bun lucru era să plece și încă imediat. Domnul d'Anguilhon va veni la anul în America, așa cum făgăduise. La New York îl va prezenta tuturor prietenilor ei. Deci va merge la Deauville, împreună cu ducesa și cu soții Keradieu, fiindcă acest lucru nu o angaja în niciun fel; dar va rezista ispitei de a închiria o vilă și pe data de cincisprezece va pleca din Paris. Numai că hotărârea aceasta eroică a fetei nu-i readuse liniștea în suflet; rămase trează până în zori, măcinată de tot felul de neliniști, dar mai ales de o bucurie ascunsă.

Capitolul XV

Ducesa de Blanzac avea la Deauville o casă mare, normandă, o locuință încântătoare unde totul fusese aranjat în așa fel încât să creeze o atmosferă de tihnă și de bună dispoziție. În fiecare an Christiane își petrecea aici lunile iulie, august și septembrie. În această frumoasă locuință se simțea mult mai bine decât în palatul din strada Varenne sau în vastul castel Blanzac. Christiane se ducea în Normandia pentru ceea ce ea numea „retragerea sa"; nu era vorba de o retragere religioasă, ci de una mondenă și idealistă. Renunța pentru o vreme la rochiile incomode, la prietenii îndoielnice și la oamenii de nimic, trăind mai mult singură și bucurându-se de aer curat și de toată frumusețea din jur. N-o vedeai nici la curse, nici la cazinou, ci pleca încă de cu zori să se plimbe pe țărmul mării, să culeagă buchete de flori de pe câmp sau să se plimbe cu trăsura englezească. Cele patru camere rezervate musafirilor erau mai tot timpul ocupate. Prezența contelui de Créil, unchiul ei, îi permitea să primească pe cine dorea, iar ca să se simtă bine, nu invita decât persoane care-i erau cu adevărat simpatice și pe a căror prietenie putea conta: prințul de Nolles, Guy de Nozay, doctorul Moreau. Contele Louis de Challons, moștenitorul soțului ei, își petrecea întotdeauna concediul la Deauville. Christiane îl trata ca pe un frate mai mic, își făcea o datorie din a veghea asupra lui și a-l pregăti pentru

uriașa avere pe care urma s-o moștenească într-o zi.

Domnișoara Villars sosi hotărâtă să-și țină făgăduiala. Dar vederea mării pe care o iubea cu patimă, precum și frumusețea plajei normande o ademeniră îndată. Pe urmă, Christiane o duse la vila ducelui de Chilhac-Talbret, care era de închiriat, un adevărat cuib așezat în mijlocul unei mări de verdeață și de flori. Apoi, îi arătă în portul Trouville un iaht frumos, de asemenea, de închiriat și-i flutură prin fața ochilor un program mai mult decât ispititor: băi în mare, plimbări cu iahtul, partide de pescuit, de polo și de tenis, întreceri pe mare. Încântată de acest program, Clare își manifestă dorința de a petrece câteva săptămâni în Normandia. Annie însă rămase de nezdruncinat și, spre marea mirare a tuturor, declară pe un ton răspicat că se distrase destul și că ținea să-și continue cât mai repede călătoria. Ghicind că fata bănuise ceva, doamna de Blanzac nu mai stărui.

Prevenit de ducesă, Jacques nu zise nimic când fata îi vorbi despre hotărârea ei. Se mărgini să exprime câteva regrete politicoase, dar cu o înfățișare atât de rece și de mândră, încât Annie simți pe loc că se îndepărtase de ea și inima i se strânse.

Săptămâna care urmă fu și mai neplăcută pentru domnișoara Villars. Cu toate sfaturile doamnei de Keradieu, nu se putu abține să nu cocheteze cu ducele de Randan. Tânărul, crezându-se încurajat, îi ceru mâna. Ea îl refuză, iar Guy de Nozay – care era foarte bun prieten cu ducele – se supără pe ea. Soții

Keradieu se supărară şi ei pe Annie. Numai ducesa rămăsese neschimbată şi Annie, întocmai ca un copil căzut în dizgraţie, se refugie lângă ea.

La rândul său, Jacques trecu prin cele mai crude dezamăgiri. Se întrebă dacă n-ar fi bine s-o urmeze în Anglia sau s-o aştepte în Touraine, în septembrie. Se temea totuşi ca cele două luni de absenţă să nu fie în dezavantajul lui şi apoi îşi dădu seama că nu va putea să suporte multă vreme acea stare de incertitudine.

Între timp, demersurile pe care unchiul său, contele de Froissy, le făcea pentru a obţine un post în expediţia ce se pregătea pentru Africa puteau reuşi dintr-un moment în altul. Numai că Providenţa se complace să joace uneori oamenilor nişte renghiuri care le dau peste cap toate planurile. Aşa se întâmplă şi cu Annie.

Doamna Villars se dusese la o serbare dată de o americancă în insula din Bois de Boulogne, unde răcise. A doua zi făcu febră mare prezentând toate simptomele unei gripe serioase. Fu nevoită să stea în pat timp de cincisprezece zile. Medicul îi interzise călătoria în Anglia şi-i recomandă să stea cât mai mult la soare pe ţărmul mării. Auzind această recomandare, Annie avu brusc senzaţia unei uşurări şi a unei fericiri năvalnice. Când marchizul veni să se intereseze de starea doamnei Villars, fata îi vorbi despre modificarea planurilor lor. Jacques îşi ascunse cu greu bucuria.

– Sigur că sunteţi dezolată, îi spuse el cu răceală.

– Nu, nu, dimpotrivă! Sunt încântată că voi mai rămâne în Franţa încă şase săptămâni.

– Adevărat?

– Cât se poate de adevărat! răspunse Annie râzând.

– Cu atât mai bine, spuse marchizul.

Şi chipul i se destinse brusc, iar privirea îşi recăpătă expresia care-i era atât de dragă domnişoarei Villars. Îi întinse vesel mâna, iar ea simţi că pacea fusese din nou instaurată între ei.

Capitolul XVI

De o lună de zile doamna Villars, Annie şi Clare se instalaseră în vila Chilhac-Talbret; pe vasul „Sans-Souci", închiriat pe toată vara, flutura acum drapelul Statelor Unite. În curând, li se alăturară soţii Keradieu, ducesa de Blanzac, marchizul d'Anguilhon, vicontele de Nozay, contele de Challons, precum şi câteva americance aflate în vilegiatură la Trouville. În timp ce doamna Villars se afla în convalescenţă, doamna de Keradieu avea grijă de cele două fete, Annie şi Clare.

Ca să fie mai aproape de Deauville, Jacques se instalase la Roches-Noires, trecând zilnic pe la „Bluette", unde locuia unchiul său, contele de Froissy. Acum nu era zi în care el să nu petreacă două-trei ore cu domnişoara Villars. Mersul la plajă, excursiile, plimbările în larg le favorizau intimitatea. Simţindu-se atraşi unul către altul, erau mai tot timpul împreună. Şi iată că marchizul d'Anguilhon se trezi îndrăgostit de tânăra americancă chiar mai mult decât şi-ar fi închipuit. În societate, naturaleţea şi sinceritatea ei o făceau să pară cam dură, iar toaletele prea înzorzonate o maturizau. La Deauville – unde lumea se îmbrăca cu lucruri uşoare şi simple – Jacques o putuse aprecia şi fizic, şi moral. Soarele şi aerul curat îi puneau în valoare prospeţimea tenului, limpezimea ochilor şi strălucitoarea ei tinereţe. În excursii avusese prilejul să-i admire calmul şi sângele rece în faţa pericolului. Stând atât de mult de vorbă împreună, Jacques îi sesiză şi

cusururile: incapacitatea de a pătrunde în domeniul poeziei şi al frumosului în sine, despre care îi vorbise ducesa şi la care el îi răspunsese:

– Ei, şi? Ne vom iubi în proză! Ne vom expune astfel mai puţin plictiselii şi falsităţii.

Se spune că e mult mai greu să faci o moştenitoare bogată să-şi uite bogăţia decât o fată fără zestre să-şi uite sărăcia. Iată însă că domnişoara Villars reuşise această performanţă, căci Jacques ajunsese să se gândească mai puţin la milioanele, şi mai mult la calităţile ei, iar dorinţa lui de a se însura cu ea era cât se poate de sinceră.

În ceea ce-o privea pe Annie, se vedea cât de colo că în sufletul ei înmugurea o iubire curată, simplă, devotată, generoasă. Lăsându-se în voia acestei fericiri, simţea în ea o asemenea bucurie de a trăi şi o asemenea încântare sufletească, încât spunea deseori că nu fusese niciodată atât de fericită ca acum. În fiecare dimineaţă se trezea bucuroasă că-l va întâlni pe marchizul d'Anguilhon şi în fiecare seară revedea, înainte de a adormi, profilul lui fin şi privirile tandre. Când el nu era împreună cu grupul lor, se simţea singură ca şi cum ceilalţi nici n-ar fi existat.

La fel ca majoritatea americanilor, nici domnişoara Villars nu avea prea multă stimă faţă de bărbaţi. Tatăl ei fusese sclavul mamei sale. Toţi tinerii pe care-i cunoştea fuseseră preaplecaţii ei servitori. Iată însă că marchizul se dovedi a fi stăpân, nu servitor. Îi inspirase respect şi acest respect o determinase să-l iubească. În relaţiile cu el, Annie nu recurgea nici la capricii, nici la cochetărie.

Dimpotrivă, se străduia cât putea să-i fie pe plac. Dacă-l vedea că se întunecă la faţă devenea deosebit de amabilă cu el. Făcea toate acestea fără să-şi dea seama că nu mai dispunea de voinţa ei. Se arăta profund recunoscătoare pentru cele mai mărunte atenţii ale lui; florile pe care i le oferea din când în când îi făceau o plăcere pe care nu i-o făcuseră niciodată superbele buchete aduse în dar de Frank Barnett. Marchizul încă nu-i spusese că o iubeşte şi, tocmai când fata aştepta acest lucru, el schimba brusc subiectul şi ea rămânea grozav de dezamăgită.

Relaţiile dintre Annie şi marchizul d'Anguilhon căpătaseră un aer de camaraderie, ceea ce-i făcu pe soţii Keradieu să nu bănuiască multă vreme nimic. Când, în cele din urmă, îşi dădură seama de adevăr, se bucurară în taină de norocul prietenului lor. Într-o zi, adevărul îi sări în ochi şi lui Guy de Nozay, făcând – de uimire – să-i cadă monoclul.

Descoperind că tânăra americancă era îndrăgostită de cel mai bun prieten al său, Guy se simţi atât de încântat ca şi cum ar fi fost vorba de propria sa persoană.

Singurele care nu bănuiau nimic erau doamna Villars şi domnişoara May. Clare era, în continuare, convinsă că marchizul o iubea pe ducesa de Blanzac, iar acum îi venise o idee şi mai năstruşnică: şi anume, că ducesa îi invitase la Deauville ca să-l însoare pe Louis de Challons cu Annie.

Numai biata Catherine continua să ofteze şi să plângă pe ascuns. O irlandeză, indiferent de clasa socială din care face parte, recunoaşte imediat

iubirea cu atât mai mult dacă şi ea a avut norocul să cunoască în viaţă acest sentiment. Dădaca ghicise din prima clipă că Annie îl iubea pe marchizul d'Anguilhon şi era mai mult decât sigură că se va mărita cu el. Se gândea tot timpul cât de supărate vor fi domnişoarele Villars şi, mai ales, tânărul Frank Barnett. Se întreba – cu o nelinişte de mamă – dacă acest marchiz o iubea într-adevăr pe Annie sau era atras doar de banii ei. Găsise mijlocul să-l studieze în timp ce stătea de vorbă cu fata şi încercase să-i citească sentimentele pe chip. Privindu-l se mai linişti un pic. „Are aerul unui gentleman", îşi spusese ea. *(He looks like a gentleman)* Convinsă că nimic n-o mai putea salva de-acum pe Annie, Catherine se mulţumi să se roage pentru ea ca măcar să fie fericită.

Christiane simţi că misiunea ei se apropie de sfârşit şi se bucură. Nervii ei erau întinşi la maximum, parcă avea o greutate pe piept şi undeva, înlăuntrul ei, simţea o nelinişte cumplită. Îşi zicea că această proastă dispoziţie se datora grijii pentru ducerea la bun sfârşit a căsătoriei lui Jacques, cât şi faptului că nu se putea bucura în linişte de odihna atât de dorită de la Petit-Port care îi era atât de drag. Ca niciodată, acum simţea o dorinţă ciudată de a fugi şi de a se ascunde undeva unde să fie singură. Nădăjduia că tinerii, după ce se vor logodi, vor pleca spre sfârşitul lunii august din Deauville, rămânându-i şi ei o lună întreagă de linişte şi odihnă.

Datorită numeroaselor discuţii în care punea o mare artă şi putere de seducţie, ducesa de Blanzac

căpătase un puternic ascendent asupra domnişoarei Villars. Izbutise să-i înlăture multe din prejudecăţile privitoare la europeni şi să-i demonstreze că nicăieri o femeie măritată nu are o poziţie mai demnă de invidiat ca în Franţa. Povestindu-i istoria marilor familii din Saint-Germain, ducesa îi trezise fetei simpatia faţă de aristocraţie. Acum îi vorbea deseori despre marchizul d'Anguilhon şi-i repeta cele spuse de el la adresa ei.

Într-o după-amiază, când Jacques, împreună cu baronul de Keradieu şi cu Guy de Nozay plecaseră la Le Hâvre, baroana, Clare şi contele de Challons se pregăteau să meargă la pescuit, Annie se hotărî să rămână acasă. Către ora patru însă, apăru ducesa care venise s-o invite la o plimbare cu trăsura. De îndată ce porniră spre Trouville, doamna de Blanzac spuse:

– Pe drum, ne vom opri o clipă la familia de Froissy. Vreau să-i invit la dejun. Să vezi ce naşă drăguţă are Jacques ...

O roşeaţă uşoară coloră obrajii lui Annie, care, ca de obicei, nu zise nimic. Gândul că se va afla în prezenţa unei rude a marchizului o bucură, dar o şi tulbură.

Contesa de Froissy se afla în grădină cu plantele şi cu arbuştii ei. Le primi pe cele două vizitatoare cu multă plăcere şi prietenie. După ce Annie îi fu prezentată, cele trei femei se îndreptară spre casă.

– Am impresia, zise Christiane, că şi domnul de Froissy, şi dumneavoastră m-aţi uitat de tot. Se vor

împlini în curând trei săptămâni de când nu v-am mai văzut.

– Pe măsură ce îmbătrânim ne simţim din ce în ce mai legaţi de casă. Dar fii sigură, scumpa mea, că nu te-am uitat. Avem zilnic veşti despre dumneata de la Jacques. Se pare că Petit-Port e foarte vesel anul acesta.

– Aşa e! Când ai ca vecine nişte fete tinere, mai ales americance, e greu să nu te laşi antrenat, zise ducesa. Totuşi, vedeţi că mi-am făcut timp să vin şi să vă invit mâine la masă, împreună cu generalul de Bussy. Nu poate rămâne decât câteva ore la Deauville şi m-am gândit că vă va face plăcere să vă revedeţi!

– Mii de mulţumiri! Henri va fi deosebit de încântat. Pe mine am să vă rog să mă scuzaţi. Tocmai a sosit cumnata mea şi nu pot s-o las singură.

– Marchiza e aici?

– Da. Urma să vină săptămâna viitoare, dar soţul meu a fost la Paris ca să rezolve nişte treburi şi a adus-o cu el. Jacques va fi foarte surprins s-o găsească astă-seară aici, la masă.

– Sper că doamna d'Anguilhon ne va face plăcerea să ne ţină companie.

– Nu cred. E prea obosită şi, apoi, are o mare supărare. Cred că ştii despre planurile nepotului meu ...

– Am aflat din întâmplare. Dar nu-l pot condamna câtuşi de puţin.

– Din păcate, nici noi. Cumnata mea şi cu mine am sperat că demersurile soţului meu nu vor reuşi;

dar se pare că cererea lui Jacques va fi aprobată. Această expediţie pe cursul superior al Nigerului va fi condusă de un oarecare căpitan Richard. Avem cele mai bune referinţe despre acest om. Din acest punct de vedere suntem liniştiţi. După cât se pare, expediţia va porni de la Bordeaux, la sfârşitul lunii octombrie.

– Mă miră că domnul de Froissy a încurajat această nebunie. Şi-a asumat o mare răspundere.

– Din păcate, soţul meu e adeptul ideilor moderne; nu suportă să-i vadă pe tinerii din aristocraţie mulţumindu-se cu roluri neînsemnate în societate. Regretă doar un singur lucru: că un d'Anguilhon nu poate suporta chiar el cheltuielile acestei expediţii în Africa. Ne asigură că Jacques – cu sănătatea lui de fier – se va întoarce teafăr şi nevătămat şi că expediţia aceasta va face din el un om preţuit. Tot ce se poate. Numai că eu şi maică-sa am prefera să-l vedem însurat şi să-l avem aici, lângă noi.

– Oare cum va suporta marchiza această despărţire? întrebă ducesa.

– Aşa cum a suportat toate celelalte încercări prin care a trecut până acum. Ne vom strădui s-o convingem că atâta timp cât va lipsi fiul ei ea să locuiască cu noi. Dar ... Uite-o ....

Annie se simţi profund tulburată de ceea ce auzise. Văzând-o pe marchiză venind spre ele, aproape că se pierdu cu totul. Doamna d'Anguilhon o îmbrăţişă cu multă dragoste pe ducesă, o întrebă ce mai face, îi ceru veşti despre unchiul ei şi despre câţiva prieteni comuni. În tot acest timp, Annie o privi cu multă curiozitate.

Mama lui Jacques nu avea decât cincizeci şi doi de ani. Părul bogat îi încadra fruntea înaltă; trăsăturile regulate, dar totuşi cam severe îi erau îmblânzite de ochii negri, catifelaţi, foarte blânzi, dar foarte trişti. Din toată făptura ei emanau o grandoare şi un farmec fără egal.

Ducesa o prezentă pe Annie, adăugând că era o rudă a doamnei de Keradieu, că petrecuse iarna la Paris şi că acum locuia în vila Chilhac.

Doamna d'Anguilhon – căreia Jacques îi vorbise despre tânăra americancă – îi întinse imediat mâna.

– Fiul meu mi-a vorbit destul de des despre dumneavoastră şi despre familia dumneavoastră. Sunt încântată să vă cunosc.

Annie se îmbujoră şi murmură ceva ce nu se prea înţelese. Punând tulburarea ei pe seama timidităţii, doamna d'Anguilhon se strădui s-o facă să se simtă bine. O întrebă care este părerea ei despre Franţa, o întrebă despre ţara ei, şi astfel reuşi să lege o conversaţie.

Pe măsură ce gheaţa dintre ele se topea, Annie simţea strecurându-i-se în suflet o rază de bucurie. Stând de vorbă cu mama lui Jacques, se tot întreba de unde izvora acea eleganţă care n-avea nicio legătură cu felul cum era îmbrăcată. Îşi dădu, de asemenea, seama şi ce ar fi însemnat pentru marchiză plecarea fiului ei. Impresionată până la lacrimi, lui Annie aproape că-i venea să-i spună: „Fiţi liniştită, doamnă, fiul dumneavoastră nu va pleca!"

Pe de altă parte, doamna d'Anguilhon o observa şi ea pe tânără cu un interes deosebit. Îi admiră părul auriu, tenul ca de porţelan, dinţii albi şi strălucitori; fu, mai ales, cucerită de francheţea pe care o degaja întreaga ei făptură şi – sub influenţa a ceea ce era sortit să se întâmple – simţi pentru ea o asemenea simpatie cum nu mai simţise pentru nicio străină până atunci.

Între timp, îşi făcu apariţia şi domnul de Froissy care pofti pe toată lumea pe verandă unde se servi ceaiul. Conversaţia alunecând spre generalităţi, domnişoara Villars se simţi cum nu se poate mai bine în compania acestor oameni atât de manieraţi. Contele se arătă deosebit de amabil faţă de ea, iar mama lui Jacques o asigură că-i va face oricând plăcere s-o revadă. Impresiile plăcute acumulate în timpul acelei vizite nu atenuaseră însă câtuşi de puţin mâhnirea pe care i-o provocase dezvăluirea acelui plan al marchizului de a pleca în Africa.

La înapoiere, ducesa de Blanzac îşi manifestă dorinţa de a merge puţin pe jos şi – cu asentimentul lui Annie – porunci vizitiului să meargă încet în urma lor.

O vreme, cele două femei tăcură. Christiane se gândea la acea nesperată lovitură de teatru la care asistase fără să fi pus nimic la cale. Nu făcuse nimic altceva decât, la rugămintea generalului de Bussy, să-i invite pe soţii de Froissy la ea. Ceva sau cineva – poate soarta – o împinsese s-o ia cu sine şi pe domnişoara Villars ...

Văzând expresia încordată de pe chipul fetei, ducesa înţelese că lovitura îşi atinsese ţinta şi că fata

e din cale-afară de nerăbdătoare să vorbească despre Jacques.

– Cum ţi se pare marchiza d'Anguilhon? o întrebă ea.

– Foarte distinsă şi interesantă, răspunse Annie.

– E o mare doamnă în adevăratul sens al cuvântului. Fiul ei o adoră. Biata femeie! Cât de nefericită va fi dacă el va pleca!

– De când se gândeşte marchizul la această expediţie? întrebă domnişoara Villars cu voce nesigură.

– Cred că de un an.

Aflând că acest proiect data de atâta timp, Annie se simţi uşurată.

– Şi dumneavoastră sunteţi de acord cu el?

– Trebuie să fiu de acord. Domnul d'Anguilhon se găseşte într-o situaţie foarte neplăcută. Evenimentele care s-au tot succedat l-au privat de avere. Castelul Blonay – unul dintre cele mai frumoase din Franţa – a fost vândut de tatăl său; palatul din strada Varenne geme de ipoteci; toată averea lui constă în momentul de faţă într-o mică rentă din care Jacques nu poate trăi nici după rangul, nici după gustul lui. Dacă ar rămâne în Europa ar putea sfârşi prin a-şi trage un glonte în tâmplă. I-ar fi uşor să se însoare cu o fată bogată căci astăzi titlurile de nobleţe au o mare valoare. Marchizul ar fi putut alege până acum zece moştenitoare, nu una. Dar vezi şi dumneata că preferă să înfrunte moartea, să se piardă în hăţişurile Africii decât să se însoare cu o fată pe care n-ar putea-o iubi şi a cărei educaţie ar fi mai prejos decât a sa.

Ducesa se opri brusc în drum şi, întorcându-se spre Annie, spuse:

– Îmi îngădui să-ţi vorbesc ca de la suflet la suflet?

Şi fără să mai aştepte răspunsul lui Annie, continuă mergând cu paşi înceţi: Ei bine, de când te-am cunoscut am dorit tot timpul ca marchizul să se însoare cu dumneata. Te iubeşte şi nu îndrăzneşte să-ţi ceară mâna pentru că te consideră prea bogată. E absurd pentru că, dacă dumneata ai o avere mare, el are un nume mare, aproape regal şi care te-ar putea plasa în rândul întâi al aristocraţiei. Cred că asta ar fi cea mai frumoasă căsătorie care s-ar putea imagina. Poziţie socială înaltă, dragoste, tot ceea ce ar putea face doi tineri pe deplin fericiţi.

– Nu chiar tot! Pentru că domnul d'Anguilhon şi cu mine nu aparţinem nici aceleiaşi ţări, nici aceleiaşi religii ...

– Când iubeşti nu mai ţii seama de nimic. Uită-te la cei doi Keradieu. Francezii de rasă, cu principii şi educaţie aleasă, sunt cei mai încântători bărbaţi din lume.

– Da, numai că ei nu prea iau căsătoria în serios, răspunse Annie rostind cu glas tare temerea care o frământa.

– Vrei să spui că nu sunt credincioşi soţiilor lor? zise ducesa zâmbind. Ei bine, nu sunt chiar atât cât lasă ei să se înţeleagă. Englezii şi italienii îşi ascund păcatele; francezii, dimpotrivă, se laudă cu ele, ba chiar le exagerează datorită vanităţii lor. Ştiu că americanii sunt într-adevăr soţi-model. Cu toate

acestea, sunt şi printre ei destui care au patima beţiei sau a jocului de Bursă sau care-şi neglijează soţiile trăind doar pentru afacerile lor, e adevărat foarte bănoase. Nu crezi că toate astea sunt mai rele decât infidelitatea?

– Eu cred că nimic nu e mai rău decât infidelitatea, replică tăios domnişoara Villars.

– Doamne, ce tânără eşti! răspunse ducesa. Ca să ne întoarcem la domnul d'Anguilhon, eu una sunt sigură că te-ar putea face fericită. Mai întâi, pentru că e foarte îndrăgostit de dumneata. Apoi, pentru că necazurile pe care le-a avut l-au făcut mai matur. L-ai putea ajuta să-şi repună casa pe picioare, să devină un om util şi să facă numai bine în jurul lui. Ca fată ai avut o viaţă strălucitoare; ca femeie măritată ai avea, în Franţa, o viaţă şi mai strălucitoare. Ştiu că nimic din toate astea nu te-ar impresiona dacă nu l-ai iubi şi dumneata pe marchiz.

Domnişoara Villars se înroşi puternic şi nu fu în stare să scoată niciun cuvânt.

– De mult ţi-am ghicit secretul, continuă ducesa. Îmi îngădui să-i spun lui Jacques o vorbă de încurajare?

– O, nu, vă rog! strigă Annie disperată.

– Ei bine, scumpa mea, nu-l lăsa să plece. Ai să regreţi cumplit, poate chiar atât de mult, încât până la urmă vei rămâne fată bătrână. Să ştii că după Jacques nu vei mai putea iubi niciun alt bărbat. Dacă ai obosit, ne putem urca în trăsură.

Plimbarea se termină în tăcere. Din când în când, ducesa o privea pe tânăra americancă încercând să-şi

dea seama de sentimentele ei. În clipa în care trăsura se pregătea să tragă lângă scara de piatră din fața vilei Chilhac, Christiane puse mâna peste mâna lui Annie, o strânse ușor și-i spuse încet:

– Sper totuși că vei veni curând să-mi anunți logodna și să-mi primești felicitările. La revedere, zise ea făcându-i un semn prietenos cu mâna.

Annie alergă în camera ei și răsuci cheia de două ori în broască. Ducesa îi vorbise fără menajamente, iar ea simțea nevoia să se gândească în liniște. Îl iubea pe marchiz? Da, îl iubea! Acum aflase că o iubea și el. Ah, cât de fericită și de mândră se simțea! Numai că el găsea că era prea bogată. Cu caracterul lui orgolios, era în stare ca din prea multă mândrie să plece mai curând în Africa decât s-o ceară de nevastă! „Nu-l lăsa să plece – spusese doamna de Blanzac; ai să regreți cumplit, poate chiar atât de mult, încât până la urmă vei rămâne fată bătrână!"

În clipa aceea, Annie se gândi la mătușile ei, domnișoarele Villars. „Să mă ferească Cel de Sus de o asemenea soartă", își spuse ea. Dar cum să-l rețină? Doar nu putea să-l ceară ea de bărbat! Dacă ar fi fost vorba de un american ar fi știut cum să manevreze lucrurile, dar cu Jacques nu mergea. Oricum, se va strădui! Ar fi fost, într-adevăr, ciudat dacă s-ar fi măritat cu acest urmaș al seniorului de Blonay al cărui portret o impresionase atât de tare la Luvru. Numai în Europa se puteau petrece astfel de lucruri. Și Clare care era convinsă că marchizul d'Anguilhon era îndrăgostit de ducesă! Îi veni în minte Frank și amintirea lui o tulbură un pic. Bietul

băiat! Își va închipui că fusese și ea victima uneia din acele faimoase capcane întinse moștenitoarelor bogate. Dar Jacques d'Anguilhon nu era nici intrigant, nici aventurier. În întregul Saint-Germain nu exista niciun bărbat de familie mai nobilă ca el! Când îl va prezenta pe acest bărbat prietenelor ei din America, Doamne, cum o vor mai invidia!

Dar dacă ducesa nu va ține seamă de rugămințile ei și-i va spune lui Jacques o vorbă de încurajare? se gândi brusc Annie.

„Facă ce-o vrea, își zise ea cuprinsă de o puternică emoție, numai să nu plece în Africa!"

Capitolul XVII

Christiane spusese purul adevăr când îi mărturisise domnişoarei Villars că marchizul socotea că era mult prea bogată. Câteva zile în şir îl tot silise să i se destăinuiască. Jacques, la rându-i, era convins că doar cât va deschide gura şi visul i se va înfăptui; dar orgoliul, demnitatea, amorul-propriu erau mai puternice decât dorinţa sa de înavuţire. Vestea sosirii căpitanului Richard la Paris puse capăt ezitărilor sale şi-l împinse să facă pasul hotărâtor.

A doua zi Jacques nu se arătă nici la Deauville, nici la Trouville. Mâncă la „Bluette" şi-şi petrecu toată după-amiaza cu mama sa. Apoi, pe la nouă seara, se îmbrăcă elegant şi plecă ferm hotărât să aibă o explicaţie decisivă cu domnişoara Villars.

Nevăzându-l pe marchiz toată ziua, Annie era aproape sigură că va veni seara. Îl aştepta cu un zbucium lăuntric din pricina căruia nu auzea nimic din ceea ce se petrecea în juru-i. Când Jacques apăru, inima îi tresăltă de bucurie. Nu spuse nimic, dar îl privi plină de curaj, drept în ochi, pentru a-l face să priceapă ce se petrecea în sufletul ei. Observându-i emoţia, Jacques înţelese că fata era pregătită să-l asculte.

La doamna Villars era o droaie de prieteni. Fiind foarte cald, obloanele salonului fuseseră date în lături, iar ceaiul se servise pe verandă. Contele de Challons cânta la pian un cântec vesel, iar Clare întorcea notele.

După câteva clipe, marchizul izbuti s-o atragă lângă el pe domnişoara Villars fără prea multă dificultate,

căci amândoi deveniseră foarte iscusiţi în micile manevre ce trebuiau făcute pentru a rămâne singuri.

Din vilă marea nu se vedea. Ca s-o vezi trebuia să ieşi pe o terasă despărţită de parc printr-un şir de arbori. În acel loc voia să-şi facă Jacques declaraţia de dragoste.

– Ce idee grozavă a avut doamna de Blanzac să vă invite aici, spuse marchizul. Dar ce aveţi? Mi se pare mie sau sunteţi speriată?

– Ştiţi ... spuse şovăind Annie, am impresia că sunteţi mult prea sever pentru un tânăr, ba chiar foarte autoritar...

– Fiindcă v-am împiedicat, la Paris, să vă duceţi la Palais Royal, la târgul de la Neuilly şi fiindcă aici n-am fost de acord să practicaţi nici călăria, nici pescuitul?

– Şi alte lucruri, nu numai astea. Până şi Clare care e o fire independentă are o frică grozavă de dumneavoastră. Şi eu la fel, adăugă domnişoara Villars pe jumătate în serios, pe jumătate în glumă.

– Dacă m-am arătat autoritar, aşa cum susţineţi, am făcut-o din afecţiune. Nu voiam să fiţi criticate, să vi se facă propuneri deocheate la teatru sau să veniţi, fie şi pentru o singură clipă, în contact cu gloata. Sper că nu-mi purtaţi pică, nu-i aşa? întrebă Jacques, cu o privire plină de duioşie.

– A, nu, nici pomeneală, răspunse Annie, glumeam!

Cei doi tineri ajunseră pe terasa splendid luminată de lună. Dar brusc emoţia îi amuţi. Încetinindu-şi paşii, Annie începu a frământa în mână batista de dantelă. Din când în când, arunca o privire timidă însoţitorului ei.

– Domnule d'Anguilhon, aţi avut de gând să plecaţi cu o expediţie în Africa? întrebă ea emoţionată.

– De unde ştiţi? întrebă Jacques tresărind uşor.

– Am aflat de la doamna ducesă de Blanzac. De ce nu mi-aţi spus nimic?

– A vorbi despre aşa ceva însemna să mă laud. Aşa că am preferat să tac.

– Ţineţi mult la proiectul acesta?

Marchizul se opri în loc, apoi, foarte palid şi vizibil mişcat, zise:

– Domnişoară Villars, făgăduiţi-mi că-mi veţi răspunde cu sinceritate la o întrebare pe care vreau să v-o pun, că veţi răspunde fără să ţineţi seamă de sentimentele dumneavoastră sau de ale mele.

– Făgăduiesc.

– După părerea dumneavoastră, un bărbat foarte sărac se poate căsători cu o femeie foarte bogată?

– Da, dacă el îi oferă o situaţie privilegiată şi mai ales dacă o iubeşte din toată inima, răspunse fără să şovăie domnişoara Villars.

– Ei bine, Annie, te iubesc sincer şi profund. Pe onoarea mea de gentilom că dacă n-ai avea zestre şi eu aş fi posesorul unei mari averi pe tine te-aş alege nu numai pentru că eşti încântătoare, ci şi pentru că ai un caracter frumos şi cinstit. Eu nu posed decât un nume străvechi de care sunt foarte mândru şi la care ţin mai mult ca la viaţa mea. Spune-mi, vrei să-l accepţi? Vrei să-mi fii soţie?

– Vreau, da, din tot sufletul, răspunse domnişoara Villars dintr-o răsuflare, dar cu o simplitate căreia nu-i lipsea măreţia.

Jacques duse la buze mâna pe care i-o întinsese. Sărutul acesta prelungit, străbătut de căldura şi de fiorii iubirii o făcu pe fată să simtă un tremur uşor din creştet şi până în tălpi. Fu tulburată şi intimidată de puterea acestui sentiment pe care îl simţea pentru prima oară.

Marchizul o luă de braţ.

– Annie, spuse el cu voce caldă mergând încet, nu am cuvinte să-ţi mulţumesc pentru darul pe care mi l-ai făcut. N-ai să-l regreţi niciodată.

– Oh, sunt sigură! Ce speriată şi ce frică mi-a fost ieri când am auzit că vrei să pleci în Africa!

– Din păcate, după cum vezi, nu sunt un erou ca să prefer gloria în locul fericirii, spuse Jacques cu amărăciune şi dispreţ pentru sine. Vezi doar că nu sunt un erou!

– Cu atât mai bine! Află că nu pot să sufăr eroii, căci i-au făcut întotdeauna pe ceilalţi să sufere. Dacă plecai, mama dumitale ar fi fost profund nefericită.

– Dar tu?

– Şi eu la fel!

Mişcat de această mărturisire, marchizul strânse uşor mâna care se sprijinea pe braţul său.

– Annie, sper că n-ai să te îndoieşti niciodată de dezinteresul meu.

– Dar nici dumneata de al meu.

– Dezinteresul tău?

– Da, iubite domn! Nu faci oare din mine o aristocrată? Se va spune că am ţinut cu orice preţ să am un titlu şi că am contractat o căsătorie din ambiţie, şi nu din dragoste.

– Cei care te cunosc nu vor crede acest lucru!

– Nădăjduiesc! Declar totuşi că voi fi din cale-afară de mândră să fiu marchiză d'Anguilhon.

– Ştii că familia noastră este complet ruinată? Iar eu sunt cumplit de sărac, spuse Jacques roşind penibil.

– Treaba asta nu mă priveşte, răspunse fata. E o nenorocire, şi nu un păcat. Faptul nu te coboară câtuşi de puţin în ochii mei!

Când domnişoara Villars şi marchizul ajunseră la capătul terasei, o tânără în alb se ridică brusc în faţa lor şi-i pironi locului. Era domnişoara May care-i privi furioasă câteva clipe.

– Domnule d'Anguilhon, n-am să te iert niciodată... Niciodată! strigă ea.

Şi după ce aruncă această frază cu glas tare şi răspicat, Clare le întoarse spatele şi intră în casă.

Logodnicii, o clipă înmărmuriţi, îşi veniră în fire şi începură să râdă în hohote.

– Iată că America protestează! declară Jacques.

– Să protesteze cât va pofti, răspunse Annie.

– Cum de n-a observat niciodată verişoara ta că te iubesc? întrebă Jacques.

– Era ferm convinsă că eşti îndrăgostit de ducesa de Blanzac, răspunse Annie zâmbind.

– Eu, îndrăgostit de ducesă? repetă Jacques sincer uimit. Ce idee!

– Oh, să vezi ce reproşuri îmi va face! Sunt sigură!

– Şi acest lucru nu te sperie?

– Nu! Sunt curajoasă din fire, răspunse veselă Annie.

– Mama ta nu va fi împotrivă să te măriţi cu un francez?

– Mama? Oh, mama ar fi ultima persoană din lume care să se împotrivească.

– Nici nu-ţi poţi închipui cât mă tulbură gândul de a-ţi cere mâna mai întâi ţie! E în totală contradicţie cu moravurile noastre.

– Eu mă bucur enorm că m-ai tratat ca pe o americancă. Dacă ai fi vorbit mai întâi cu mama ai fi zădăr-nicit totul şi n-aş mai fi păstrat amintirea deosebit de frumoasă a acestei seri.

Dar iată că Annie se opri brusc şi privindu-şi logodnicul în ochi îl întrebă:

– Dar familia dumitale n-o să se supere că ţi-ai ales de soţie o protestantă?

– Nu. Mama, deşi e evlavioasă, nu are idei preconcepute. Baroana de Keradieu a făcut-o să iubească şi să aprecieze caracterul american. Îţi va fi recunoscătoare, în primul rând, că m-ai reţinut în Europa, apoi, sunt ferm convins că te va îndrăgi. Va fi foarte mirată mâine când îi voi cere inelul de logodnă al familiei d'Anguilhon pe care îl mai poartă încă la mâna dreaptă.

– Un inel albastru de email, cu blazon şi o coroană din diamante mici? întrebă domnişoara Villars.

– Da, l-ai observat?

– M-a fascinat, aşa că l-am privit tot timpul.

– Ei bine, mâine îl voi pune în degetul acesta, spuse Jacques sărutând degetul fetei. Trag nădejde să ţi se potrivească. Va fi foarte uşor şi foarte plăcut de purtat, nu crezi?

Prea mişcată pentru a mai răspunde, domnişoara Villars dădu uşor din cap.

– Ştii cum se numesc trandafirii pe care-i ai la corsaj? întrebă marchizul.

– Nu.

– „Buchetul miresei". Ai fost bine inspirată alegându-i.

– I-am ales pentru că te-am auzit odată spunând că-ţi plac în mod deosebit.

– Aşa e. Ai dreptate. Există o tufă de astfel de trandafiri, undeva, într-un colţ, la Blonay, care constituia obiectul admiraţiei mele în copilărie. N-ai vrea să-mi dai şi mie câţiva ca amintire?

Annie luă buchetul şi cu degete tremurătoare îl împărţi în două.

Marchizul luă florile, nu fără a fi strâns uşor mâna care i le dăduse. În acel moment, pe terasă se auziră câteva glasuri.

– Trebuie să ne întoarcem, spuse domnişoara Villars. Altfel toţi vor observa absenţa noastră. Pe mâine!

– Pe mâine şi pentru totdeauna, răspunse Jacques.

Intrând în camera ei, Annie o găsi pe Catherine; prinzând-o cu mâinile pe după gât o strânse la piept şi o sărută.

– Oh, sunt atât de fericită! spuse fata al cărei chip strălucea de o bucurie fără seamăn.

Dădaca se desprinse din îmbrăţişare şi, dându-se un pas înapoi, o privi pe Annie cu atenţie.

– Nu cumva asta înseamnă că te-ai logodit?

– Ba da, ba da!

– Vai, miss Annie!

Şi Catherine se prăbuşi consternată pe un jilţ.

– Aşadar, ai ghicit?

– Ce să ghicesc? Că-l iubeai pe marchiz? Am ghicit de mult, de când v-am văzut pentru prima oară împreună. Erai atât de schimbată! Ba nu erai mulţumită de îmbrăcăminte, ba de pieptănătură ... Tot timpul erai cu mintea în altă parte. Vai, ce m-ai mai necăjit, copila mea! Iar astă-seară, când l-am văzut pe marchiz ducându-te spre terasă, ei bine, am primit o lovitură drept în inimă fiindcă am presimţit ce se va întâmpla.

– Cu atât mai bine, căci altfel s-ar fi putut să leşini de emoţie!

– Cum de poţi glumi în felul ăsta, domnişoară? zise dădaca pe un ton mustrător.

– Dar tu cum poţi avea mutra asta dezolată când mă vezi atât de fericită? Mi-ai luat mereu în nume de rău lipsa mea de sensibilitate. Acum îţi mărturisesc că iubesc pentru prima oară şi eşti la fel de nemulţumită. Ce-i, nu-ţi place marchizul? Nu e destul de frumos?

– Ba da. Dar îi cunoşti firea? Ce ştii despre moralitatea lui?

– Ştiu că e un nobil desăvârşit.

– Mătuşile dumitale vor fi cumplit de mâhnite.

– Ce-ai vrea? Ca să le fac pe ele fericite, să fiu eu nefericită? Să rămân fată bătrână ca să le fac lor plăcere?

– Ei nu, drăguţa mea, nici aşa ...

– Atunci nu mă mai cicăli şi lasă naibii aerul ăsta tragic!

– Miss Clare ştie?

Domnişoara Villars începu să râdă.

– Ne-a văzut pe terasă braţ la braţ şi şi-a dat imediat seama despre ce e vorba. O să-mi facă o scenă ... Dar, mă rog! Nu sunt câtuşi de puţin dispusă să mă las călcată în picioare!

Catherine se ridică.

– Miss Annie, spuse ea pe un ton neliniştit, nu cumva ai de gând să mă expediezi în America?

– Să te expediez în America? Eşti nebună? Ce m-aş face fără tine? Nu ne vom despărţi niciodată; doar dacă n-ai de gând să te pui rău cu soţul meu!

– Oh, scumpa mea, dacă te va face fericită pot să-ţi garantez de pe acum că voi ţine la el.

– Cu timpul, ţi-o spun eu că ai să-l adori! Şi acum lasă-mă să mă dezbrac singură!

Fata îşi îmbrăţişă din nou dădaca, spunându-i:

– Du-te şi dă un pic de apă la şoareci! Hai, te cunosc eu, Catherine, până nu vei vărsa câteva lacrimi nu te vei simţi bine.

– Domnul să te binecuvânteze, copila mea! murmură Catherine depărtându-se.

Lungindu-se pe divan, Annie încercă să retrăiască scena încântătoare de mai înainte. Îşi reaminti, rând pe rând, toate cuvintele marchizului, apoi emoţia lui. După ce mai bine de un ceas anticipă şi plăsmui fericirea, Annie îşi luă buchetul de la corsaj şi-l închise într-o casetă veche, preţioasă, cumpărată cu câteva zile mai înainte. Îşi scoase apoi toate inelele şi zâmbi fericită gândindu-se că Jacques îi va pune în deget străvechiul inel al familiei d'Anguilhon, acel superb inel albastru de email cu diamante, care, precum spusese mai înainte, o fascinase.

Capitolul XVIII

Clare n-ar fi putut să doarmă dacă nu şi-ar fi revărsat mânia şi indignarea ce-o cuprinseseră când o văzuse pe buna ei verişoară braţ la braţ cu marchizul.

Domnişoara Villars se stăpâni admirabil cât timp verişoara ei se legă doar de ea. Dar când începu să-l atace pe marchiz punându-i la îndoială sinceritatea, îi răspunse cu demnitate:

– Îţi declar odată pentru totdeauna, draga mea, că nu vreau să mai aud vorbindu-se nici despre bogăţia mea, nici despre sărăcia domnului d'Anguilhon! Cred că afecţiunea sa e dezinteresată fiindcă mi-a mărturisit acest lucru. Dacă m-a înşelat cu atât mai rău pentru el. Ţine seama, te rog, că e logodnicul meu şi tot ce ai să rosteşti împotriva lui se va răsfrânge şi asupra mea!

Aceste cuvinte n-o împiedicară totuşi pe verişoara ei s-o dojenească amarnic pe Annie, învinuind-o că-şi abandonează prietenii şi ţara. Annie îi răspunse că Parisul nu se afla decât la şapte zile distanţă de New York. Domnişoara May ridică din umeri.

– La şapte zile, repetă ea. Când vei fi măritată cu un francez va fi la o depărtare de ani de zile. Ţine minte ce-ţi spun! N-ai să poţi să-ţi închizi palatul, n-ai să poţi să-ţi părăseşti castelul ca să dai fuga de câte ori vei simţi nevoia să-ţi revezi familia. Poziţia

ta socială îţi va crea o droaie de îndatoriri care te vor lega de Paris.

Annie începu să râdă. În momentul acela intră doamna Villars. Furioasă, domnişoara May îi azvârli, cu brutalitate, ştirea în faţă. Biata femeie rămase încremenită. Fiica sa, logodnica marchizului d'Anguilhon?

– Cum ai putut să-mi ascunzi cele petrecute între tine şi marchiz, Annie? întrebă ea pe un ton atât de sever cum nu mai folosise niciodată.

Fata răspunse prompt:

– Dar nu s-a petrecut nimic, mamă! Până în seara asta nu mi-a vorbit niciodată despre dragoste şi despre căsătorie. Discutam ca doi camarazi. Nu mi-a făcut curte nicio secundă. Ceea ce am simţit eu pentru el, la început, a fost ceva mult prea vag, iar acum, în urmă, mult prea profund ca să mai am curajul să vorbesc cu cineva.

Doamna Villars îşi dădu imediat seama că Annie îl iubea mult prea mult pe marchiz din moment ce se hotărâse să-l ia de bărbat. Totuşi, declară că nu-şi va da consimţământul decât după ce se va informa în mod amănunţit asupra lui.

Auzind vorbă în camera lui Annie, doamna de Keradieu veni să vadă ce se petrece. Se opri în pragul uşii surprinsă şi alarmată de consternarea zugrăvită pe chipul doamnei Villars şi al nepoatei sale. Crezu că s-a întâmplat o nenorocire. Annie îi ieşi înainte şi luând-o după gât îi anunţă în şoaptă logodna cu marchizul d'Anguilhon. Baroana scoase

un strigăt de bucurie. O sărută cu dragoste şi o felicită din toată inima.

– Puteai să cauţi mult şi bine, adăugă ea, până să găseşti un bărbat ca marchizul!

– Pentru asta n-avea decât să rămână în America, adăugă Clare supărată.

– Eu nu sunt de aceeaşi părere.

– A, da? Mă rog ... Rasa, titlul sunt lucruri inutile, chiar dăunătoare fericirii, spuse domnişoara May cu dispreţ.

– Află, draga mea, că toate aceste lucruri fac viaţa nespus de plăcută. Poţi să fii liniştită, dragă doamnă Villars, adăugă Antoinette de Keradieu, Jacques e un gentleman desăvârşit. Bărbatul meu îţi va da asupra lui şi familiei sale amănunte care te vor mulţumi pe deplin.

Baroana făcu tot ce putu pentru a le împăca pe mamă şi pe verişoara lui Annie cu gândul căsătoriei acesteia. Dar îşi dădu seama că nemulţumirea şi dezamăgirea lor erau mult mai puternice şi că era mai bine să lase timpul să lucreze.

Cele trei americance se despărţiră însă în termeni cât se poate de buni. Doamna Villars făgădui că n-o să se opună la alegerea făcută de fiica sa dacă ea va fi însoţită de referinţe pe deplin satisfăcătoare. Clare îşi dădu cuvântul că va fi politicoasă şi amabilă cu marchizul. Annie nu putea să ceară, la drept vorbind, mai mult decât atât.

Capitolul XIX

Primul gând al lui Jacques a fost s-o vadă pe ducesa de Blanzac. După ce şi-a luat rămas-bun de la domnişoara Villars, s-a îndreptat – cu inima tresăltând de bucurie – spre Petit-Port.

Christiane era aproape sigură că în ziua aceea se va hotărî soarta marchizului. Bănuise că Jacques va aştepta să se însereze pentru a-i cere americancei mâna şi că după aceea va veni de îndată la ea să-i spună ce făcuse. Încă din ajun, începuse s-o frământe o nelinişte ciudată. Se plimbase trei ceasuri în şir şi făcuse o mulţime de treburi pentru a nu se mai gândi la cei doi tineri, dar degeaba. După-masă, insistase ca Guy de Nozay şi Louis de Challons să se ducă să-i facă o vizită domnişoarei Villars, iar ea începuse să măsoare veranda în lung şi-n lat, împreună cu unchiul ei şi cu doctorul Moreau.

Când fu anunţat marchizul d'Anguilhon, intră în salon şi, după ce-l privi o clipă, îi spuse întinzându-i mâna:

– Ai aerul unui învingător!

– Deocamdată doar al unui om fericit, răspunse marchizul.

Ducesa avu senzaţia că primise o lovitură violentă care o rănise cumplit. Clipi uşor, iar sufletul îi fu străbătut de o puternică emoţie.

– Aha! făcu ea.

Glasul ei avu o intonaţie atât de ciudată, încât

Jacques o privi uimit. Şocată, se aşeză în jilţul ei favorit; abajurul lămpii aşezate alături îi umbrea chipul, iar câteva minute i-au fost de-ajuns ca să-şi recapete stăpânirea de sine.

– Aşadar, iată-te logodit! spuse ea pe un ton foarte firesc desfăşurându-şi evantaiul. Dragul meu, când e vorba de femei există un moment pe care nu e bine nici să-l forţezi, dar nici să-l laşi să treacă. În ceea ce-o priveşte pe domnişoara Villars, momentul acesta sosise. Şi, ca să fiu sinceră, mă temeam să nu te cuprindă ideea romantică de a te duce să culegi câţiva lauri în Africa, înainte de a te însura.

Marchizul se îmbujoră.

– Mă judeci în chip măgulitor. Din păcate, ştii bine că nu prea sunt capabil de astfel de fapte.

– Cu toate astea, ai avut de gând să pleci. Oh, citesc clar acest lucru pe faţa dumitale.

– Ei drăcie, spuse Jacques râzând.

– Cum s-au petrecut lucrurile cu Annie? Bănuiesc că a trebuit să fii foarte elocvent, zise ducesa.

Marchizului nu-i scăpă nuanţa uşor ironică din întrebarea ei şi se simţi brusc jignit.

– Am fost sincer, răspunse el cu răceală. În ce-o priveşte pe domnişoara Villars, află că mi-a acordat mâna cu un elan, o generozitate şi o încredere pe care nu le voi uita niciodată.

– Ce surpriză pentru mama dumitale, căci perspectiva plecării fiului ei o făcuse să slăbească şi să pălească. Acum se va simţi renăscută.

– Închipuieşte-ţi că a fost încântată de domnişoara Villars. Mi-a pus o mulţime de întrebări în legătură cu ea, privindu-mă întruna cu multă curiozitate. Nu m-aş mira să aflu că presimţise ceva …

– Acum, dragul meu, te sfătuiesc să nu mai tărăgănezi lucrurile. Fă tot posibilul ca această căsătorie să aibă loc la sfârşitul lui octombrie.

– La sfârşitul lui octombrie? N-ai impresia că s-ar putea crede că graba mea este interesată?

– Graba unui logodnic e întotdeauna măgulitoare. Deşi am deplină încredere în cuvântul domnişoarei Villars şi deşi tăria caracterului ei e cât se poate de liniştitoare, ei bine, eu nu mă voi simţi împăcată decât după ce vă voi vedea ieşind de la biserica Sainte-Clotilde. Şi te rog să mă crezi că simt o mare nevoie să fiu împăcată sufleteşte, adăugă Christiane pe un ton care îl surprinse pentru a doua oară pe Jacques.

– Aşadar, ţii cu tot dinadinsul să scapi cât mai repede de mine?

– Nu de dumneata, ci de o mare grijă: grija căsătoriei dumitale. Te rog să mă crezi că de aproape patru luni de zile nu mă gândesc decât la acest lucru şi, ştii, aş vrea să-mi mai schimb şi eu preocupările.

– Dar ce ai astă-seară? întrebă marchizul profund jignit. Nu te-am văzut niciodată aşa. Te-am supărat cu ceva?

– Nu, nu! Am făcut astăzi o plimbare nesăbuită.

Sunt frântă de oboseală şi nervoasă din cauza căldurii, aşa că o să te las să pleci …

– Tocmai acum? Când aveam atâtea să-ţi spun?

– Mâine voi fi numai urechi! Vom vorbi cât vei vrea, spuse Christiane pe un ton mai blând. Până atunci, te felicit din toată inima. Ai câştigat nu numai o mare avere, ci şi o femeie bună, simpatică, onestă.

– Cum aş putea să-ţi mulţumesc pentru ajutorul pe care mi l-ai dat?

– Încercând să faci cât mai mult bine.

– Voi face!

– Cu bine, frumosule logodnic, spuse ducesa arborând unul dintre cele mai încântătoare zâmbete ale ei.

Jacques plecă nemulţumit, înciudat şi mai puţin fericit decât fusese când venise.

„Ce femeie ciudată, îşi spuse el. Nu ştii niciodată în ce toane ai s-o găseşti. Slavă Domnului că Annie nu e atât de complicată!“

După plecarea marchizului, Christiane rămase câtva timp nemişcată, cu privirea fixă, mirându-se că suferă şi străduindu-se să-şi dea seama de pricina durerii care-şi făcuse loc în inima ei.

„Nu cumva sunt geloasă? se întrebă ea. Eu, geloasă? Hai să fim serioşi!“ Buzele i se arcuiră dispreţuitoare. „Dar atunci de ce sunt atât de nefericită?“

Ivirea unei fantome poate că n-ar fi făcut să apară pe chipul ei o mai bruscă paloare, nici în ochii

ei o spaimă mai cumplită decât aceea pe care o simţi în adâncul inimii.

„Cu neputinţă, îşi spuse ea. Asta ar fi o nebunie curată!“

Şi ştergându-şi de mai multe ori, cu batista, fruntea îmbrobonată de o sudoare rece, repetă: „Cu neputinţă, cu neputinţă!“

Capitolul XX

A doua zi, după ce trimise lui Annie primul buchet de logodnă, însoţit de câteva rânduri încântătoare, Jacques se îndreptă spre „Bluette“. Cu cât se apropia mai mult, cu atât paşii i se încetineau. Socotise tot timpul că face bine ascunzând mamei sale intenţiile lui de căsătorie. Abia acum îşi dădu seama că, cerând mâna domnişoarei Villars fără a fi stat de vorbă mai întâi cu mama sa, săvârşise ceva fără precedent în familie, aşa că intră la unchiul său cu oarecare teamă.

Doamna d'Anguilhon se afla în salonaşul învecinat cu camera de culcare, scriindu-şi corespondenţa. Când îşi văzu băiatul, chipul i se lumină de bucurie.

– Tu? se miră ea. Nu mă aşteptam să vii în dimineaţa asta.

Inima tânărului începu să bată din ce în ce mai tare. Îşi îmbrăţişă mama cu multă căldură, apoi, aşezând-o într-un fotoliu, aruncă o pernă la picioarele ei, îngenunche şi, privind-o ţintă în ochi, îi istorisi totul.

Nemulţumirea marchizei fu egală cu surpriza ei. Se arătă foarte jignită că fiul ei nu-i destăinuise totul şi mai cu seamă că n-o consultase. Jacques se dezvinovăţi declarând că se comportase astfel doar pentru a o scuti de zbuciumul prin care trecuse el. Adăugă că făcuse acel demers decisiv fără a-i mai cere aprobarea fiindcă era sigur de încuviinţarea ei.

Povesti, apoi, tot ce ştia despre familia Villars,

vorbi despre calităţile logodnicei sale şi-i înşiră toate garanţiile de fericire pe care i le oferea tânăra.

Ascultându-şi fiul, chipul doamnei marchize d'Anguilhon se însenină treptat. Gândul că el n-o va părăsi o bucură atât de tare, încât ochii i se umeziră.

– Totul ar fi perfect, spuse ea, dacă domnişoara Villars n-ar fi străină şi pe deasupra şi protestantă.

– Da, răspunse el, e străină, protestantă şi republicană, dar nu-i burgheză. N-are nici vanitate prostească, nici sentimente meschine. E o fată bine-crescută care se va integra în chip desăvârşit în familia noastră. Şi apoi, ştii, mamă, neamul nostru mai are nevoie din când în când să-şi primenească sângele. Annie, slavă Domnului, e înzestrată cu o sănătate de fier. Ne va dărui copii frumoşi şi sănătoşi, copii aşa cum se nasc din căsătoriile franco-americane: zdraveni, cu părul auriu, cu privirea luminoasă. Parcă îi şi văd, spuse Jacques cu emoţie.

Marchizei i se păru totuşi că zestrea lui Annie era mult prea mare.

– Trebuie să iubeşti şi să stimezi foarte mult o femeie ca să poţi accepta o avere atât de mare când eşti atât de sărac, adăugă ea.

– Da, o stimez şi o iubesc mult pe Annie, răspunse Jacques.

– Dar ţine minte, fiule, continuă doamna d'Anguilhon, că lumea atât de indulgentă cu infidelitatea masculină, îl dispreţuieşte pe bărbatul care o înşală pe femeia ce l-a îmbogăţit. În ce mă

priveşte, aş prefera să te duci să mori în Africa decât să te văd înşelând-o pe fata aceasta care nu numai că-ţi aduce o avere regală, dar care îţi jertfeşte atâtea. Ştii bine că bărbaţii din familia d'Anguilhon nu şi-au respectat niciodată jurământul în căsnicie! E cazul ca măcar tu să faci excepţie şi să fii un soţ de treabă. Dă-ţi cuvântul că n-ai să te abaţi niciodată de la îndatoririle tale. Consimţământul meu e legat de această condiţie.

– Ţi-l dau din toată inima, răspunse hotărât Jacques.

– Atunci Domnul să te binecuvânteze, spuse marchiza punându-şi mâna pe capul fiului său.

Apoi, scoţându-şi inelul de email albastru din deget, i-l întinse tânărului, spunându-i cu glas tremurat:

– Iată-ţi inelul de logodnă. Au trecut treizeci şi doi de ani de când tatăl tău mi l-a pus în deget. Trag nădejde să-i aducă fericire domnişoarei Villars. Şi când te gândeşti că sunt oameni care cred că bunul Dumnezeu nu mai face minuni, adăugă bătrâna doamnă cu blândeţe.

E dificil de redat bucuria contesei de Froissy când a aflat despre căsătoria finului ei. Contele îi zise vreo două lui Jacques că-l pusese să facă demersuri inutile pentru a-i obţine un post în acea faimoasă expediţie în Africa, în vreme ce el nu se gândea decât la acea căsătorie cu bogata moştenitoare americană.

Marchizul se scuză spunându-i că oricum ar fi

recurs la călătoria în Africa dacă n-ar fi izbutit să se însoare cu domnişoara Villars.

– Dar iată, adăugă el zâmbind, că vechiul nostru dicton, care spune că „pentru un d'Anguilhon se vor găsi întotdeauna dragoste, glorie şi bani", s-a adeverit.

– Glorie? De unde glorie? întrebă domnul de Froissy.

– Cine ştie! Poate va veni o dată cu celelalte două.

– În sfârşit, spuse contele, mă bucur auzind de căsătoria asta mai mult pentru mama ta. Îţi urez, de asemenea, să foloseşti cu chibzuinţă averea asta care-ţi pică din cer! Şi te mai rog mult să ţii minte că pentru onoarea ta şi a noastră să nu dea naiba să te apuci de prostii!

Capitolul XXI

Baronul de Keradieu o lămuri pe mama lui Annie despre tot ceea ce voia să ştie în legătură cu viitorul ei ginere. Declară că e gata să garanteze pentru Jacques cum ar garanta pentru el însuşi şi că e gata să-şi pună capul pentru onorabilitatea lui. Doamna Villars îl ştia cât era de nobil pentru a se îndoi de cuvântul sau de buna lui credinţă.

Marchizul d'Anguilhon a cerut deci oficial mâna lui Annie, care i-a fost acordată cu infinite păreri de rău.

Vestea căsătoriei lui Jacques cu bogata americancă despre care se vorbise atâta stârni – cum era şi firesc – mirarea tuturor. S-a discutat despre ea în mai toate castelele din Franţa, devenind un eveniment monden. Invidioşii criticară faptul că un d'Anguilhon e gata să facă – cu atâta uşurinţă – o mezalianţă. Intransigenţii deplânseră – aşa cum făceau la fiecare nouă căsătorie franco-americană – invadarea nobilimii de către străinătatea cu parale.

A doua zi după logodnă, Annie anunţă mătuşilor sale căsătoria ei. Totodată, îi scrise şi tânărului Barnett. E adevărat că se chinui mult până izbuti să aştearnă pe hârtie această scrisoare destinată dragului ei Frank.

La rândul lui, Jacques îi scrise lui Georges Delorme, povestindu-i cu fidelitate istoria căsătoriei sale, precum şi lupta ce se dăduse în forul său interior. Apoi, pentru a atenua pe cât era cu putinţă

impresia proastă a dezertării sale, se duse la Paris să-l vadă pe căpitanul Richard, care, între timp, sosise acolo. După ce-şi exprimă regretul că nu-l va mai avea în expediţia sa, căpitanul îl felicită în nişte termeni plini de sinceritate şi de căldură, adăugând:

– Să ştii că oricare dintre noi ar fi făcut la fel!

Potrivit obiceiului american, doamna Villars lăsă logodnicilor cea mai deplină libertate. Sigur că, la început, marchizul s-a simţit tulburat de încrederea aceasta extraordinară. Dar Annie se arătă atât de simplă, de rezervată, încât marchizului nu-i trecu niciodată prin minte să se abată de la cea mai desăvârşită corectitudine.

Spre consternarea mamei sale şi mai ales a verişoarei sale, Annie acceptă ca dată a căsătoriei ziua de 25 octombrie. Doamna Villars era de-a dreptul înfricoşată că-şi mărita fata într-o ţară străină; soţii Keradieu făgăduiseră că vor fi la Paris în primele zile ale lunii octombrie, ca s-o ajute.

În 2 septembrie, marchiza d'Anguilhon, fiul ei Jacques şi cele trei americance plecară de la Deauville.

În momentul când domnişoara Villars intra în camera din hotelul „Castiglione", Catherine, care mergea în urma ei, spuse tare:

– Vai, miss Annie, cine ar fi crezut ...

– Da, cine ar fi crezut că am să vin din nou aici, logodită ...

Şi, într-o izbucnire de bucurie, o cuprinse pe Catherine de după gât şi o sărută.

Capitolul XXII

Cei doi logodnici începură imediat pregătirile pentru nuntă. Doar două luni ca să obţii de la New York actele necesare şi să reuşeşti să comanzi şi să termini un trusou pe măsură era, într-adevăr, un timp mai mult decât scurt. Dimineţile, Annie şi le petrecea, împreună cu mama sa şi cu Clare, prin magazine după cumpărături sau la probe.

Apropierea căsătoriei trezeşte întotdeauna în tânăra franţuzoaică o emoţie de nedescris. Gândul că va deveni femeie, că va avea diamante, dantele, lenjerie de mătase, că va purta halate şi rochii de interior la care visase adesea îi provoacă o încântare pe care o fată americană n-o va cunoaşte niciodată fiind de mică obişnuită cu luxul, iar unele dintre ele chiar şi cu plăcerile vieţii.

Domnişoara Villars se ocupa de căsătoria ei ca şi cum ar fi fost vorba de căsătoria altcuiva. Era atât de tracasată, încât nu avea nici măcar răgazul să mediteze că va deveni soţia lui Jacques. Acest lucru i se părea şi plăcut, dar o şi speria. Deşi îl adora, nu se putea familiariza deloc cu el. Caracterul său mândru, diferenţa de rasă şi de limbă îi dădeau impresia unei fiinţe pline de taine.

Annie îi făcu o serie de vizite doamnei d'Anguilhon; ea, care nu consulta niciodată pe nimeni, se ducea deseori să-i ceară părerea într-o privinţă sau alta şi asta din pricină că picioarele îi erau mai puţin

sigure pe un pământ străin. Simţea din instinct nevoia unei călăuze.

Între timp, aşa cum era de aşteptat, primi atât din partea mătuşilor sale, cât şi a celui care fusese omul de afaceri, prietenul tatălui său şi tutorele ei cele mai aspre mustrări. Le citi zâmbind sfidător şi sări peste insinuările răuvoitoare la adresa logodnicului ei. Cel mai mult o tulbură răspunsul surorii lui Frank Barnett. Doamna Adain îi mărturisi că vestea nu-l tulburase prea mult pe fratele ei şi că el ştia de multă vreme că nu-l va lua de bărbat. Asta nu-l împiedicase să-i trimită cele mai sincere urări de fericire.

Între timp, marchizul d'Anguilhon îşi propuse să vândă tapiseriile şi tablourile pe care le mai avea pentru a-i înapoia doamnei de Léne suma împrumutată şi pentru a-i plăti cei douăzeci şi cinci de mii de franci pe care îi făgăduise. Închipuindu-şi că situaţia financiară a nepotului său era cum nu se poate mai încurcată, unchiul său îi dădu ca dar de nuntă suma de două sute de mii de franci. Auzind această veste bună, Jacques nu se putu abţine să nu surâdă şi să nu spună în sinea lui: „Deci, e adevărat că banul trage la ban!" Contesa de Froissy, care răscumpărase o parte din bijuteriile cumnatei sale, i le dădu bucuroasă nepotului ei. Şi, deşi Annie se mărita cu un gentilom sărac, avu totuşi un minunat şirag de diamante, dantele de regină, evantaie de preţ, obiecte care aparţinuseră şi fuseseră dăruite de familia regală, de care se simţi nespus de mândră şi care îi inspirară respect până şi lui Clare.

Datorită activităţii susţinute a lui Annie, ajutorului soţilor de Keradieu, cablului transatlantic şi banilor cheltuiţi cu largheţe, totul fu gata pentru ziua hotărâtă.

În ajunul nunţii, Jacques şi Henri de Keradieu se plimbau pe sub arcada străzii Castiglione vorbind despre evenimentul de a doua zi.

– Spune-mi, Henri, nevastă-ta era în ajunul nunţii tot atât de calmă ca şi Annie? întrebă curios marchizul.

Baronul începu să râdă.

– Şi eu am fost la fel de mirat ca şi tine. Vezi tu, noi, francezii, suntem cam absurzi; vrem să ne însurăm cu străine, dar, în acelaşi timp, dorim să semene la caracter cu fetele noastre.

– Ei, nu cer chiar aşa ceva. Dar mărturisesc totuşi că sângele rece de care dă dovadă Annie mă surprinde cu atât mai mult cu cât eu am apucat să spun că americancele nu sunt moralmente ingenue.

– E posibil ca domnişoara Villars să cunoască secretul vieţii. Dar e mult prea pură pentru a-l concepe în toată urâţenia sau, poate, în toată frumuseţea lui. Sunt gata să pun rămăşag că ceea ce o preocupă acum e problema dacă viaţa de femeie măritată va fi plăcută sau neplăcută.

– S-a ocupat de toate amănuntele ceremoniei. Cred, Dumnezeu să mă ierte, că ştie aproape până la o centimă şi cât ne-a costat!

– Eu sunt absolut sigur că ştie! Dar te rog să fii încredinţat de un lucru: că domnişoara Villars te

iubeşte mai presus de orice, că n-a iubit niciodată pe nimeni şi nu te va iubi decât pe tine. Eşti în stare să ţii seama de un sfat bun şi să profiţi de experienţa mea?

– Cred că da.

– Atunci obişnuieşte-te să vorbeşti cu Annie englezeşte. Limba asta, care nu se pretează nici la exagerări, nici la sentimentalisme, te va ajuta să-i înţelegi mai repede firea. Du-te, apoi, să stai câteva luni în Statele Unite. America îţi va întări firea, Europa o va mlădia pe a lui Annie şi astfel veţi ajunge să vă înţelegeţi tot atât de bine cum mă înţeleg eu cu Antoinette.

– Amin! spuse Jacques cu convingere.

Capitolul XXIII

În ziua de 25 octombrie, Catherine intră în odaia domnişoarei Villars la ora opt dimineaţa şi o trezi din somn.

– E pentru ultima oară când te mai scol eu, copila mea, zise dădaca dându-i ceaşca cu cafea şi punându-i pe pat un superb buchet de trandafiri.

– De ce pentru ultima oară? întrebă fata.

– De ce? Vai, miss Annie, cum poţi să mă întrebi aşa ceva?

O roşeaţă vie coloră chipul domnişoarei Villars; mâna îi tremură uşor şi câteva clipe rămase cu pleoapele plecate fără să scoată o vorbă.

– Ai dreptate, spuse ea, înapoind Catherinei ceaşca, viaţa mea se va schimba radical. Cu toată căsătoria civilă de ieri, ei bine, nu-mi pot închipui că sunt marchiza d'Anguilhon.

– Ba eu îmi închipui cât se poate de bine, spuse dădaca oftând.

– Hai să nu ne înduioşăm căci e stupid! Vreau să se mândrească cu mine şi domnul D'Anguilhon şi America.

În clipa aceea amândouă uşile care dădeau în camera lui Annie fură deschise în acelaşi timp.

– Frumoasă vreme! spuse doamna Villars.

– Da, într-adevăr, frumoasă vreme, adăugă şi domnişoara May.

Peste câteva ore, uşa cea mare a bisericii Sainte-Clotilde se deschise larg în faţa miresei. Lăcaşul era

plin ochi. Notele triumfale ale unui marş nupţial izbucniră sub bolţi, iar mireasa înaintă cu capul sus la braţul ambasadorului Statelor Unite. Aşteptând-o în dreptul altarului, Jacques se înclină adânc.

Marchiza d'Anguilhon îl rugase pe monseniorul Mermillod, episcopul Genevei, să binecuvânteze căsătoria fiului ei. Pelerinajul fu pur şi simplu impunător, căci venise nobilimea din cele mai îndepărtate castele. Femeile, întotdeauna impresionate de ceremonia unei căsătorii, aveau ochii umezi. Bărbaţii – cu pălăria şi bastonul în mână – îşi luau la braţ vecinele, strecurau complimente sau cuvinte drăgăstoase după cum era cazul. Toată lumea schimba impresii.

– Cum ţi se pare noua noastră marchiză? îl întrebă contele de Bar pe prietenul său.

– Drăguţă, dar cam ţeapănă.

– Jacques o va înmuia. Se pricepe ca nimeni altul să dreseze o femeie, tot aşa cum ştie să dreseze un bidiviu.

– Unde îşi vor petrece luna de miere noii căsătoriţi?

– La Cannes, în castelul Saint-Michel al familiei de Froissy.

– Hm! Jacques n-are să se plictisească la castelul Saint-Michel, încheie cu brutalitate contele de Bar.

Câţiva paşi mai încolo două tinere americance discutau în şoaptă.

– Toaleta lui Annie e din cale-afară de simplă!

– Vrea să fie în ton cu aristocraticul Saint-Germain, răspunse cealaltă.

– Şi marchizul? Cum ţi se pare?

– Zău dacă am mai văzut până acum un francez atât de frumos!

– Cred că domnişoarele Villars s-au înroşit de ciudă că nepoata lor s-a măritat ca o parvenită cu un nobil ruinat.

– Se pare că l-a luat din dragoste, nu pentru titlul lui.

– Fiind vorba de un asemenea bărbat, nu mă miră.

Masa – strict intimă – avu loc la hotelul „Castiglione". După masă, Christiane şi marchizul rămaseră o clipă singuri.

– Spune-mi, ceremonia ţi s-a părut chiar atât de grozavă cum ţi-ai închipuit-o?

– Nu, răspunse Jacques. Adevărul e că mi-am adus aminte de prima împărtăşanie – de fapt, împărtăşania noastră – zâmbi el. Curios, te-am revăzut aşa cum erai în ziua aceea: foarte subţire, foarte frumoasă, cu ochii mari, albaştri şi învăluită într-un nimb alb. M-am revăzut pe mine, un băieţaş cu plete încă blonde, într-un costum negru, purtând o brasardă albă, simbolul inocenţei.

– Spune-mi, Jacques, eşti fericit?

– Mai mult decât s-ar putea spune prin cuvinte.

– Atunci totul e bine, zice ducesa. Când crezi că te vei reîntoarce la Paris? întrebă ea, vrând să pună capăt sentimentalismului.

– Poate peste vreo patru luni. Ambasada Portugaliei se mută din casa mea abia în decembrie. Arhitectul va lua imediat palatul în primire şi trag nădejde ca pe la sfârşitul lui februarie totul să fie gata. Nu te bucuri că vom fi vecini?

– O, sigur că da, spuse ducesa cu o notă de ironie care jigni urechea marchizului. Abia aştept să văd ce-o să facă din dumneata căsătoria. Ea îl schimbă la fel de mult şi pe bărbat, ca şi pe femeie.

– Ceea ce ştiu sigur e că, în ce mă priveşte, n-o să schimbe sentimentele mele pentru dumneata. Să nu crezi că de acum ai scăpat de mine! Nu, căci n-am să mă mai pot lipsi de sfaturile şi de prietenia dumitale. Deocamdată, am să te rog să-mi îngădui să-ţi scriu ...

– Să-mi scrii? se miră ducesa. Vrei să-mi scrii în timpul călătoriei dumitale de nuntă?

– De ce nu? M-am obişnuit atât de mult să-ţi spun totul, încât sunt sigur că mă voi simţi ispitit să-ţi împărtăşesc impresiile mele. Ştii ce-ar trebui să faci? spuse marchizul fulgerat brusc de o idee.

– Ce? întrebă ducesa.

– Cum n-ai fost niciodată la Roma, de ce n-ai veni cu noi acolo?

– Eşti nebun, dragul meu!

Mânia, mâhnirea, durerea o făcură pe Christiane să rostească aceste cuvinte cu o asemenea expresie, încât marchizul o privi cu mirare.

– Nebun? De ce sunt nebun?

– Pentru că ...

– Când o femeie îmi invocă acest motiv, nu insist niciodată, zise marchizul înclinându-se.

– Şi bine faci! ripostă ducesa cu glas tăios. Încearcă să fii fericit, adăugă ea ceva mai blând. Îţi urez să ai parte de cea mai frumoasă lună de miere. Şi dacă simţi într-adevăr nevoia, scrie-mi, zise ea îndreptându-se spre camera lui Annie.

Tinerii căsătoriţi urmau să petreacă luna

noiembrie la castelul Saint-Michel, lângă Cannes, apoi să-şi continue călătoria şi să se întâlnească la Roma cu doamna Villars.

Fiindcă Annie ţinuse să viziteze apartamentul lui Jacques, doamna d'Anguilhon îi poftise pe tineri la masa de seară. De acolo, urmau să se ducă direct la gara Lyon.

Pe la ora cinci, după ce-şi îmbrăţişă cu multă dragoste mama şi verişoara, Annie – urmându-şi soţul – se urcă în cupeul plin de flori care o aştepta s-o ducă în strada Bellechasse.

Din balconul hotelului, Catherine aruncă pe deasupra trăsurii un pumn de orez şi un pantof vechi: orezul, ca noua căsnicie să fie cu noroc, iar pantoful vechi ca s-o apere de vrăji, după obiceiul irlandez.

În momentul acela ducesa de Blanzac ieşi din palatul ei de pe strada Castiglione. Guy de Nozay o urcă în trăsură.

– Iată-i, în sfârşit, plecaţi spre al şaptelea cer, glăsui el.

– Să nădăjduim că vor rămâne cât mai mult acolo.

– Ar fi un caz cu totul neobişnuit. Căci ori nu ajungi niciodată acolo, ori cazi şi-ţi frângi aripile.

– Ţi s-a întâmplat aşa ceva?

– Nu! Eu n-am întâlnit decât o singură femeie cu care aş fi vrut să încerc această ascensiune. Dar m-a refuzat. Aşa că am luat hotărârea de a rămâne pe pământ lângă ea.

– Ai procedat în mod înţelept, iar prietenia dumitale îi este nespus de preţioasă, spuse ducesa. Apoi, întinzând vicontelui mâna, adăugă: La revedere. Ne vedem săptămâna viitoare la Blanzac.

Capitolul XXIV

Christiane presimţise că mai devreme sau mai târziu în viaţa ei va surveni o mare pasiune. Dragostea pe care o avusese pentru ducele de Blanzac nu contase prea mult. Fusese iubirea unei copile care nu numai că nu cunoştea nimic din viaţă, dar nu se cunoştea nici măcar pe sine. Se gândea că odată şi odată va trebui să aibă şi ea ceasul ei de extaz şi de fericire. Se săturase să tot fie iubită, măgulită, curtată. Voia să iubească şi ea, să se devoteze, să se jertfească pentru fiinţa iubită. Poate că niciodată o femeie nu urzise un vis mai frumos decât ea. Visul acesta îi umplea singurătatea şi, menţinând-o pe cele mai înalte culmi ale idealului, o ferise de orice atingere senzuală. Iubirea nu fusese fulgerul pe care-l aştepta. Ea se infiltrase ca o otravă în mintea şi-n carnea ei. În loc de un strigăt de triumf, îi smulsese un strigăt de durere.

Cu toată sfâşierea lăuntrică pe care o simţise când marchizul îi spusese că s-a logodit, ea refuzase să admită că îl iubea. Îl cunoştea mult prea bine. Era nestatornic, frivol, slab de înger şi deosebit, o, atât de deosebit de bărbatul la care visase în fragedă tinereţe …

La început, Christiane crezu că regretă doar intimitatea agreabilă ce se stabilise între ea şi Jacques. Apoi, când nu mai avu rost să-şi mai facă iluzii, se strădui în fel şi chip să se vindece de-o

iubire ce-o umilea. Recurse, în acest scop, la mijloace eroice.

Îşi impuse să se afle în prezenţa celor doi logodnici, făcu mai multe drumuri la Paris, îl ajută pe marchiz să aleagă darurile, îi dădu lui Annie sfaturi în privinţa toaletelor, se ocupă de trusoul ei, îi arătă modelele care socotea ea că aveau să-i placă mai mult lui Jacques.

Asistă la slujba de căsătorie şi, cu toată mâhnirea pe care i-o provoca, se sili să-i privească pe cei doi tineri îngenuncheaţi unul lângă altul. Îndură chinul mesei de nuntă, apoi o urmă pe mireasă în camera ei, ajutând-o să-şi schimbe toaleta şi admirându-i, cu ochii larg deschişi, frumuseţea umerilor şi pielea tânără şi catifelată. Când intră Jacques îi zise:

– Hai, sărută-ţi soţia, domnule mire. Şi-i privi cu aviditate tot timpul cât dură acest sărut. Asistă, apoi, la plecarea lor, auzi zgomotul cupeului şi zgomotul acesta răsună până în adâncul inimii sale.

După ce Guy plecă, se ghemui în colţul trăsurii şi, cu ochii închişi, rămase încremenită. Două lacrimi grele ţâşniră de sub pleoapele închise; cele dintâi lacrimi de femeie. Ştergându-şi-le încet, îşi spuse:

„O să treacă … O să treacă … Cu vremea am să uit!“

Partea a doua

Capitolul I

Castelul Saint-Michel – aşezat la jumătatea drumului pe dealul ce domină golful Saint-Juan – fusese construit de un englez în genul acelor mănăstiri mici pe care le întâlneşti atât de des în Anglia. Soţii de Froissy îl cumpăraseră pentru a-şi petrece acolo bătrâneţea, numai că în colţul acela de rai era atât de mult soare, cer albastru şi frumuseţe, încât să ajungă nu numai unui amurg superb, ci şi unui răsărit strălucitor.

Tinerii căsătoriţi găsiră deci aici, pentru luna lor de miere, un castel prevăzut cu toate rafinamentele luxului; dincolo de zidurile sale, un aer plin de miresme, de flori, de verdeaţă. Albastru deasupra capetelor lor, albastru în zare, albastru pe mare, cu alte cuvinte, o privelişte de vis. La Cannes găsiră ancorat iahtul cu care se plimbară pe coastele Normandiei şi ale Bretaniei. Echipajul îi primi pe cei doi tineri ca pe o pereche regală, cu urări de fericire şi cu braţele încărcate de flori. Tinerii ajunseră la Cannes exact după ce se isprăvise vremea urâtă. Aşa că avură o lună noiembrie deosebit de frumoasă şi de caldă, care le îngădui plimbări, atât pe mare, cât şi pe uscat.

Annie o ducea din descoperire în descoperire, din uimire în uimire. Era fericită să cunoască, în sfârşit, partea aceea meridională a Franţei pe care toate prietenele ei o vizitaseră. Văzută mai ales prin prisma iubirii, i se păru cea mai frumoasă privelişte pe care o văzuse vreodată. Mantia sărăciei,

asemănătoare acelor mantii de plumb pe care Dante le pune pe umerii tuturor damnaţilor, căzând pentru totdeauna de pe umerii lui Jacques, acesta începu a se simţi din nou tânăr şi înflăcărat ca la douăzeci de ani. Toată ziua nu se gândea la altceva decât la clipa fericită când va intra din nou în posesia superbului său castel de la Blonay.

Încă din primele ceasuri ale intimităţii lor conjugale, marchizul îşi dăduse seama ce fel de fiinţă era Annie. O Evă prozaică şi simplă a Lumii Noi, total deosebită de Eva complicată şi complexă a Lumii Vechi. Alături de ea, avu senzaţia că muşcă dintr-un fruct frumos, sănătos, dar încă prea verde, al cărui gust acrişor era însă destul de plăcut. Femeia aceasta cu mângâierile calculate, cu ochii limpezi, cu mâinile reci, şi care nu putea să-i ofere niciuna din senzaţiile pe care le cunoscuse înainte, îi dezvălui totuşi plăcerea dragostei, fără artă şi fără prefăcătorii.

Annie acceptase căsătoria cu un fel de bucurie prozaică, detaşată, care uneori pur şi simplu îl năucea. Rostise unele cuvinte atât de nemaipomenite pentru un francez, încât pe Jacques îl umfla râsul când era singur, părându-i rău că delicateţea îl împiedica să i le împărtăşească vreunui prieten.

Jacques, care ţinea ca soţia să fie în puterea lui, o studia ca pe a opta minune a lumii. Auzea adesea, prin uşa întredeschisă, discuţiile ei cu dădaca, discuţii care îl amuzau grozav fiindcă izbutiră să-i dezvăluie pe deplin firea lui Annie. Încetul cu

încetul, marchizul observă că bătrâna dădacă începuse să ţină la el. De altfel, nici nu-i fusese prea greu să câştige inima irlandezei. Ştia cum să discute cu servitorii bătrâni pentru care avea întotdeauna un cuvânt prietenos.

Căsătoria o schimbase totuşi mult pe tânăra americancă. Chipul ei era acum mai blând şi mai puţin copilăresc. Felul ei de a se mişca era mai puţin dezinvolt, mişcările mai puţin băţoase. Într-o zi îi scrise verişoarei sale: *„Jacques afirmă că expresia mi s-a schimbat. Sunt curioasă ce-ai spune tu“*. Apoi adăugă: *„Dacă e adevărat că fericirea înfrumuseţează înseamnă că eu ar trebui să fiu acum nespus de frumoasă!“*

De fapt, Annie era fericită, poate nu pe deplin fericită, totuşi destul. Sigur, îi era puţin cam greu să se obişnuiască cu bărbatul ei francez. Sensibilitatea, nervozitatea lui o zăpăceau de multe ori. Când îl vedea căzut într-una din reveriile acelea cărora îi plăcea să se lase uneori pradă, se uita la el ca la un fenomen, căci ea nu văzuse niciodată un bărbat visând.

În America, europenii trec drept nişte fustangii nemaipomeniţi. Annie se întreba adesea, în sinea ei, dacă bărbatul ei se distrase îndeajuns înainte de căsătorie şi dacă avusese numeroase succese. Ardea de dorinţa de a afla unele lucruri, dar nu îndrăznise niciodată să-l întrebe nimic. Era nemaipomenit de mândră de a fi soţia unui marchiz. Îi făcea o plăcere deosebită să admire coroana brodată pe lenjeria şi pe

obiectele sale de toaletă. E adevărat că la început se cam ruşinase pentru vanitatea ei, dar până la urmă admise că era un lucru cât se poate de firesc să-i placă să admire acea coroană, care, oricum, îi aparţinea.

Contele şi contesa de Froissy se înapoiară acasă la sfârşitul lui decembrie şi insistară ca tinerii să mai rămână şi ei o săptămână. Contele îşi iubea foarte mult nepoata şi-i făcea o plăcere deosebită s-o provoace la discuţie. Dispreţul ei faţă de oamenii şi de ţările care nu mergeau în pas cu progresul, sila ei faţă de rutină îl distrau grozav. Într-o zi, vorbind despre ea, spuse: „Annie e cea mai frumoasă bucată de proză pe care o poţi citi"; apoi adăugă în sinea lui: „Numai dacă dobitocul ăsta de Jacques se va mulţumi doar cu ea!"

În 15 decembrie, marchizul şi marchiza d'Anguilhon plecară la Neapole cu iahtul, ducând cu ei atâtea amintiri cât să le ajungă toată viaţa.

Capitolul II

Doamna Villars şi Clare petrecură luna noiembrie în Touraine la familia Keradieu, apoi plecară la Roma, unde urmau să se întâlnească cu George Ottis.

La Neapole, marchizul şi marchiza d'Anguilhon au găsit Vezuviul acoperit de zăpadă şi au nimerit peste o ploaie cu găleata. Tremurară de frig peste tot şi, plictisiţi să tot aştepte soarele, se hotărâră să plece la Roma pentru a găsi un pic de confort şi de distracţii.

Annie telegrafie de îndată mamei sale să le reţină un apartament la hotelul Europa unde stătea şi ea. Tinerii căsătoriţi erau aşteptaţi cu o nerăbdare uşor de explicat. La sosire, găsiră apartamentul plin de flori, luminat ca ziua şi înveselit de un foc straşnic în căminul impunător. Măgulit de preocuparea celor două americance de a le face o impresie plăcută, Jacques se arătă foarte prietenos cu ele.

Clare, care ardea de dorinţa de a se afla singură cu verişoara ei, o luă imediat cu ea sub pretextul că vrea să-i arate camera.

– Ei, ia să vedem schimbarea aceea nemaipomenită de care ne-ai tot vorbit. Da, într-adevăr, te-ai schimbat.

– În bine sau în rău?

– Nu ştiu, nu-mi dau seama. Ochii mi se par mai mari şi parcă ai mai îmbătrânit …

– Îmbătrânit? strigă Annie alarmată şi dădu fuga la oglindă.

– O, nu vreau să spun că ai căpătat riduri, răspunse Clare râzând, dar ia te uită …

Şi petrecându-şi braţul de după gâtul verişoarei sale, îşi lipi chipul de al ei.

– Nu par mai tânără decât tine?

– Ba da.

– Ştii … Tu ai devenit femeie şi pe deasupra şi marchiză! Cred că e destul pentru a îmbătrâni pe cineva!

Apoi, retrăgându-şi braţul, se aşeză drept în faţa lui Annie.

– Acum spune-mi adevărul … Ne-am făgăduit să ni-l spunem. E plăcută sau neplăcută căsătoria?

Annie roşi şi întoarse capul.

– Depinde de soţ, spuse ea pentru a-şi ascunde încurcătura.

– Bănuiam, răspunse Clare foarte serioasă.

– Ce face George? întrebă Annie pentru a schimba vorba.

– E cam obosit, dragul de el; dar câteva luni de odihnă îl vor face să-şi revină. De fapt, acum poate spune că într-adevăr şi-a făcut o situaţie. Şi abia are treizeci şi doi de ani! Ştii că nu e deloc mai prejos în comparaţie cu soţul tău? E doar un altfel de tip, asta-i tot! Îmi face impresia că seamănă cu un câine bun şi credincios de Terranova, pe când d'Anguilhon seamănă cu ogarii aceia mari cărora le place să fie mângâiaţi şi cocoloşiţi ca nişte paşale. Sper că va avea bunul-simţ să nu-şi dea aere faţă de George.

– Jacques să-şi dea aere? O, e prea aristocrat pentru aşa ceva!

– Să sperăm că ogarul tău şi Terranova al meu vor trăi în bună înţelegere.

– Să nădăjduim!

– Am fost foarte surprinsă când am văzut că bărbatul tău vrea să locuiască în acelaşi hotel cu noi!

– De ce? Are sentimentul familial foarte dezvoltat. Mereu îmi spune că n-ar putea trăi multă vreme departe de mama sa.

– Decât să mărturisească aşa ceva, un american sau un englez ar prefera să fie jupuit de viu!

În clipa aceea Catherine intră pentru a-şi ajuta stăpâna să se îmbrace. Domnişoara May o sărută pe amândoi obrajii.

– Ia spune-mi cum merge noua căsnicie? S-au certat vreodată până acum?

– Să se certe? Ah, domnişoară Clare, nu vă doresc decât să aveţi şi dumneavoastră o lună de miere tot atât de frumoasă ca a verişoarei dumneavoastră.

George Ottis a fost apoi prezentat marchizului. Privindu-se în ochi, cei doi bărbaţi îşi strânseră mâinile. Era cât se poate de clar că fiecare făcuse o bună impresie unul asupra celuilalt, fapt ce le determină pe cele două verişoare, oarecum îngrijorate, să schimbe o privire plină de mulţumire.

Cei patru tineri luară masa de seară la doamna Villars. Clare îşi observa întruna verişoara. Da, căsătoria o schimbase. Privirile pline de dragoste pe care le avea pentru bărbatul ei, atenţia deosebită pe care i-o acorda, aproape că-i pricinuiră un fel de iritare.

Masa a fost veselă şi foarte animată. S-a vorbit şi franţuzeşte, şi englezeşte. Subiectul discuţiei:

America, Touraine, Cannes. George şi-a exprimat sincera lui admiraţie pentru lucrurile deosebite din Europa.

– Şi când mă gândesc, zise el, că sunt destui oameni la noi care pretind că America e superioară Lumii Vechi. Acest lucru mă deranjează pentru că am impresia că văd nişte copii prost crescuţi insultându-şi bunica.

– Suntem cu toţii, adăugă şi doamna Villars, porniţi împotriva Europei. Ba unii chiar ar dori să dea foc transatlanticului pentru a le împiedica pe americance să mai plece în Franţa sau în altă parte ca să nu-şi mai cheltuiască dolarii.

– Asta-i o prostie, declară domnul Ottis cu energie, pentru că americancele noastre ne aduc din Europa idei noi care ne îngăduie să ne perfecţionăm stilul de muncă şi să ajungem la unele produse deosebit de frumoase, cum sunt de pildă, stofele şi argintăria noastră. Eu cred că cele, hai să zicem cinci sute de milioane pe care le lăsăm în medie, anual, în Europa, ne aduc un câştig dublu dacă nu cumva triplu.

Felul acesta practic de a vedea lucrurile, folosindu-se de vanitatea feminină, îl amuză grozav pe Jacques inspirându-i chiar admiraţie.

După masă, Clare se grăbi să-şi ia deoparte logodnicul.

– Ei, cum ţi se pare acest faimos marchiz? îl întrebă ea.

– E un bărbat care arată foarte bine, mult mai bine

decât mă aşteptam. Ai ceva să-i reproşezi?

– Nimic altceva decât faptul de a o fi furat pe Annie, căci a furat-o!

– Păi, cred că nu fără învoirea ei. Văd că e foarte îndrăgostită de bărbatul ei.

– Da, are un aer de-a dreptul stupid ...

– Stupid? Nu mi se pare! Eu, ca să-ţi spun drept, aş fi fericit dacă şi tu ai avea aerul ăsta după ce ne vom căsători ...

– Să mă ferească Dumnezeu! ripostă Clare cu o fervoare comică. Cu mine nu e niciun pericol să arăt astfel, fiindcă sunt dintr-un aluat mai tare.

În călătoriile sale, Jacques străbătuse deseori împrejurimile Romei, fără să aibă însă prilejul de a vizita acest oraş. Acum iată că se văzuse şi la Roma eliberat de griji şi cu inima destul de plină de fericire pentru a putea lupta împotriva melancoliei ce-l năpădea uneori.

Chiar a doua zi după ce ajunse la Roma, Annie îi oferi bărbatului ei o mostră de *sightseeing*, ceea ce ar însemna „vizitarea curiozităţilor", care constituie deliciul unei americance şi pe care ea o consideră drept una dintre cele mai importante îndatoriri ale sale.

Pentru marchiz, acest lucru a fost un izvor continuu de amuzament, dar şi de agasare. Zilnic, Annie pleca de acasă cu *Baedekerul*, îşi îndrepta privirea către un tablou, apoi se uita în acel faimos catalog şi tot aşa mereu, repetând ore în şir acest exerciţiu cu o plăcere şi o conştiinciozitate fără

seamăn. Nu admira doar pentru a admira, ci se vedea că gustă cu adevărat priveliştea acelor capodopere. Din păcate, ele îi fermecau doar privirea, fără să producă în ea nicio emoţie. Vedea, dar nu simţea nimic. Din peregrinările ei artistice, se înapoia întotdeauna moartă de oboseală, simţind – cum îi plăcea să spună în glumă – toate tablourile şi statuile în picioare, dar mulţumită că-şi petrecuse timpul cu folos. Americanismul: „Am făcut un oraş sau am făcut un muzeu" însemna că ai trecut în revistă curiozităţile unui oraş sau pe cele ale unui muzeu.

Chiar a doua zi, Jacques – care nu se mulţumea doar „să facă Galeriile Vaticanului" – îi spuse soţiei sale:

– Annie, aici fiecare priveşte separat. Două persoane nu vor putea vedea la fel. Ne-am jena unul de altul!

– Foarte bine, spuse ea veselă, fără să observe faptul că, în clipa aceea, soţul ei lăsase să-i cadă mâna pe care până atunci o ţinuse în mâna lui.

Întorcând de câteva ori capul şi văzându-l pierdut în contemplarea unei statui sau a unui tablou, Annie îşi zicea cu un aer de superioritate:

– Săracul de el! Nu vede nimic!

De fapt, într-un muzeu Jacques nu vedea decât cinci sau şase tablouri, una sau două statui; dar el nu numai că le vedea, le şi simţea, le ducea cu sine adânc întipărite în minte. Unele capodopere făceau să i se umezească ochii. Chipul unei Madone sau formele graţioase ale unei zeiţe îl obsedau zile

întregi, făcându-l să cadă în reverii încântătoare.

La Roma, ceasul rugăciunii *Ave Maria* are un farmec misterios pe care nu-l simt decât visătorii, poeţii, fiinţele rafinate. În clipa când bate acest ceas se pare că în văzduh se deschide o cale pe unde trec sufletele, că trecutul coboară în prezent, că timp de câteva minute morţii se amestecă printre cei vii. Femeile se întorc acasă uşor înfiorate, cu simţurile treze şi ciudat de predispuse la ceea ce Paul Bourget numeşte *„un crime d'amour"*. Jacques era mereu impresionat de ceasul acesta pentru *Ave Maria*. Dacă se afla afară, devenea tăcut, îşi încetinea pasul şi timp de câteva minute suporta influenţa sa de neînţeles.

Într-o după-amiază, în timp ce ieşea din Bazilica Sfântul Petru – cuprinsă de umbrele înserării – clopotul sună de vecernie.

Glasul acelui clopot unic în lume îl opri brusc în peristil. Uitându-se în jurul său, văzu că Piaţa era pustie, dar că vibraţiile acelui clopot de aramă o umpleau de rugăciuni.

– O, ce frumos e! şopti el cutremurat.

– Superb, spuse Annie rece. Nu-mi mai amintesc însă câte picioare măsoară Piaţa şi colonadele. Să mă uit în *Baedeker* ...

Pentru Jacques, cuvintele acestea au picat ca un duş rece. Emoţia i se transformă într-un zâmbet de milă. El simţise frumuseţea spirituală a acelui moment, ea, frumuseţea materială. Şi fără să-şi dea seama de efectul dezastruos pe care-l produsese,

Annie îşi deschise *Baedekerul* şi – în lumina estompată a amurgului – căută cifrele care, după ea, dădeau acelui spectacol deplina sa valoare.

Marchizul nu vru să-i împărtăşească lui Annie impresiile sale, pe care, gelos, le păstră pentru sine. De altfel, sunt foarte rare cazurile când un bărbat se dăruie întreg, păsându-i prea puţin dacă nu e înţeles. E cât se poate de încântat să ştie că are o cută, un ungher în suflet unde soţia sa nu poate pătrunde. E singurul lucru pe care-l mai poate salva din libertatea sa.

Temperamentul lui Annie îl duse pe Jacques cu gândul la femeia care era antiteza ei vie, şi anume la ducesa de Blanzac. Vorbiseră atât de mult împreună, analizaseră atâtea sentimente, dezbătuseră atâtea idei, încât acum – când în sufletul lui se învolburau atâtea gânduri – simţi nevoia de a o avea lângă sine. În fiece clipă îşi spunea: „Ce bine ar înţelege ea acest lucru!". Ar fi dat oricât să-şi vadă propriile sale emoţii oglindindu-se în ochii şi pe buzele ei. I se întâmpla uneori să vadă în muzee portrete care semănau cu ducesa, statui care aveau unele din liniile trupului ei. Aceste portrete şi aceste statui îl făceau să stăruie îndelung lângă ele, căci îl atrăgeau fără voia lui.

Chiar în prima săptămână a şederii sale la Roma, îi trimise o scrisoare lungă, plină de impresii şi de senzaţii noi şi din care răzbătea un aer de caldă tandreţe.

Christiane îi răspunse printr-o scrisoare veselă, spirituală, ironică, de o banalitate voită, care se încheia cu acest post-scriptum: *„Mă întrebi cum se face că Roma nu mă atrage; mă atrage şi încă foarte*

mult. Aştept însă să fim doi pentru a o vizita, pentru a mă bucura de ea. Ei, acum eşti mulţumit?"

Acest *post-scriptum* atât de profund feminin şi atât de inconştient de pervers îl tulbură mult pe marchiz. „Să fim doi", repetă el. Oare vrea să se recăsătorească? Şi, la urma urmei, de ce nu? Dar dacă se va recăsători o va pierde, toată intimitatea lor se va irosi. Gândul acesta îl chinui timp de câteva zile, apoi sfârşi prin a-şi spune că nu va renunţa Christiane atât de uşor la averea soţului ei.

Annie nici nu bănuia că avea deja o rivală. Nu măsurase capacitatea inimii bărbatului ei; ignorând faptul că buzele sale puteau săruta şi altfel şi nefiind în stare să viseze o fericire deplină, ea spunea tot timpul că marchizul e „un soţ perfect".

Adevărul e că marchizului nu-i displăcea familia sa americană. Preţuia, mai cu seamă, discreţia şi caracterul deosebit al doamnei Villars. Începuse să-i spună: „mătuşa Mary", ca şi Clare, ceea ce făcuse ca relaţiile dintre ei să fie foarte apropiate. Nu se putu abţine să nu admire pelerinajul pe care-l făcea pentru a treia oară la Roma, mărturisindu-şi că nu cunoştea multe franţuzoaice de vârsta ei, care să se intereseze atât de sincer de capodoperele de artă, cât şi de istoria acestui oraş.

Marchizul izbutise să trăiască în deplină înţelegere şi alături de domnişoara May, care continua să-i fie ostilă. Dar, temându-se de el, nu îndrăznea să fie nici insolentă, nici insinuantă. Jacques simţea o plăcere maliţioasă s-o tachineze, s-o

exaspereze, pentru ca apoi s-o liniştească printr-un cuvânt încântător, numind-o „frumoasa mea verişoară", sau ţinând-o la respect cu privirea, cu acea privire despre care domnişoara May spunea că seamănă cu privirea lui „Van Dyck" de la Versailles.

Pentru George Ottis, Jacques nutrea nu numai simpatie, ci chiar o tainică admiraţie. Se indigna când vedea cum îl tiraniza Clare pe acest băiat atât de bun, încât într-o bună zi se trezi spunându-şi: „Sper că soţiei mele nu-i va trece niciodată prin minte să mă trateze ca pe un american!"

Într-o seară, venind de la doamna Villars, Annie îi zise:

– Jacques, să ştii că mâine mergem la „Frascati"!

Felul acesta de a dispune de persoana lui îl făcu pe marchiz să tresară.

– Care noi? întrebă el ridicând din sprâncene.

– Păi, familia Walter, mama, Clare, George şi noi doi.

– Draga mea, înainte de a fi vorbit în numele meu trebuia să mă întrebi dacă nu cumva am altă intenţie. Tocmai hotărâsem să vizitez vila „Madama". Se spune că atunci când cerul e senin, de acolo se vede marea şi vreau să profit de vremea aceasta frumoasă pentru a admira Mediterana. Tu eşti însă liberă să te duci la „Frascati" dacă acest lucru îţi face plăcere.

Pentru prima oară, Annie simţi frâul şi se împotrivi.

– Foarte bine. Mă voi duce, răspunse ea cu glasul cel mai independent şi mai nepăsător.

Hotărâtă să dea, în felul acesta, o lecţie bărbatului ei,

se aşeză degajată în faţa mesei şi deschise *Baedekerul* pentru a afla amănuntele care o interesau despre „Frascati". Dar neliniştea sufletească o împiedica să priceapă ceea ce citea; atunci se apucă să scrie, dar mâna ei, de obicei atât de fermă, acum îi tremura mult prea tare. Deşi profund tulburată, se stăpâni şi o vreme se plimbă încoace şi încolo. Apoi gura ei strânsă se destinse, iar pe chip i se zugrăvi supărarea. Jacques, care îşi observa nevasta din dosul ziarului *Le Figaro*, fu ispitit să-i şoptească un cuvânt drăgăstos, dar se abţinu. Era de părere că nu trebuie să-ţi răsfeţi prea mult soţia nici măcar în luna de miere şi că încă din primele zile ale unei căsnicii un bărbat trebuie s-o facă să-i simtă autoritatea. Socotea cu atât mai mult că trebuia să procedeze astfel, cu cât Annie era americancă.

Foarte iritată, marchiza se ridică de pe scaun, se învârti în jurul camerei, schimbă locul unui fotoliu, mută câteva tablouri şi aşeză din nou pernele pe canapea. În timp ce făcu toate aceste lucruri, privi pe furiş la bărbatul ei al cărui profil fin şi mândru se afla în plină lumină.

„Da, îşi zise ea, zău că seamănă cu un ogar de rasă pură!". Culmea e că această comparaţie o făcu să-şi recunoască greşeala. Privindu-l cu plăcere, îşi zise că Jacques nu era nici Frank Barnett, nici George Ottis şi că ar fi trebuit să-şi aducă aminte de acest lucru. Dorind să fie iertată, se apropie tot mai mult de el, iar în cele din urmă trecu în dosul fotoliului său şi-i înconjură gâtul cu braţele.

Marchizul îşi lăsă capul pe spate, iar ea se aplecă asupra lui şi-l sărută.

– Prefer să merg cu tine mâine la vila „Madama“, zise ea.

– Mă bucur mult, iubita mea, îi răspunse d'Anguilhon. Apoi, atrăgând-o spre el, o așeză pe genunchi.

– Jacques, ești supărat fiindcă nu te-am întrebat dacă vrei să mergi mâine la „Frascati“?

– Supărat? De ce? Mărturisesc că în primul moment procedeul mi s-a părut cam ... ciudat. Ar fi trebuit să-mi dau însă seama că nu era decât o simplă scăpare din partea ta.

– Scăpare? Nu tocmai. Nu-mi închipuiam că era necesar să te consult pentru un lucru atât de puțin important, răspunse Annie cu admirabila ei franchețe. În America soțiile iau întotdeauna angajamente mondene în numele bărbaților lor, fără să-i mai întrebe.

– Foarte rău, cu cât la voi bărbații mai și muncesc. Ar avea tot dreptul să-și rezerve atât ceasurile de odihnă, cât și pe cele de distracție.

– Ceea ce nu-i împiedică însă să-și pună fracul, fără să spună nimic, nerefuzând niciodată să-și însoțească soțiile.

Jacques zâmbi.

– Mă tem că nu mă vei putea aduce niciodată la o astfel de ... perfecțiune. Nu te teme însă, nu sunt un tiran. Vei fi întotdeauna liberă să te duci unde vrei, să faci tot ceea ce ți se va părea bun și drept. Am încre-dere deplină în tine. Ai prea mult bun-simț pentru a nu te conforma obiceiurilor și chiar etichetei noastre conjugale. Sunt sigur că nu va trece

mult și vei deveni o franțuzoaică perfectă.

Annie clătină din cap.

– O, nu spera acest lucru. Sunt și voi rămâne o americancă, spuse ea cu o hotărâre care nu displăcu deloc marchizului. Îmi voi aminti însă întotdeauna că bărbatul meu este francez.

– Asta va fi de-ajuns, iubito! Numai să n-o regreți într-o zi ...

Capitolul III

Lui Jacques i se întâmpla adesea ca atunci când vizita vreo biserică să zică: „Ah, dacă mama ar vedea aşa ceva!“. Fraza aceasta a făcut ca, într-o bună zi, lui Annie să-i vină ideea de a-şi invita soacra; o idee destul de năstruşnică, trebuie s-o recunoaştem. La început, doamna d'Anguilhon refuză, însă Annie insistă atâta încât bătrâna sfârşi prin a accepta. Ispita de a vedea Roma alături de fiul ei era mult prea puternică pentru a-i rezista multă vreme.

Annie fusese bine inspirată invitând-o pe marchiză. Căci de îndată ce sosi mama sa, Jacques se gândi mai puţin la ducesă.

Jacques nu era credincios, dar primise de mic pecetea de neşters a catolicismului. Arcurile gotice ale unei catedrale, vederea unui altar, sunetul clopotelor îi spuneau marchizului o mulţime de lucruri pe care soţia sa nu le pricepea cum nu se pricepea, de pildă, la mahomedanism sau la budism.

Marchiza măsură cu groază prăpastia morală ce exista între cei doi soţi. Nu se gândi să se apuce să-şi convertească nora, dar pentru a o apropia de bărbatul ei, vizită biserici, îi explică pe larg cultul catolic şi simbolurile sale, îi istorisi legendele marilor sfinţi şi-i vorbi despre unele minuni care alcătuiau subiectul multor tablouri şi fresce. Annie asculta cu interes, însă rămânea rece.

– Întreg acest supranatural conferă catolicismului

ceva fabulos, încât îmi face impresia unei mitologii creştine.

Jacques nu-şi putu reţine zâmbetul şi o privi maliţios pe maică-sa care păru gata să se sufoce.

– Dumneata, doamnă, chiar crezi în toate aceste miracole şi legende? o întrebă americanca inconştientă de enormitatea debitată.

– Copila mea, eu cred în divinitatea catolicismului şi deci nimic din ceea ce a făptuit nu mi se pare cu neputinţă.

– Asta pentru că dumneavoastră, francezii, v-aţi obişnuit încă din copilărie cu minunile de soiul ăsta. Când însă auzi vorbindu-se pentru prima oară despre ele la vârsta pe care o am eu acum, par atât de copilăreşti şi de inutile ...

– Inutile? Dar ele au inspirat toate capodoperele astea pe care le admirăm acum şi care inspiră devotamente sublime. Ne sporesc forţele şi dacă ne-ar ajuta să uităm un pic lumea asta tristă şi încă ar fi de-ajuns.

– Să uităm lumea asta? De ce? Eu mă simt cât se poate de bine aici, pe pământ.

Marchiza nu se putu abţine să nu râdă.

– Draga mea copilă, dumneata te simţi bine fiindcă eşti fericită. Dar ia gândeşte-te la mulţimea celor nefericiţi. Femeile care aprind lumânări în biserică, cele care vin să ia un strop de ulei din candela Madonei aflată în biserica Sfântul Augustin duc cu ele un strop de speranţă pentru un bolnav, pentru un om aflat pe moarte, pentru un copil care

n-are ce mânca. Nu crezi că toate acestea înseamnă totuşi o uşurare?

– Ba da, numai că eu cred că ar fi mai bine dacă cei nefericiţi s-ar întări sufleteşte învăţând să-şi suporte cu mai mult curaj sărăcia şi boala.

– Şi cum vei face să scadă ura celor năpăstuiţi împotriva celor avuţi?

– Obligându-i pe cei avuţi să trudească pentru fericirea celor săraci şi, apoi, dovedindu-le celor sărmani că şi bogaţii au griji tot la fel ca ei şi tot atâtea boli, ba uneori cu mult mai grele. Acesta este adevărul gol-goluţ.

– Bravo, mica mea simplistă, zise marchizul.

– Eu cred că greutăţile trebuie să fie proporţionale cu umerii celor care le duc şi că şi cele bune, şi cele rele sunt mult mai bine împărţite decât ne dăm noi seama. Mi s-a întâmplat să-i compătimesc, ba chiar să-i plâng pe unii oameni care erau pe deplin mulţumiţi. Până acum eu, de pildă, am fost pe deplin fericită. Ştiu însă că va trebui să am şi eu partea mea de durere, aşa că o aştept.

– Iată o femeie care a evoluat! spuse Jacques. Ce crezi, mamă, despre ea?

– Cred tot ce poate fi mai bun, răspunse marchiza d'Anguilhon, zâmbindu-i afectuos nurorii sale.

Marchiza era tot timpul deconcertată de logica raţionamentelor lui Annie. Când discuta cu ea despre religie sau despre sentimente, avea impresia că se află în faţa unui perete alunecos şi de nepătruns şi atunci curma conversaţia.

Într-o zi, tânăra femeie văzând pe masă cartea *Orarul creştinesc* al soacrei sale îi ceru voie să se uite la chipurile de care era plină. Doamna d'Anguilhon nu îndrăzni s-o refuze, dar nu se simţi deloc bine văzând degetele „ereticei" întorcând fără nicio evlavie filele cărţii ce cuprindea toate tainele sufletului ei. Văzând chipurile sfinţilor cu aureole, Annie spuse:

– *How fanny! How fanny!*

Auzind aceste cuvinte care însemnau „Ce caraghios!", marchiza fu îngrozită. Caraghios Sfântul Francisc din Assisi cu palmele lui străbătute de cuie! Caraghioasă Sfânta Monica ţinându-şi fiul de mână şi privind la ceruri!

Ochii tinerei americance căzură pe una din imaginile în care Iisus, cu chipul îndurerat, cu pieptul deschis, îşi arăta inima sângerândă.

– Oh, doamnă, poza asta e imposibil de privit! strigă ea revoltată.

– Nu-i decât un simbol, fata mea, spuse marchiza vizibil marcată.

– Cam grosolan simbol! Mi-ar fi plăcut să nu ştiu că Iisus are o inimă cum au toţi oamenii!

Grosolană, inima sfântă! Grosolană, viziunea Mariei Alacoque!

Jacques, care era de faţă, se amuza enorm. Nu şi-ar fi cedat locul pentru nimic în lume! Spre marea deznădejde a doamnei d'Anguilhon, Annie începu să citească paragrafe din carte.

– Ciudat, spuse ea, credeam că ştiu destul de bine

franceza, dar iată că nu înțeleg nici jumătate din ce scrie aici. Mă mir că Antoinette de Keradieu a avut curajul să se converteaască la o religie atât de complicată.

– Cu toate acestea, se spune că religia catolică face în America progrese rapide.

– Asta numai pentru că nouă ne place să încercăm totul. Există și țicniți care au trecut la budism. Și apoi, fii sigură, doamnă dragă, că oricât vor lua americanii din catolicism, tot vor mai lăsa ceva din această religie.

Annie continuă să răsfoiască volumul.

– Toate poveștile astea îmi taie pofta de viață nu numai de aici, ci și de dincolo de pământ.

„Am, în sfârșit, fericirea – începu ea să citească cu glas tare una din îndatoririle ce trebuiau îndeplinite înainte de prima împărtășanie – de a te poseda, Dumnezeu al iubirii. De ce nu pot fi numai inimă pentru a te iubi? Îmbrățișează-mă, Doamne! Arde-mi inima cu iubirea ta ...!“ Annie se opri brusc.

– Totul e lipsit de sens! spuse ea. Cum de îndrăzniți să vorbiți astfel cu Dumnezeu? Asemenea cuvinte nu pot fi sincere. Cine are nevoie de inima cuiva arsă de dragoste?

Cuvântul „confesiune“ îi ațâță curiozitatea.

„Ai avut gânduri rele? Au fost cu voie?“

– Ce numiți dumneavoastră, catolicii, gânduri rele? întrebă ea ridicând spre soacră-sa ochii săi limpezi.

Jacques tuși; marchiza roși. Tocmai când deschisese gura să răspundă, valetul anunță că trăsura era gata. Fără să se mai gândească la întrebare, Annie închise repede cartea și se duse în camera ei pentru a-și pune pălăria. Rămași singuri, mama și fiul se priviră zâmbind.

– Crezi că nu mi-aș schimba mica eretică pe o elevă de la Sacré-Coeur?

– Și zău că ai avea dreptate. Dacă Annie nu e în stare să înțeleagă la ce înălțime morală e în stare să se ridice omul, cel puțin va ignora până la ce micime s-ar putea coborî.

Jacques primi în curând, la Roma, o veste care puse vârf fericirii sale. Castelul din Blonay fusese vândut cu doisprezece ani în urmă de către tatăl său. Ca și cum Providența n-ar fi vrut ca vechiul castel al familiei d'Anguilhon să fie profanat, industriașul care îl cumpărase murise înainte de a se fi mutat în el. Cumpărătorul nu avea copii, văduva sa arendă pământurile, dar opri castelul pentru unul din nepoți, ținându-l însă închis. Când venea pe acest domeniu locuia într-un pavilion de vânătoare. Chiar a doua zi după căsătoria marchizului, Bontemps se informă cu discreție despre situația materială a doamnei Mottet și află că suferise mari pierderi bănești. Înarmat cu informația aceasta, începuse tratativele cu actuala stăpână a castelului și reuși mai presus de așteptările sale. Cu toată valoarea sporită a domeniului datorită ameliorării pământului, doamna Mottet fu de acord să-i cedeze castelul la prețul cu

care-l cumpărase, adică la vreo patru milioane de franci, cu condiţia ca aceşti bani să-i fie plătiţi pe loc.

Bontemps telegrafiase imediat marchizului pentru a obţine aprobarea de a începe să trateze. Citind telegrama, Jacques păli de emoţie şi fără să poată rosti un cuvânt, întinse hârtia soţiei sale.

– Ah, ce bucurie! strigă Annie. Răspunde-i imediat omului tău de afaceri; eu voi trimite o telegramă la New York pentru a mi se expedia banii necesari.

Jacques îşi cuprinse soţia în braţe, strângând-o cu dragoste la piept într-un gest de mare bucurie şi recunoştinţă.

– Oh, Doamne, ce fericiţi vom fi în minunatul nostru castel, zise el cu ochii umezi. Sunt sigur că o să-ţi placă nespus de mult.

După trei săptămâni de pelerinaj prin oraşul etern doamna d'Anguilhon dori să se înapoieze la Paris pentru a pregăti casa tinerilor căsătoriţi.

Jacques şi soţia sa o însoţiră până la Florenţa, vizitând împreună, în drum, Perugia şi Assisi. De ani de zile marchizul dorea să vadă locurile unde trăise Sfântul Francisc.

Micul oraş, plin de umbră, o impresionă pe Annie mai mult decât splendorile Romei. Străzile înguste şi cu scări numeroase, casele vechi şi joase, prăvălioarele ciudate o amuzară în mod deosebit. O izbi însă aerul parcă încremenit al oamenilor şi al lucrurilor, cu atât mai mult cu cât mintea ei era plină

de tablouri care palpitau de viaţă. Avu impresia că a nimerit în altă epocă. La rugămintea ei, marchiza îi istorisi viaţa Sfântului Francisc şi a Sfintei Clara.

– Păcat, spuse Annie, că din moment ce se iubeau atât nu s-au putut căsători.

– Cum? Să se căsătorească Sfântul Francisc cu Sfânta Clara? Ei nu, că asta-i prea de tot!

– De ce nu? întrebă Annie.

– Erau sortiţi unei stări sufleteşti mult mai elevate, spuse marchiza. Iubirile noastre mondene sunt atât de mici şi de meschine în comparaţie cu afecţiunea divină care îi unea! Fii sigură, draga mea, că au cunoscut bucurii mult mai profunde decât ale noastre.

– Crezi? întrebă Annie cu un aer de îndoială.

– Iată, copila mea, ai aici un exemplu de forţă sufletească rar întâlnită; datorită ei, Sfântul Francisc şi Sfânta Clara au impulsionat crearea acestor două bisericuţe suprapuse pe care se află frescele lui Giotto. Forţa aceasta a apărat oraşul Assisi de uitare şi de distrugere, mult mai bine decât ar fi putut s-o facă banii sau gloria şi iată că după cinci secole oraşul acesta mai are încă puterea să atragă şi să emoţioneze mii de pelerini.

– Ciudat, într-adevăr, zise Annie. În America nu vor exista niciodată sfinţi, adăugă ea cu o oarecare veselie.

– Cine ştie?

– Nu, nu văd cum un american s-ar lipsi de bunurile sale predicând sărăcia şi stând la taclale cu porumbeii. În locul Sfântului Francisc, vom avea poate oameni

care vor găsi posibilitatea de a mai reduce sărăcia şi de a face lumea asta ceva mai confortabilă.

– Mă îndoiesc că vor face însă vreodată atât cât au făcut aceşti doi tineri din Assisi şi sunt sigură că nu vor inspira niciodată ceva atât de frumos ca aceste două biserici suprapuse sau ca frescele gotice ale lui Giotto.

În timp ce marchiza îşi încheia fraza, Jacques scoase un strigăt de admiraţie, căci intraseră în capela mănăstirii. Capela aceasta, cu arcurile gotice ale ferestrelor şi cu perspectiva ei minunată dominând întreaga vale a Ombriei, e una din cele mai frumoase privelişti din lume.

– Călugării, zise Jacques, erau toţi, într-adevăr, mari artişti! Ştiau nemaipomenit de bine să-şi aleagă locurile de retragere. Ce bine se puteau reculege aici, în tăcerea nopţii, sub arcadele astea sau sub stelele cerului.

– Vai, ce tablou încântător! exclamă şi Annie.

În fundul capelei, un călugăr bătrân, îmbrăcat într-o rasă cafenie, cu gluga lăsată pe ceafă, păşea încoace şi încolo, citindu-şi rugăciunile. Într-o colivie atârnată de una din coloane, o pasăre cânta nebuneşte, iar pe zid, dedesubtul ei, două mănunchiuri de garoafe roşii înfloreau în nişte ghivece sparte. Jacques o luă pe Annie de braţ.

– Ştii, o întrebă el, că tabloul acesta superb a solicitat mai multe eforturi decât faimosul vostru pod din Brooklin? A fost nevoie de un Sfânt Francisc pentru a crea acest călugăr, de o evoluţie şi o

revoluţie pentru a goli această mănăstire şi a aduce aici o pasăre cântătoare şi nişte flori. A fost, de asemenea, nevoie de secole pentru a da acestor pietre nuanţa aceasta.

Annie îşi privi bărbatul cu admiraţie.

– Într-adevăr, zise, trebuie să mărturisesc că nu m-am gândit niciodată la astfel de lucruri. Va trebui să încep să mă gândesc şi eu la unele dintre ele, zise ea cu o mutriţă serioasă.

În ultimele zile petrecute la Roma, Jacques observase că soţia sa se schimbase. Părea mai puţin veselă, mai puţin binedispusă. Avea deseori crize de proastă dispoziţie, când îşi descărca nervii pe biata Catherine; toate acestea indicau o perturbare morală şi Jacques începu a se întreba cu îngrijorare dacă nu cumva Annie începuse să-şi arate adevăratul său caracter.

Aflându-se la Florenţa, în ajunul plecării marchizei la Paris, cei doi soţi rămaseră singuri după masa de seară. Stând lângă cămin, Annie îşi balansa un picior, ceea ce însemna că ceva o apăsa pe suflet. Jacques se plimba fumând prin imensul salon al palatului florentin. Izbit de chipul tulburat al soţiei sale, se aşeză lângă ea, îşi puse braţul pe spătarul fotoliului, apoi, pe un ton afectuos, dar destul de autoritar, o întrebă:

– Ce ai, draga mea?

– Ce să am? Am că nu ne vom mai putea duce în America, unde trebuia să asist la căsătoria lui Clare, că va trebui să renunţ la toate frumoasele mele

proiecte … Asta am, zise Annie cu buzele tremurând şi ochii umezi.

– Dar de ce?

– De ce? O, Jacques, pentru că … pentru că voi avea un copil, murmură Annie îndurerată.

– Un copil? strigă marchizul sărind în picioare. E adevărat? Ştii sigur? întrebă el pălind emoţionat cu chipul iluminat de o bucurie fără margini.

– Din păcate, e cât se poate de adevărat.

– E adevărat? Cum, şi tu nu eşti fericită?

– Ca să fiu sinceră, nu!

Chipul lui Jacques deveni atât de rece, încât Annie se grăbi să adauge:

– Aş fi deosebit de bucuroasă să am copii, însă peste doi, trei ani, nu acum, zise ea.

– Ar fi trebuit ca natura să ţină seama de micile tale aranjamente. Numai că asta înseamnă să ceri prea mult, draga mea, zise marchizul pe un ton sever. Sper însă că mă iubeşti destul ca să nu regreţi un eveniment care mă face nebun de fericire.

– O, Jacques, vorbele acestea mă răsplătesc pentru toate decepţiile mele!

Îngenunchind în faţa soţiei sale şi luându-i mâinile, marchizul zise:

– Cum ai putut să ţii doar pentru tine atâta vreme un astfel de secret?

Annie îşi văzu pentru prima oară bărbatul îngenuncheat în faţa ei.

– Nu voiam să-ţi stric restul călătoriei, răspunse ea destul de emoţionată şi mă hotărâsem să nu spun

nimic înainte de a ajunge la Paris.

– Să-mi strici călătoria? Cum de te-ai putut gândi la aşa ceva?

– Fiindcă mi se pare oribil.

– Oribil?

– Da. În America nimeni n-o găseşte interesantă pe femeia care aşteaptă un copil. Biata de ea, aproape că se ruşinează. Mulţi bărbaţi nici nu vor să vadă în casa lor prietene ale nevestelor lor aflate într-o astfel de situaţie.

– Slavă Domnului că noi, latinii, avem destulă imaginaţie pentru a poetiza unele realităţi. Nouă, femeia în această perioadă a vieţii sale, ni se pare extrem de emoţionantă. Ne plac în mod deosebit duioşia privirii sale, încetineala mişcărilor ei, îngroşarea taliei.

– Crezi că mă vei găsi interesantă şi pe mine?

– Nu numai interesantă, ci adorabilă.

– Asta îmi reaminteşte, zise ea emoţionată, de o gravură pe care am văzut-o în vitrina unei prăvălii de sub arcadele străzii Rivoli. Înfăţişa o femeie tânără având pe genunchi câteva scutece şi hăinuţe de copil mic. În picioare, alături de ea, un ofiţer ţinea în mână o scufiţă. Am fost grozav de uimită văzând că un fotograf reprodusese o scenă atât de intimă. Clare chiar a râs de ea, zicând: „Un american nu s-ar face niciodată astfel de râs!".

– Ei bine, vezi şi tu acum care e diferenţa dintre caracterul vostru şi al nostru. Cunosc gravura despre care mi-ai vorbit şi am privit-o întotdeauna cu

emoţie. Ei bine, voi face şi eu ca ofiţerul acela: voi ţine în mână scumpele mici scufiţe şi le voi săruta … şi asta chiar de faţă cu Clare!

– A, nu, nu, să nu faci asta! exclamă speriată Annie.

– Ba o voi face! Şi voi visa tot timpul la băieţelul acela al meu, fiindcă ştiu sigur că va fi un băieţel.

Emoţionată, roşie la faţă, Annie îşi puse mâna pe gura bărbatului ei.

– Taci, te rog! zise ea.

Marchizul se ridică, se aşeză alături de soţia sa şi, petrecându-i un braţ pe după umăr, întrebă:

– Mama ta ştie?

– Cum, înainte să-ţi fi spus ţie? Nici pomeneală! N-am spus nimănui nimic. Singura care a ghicit e Catherine şi e pe jumătate nebună de bucurie. Se roagă şi dimineaţa, şi seara pentru mine. Duce lumânări la biserică, plânge, râde, o adevărată comedie. M-a implorat să nu-mi manifest nemulţumirea faţă de tine ca să nu crezi cine ştie ce despre mine. Eu însă nu ştiu să mă ascund şi apoi sunt atât de tristă că nu voi putea lua parte la nunta lui Clare, încât …

– Voi face tot ce-mi va sta în putinţă ca să ai altceva în schimb. Acum hai să-i dăm şi mamei această veste mare!

Îi întinse amândouă mâinile ajutând-o să se ridice. Ţinând-o o clipă în faţa lui, o privi cu atâta dragoste, încât Annie, tulburată, roşi.

– Haidem! zise ea desfăcându-se din braţele lui.

Cei doi soţi o găsiră pe marchiză făcându-şi valiza.

– Ce-i cu voi? V-aţi certat?

– Nu, nu ne-am certat, spuse Jacques. Avem însă o surpriză pentru dumneata. E vorba de o bucurie …

– Am avut atâtea în ultima vreme, încât încep să mă obişnuiesc.

– Atunci ascultă … Am să-ţi spun despre ce e vorba însă la ureche, aşa cum se obişnuieşte în America … fiindcă această faptă e groaznic de ruşinoasă … Nu-i aşa, Annie?

– Da, aşa e …

Marchizul înconjură cu un braţ gâtul mamei sale şi-i şopti ceva la ureche. De emoţie, doamna d'Anguilhon scăpă cartea pe care o ţinea în mână. Pe faţă i se întipări o bucurie fără seamăn. Dându-l la o parte pe fiul ei, se apropie de Annie, pe care o îmbrăţişă fără să rostească niciun cuvânt.

– O, fetiţa mea, ce fericire! putu ea, în sfârşit, să rostească după o vreme. De fapt, bănuisem de când te-am văzut la Roma. Dar văzând că nu vorbeşte nimeni despre aşa ceva, am crezut că m-am înşelat.

– Ai bănuit? Dar după ce? întrebă Annie în culmea uimirii.

– După o anumită expresie care te face interesantă.

– Ei, ce-ţi spuneam eu adineaori? zise Jacques triumfător.

– Oare cum o fi aerul acela interesant, întrebă Annie uitându-se în oglindă şi privindu-se cu atenţie. Nu văd nimic interesant decât că am chipul tras şi ochii încercănaţi. Ceea ce nu mă înfrumuseţează

deloc, adăugă ea uşor iritată.

– Ştii, mamă, că nora dumitale nu e încântată să aibă un copil şi că ar fi preferat să facă o călătorie în America, zise Jacques.

– Mi se pare cât se poate de firesc, răspunse marchiza, ca o femeie tânără să nu dorească să fie preocupată atât de repede de grijile maternităţii.

– O, ce bine-mi pare că te aud şi pe dumneata vorbind astfel, zise Annie plină de recunoştinţă.

– Îmi dau seama că deocamdată ţi-e greu să te resemnezi să faci unele sacrificii, zise marchiza. Dar peste câteva săptămâni în sufletul tău va înflori un sentiment atât de plăcut, atât de dulce şi de scump, încât nu vei mai regreta nimic. Am trecut şi eu prin toate astea, zise marchiza cu un zâmbet plin de emoţie privindu-şi cu infinită tandreţe fiul. Bine aţi făcut că mi-aţi spus înainte de a pleca. Îi voi grăbi pe lucrători ca locuinţa să fie cât mai repede gata.

– Dacă Annie se simte obosită putem să ne înapoiem la Paris locuind o vreme la hotelul „Castiglione".

– Obosită? Dar nu m-am simţit niciodată atât de bine. Vreau să ne terminăm călătoria de nuntă vizitând Veneţia, Milano şi Torino.

– Ai dreptate. Fă tot ceea ce-ţi îngăduie sănătatea. Dar fii prudentă şi nu te obosi prea tare. De altfel, mama ta va fi lângă tine şi faptul că te va supraveghea mă linişteşte.

Înapoindu-se în apartamentul lor, Annie îi spuse cu un aer foarte convins bărbatului ei:

– Să ştii, Jacques, că mama ta e mult mai bună şi mai indulgentă decât tine.

– Şi eu sunt de aceeaşi părere, draga mea.

Doamna Villars, domnişoara May şi George Ottis, care se duseseră la Neapole, se întâlniră la Veneţia cu marchizul şi marchiza d'Anguilhon. Auzind vestea pe care i-o dădu fiica ei, doamna Villars fu departe de a fi mulţumită. Contase pe vizita lui Jacques în America pentru a risipi neîncrederea cumnatelor sale, cât şi a întregii familii. Acum călătoria trebuia amânată fără să se poată preciza când va avea loc. Cât despre Clare, ea nu se sfii să-i spună verişoarei sale un foarte acru: „Eram sigură!", fără să-şi facă niciun scrupul din a-i spori regretele.

Capitolul IV

După ce se înapoiase din Italia doamna d'Anguilhon nu încetase de a se ocupa de instalarea copiilor săi. În timp ce reparaţiile palatului erau pe terminate, ea începu să angajeze servitori din Blonay, fii şi fiice de vechi slugi, aşa încât totul era acum gata şi funcţiona perfect.

Când sosiră Jacques şi Annie găsiră palatul bine încălzit, împodobit cu flori şi cu plante decorative, orice urmă a îndelungatei absenţe a familiei d'Anguilhon fiind complet ştearsă. Deşi era încă foarte dimineaţă, marchiza se sculase dorind să fie de faţă şi să le ureze bun sosit.

Imediat după dejun, Annie vru să arunce o privire asupra noii sale locuinţe.

– E teribil de amuzant să te trezeşti dintr-odată într-o casă pe care n-o cunoşti deloc, zise ea.

Palatul d'Anguilhon data de la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Fusese clădit între o curte mare şi o grădină care se întindea până în strada Babylone. Nu te izbea atât frumuseţea arhitecturii şi a proporţiilor sale, cât, mai ales, aspectul său rece şi trist. La parter se afla un şir întreg de saloane, de sufragerii, o sală de biliard şi o bibliotecă. La primul etaj, unde ajungeai urcând o scară monumentală, se aflau sala de bal şi apartamentele membrilor familiei.

Interiorul vechiului palat i se păru grozav de sever tinerei americance. Saloanele foarte înalte, tapiţate cu brocarturi vechi şi mobilate foarte sobru, niciun bibelou, niciun flecuşteţ nestricând simplitatea lor regală, aproape că o îngheţară. Palatul i se păru prea

mare şi prea greoi pentru ea. Repetă fără niciun entuziasm: „E frumos, da, foarte frumos", în vreme ce chipul i se alungea văzând cu ochii. Ultimul salon, alături de care se afla o seră ale cărei ferestre mari dădeau într-unul din cele mai frumoase colţuri ale grădinii, îi smulse totuşi un strigăt de admiraţie. În încăperea aceasta, luminoasă şi veselă, cu panouri brodate, ce părea să fie locul cel mai intim din întreaga casă, Annie respiră mai în voie. Găsi aici trandafiri trimişi de ducesa de Blanzac, flori din partea familiei de Keradieu, din partea prinţului de Nolles, a vicontelui de Nozay şi a contelui de Challons. Aceste dovezi de prietenie sfârşiră prin a-i şterge impresia de la început. Apartamentul bărbatului ei i se păru splendid, dar mult prea sever. Vederea apartamentului ei o făcu să uite însă tot restul palatului, căci era mobilat în cel mai pur stil Ludovic al XV-lea. Draperiile de brocart, patul alb împodobit cu un mic zeu al dragostei, mobilele cu linii curbe, canapelele micuţe, paravanele, toate alcătuiau un tot de o eleganţă atât de desăvârşită, încât Annie fu pur şi simplu fermecată. Dar roşind brusc, o privi încurcată pe soacră-sa.

– Oh, ăsta e apartamentul dumitale … dumneata ai locuit aici …

Marchiza zâmbi.

– Draga mea copilă, când am fost nevoită să părăsesc casa asta acum şase ani am simţit o durere cumplită. Mi se părea că n-am să pot trăi nicio clipă în apartamentul din strada Bellechasse. Dar m-am obişnuit şi încă destul de repede. Abia atunci am înţeles sensul cuvintelor lui Horaţiu: „Cu cât casa e

mai mică, cu atât liniştea e mai mare!“ Liniştea aceasta mi-a devenit preţioasă; ea îmi îngăduie să mă dedic operelor de binefacere, lecturii şi meditaţiilor. Dacă îmi voi recăpăta averea, nu voi schimba nimic din felul meu de trai. Mărturisesc că mi-ar fi fost nespus de greu să văd intrând în apartamentul acesta o noră pe care n-aş fi iubit-o; tu însă îmi eşti nespus de dragă.

– O, ce bună eşti! zise tânăra femeie profund mişcată. Aş vrea să te rog ceva, adăugă apoi după o scurtă ezitare.

– Da, ce anume?

– Eu nu cunosc nimic din obiceiurile franceze, dar nici din felul cum trebuie ţinută o casă franceză. Mi-e teamă să nu fac greşeli şi Jacques să mă creadă o proastă. N-ai vrea dumneata să mă pui la curent cu toate şi să mă ajuţi să mă descurc?

– Cu dragă inimă, fata mea.

Chipul lui Annie se însenină.

– Voi veni să-ţi cer sfatul ori de câte ori voi fi în încurcătură. Trag nădejde că nu te voi plictisi.

– O, nici pomeneală! Dispune de mine ca de o prietenă bătrână. Acum te las să-ţi faci toaleta. Eu mă duc la mine. Voi veni să luăm masa împreună şi atunci îţi voi prezenta servitorii. I-am ales cu multă băgare de seamă, aşa că totul va merge ca pe roate.

Annie îşi îmbrăţişă soacra, ducându-se ea spre bătrână, lucru pe care până atunci nu îndrăznise să-l facă.

– Dacă ai şti cât de mulţumită sunt că te am lângă mine, zise ea cu drăgălăşenie.

Când Jacques se află singur în apartamentul tatălui său – de acum încolo al său – resimţi una din

acele emoţii deosebite care ne determină să preţuim profund viaţa. Se aşeză într-un fotoliu şi o bună bucată de vreme nu făcu decât să arunce în jurul lui o privire plină de duioşie; apoi, ridicându-se, atinse cu dragoste tapiseriile, bronzurile, armele, toate obiectele acelea de preţ pe care era gata să le piardă.

Când marchiza apăru în cadrul uşii, Jacques îi luă mâinile şi i le sărută.

– O, mamă, cât trebuie să fi suferit dezgropând toate aceste amintiri. N-ar fi trebuit să te las să te ocupi dumneata de instalarea noastră.

– M-ai fi lipsit de o mare bucurie. Azi am şters cu buretele toate părerile de rău.

– Ce lucru straniu e viaţa! Siliţi să părăsim casa aceasta, iată-ne readuşi din nou în ea. La ce bun toate acele vicisitudini?

– Ca să evoluăm, poate, cum spune Annie. Cei şase ani care au trecut n-au fost pierduţi în ce te priveşte. Ai câştigat experienţă şi trag nădejde că şi înţelepciune.

– Da, aşa e!

– Nu mai căuta şi alte raţiuni. Acum, băiatul meu, doresc ca Domnul să te poarte pe căi bune şi să te apere de tine însuţi.

– Sunt atât de fericit, încât aş fi în stare să făgăduiesc că nu voi mai păcătui.

– Nu cer chiar atât, zise marchiza surâzând. Aminteşte-ţi doar că fericirea te obligă tot atât cât şi nobleţea.

– Îmi voi aminti de aceste cuvinte, mamă, răspunse Jacques cu gravitate.

Capitolul V

„Voi uita!“, spusese Christiane. Dar nu putea uita.

Întorcându-se la Blanzac, se folosi de toate mijloacele pe care i le punea la îndemână averea, pentru a se distra. Izbutea să se ameţească două, trei zile; dar când rămânea din nou singură, Jacques o recâştiga cu trup şi suflet. Toate discuţiile lor îi reveneau în minte cu o claritate extraordinară. Îşi reamintea unele intonaţii ale glasului său, precum şi acele tăceri tulburătoare ce se aşterneau adesea între ei. Simţea, parcă ar fi fost aievea, senzaţia sărutărilor lui pe mâinile ei, simţea buzele lui pline, calde şi moi şi o scutura brusc un fior ciudat. Fusese atât de aproape de dragoste ... Oare Jacques ar fi renunţat pentru ea la averea domnişoarei Villars? Oare ea ar fi fost gata să renunţe pentru el la averea bărbatului ei?

Poate că amândoi ar fi fost în stare de nebunia asta pe care într-o zi amândoi ar fi regretat-o. Certitudinea aceasta o consolă mai mult decât orice. Puternica imaginaţie a ducesei deveni la un moment dat un adevărat instrument de tortură. Îi vedea limpede – o, cât de limpede – pe tinerii căsătoriţi sărutându-se, iubindu-se, mângâindu-se, îi auzea făcându-şi confidenţe. Îi vedea plimbându-se strânşi unul în altul, pe aleile frumosului parc din jurul castelului Saint-Michel pe care îl cunoştea atât de bine. Înnebunită de toate acele viziuni, se simţea câteodată ispitită de a fugi la Cannes, de unde – ascunsă în vreun tufiş – să arunce o privire asupra celor doi soţi să-i vadă cu ochii ei cum se comportă.

Dar, după o vreme, plictisită, se înapoie la Paris pentru a fi cât mai aproape de doctorul Moreau, convinsă că numai el va putea alunga din inima ei dragostea aceea ridicolă şi dureroasă. În timpul şederii sale la Petit-Port, doctorul fusese martorul prieteniei ducesei cu Jacques d'Anguilhon. Bun psiholog, Moreau îşi dăduse seama că ducesa se afla într-un pericol atât de mare, încât ar fi vrut s-o ducă undeva, la celălalt capăt al lumii. Revăzând-o, înţelese că temerile sale se adeveriseră şi, necăjit, îşi spuse: „E pierdută. De la treizeci de ani încolo, dragostea nu mai poate fi vindecată!“

La început, schimbarea îi făcu bine lui Christiane. Dar pe măsură ce sosirea lui Jacques se apropia, tulburarea îi creştea din ce în ce. Ani de zile trecuse prin faţa palatului d'Anguilhon, aflat alături de al ei, cum ar fi trecut prin faţa unei case oarecare; astăzi însă, portalul, leii de piatră, grădina plină de pomi o tulburau în mod straniu. Intrase de mai multe ori în curte, curioasă să vadă cât înaintaseră lucrătorii cu reparaţiile.

Într-o zi urcă până la primul etaj şi se furişă în apartamentul lui Jacques vizitându-l plină de o vădită emoţie.

În dimineaţa sosirii marchizului şi marchizei d'Anguilhon, Christiane – trezindu-se înainte de a se lumina de ziuă – ascultă cu mare atenţie, doar-doar va prinde vreun zgomot care să le anunţe sosirea. De

îndată ce află că veniseră, că erau alături, doar la câţiva paşi de ea, vru s-o revadă pe Annie, s-o întrebe, să ştie ... Ce? Nu ştia nici ea ce. I se păru însă că după ce-o va vedea va fi mult mai liniştită. Se duse, mai întâi, la „Bon-Marché", unde nu se opri decât câteva minute; apoi merse la voia întâmplării şi, după un ocol imens, se trezi – când ceasul bătea ora unsprezece – în faţa palatului d'Anguilhon. Portarul spunându-i că domnul d'Anguilhon ieşise, Christiane ceru să fie anunţată marchizei.

Bucuroasă s-o revadă pe ducesă, Annie coborî imediat. Cu toate că Annie era încă foarte subţire, ducesa văzând-o venind de-a lungul şirului de saloane, îşi dădu imediat seama că era însărcinată. Resimţi o lovitură atât de crâncenă, încât atunci când o sărută pe Annie buzele îi tremurau.

– Tocmai treceam prin faţa casei voastre, aşa că n-am putut rezista tentaţiei de a vă ura bun-venit!

– Mă bucur mult că te văd, zise Annie cu un accent de sinceritate. Superbii dumitale trandafiri mi-au făcut multă plăcere. Întotdeauna am fost convinsă că florile aduc noroc.

– Ştii că eşti şi mai frumoasă? zise ducesa după ce o privi atentă pe Annie.

– Într-adevăr? Mă bucur...

– Ei, acum mai crezi că ţi i-am lăudat prea mult pe bărbaţii francezi? întrebă ducesa cu un zâmbet care nu izbuti să-i ascundă emoţia.

– Nu. Jacques e într-adevăr desăvârşit. Îmi închipui că nu sunt prea mulţi ca el.

– Ba da, mai sunt câţiva, zise Christiane.

Apoi, împinsă de o stranie curiozitate, începu s-o descoasă pe Annie cu îndemânare, doa-doar avea s-o aducă în situaţia de a-i face unele confidenţe. Cinstită din fire, Annie îi povesti despre călătoria pe care o făcuse, fără să se încurce şi fără emoţie. Cum numele bărbatului ei îi revenea mereu pe buze, era uşor de înţeles că el devenise axa în jurul căreia se învârtea acum viaţa ei. Dar fără să-şi dea seama, marchiza – prin povestirile sale – deschisese larg în faţa vizitatoarei uşile sanctuarului conjugal.

Christiane înţelese că Jacques, chiar dacă fusese un soţ iubitor, nu fusese niciodată un amant. Acest lucru o făcu atât de fericită, încât resimţi pentru tânăra americancă un straniu sentiment de recunoştinţă; luându-şi rămas-bun de la ea, o îmbrăţişă cu un elan plin de cea mai sinceră prietenie.

– Sunt încântată că-mi eşti vecină, zise ea. Dacă ai nevoie de vreun sfat sau de orice altceva pune-ţi repede pălăria şi dă o fugă până la mine. Ne-am înţeles, da?

Ducesa ştia că marchizul va veni s-o vadă chiar în ziua aceea. Şi, într-adevăr, pe la orele două auzi zgomotul unor paşi şi Jacques intră.

Aerul lui vesel, triumfător, contrasta atât de mult cu ceea ce simţea ea, încât lui Christiane i se risipi pe loc emoţia. Recăpătându-şi imediat sângele rece, avu puterea să-i întindă mâna ca unui vizitator obişnuit.

– Aşadar, iată-te întors din călătoria aceea periculoasă, zise ea.

– De ce periculoasă? întrebă Jacques râzând. Aşa numeşti dumneata o călătorie de nuntă?

– Crezi că nu e bine numită astfel? Fiindcă de multe ori, în decursul ei, îţi pierzi iluziile şi te înapoiezi cu sufletul zdrobit. Sigur că nu e cazul dumitale, fiindcă văd că ai aerul unui om fericit.

– Chiar sunt un om fericit, zise marchizul.

Rostind aceste cuvinte, aplecă un genunchi în faţa ducesei.

– Ce faci? îl întrebă ea încruntând din sprâncene.

– Îţi aduc mulţumiri, zise Jacques pe jumătate serios, pe jumătate glumind. Anul trecut pe vremea asta eram disperat, nenorocit, fără alte resurse decât acelea de a căuta un sfârşit decent în Africa. Azi îmi sunt deschise toate drumurile; posed lucrurile cele mai frumoase din lume şi toate astea ţi le datorez dumitale.

O umbră de mâhnire trecu pe chipul ducesei.

– Mie? Eşti prea modest, dragul meu! Inima domnişoarei Villars a fost cucerită de chipul dumitale frumos. Şi apoi de ce să nu crezi că aşa a fost scris? Dacă am dat o mână de ajutor la această căsătorie oare nu înseamnă că am fost silită s-o fac? Da, silită, adăugă Christiane uşor iritată.

– Silită sau nu, mi-e deosebit de plăcut gândul că-ţi datorez fericirea.

– Mie însă nu-mi place să mi se atribuie un merit pe care nu-l am.

Cuvintele acestea au fost rostite pe un ton atât de mândru, încât Jacques se ridică imediat de pe scaun, cerându-i – din priviri – socoteală ducesei pentru purtarea ei. Nu îngăduia niciodată unei femei să se poarte urât cu el sau să-l facă jucăria capriciilor sale.

Dar, Christiane îl linişti cu o privire.

– Aşează-te, te rog, şi nu mai fă pe ofensatul. Sunt sigură că ai mii de lucruri interesante să-mi istoriseşti. Spune-mi, mai întâi, cum ţi se pare căsătoria …

– Foarte plăcută, răspunse marchizul pe un ton din care răzbătea însă nemulţumirea. Annie e pur şi simplu o comoară. E veselă, tot timpul binedispusă şi incredibil de bună. Nu cred să existe multe femei în stare să-şi invite soacra în timpul călătoriei de nuntă …

– Nu, într-adevăr.

– Vizita aceasta a avut însă un efect deosebit. Mama şi Annie s-au cunoscut mai bine şi s-au împrietenit. Mă temeam ca deosebirea de rasă să nu fie un impediment în ceea ce priveşte înţelegerea dintre ele. Dar n-a fost aşa. Spune-mi, cum ţi se pare acum Annie?

– Fermecătoare, zise ducesa cu o loialitate demnă de admirat. S-a schimbat mult în bine.

– Nu-i aşa? Şi … ai observat?

– Da, felicitările mele!

– Când mă gândesc că peste câteva luni voi avea un fiu …

– Sau o fiică …

– Nu, nu, va fi băiat, spuse convins Jacques. Nu ştii ce fericit mă face gândul că voi avea un fiu. Aş fi fost disperat ca murind să nu las după mine niciun urmaş.

Cuvintele acestea sfâşiară sufletul ducesei.

– Şi ce planuri aveţi acum? întrebă ea pentru a schimba discuţia.

– Cum nu ne mai putem duce în America, ne vom ocupa de casă.

Cu o înflăcărare de adolescent, Jacques începu să-şi expună planurile. Dar privirea doamnei de Blanzac sau poate propriul său instinct îl făcură să priceapă brusc că nu prea era de bun-gust să dispună cu atâta largheţe de averea soţiei sale.

– Ce mai, am atâtea de făcut, încât nici nu ştiu cu ce să încep. Castelul Blonay n-a fost locuit vreme de paisprezece ani. Trebuie să-l readuc în stare normală, fiindcă vreau să devină leagănul fiului meu, după cum a fost şi al meu. Numai gândul că-l voi revedea şi mă face să-mi bată inima până în gât! Mă bucur enorm, dragă prietenă, că în octombrie te voi putea primi la Blonay, unde îţi voi arăta toate colţurile care-mi adăpostesc cele mai frumoase amintiri ale copilăriei şi ale tinereţii mele. Dumneata ai pătruns atât de adânc în viaţa mea, încât voi simţi şi la Blonay nevoia de a te avea lângă mine aşa cum am simţit-o şi la Roma.

– La Roma? În timpul lunii de miere? întrebă ducesa prefăcându-se că se îndoieşte numai pentru a mai auzi o dată ceea ce ştia atât de bine.

– Da. Annie e străină şi protestantă; au existat o mulţime de lucruri pe care nu le-a înţeles. Aşa că gândul meu a poposit adesea la Blanzac căutându-te ... Nu ştii ce fericit sunt că stai aici, la doi paşi de mine. Nu vei mai putea să scapi, zise el zâmbind.

Chipul ducesei se întunecă.

– Nu ... Nu voi putea ... zise ea, ca şi cum ar fi vorbit singură.

– Am faţă de dumneata o datorie foarte mare, continuă marchizul cu o voce gravă. Trag nădejde – dacă nu să mă achit de ea – cel puţin să pot face şi eu ceva pentru fericirea dumitale. Până atunci, te rog să-mi făgăduieşti că mă vei considera cel mai bun prieten al dumitale. Îmi făgăduieşti?

Christiane făcu un semn afirmativ din cap. Ochii lui Jacques străluciră.

– Acum plec mulţumit, zise el.

După aceste cuvinte se ridică şi-şi luă rămas-bun. Ducesa privi tristă în urma lui. Se gândise atâta la el, încât nădăjduise ... Ce, nici ea nu ştia ce anume. Era însă cumplit de dezamăgită. Venise, vorbise despre soţia lui, despre copilul pe care-l aştepta, despre fericire şi despre proiectele sale. Îşi exprimase recunoştinţa faţă de ea şi asta fusese tot.

– E într-adevăr bine să fii însurat, zise ea cu glas tare. Încă vreo câteva vizite ca aceea de azi şi mă voi vindeca ...

Capitolul VI

Transplantat într-un alt pământ, copacul stă o vreme pe loc, apoi rădăcinile sale încep să-şi caute sevele de care are nevoie. Absorb o substanţă, o resping pe alta şi se retrag ca nişte mimoze senzitive când nimeresc peste elemente care le dăunează. O vreme, funcţiile lor nu mai sunt sigure: seva urcă, se opreşte, urcă din nou, pomul se ofileşte sau se înviorează, îşi revine definitiv sau se usucă şi piere. Cam acelaşi lucru se petrece şi cu fiinţa omenească, dezrădăcinată şi transplantată.

Annie trecu prin toate aceste faze suferind cu atât mai mult cu cât avea o puternică personalitate. În timpul călătoriei sale de nuntă nu simţise că fusese irevocabil despărţită de ai săi.

Când se pomeni însă în acel vast palat al familiei d'Anguilhon, unde nu răzbăteau zgomotele Parisului, unde nimeni nu vorbea englezeşte, când se văzu înconjurată doar de chipuri străine, se simţi îngrozitor de departe de America şi fu profund nefericită. De îndată ce putea să scape din ceea ce domnişoara May numea „fortăreaţa lui Annie", dădea fuga la hotelul „Castiglione". Se ducea împreună cu mamă-sa la croitorese, în cele patru colţuri ale Parisului, o însoţea pe verişoara ei să se mai distreze şi vorbea întruna ca şi cum nu i s-ar fi îngăduit zile întregi să rostească un cuvânt.

Din păcate, doamna Villars şi Clare n-au mai stat decât trei săptămâni la Paris. Plecarea lor o îndureră

profund pe Annie. Când le văzu urcându-se în tren se strădui din răsputeri să nu izbucnească în plâns. În clipa când trenul porni se lipi de braţul bărbatului ei simţind nevoia de a fi ocrotită.

Înapoindu-se acasă, Jacques vorbi despre călătoria lor în America. Un an trece repede. Îi comunică apoi toate lucrurile plăcute care îi aşteptau şi cu câteva din cuvintele acelea tandre de care ştia să se folosească atât de bine, sfârşi prin a readuce bucuria în sufletul tinerei femei.

Cu bunul-simţ care o caracteriza, Annie încercă să se apropie de obiceiurile şi de datinile lumii unde urma de-acum încolo să trăiască. Doamna d'Anguilhon – soacra o ajuta cu pricepere şi bunătate. Îi făcu o listă de vizite, îi vorbi pe larg despre persoanele cu care urma să intre în relaţii şi se sili s-o pună la curent cu mai toate treburile lumii mondene. Annie îi aducea zilnic corespondenţa din Paris; soacra îi arăta care erau formulele mondene de scrisori şi o informa despre operele de binefacere despre care i se scria. O învăţa, totodată, cum să-şi conducă şi casa. Annie se pricepu foarte repede să-şi transforme dolarii în franci, desluşi perfect conturile administratorului şi ale majordomului, învăţă foarte uşor să aleagă meniurile şi să dea ordinele necesare.

Înţelese, de asemenea, partea materială a vieţii franceze; în schimb, cea morală rămase pentru ea o mare şi perpetuă enigmă.

Primirea care i se făcu în cercurile foburgului Saint-Germain o deconcertă oarecum. Bogatei

domnişoare Villars i se arătase foarte multă simpatie. În schimb, marchiza d'Anguilhon fu primită destul de rece, ca o americancă oarecare cu bani mulţi, măritată cu un titlu, discutându-se cu ea pe un ton condescendent şi protector. Cu tot numele şi rangul ei, în societate Annie se simţi grozav de dezorientată.

La dineuri, la recepţii, la *five o'clockuri* cei de faţă vorbeau de persoane pe care ea nu le cunoştea, se istoriseau lucruri pe care ea nu izbutea să le înţeleagă. Nu era la curent nici cu intrigile, nici cu bârfa, nici cu politica, nici cu literatura, aşa că nu putea lua parte la nicio discuţie.

Persoanele care îi erau prezentate înţelegeau repede că ea habar n-avea despre ce anume era vorba şi se mulţumeau să schimbe cu ea doar câteva banalităţi. De la toate sindrofiile se înapoia năucită şi deconcertată.

În acest mediu străin, era firesc ca Annie să fie izbită de cusururile pe care le antipatiza în cel mai înalt grad: sentimentalismul, exagerarea, artificialitatea.

Unii i se păreau prea rigizi, alţii mult prea liberi în privinţa moravurilor. Acestea din urmă o amuzau, dar, în acelaşi timp, o şi speriau. Când vedea unele zâmbete pe buzele femeilor, unele priviri în ochii bărbaţilor, Annie aproape că se simţea rău. Se ducea să se refugieze între văduvele coapte, iar lumea era convinsă că toată treaba asta era o ipocrizie din partea americancei. Annie era însă scârbită să audă că toţi vorbeau numai de dragoste, numai de necazurile conjugale ale unuia sau altuia. Flecăreala

francezilor fu pentru ea o adevărată revelaţie, o revelaţie care nu avea nimic nici plăcut, nici interesant în ea. Se simţea jignită să tot audă oamenii din înalta societate vorbind cam prea liber despre unele lucruri. Nemaiputându-se abţine, îşi exprimă indignarea faţă de doamna de Keradieu.

– Draga mea, răspunse baroana, trebuie să ţii seama de faptul că engleza e o limbă fără nuanţe şi care face să pară ignobile lucrurile grosolane. Dumitale ţi-au sărit în ochi numai extremele. Linişteşte-te; în societatea foburgului există destui oameni cinstiţi pentru a-ţi cruţa pudoarea.

– Vai, cât compătimesc americancele care se mărită în Europa numai pentru a avea un titlu!

– Cunosc şi eu câteva şi să ştii că sunt foarte fericite.

– Nu cred! Dacă nu l-aş iubi atât de mult pe Jacques, aş lua primul vapor şi m-aş întoarce în America.

– Şi nu va trece anul şi vei fi din nou la Paris ...

Adevărul e că în primele luni de căsnicie marchiza ar fi fost de compătimit fără prietenia familiei de Keradieu, a ducesei de Blanzac şi a vicontelui de Nozay.

Ducesa nu era geloasă pe Annie pentru că o simţea mult prea departe de bărbatul ei. Un sentiment ciudat o determina să fie bună cu ea. În societate îi venea în ajutor în zeci de feluri. Când Annie îi întâlnea privirea sau zâmbetul avea senzaţia că e luată sub aripa ei protectoare. Cum îi cerea adesea

sfaturi, între palatul d'Anguilhon şi cel de Blanzac se creaseră cele mai strânse legături de prietenie. Vicontele de Nozay agrea foarte mult societatea tinerei femei. Sănătatea ei morală şi fizică îl odihnea de femeile nervoase şi nevrozate; simplitatea ei îl uimea. Pentru prima oară în viaţă i se întâmpla să poată citi limpede într-un suflet feminin. Într-o zi, zărindu-i obrazul proaspăt în mijlocul câtorva tinere doamne cu ochii şi buzele vopsite din gros, cu părul vopsit roşu sau oxigenat, îşi zise în sinea lui: „Fata asta nici măcar nu se pudrează!"

Acest fapt îi arăta cât era de dezarmată Annie şi, cavaler cum era, o luă imediat sub protecţia lui. Ori de câte ori avea nevoie de el, Guy era lângă ea. La masă la familia d'Anguilhon îşi avea scaunul lui care-l aştepta întotdeauna, după cum avea unul şi la familia Keradieu, declarând că avea parte de mângâiere sufletească pentru tot restul zilelor sale.

Din păcate, Annie se simţea singură nu numai în societate, ci şi în propria ei casă, unde nu se putea obişnui deloc cu felul de a se comporta al servitorilor. Aerul important pe care şi-l dădeau slugile din lumea foburgului nu numai că o agasa, dar uneori aproape că o intimida. Ea nu cunoştea niciunul din acele cuvinte care destind relaţiile dintre stăpân şi servitor. Cuvintele! Iată ce-i lipsea tinerei americance; ea nu preţuia decât faptele, făcea parte dintre femeile acelea extrem de bogate care aveau întotdeauna monede de aur la ele, însă niciodată mărunţiş.

Annie încă nu simţea sentimentul acela atât de

plăcut şi totuşi atât de puternic despre care i se vorbise. Când îi adusese soacrei sale primele lucruşoare ale copilului văzuse cum bătrânei îi tremurau degetele, îi zărise ochii plini de lacrimi şi o auzise murmurând: „Nu ştiam că e atât de plăcut să fii bunică!"

Atunci se ruşinase de indiferenţa ei. Dar gândul că nu va putea lua parte la nunta lui Clare era mai puternic ca orice. Când citi în ziare şi în scrisorile primite descrierea ceremoniei se simţi cuprinsă de o mânie cumplită. Îşi imagina efectul pe care l-ar fi făcut Jacques în strălucitul alai; toţi ochii ar fi fost aţintiţi asupra lui şi toate prietenele sale ar fi invidiat-o!

„Ce plictisitoare e toată povestea asta!", repeta mereu în sinea ei, dorind din străfundul sufletului ca acel copil să nu se fi grăbit atât de mult şi să mai fi rămas o vreme printre îngeri. De îndată însă ce apărea marchizul nostalgia şi părerile de rău ale lui Annie se risipeau de la sine. Când stătea lângă ea, ciripea întruna pe deplin fericită.

În ultima vreme, Jacques lipsea cam mult, uneori de dimineaţa până seara, căci începuse a se ocupa în mod serios de organizarea casei; discuţiile cu tot felul de oameni de afaceri şi de furnizori îi luau şi ele timp. Apoi, în fiecare săptămână se ducea la Blonay pentru a da ghes lucrărilor. Voia ca până în luna iulie totul să fie gata. Rar mai avea vreme să mai iasă cu Annie la plimbare, dimineaţa, la Bois.

Văzând că bărbatul ei are un apartament separat,

lui Annie i se strânse inima. Acea modă franţuzească ce lăsa o oarecare libertate soţilor i se părea absurdă. Înţelese că se sfârşise cu intimitatea de la Cannes şi de la Roma, având senzaţia că e pe jumătate văduvă. La Paris, Jacques i se păruse alt om, mai plin de sine, mai impunător. Acum nu mai îndrăznea să mai intre fără un motiv oarecare la el. Aceste mici vizite îi făceau o deosebită plăcere. Curtenitor, marchizul se ridica de pe scaun ieşindu-i înainte, primind-o întotdeauna cu un cuvânt amabil. Annie se aşeza pe braţul fotoliului său – locul ei predilect – şi înlănţuită de braţele bărbatului său ciripea veselă şi fericită. Lui Annie i se părea adesea că la Paris existau prea mulţi oameni şi prea multe lucruri care se interpuneau între ea şi bărbatul ei. Aşa că i se întâmpla să regrete adesea că nu era un simplu yankeu. Ar fi fost mai liberi, mai fericiţi. Ar fi putut să-şi închidă casa după bunul lor plac şi să se ducă în Egipt, în India sau în China. Îşi dădea totuşi seama că numele şi titlul pe care-l aveau le impusese, şi ei, şi bărbatului ei, o mulţime de obligaţii. Se simţea adesea ca într-o plasă ale cărei ochiuri se tot strângeau în jurul ei. Se întreba cu groază dacă – aşa cum se întâmpla cu femeile din aristocraţie – va fi obligată să se învârtă mereu în acelaşi cerc de oameni.

Pentru a fi sigură că nu va fi aşa, îl punea mereu pe Jacques să repete că era un bărbat monden, că îi plăceau călătoriile şi, mai ales, că dorea foarte mult să vadă America.

Capitolul VII

Când unei fiinţe îi e scris să fie cuprinsă de o pasiune, apoi ea îşi urmează soarta, iar când ajunge la punctul ei maxim nici voinţa, nici strădaniile n-o mai pot opri să-şi urmeze cursul, să-şi îndeplinească menirea, fie că e vorba de viaţă sau de moarte. Tot aşa avea să se întâmple şi cu iubirea lui Christiane pentru marchizul d'Anguilhon.

Aparent, Jacques rămăsese acelaşi faţă de ducesă. Venea la ea aproape în fiecare zi, îi cerea sfatul în tot ceea ce avea de gând să facă, nutrind pentru ea o caldă prietenie. Dar Christiane simţea că-l scăpase totuşi de sub puterea ei. O privea fără s-o vadă, îi săruta mâna din obişnuinţă, iar discuţiile lor deveniseră pur şi simplu banale. Jacques părea că se fereşte să atingă vreunul din subiectele periculoase. Deşi îşi dădea perfect de bine seama că „era definitiv însurat", constatarea nu reuşi s-o vindece.

Când marchizul se apropia de ea, Christiane simţea o bucurie fără margini, iar lumina i se părea mai intensă. Când se îndepărta simţea o sfâşiere lăuntrică, o bizară senzaţie de frig. Niciun raţionament nu putea să împiedice producerea acestui fenomen. Mai mult orgoliul, decât cinstea, o oprea pe ducesă să-l cucerească pe Jacques, căci gândul de a-l împărţi cu altă femeie o revolta. Întotdeauna i se părea că amantul e personajul ridicol, şi nu soţul şi că amanta era mult mai de plâns decât soţia. Susţinuse adesea acest lucru pentru că asta era

convingerea ei. Dragostea pentru marchiz o umilea. Era un afront adus caracterului şi trecutului ei; era gata s-o nege până în ceasul morţii şi nu se simţea liniştită decât pentru că era în stare s-o ascundă faţă de toată lumea.

Christiane era în stare să guste până şi voluptăţile durerii, aşa că sfârşi prin a găsi o adevărată plăcere în suferinţă; i se părea că poartă în ea ceva viu care-o determina să repete în sinea ei, cu un fel de exaltare: „Iubesc! Iubesc!", fapt ce i se păru cu mult mai tulburător decât neantul în care trăise până atunci.

Doctorul înţelese că nu mai lupta şi că se lăsase stăpânită de dragoste. Atunci interveni: încercă s-o acapareze cu opere de binefacere. Ea îl asculta doar câteva clipe, apoi, cu privirea distrată, răspundea monosilabic şi se mulţumea doar să semneze un cec. Înainte se preocupase temeinic de astfel de fapte, acum însă nu mai era decât o biată femeie îndrăgostită ale cărei gânduri erau îndreptate în permanenţă către o singură fiinţă.

Doctorul Moreau simţea pentru ea o milă profundă. Era convins că afinităţile ce existau între ea şi Jacques vor sfârşi prin a-i arunca unul în braţele celuilalt. Cunoştea prea bine viaţa, pentru a nu-şi da seama că astfel de iubiri sfârşeau aproape întotdeauna în mod tragic şi-şi făgădui să vegheze asupra ducesei şi s-o salveze, dacă va mai fi cu putinţă, din prăpastia către care se îndrepta.

Capitolul VIII

Marchizul d'Anguilhon nu avea câtuşi de puţin intenţia de a-şi cheltui averea doar ca să se ia la întrecere, în privinţa luxului, cu industriaşii, bancherii sau străinii bogaţi. Ca mulţi dintre aristocraţi, nici el nu putea suferi Parisul. Susţinea că nobilimea ruinată, în numele ideilor umanitare, ar fi trebuit să locuiască acum mai mult în castele, să-şi refacă domeniile, să încurajeze agricultura şi să vină în ajutorul ţăranilor. Cu alte cuvinte, să pună în practică faimoasele principii pe care burghezia – ocupată să facă avere – se mulţumise doar să le proclame. Marchizul d'Anguilhon era gata să dea primul acest exemplu. Cu aprobarea soţiei sale, hotărâse ca la Paris să ducă o viaţă modestă, iar când se vor muta la Blonay să redea castelului vechea sa splendoare şi strălucire.

Familia d'Anguilhon îşi clădise acest cuib încă de la începutul feudalităţii, pe o colină din Bourbonnais, cam la un ceas distanţă de Moulins, castelul fiind socotit drept unul dintre cele mai frumoase din Franţa.

Vestea înapoierii foştilor stăpâni iscă în întreaga regiune o bucurie fără margini. Numele d'Anguilhon era prezent în toate legendele, în toate poveştile ce se istoriseau la sărbători. În 1789 ţăranii din jur apăraseră, cu preţul vieţii lor, castelul împotriva bandelor de descreieraţi care cutreierau ţinutul. Bunicul lui Jacques scăpase doi copii de la moarte când luase foc o fermă. În toate epidemiile care izbucniseră de-a lungul anilor, castelanii plătiseră de multe ori cu viaţa ajutorul pe care-l dăduseră bolnavilor,

îngrijindu-i şi veghindu-i la căpătâi. În fiecare iarnă marchiza trimitea veşminte groase şi o parte din puţinii bani pe care-i mai avea săracilor din Blonay. Dacă cineva de prin partea locului se nimerea să aibă vreo treabă la Paris, nu pleca până nu se ducea s-o salute pe stăpâna castelului. Erau primiţi cu bucurie şi bunătate şi li se oferea întotdeauna câte o mâncare consistentă în modesta bucătărie din strada Bellechasse.

Toate acestea creaseră o asemenea popularitate familiei d'Anguilhon încât nimeni şi nimic n-o putuse micşora. De altfel, ţăranul francez e conservator prin instinct. Nu-i plac burghezii fiindcă sunt, faţă de el, sau prea familiari, sau prea mândri. Şi, apoi, adunându-şi cu trudă avutul, nu crede în cinstea averilor noi. De când nu se mai teme de dijme şi de corvezi, preferă să vadă castelul locuit de o veche familie de aristocraţi decât de nişte parveniţi, care, în ochii lui, sunt nişte oameni de nimic.

Îndată ce ajunsese la Paris, Jacques încredinţase restaurarea castelului Blonay unui arhitect cu experienţă. Muncitorii lucrară zi şi noapte, şi în prima jumătate a lunii iunie toate reparaţiile se isprăviră. Preotul insistase pe lângă Annie să-şi facă intrarea în castel de hramul satului. Aşa că în 16 iunie, într-o zi superbă, Annie, Jacques şi marchiza-mamă sosiră la Moulins. Se opriră la un han pentru o gustare, apoi se urcară într-o trăsură la care se aflau înhămaţi doi superbi cai de poştă.

De la Moulins la Blonay drumul mergea numai pe coasta înverzită a unei coline, urcând încet deasupra văii.

Annie, în loc să admire peisajul ce se desfăşura în dreapta şi în stânga, tot căuta castelul.

– Unde e? Încă nu se vede! spunea ea nerăbdătoare ca un copil.

– Iată-l! zise deodată Jacques.

Şi, ca şi când cuvântul ar fi fost magic, Annie văzu înălţându-se în depărtare masa impunătoare şi trufaşă a unui castel din secolul al XV-lea, cu toate turnurile şi turnuleţele sale.

– Vai, ce frumos e! strigă Annie.

– Nu-i aşa? zise marchizul privind cu orgoliu la domeniul familial.

Îndată ce slugile zăriră trăsura înălţară drapelul cu blazonul familiei d'Anguilhon, apoi pe cel al Statelor Unite. Annie scoase un strigăt de bucurie.

– Oh, Jacques, mulţumesc, zise ea îmbujorată de plăcere.

– Am vrut să te simţi ca la tine acasă, micuţa mea americancă, zise marchizul zâmbind.

În clipa când castelanii trecură pe sub arcul de triumf ridicat la intrarea în sat, clopotele începură să sune, salvele să fie trase, iar lumea izbucni în urale puternice. Jacques salută cu o graţie regală, amabil şi mândru, ceea ce îl făcea nemaipomenit de seducător. Şi el, şi mama sa păreau profund mişcaţi. Annie era doar încântată. Gusta pentru prima oară plăcerea unei avuţii şi o găsea delicioasă. Regreta însă enorm că mama sa, mătuşile, verişoara Clare, întreg New

Yorkul nu puteau fi martorii acelei primiri triumfale.

Cum toți hotărâseră să ia parte la liturghia cea mare, trăsura se opri în fața bisericii. Preotul le ieși înainte conducându-i către strana lor, strană ce nu mai fusese ocupată de câțiva ani buni. La ieșirea din biserică două eleve de la Mănăstirea Prezentării oferiră marchizei și nurorii sale două superbe buchete de trandafiri – floarea acelui ținut – și zeci de glasuri strigară:

– Trăiască domnul marchiz! Trăiască doamna marchiză! Trăiască americanca!

Urarea aceasta, pornită, desigur, dintr-o bună intenție, sună neplăcut în urechile lui Annie, făcându-i impresia că cei din Blonay n-o socoteau ca făcând parte din familie.

Trăsura trecu încet printre două rânduri de curioși, iar la ieșirea din sat trecu pe sub un alt arc de triumf. Apoi, o luară la dreapta, mai urcară puțin, pe urmă trecură peste podul mobil lăsat în jos, intră în curtea de onoare și, după ce descrise o curbă elegantă, se opri în fața portalului. Prea emoționat pentru a putea vorbi, Jacques se mulțumi s-o strângă tare, pe Annie, de mână când o ajută să coboare.

Castelul Blonay fusese clădit pe o colină. De pe vasta terasă pe care se înălța impunătoarea sa construcție, castelul domina întreaga vale. Cu toată austeritatea stilului și a decorațiunilor sale interioare, castelul nu era nici rece, nici neprimitor. Cele două fațade principale erau îndreptate una spre răsărit, alta spre apus. În vastele sale încăperi era atâta lumină, încât personajele din tapiserii păreau că zâmbesc, iar

lambriurile vechi din stejar păreau că strălucesc. Printre strămoșii lui Jacques se aflau nu numai războinici, ci și învățați, cronicari și preoți. Unii lăsaseră în urma lor arme și trofee de luptă, alții îmbogățiseră biblioteca cumpărând opere de artă, iar spiritul strălucit și sufletul generos al familiei d'Anguilhon puseseră ceva cald și plăcut în acest castel, care o impresionă în mod deosebit pe Annie.

Căci, din prima clipă, tânăra se simți „acasă“ *(at home)* mult mai mult decât în palatul din strada Varenne unde locuise trei luni. Dacă Jacques ar fi lăsat-o, ar fi început imediat vizitarea castelului. El însă insistă ca ea să se odihnească până la ora mesei. Soacra și soțul ei o conduseră în apartamentul său, trecând prin galeria unde se aflau portretele strămoșilor marchizului d'Anguilhon. Tânăra americancă privi cu oarecare sfială la doamnele acelea țepene și impunătoare, la cavalerii în armuri și la seniorii în costumele lor de odinioară.

– Trebuie neapărat să fac cunoștință cu ei, zise ea.

– Păi, să știi că ne va fi foarte ușor, zise mama-soacră, căci vei găsi istoria lor în arhivele noastre. Dacă vrei, le putem cerceta împreună.

După ce au trecut printr-un șir de saloane admirabil mobilate, Annie traversă un vestibul, apoi intră în apartamentul ei. Simplitatea salonului și dormitorului nu-i displăcu, dar cea mai mare bucurie i-o făcu Jacques arătându-i budoarul aranjat special pentru ea în turnul din colț; camera era plină cu mobile încântătoare, cu cărți, flori, tapiserii persane, cu tot ce e necesar muncii și odihnei.

– Şi când te gândeşti că toată viaţa mea am dorit să locuiesc într-o cameră amenajată într-un turn! spuse Annie. Un turn ca acesta, cenuşiu, vechi şi cu acoperiş ţuguiat.

– Mă bucur că ţi-am putut îndeplini această dorinţă, zise Jacques vesel.

– Dar n-am visat niciodată ceva atât de frumos ca priveliştea aceasta, adăugă Annie privind superba vale străbătută de râul Allier şi de lanţul munţilor Puy-de-Dôme.

Doamna d'Anguilhon puse uşor mâna pe umărul nurorii sale.

– Gata, draga mea! Destul cu admiratul. Trebuie să te odihneşti puţin.

– Bine, mă voi odihni pentru a vă face plăcere.

– Foarte bine.

Şi marchiza o îmbrăţişă pe Annie.

– Sper să fii fericită aici! „Mai fericită decât am fost eu!“, adăugă ea în gând.

– Oh, sunt sigură că voi fi, spuse tânăra plină de încredere.

După-masă, Annie vru să-şi viziteze locuinţa. Nu văzuse castele decât în gravuri, aşa că fu cu atât mai impresionată de cel de la Blonay. Grosimea zidurilor, căminele monumentale şi tot ce reamintea de epocile acelea atât de îndepărtate cu care nu era prea bine familiarizată îi pricinuiră o uimire amestecată cu un profund respect. Comparând castelul cu cele mai frumoase locuinţe din New York, îşi putu, în sfârşit, da seama de deosebirea dintre aristocraţie şi plutocraţie.

Cu încuviinţarea nurorii sale, doamna d'Anguilhon îl invitase pe preot la cină. Domnul Nambride era un om de caracter şi, în plus, un om de lume. De un sfert de veac era prietenul familiei d'Anguilhon, un prieten devotat şi credincios cum rar se întâmplă pe lume. Îl împărtăşise pe bătrânul marchiz pe patul de moarte, susţinând-o cu sfaturile şi cu sprijinul său moral pe doamna d'Anguilhon.

Aflând de căsătoria lui Jacques cu o străină, protestantă, fusese îngrijorat, căci socotea căsătoria mixtă o unire imperfectă. Dar îndată ce o văzu pe tânăra americancă se linişti. Annie, care auzise vorbindu-se despre influenţa preotului catolic în familiile aristocrate, se temea grozav de parohul de la Blonay. Era prea americancă pentru a suporta influenţa cuiva în căsnicia ei şi-şi făgădui să stea în defensivă. Dar iată că, plăcut impresionată de distincţia domnului Nambride, fu apoi fermecată de chipul lui cu trăsături regulate pe care se citea un suflet bun şi cinstit.

„E un gentleman“, îşi zise Annie şi cu asta se linişti imediat.

Dar gândul acestei prime mese de seară o făcu deosebit de nervoasă pe Annie pe care începuse s-o înspăimânte rolul ei de castelană. Niciodată nu se simţise atât de „marchiză“ ca în ziua aceea. În superba sufragerie îmbrăcată în lambriuri de lemn de stejar cu blazon, cu scaunul cu spetează înaltă, cu lachei îmbrăcaţi în mare ţinută, cu majordomul lor impunător ca un ambasador, Annie îşi aminti brusc

de cuvintele pe care bărbatul ei le spusese la Assisi şi abia acum simţi că fuseseră necesare multe secole pentru a da acestui interior acea perfecţiune care o fermecase. Tânăra femeie avea aerul unui portret modern pe un fundal din vremuri de demult. Contrastul era atât de epatant, încât aduse de câteva ori un zâmbet pe buzele marchizului.

Masa a fost foarte plăcută. Încheiaseră seara stând de vorbă pe terasă. Preotul vorbea frumos; lui Annie îi plăcu mult accentul lui din Touraine şi o cuceri dorind să afle cât mai multe lucruri din America. La plecare, îi mulţumi tinerei castelane pentru banii pe care-i dăduse spre a fi împărţiţi săracilor.

– Am să vă trimit o listă cu toate cheltuielile, doamnă marchiză, zise el. Doresc să vă daţi seama de bucuria pe care aţi făcut-o cu suma pe care aţi dăruit-o.

După ce rosti aceste cuvinte, îşi luă rămas-bun şi plecă.

Toată după-amiaza Catherine vizită castelul. I se păruse extraordinar şi o făcu să-şi schimbe total părerea despre familia d'Anguilhon care locuise în palatul de pe strada Varenne. Seara, când veni să-şi dezbrace stăpâna, avea un aer radios.

– Ah, scumpa mea, ce frumoasă locuinţă aveţi!

– Foarte frumoasă, într-adevăr, şi simt că-mi va plăcea grozav să stau aici!

Catherine începu să vorbească plină de entuziasm despre capelă, despre bucătăriile enorme de la

subsol, despre sere şi despre uriaşul parc.

– Vai, dacă mătuşile şi verişoara dumitale ar putea vedea toate minunăţiile astea ...

– Le voi trimite nişte fotografii. Până atunci, voi scrie chiar astă-seară mamei.

– Ei, nu chiar astă-seară, protestă Catherine.

– Ba da, ba da, altfel nu voi putea dormi!

Şi cu toate rugăminţile Catherinei, Annie îşi îmbrăcă o haină de casă, se aşeză într-un fotoliu şi cu mapa de scris pe genunchi umplu vreo şase pagini. După ce povesti intrarea ei triumfală în Blonay, adăugă: *„Aveam impresia că sunt regina Italiei străbătând Corso şi mi-am dat seama că nu e chiar atât de uşor cum s-ar crede să fii cineva“*. Apoi, îşi termină scrisoarea spunând: *„Ar trebui să fiţi toţi foarte mândri şi foarte mulţumiţi ştiind că drapelul american fâlfâie pe unul dintre cele mai vechi şi mai impunătoare castele din Franţa!“*

Capitolul IX

Annie aştepta să nască în primele zile ale lui august şi spunea mereu că niciodată nu se simţise atât de bine. Doamna d'Anguilhon era, în acelaşi timp, uluită şi speriată de activitatea ei.

Chiar a doua zi după sosire vru să viziteze oraşul Moulins, făcând zilnic câte o excursie prin împrejurimi. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să se ducă la Vichy unde sezonul era în toi. Mânca la restaurantul ambasadorilor, asculta puţină muzică şi se înapoia încântată de a fi ieşit în lume fără să fie câtuşi de puţin obosită. Străzile înguste de provincie pe unde creştea iarba printre pietre o mirară foarte mult. Se uita cu atenţie la oamenii pe care-i întâlnea şi se arăta foarte surprinsă că francezii aveau un aer atât de solemn. Într-o zi, în timp ce se ducea într-o vizită la Moulins, îl întrebă foarte serioasă pe bărbatul ei:

– Jacques, eşti sigur că cei din casa de colo sunt vii?

– Vii? întrebă Jacques. Află că sunt formidabili!

Dar în curând Annie îşi dădu seama că provincialii aceia care păreau că abia trăiesc erau cât se poate de ageri şi de maliţioşi.

Tânăra marchiză îşi închipuise că numele şi marea ei avere erau de-ajuns pentru a o face foarte populară în acel loc. Rămase deci foarte decepţionată să vadă că slugile de la castel, precum şi locuitorii din satul Blonay o priveau cu multă rezervă, iar unii chiar cu neîncredere.

Când se plimba prin târg lumea o saluta respectuos, ieşea la poartă ca s-o vadă, dar era privită mai mult din curiozitate decât cu simpatie. Când o zăreau, copiii încetau să se mai joace, îşi făceau semn cu cotul şi şopteau: „Trece americanca!", dar pe un ton ca şi cum ar fi spus: „Trece muma-pădurii!"

Acest lucru o jignea cu atât mai mult, cu cât Annie era animată de cele mai bune intenţii, dorind ca toţi să se poarte exact aşa cum s-ar fi purtat cu o franţuzoaică. De când se afla la Blonay simţea că are unele răspunderi şi era cât se poate de dornică să-şi îndeplinească îndatoririle ei de stăpână a castelului. Fără soacra sa şi fără preot, ar fi fost destul de încurcată să urnească din loc lucrurile în mediul acela nou.

Profund revoltată de murdăria caselor ţărăneşti, nu se jenă câtuşi de puţin şi i-o spuse preotului.

– Vai, doamnă marchiză, să nu crezi că la noi, la ţară, e peste tot aşa! Franţa se împarte în provincii curate şi provincii murdare. Normandia, Anjou şi Touraine sunt curate; Bretagne, Auvergne şi, din nefericire, Bourbonnais-ul sunt murdare. De ce anume se întâmplă acest lucru nu ştiu. Dar presupun că răul ar trebui căutat în temperamentul individului pentru a-l lecui de lene şi a-l face mai activ. Eu, după douăzeci şi cinci de ani, am ajuns la disperare cu oamenii de aici.

Atunci, mintea lui Annie începu să lucreze. Da, va clădi un fel de club *(club house)* cum sunt în America unde ţăranii s-ar putea aduna şi citi unele

cărţi sau ziare, oricum distracţii mai sănătoase decât cârciuma; un club unde doctorii vor veni să-i înveţe regulile igienei, cercetătorii să-i pună la curent cu noile descoperiri în agricultură şi multe altele. Apoi, le va cere ţăranilor să planteze flori şi pomi în jurul caselor şi va da premii gospodinelor ale căror case vor fi cele mai îngrijite. Preotul aprobă cu entuziasm toate aceste proiecte. Energia tinerei femei îl încânta şi mereu îşi freca mâinile zicând: „Trăiască America! Trăiască americanca noastră!“

În dimineaţa zilei de 2 august, în interiorul castelului era o linişte desăvârşită. Servitorii mergeau în vârful picioarelor, închideau uşile cu grijă, vorbeau în şoaptă.

Dintr-o clipă într-alta toată lumea aştepta naşterea pruncului.

Jacques se refugiase în bibliotecă. Se plimba în lung şi-n lat, tras la faţă, copleşit de o mare emoţie. După un ceas de frământare, uşa fu deschisă brusc şi apăru doctorul.

– Aveţi un băiat, domnule marchiz! zise el cu un accent de triumf. O adevărată capodoperă! Să vă trăiască! Totul se desfăşoară normal.

Marchizul îşi şterse sudoarea rece de pe frunte şi, cu chipul radiind de bucurie, abia izbuti să spună:

– Ştiam ... eram sigur ... Aşa trebuia să fie!

De îndată ce i se îngădui, se duse lângă soţia lui. Cu inima bătând, se apropie de ea şi o sărută cu atâta dragoste, încât, cu toată oboseala ei, Annie simţi intensitatea neobişnuită a sărutării sale.

– O, ce sărutare plăcută, murmură ea. Sunt foarte fericită că e băiat, zise Annie cu ochii umezi şi cu buzele tremurânde.

Doamna d'Anguilhon intră cu nou-născutul şi îl prezentă părinţilor fără să poată rosti un cuvânt. Annie îşi sărută copilul, apoi, după ce-l cercetă cu atenţie, spuse:

– Slavă Domnului că nu e urât şi că are păr!

În visurile sale Jacques îşi văzuse întotdeauna fiul mergând şi vorbind. Aşa că, în faţa chipului aceluia mic, roşu şi cu ochii închişi, fu cam descumpănit. Aproape cu teamă îl sărută totuşi pe frunte. La contactul cu pielea aceea caldă şi catifelată, carne din carnea lui, simţi o puternică tresărire şi dragostea paternă izbucni în el cu toată puterea. Sărută de nenumărate ori mânuţele acelea mici, înduioşat până în adâncul sufletului de acea nouă mângâiere.

– Doctorul zice că e o capodoperă. Dumitale cum ţi se pare, mamă? întrebă el îngrijorat.

– E admirabil alcătuit şi va fi foarte frumos, zise marchiza. Tu n-ai fost nici atât de voinic şi nici atât de frumuşel.

– Adevărat? Atunci sunt liniştit.

– Jacques, zise Annie, ar trebui să-i telegrafiem mamei, lui Clare şi ...

– Domnişoarelor Villars, nu-i aşa?

– Da, şi dacă vei telegrafia din partea ta îmi va face şi mai mare plăcere.

Marchizul duse la buze mâna palidă a soţiei sale.

– Azi nu-ţi pot refuza nimic. Mă duc chiar eu la

Moulins să telegrafiez. În drum voi intra şi pe la preot ...

În timp ce i se înşeua calul, Jacques scrise telegramele către familia sa, apoi ducesei de Blanzac şi lui Guy de Nozay. Zâmbi la gândul mutrei pe care ar fi făcut-o dacă ar fi trebuit să vestească naşterea unei fetiţe. Prima paternitate, ca şi prima dragoste, dă nişte emoţii care nu se repetă. La gândul că vechiului arbore genealogic i se mai adăugase o ramură ce putea asigura familiei sale încă două, trei secole de viaţă, Jacques avu senzaţia că puterea îi creşte brusc. Fiul său! În tot timpul drumului simţi pe buze şi în suflet dulceaţa acestor cuvinte: fiul său. Reîntorcându-se la Blonay, privi, plin de emoţie, castelul gândindu-se la contrastul dintre cuibul acela enorm de granit şi pruncul ce se născuse acolo. Când trecu prin burg, ghici că toată lumea auzise despre fericitul eveniment, căci toţi ieşiseră pe la porţi spre a-l saluta. Femeile îi zâmbeau cu înţeles şi felicitările acestea mute îl mişcară profund.

Gândindu-se că Annie va fi fericită să aibă lângă ea o rudă, doamna d'Anguilhon-mama o rugase pe baroana de Keradieu să vină la Blonay. Niciodată n-a ştiut cât de recunoscătoare i-a fost tânăra mamă pentru acest gest.

Annie vru să-şi alăpteze singură copilul. Auzind acest lucru, marchizul fu plăcut impresionat, dar nu se sfii să-i descrie toate sacrificiile pe care le-ar fi adus cu sine această hotărâre.

– Ştiu, ştiu, răspunse Annie. Dar medicul spune că am o sănătate de fier. Cred că e de datoria mea să fac tot ce-mi stă în putinţă pentru a o transmite faimosului nostru urmaş. Să ştii că şi mama m-a alăptat pe mine! Aşa că sunt oarecum obligată să fac pentru copilul meu ceea ce a făcut şi ea pentru mine. Vezi, noi, americancele, adăugă ea zâmbind, nu ne creăm cu plăcere îndatoriri, ci le îndeplinim pe cele care ne sunt impuse.

În urma acestei hotărâri, nou-născutul nu se bucură de clasica doică înzorzonată cu o bonetă plină de numeroase panglici, ci de o bonă englezoaică. Catherine regretă profund că nu se putea dedubla pentru a se ocupa şi de copilul lui „miss Annie", cum continua să-i spună şi acum stăpânei sale, şi de doamna marchiză d'Anguilhon.

Annie păstră o amintire foarte plăcută din timpul convalescenţei sale, căci Jacques avea pentru ea atenţii încântătoare. Toţi ai casei, plus prietenii se strângeau în jurul şezlongului ei şi din discuţiile lor Annie afla mult mai multe lucruri decât aflase în timpul celor două sezoane mondene. Aprecierile spiritului ei modern aveau câteodată efectul unei bombe. Doamna d'Anguilhon-mama îşi ridica atunci capul frumos cu o mişcare ce-i era caracteristică, baroana îşi cobora privirile, iar preotul părea năucit. Singurii care zâmbeau erau Jacques şi Henri.

Într-o zi, în timp ce se vorbea despre intoleranţa guvernului, domnul Nambride povesti despre

revocarea brutală a unui preot şi a unui funcţionar acuzaţi că ar fi reacţionari.

– Astfel de lucruri nu s-ar putea întâmpla în America, zise doamna d'Anguilhon-mama.

– Aşa e, răspunse Annie; mai întâi, fiindcă nimeni nu se gândeşte să fie împotriva republicii, apoi, fiindcă bisericile sunt independente de stat. La noi, toţi cei care ţin de un anumit cult suportă toate cheltuielile. Când un preot sau un funcţionar e în solda guvernului republican, nu are voie să-l vorbească de rău, nici să pactizeze cu regaliştii ... E vorba doar de onestitate, ce naiba!

– Părinte, trebuie să ştii că soţia mea e republicană până în străfundul sufletului.

– Mi se pare mai firesc ca suveranitatea să se afle în mâinile maselor decât în mâinile unei singure familii, zise Annie. Un popor care se respectă nu poate avea la cârmă decât un reprezentant al său. Şi aş dori din tot sufletul ca acest reprezentant să fie perfect, atât din punct de vedere fizic, cât şi moral.

– Şi mai cu seamă să fie frumos, nu-i aşa? spuse plin de maliţie baronul de Keradieu.

– Da, să fie frumos şi înconjurat de tot prestigiul ce ni-l putem imagina. Nouă, americanilor, care muncim, ni se pare firesc să fim reprezentaţi prin Casa Albă; în schimb, faptul că dumneavoastră sunteţi reprezentaţi prin Palatul Elysées mi se pare meschin. De ce nu s-a raliat şi nobilimea din Franţa la conducere? Datorită ei republica ar fi devenit elegantă, rafinată şi poate mai puternică decât orice monarhie.

– Dar, fată dragă, zise marchiza, nobilimea are tradiţiile ei. Ea nu poate renunţa la familia regală căreia i-a jurat credinţă.

– Ţara trebuie să treacă înaintea oricui! Familia despre care-mi vorbeşti ar fi trebuit să dea prima exemplu de devoţiune, sacrificându-şi ambiţiile personale pentru binele Franţei.

– Ceri prea mult, scumpa mea, zise marchizul. Dacă ar exista măcar un pic de toleranţă şi dintr-o parte, şi dintr-alta ...

– Ei bine, replică Annie nu fără oarecare malițiozitate, de ce nu începe nobilimea prima? Eu voi trimite o superbă cutie cu bomboane nevestei primarului. Marchizul d'Anguilhon va dărui acestuia o sumă de bani pentru săracii din comună sau pentru vreo operă de folos obştesc.

– Ar fi o idee! Ce zici, părinte?

– Cred că ideea e bună şi procedeul îl va sili pe domnul Finet să fie mai îngăduitor cu dumneavoastră şi chiar şi cu mine. Tocmai şi-a cumpărat o casă în piaţă şi ar dori grozav să facă acolo şi o fântână. Dacă-i daţi nişte bani îşi va construi fântâna.

– Bun! Vom construi fântâna, zise marchizul. Apoi, punând mâna pe umărul soţiei sale, adăugă: Dar să nu ne obligi să evoluăm totuşi prea repede ...

Doamna d'Anguilhon-bătrâna ceruse baroanei şi baronului de Keradieu să fie naşii nepoţelului ei. Dorea ca pruncul să aibă o naşă tânără pentru ca mai târziu să-i fie prietenă şi sfătuitoare.

În 15 septembrie, Philippe-Henri-Anne d'Anguilhon fu botezat în capela castelului. După ceremonie, Annie îi înmână preotului – din partea copilului – un plic conţinând actul de donaţie al unui teren, precum şi chitanţa banilor depuşi la un bancher pentru construirea unui orfelinat destinat copiilor de la ţară.

– Ah, visul meu, visul meu … murmură preotul mişcat până la lacrimi. S-ar părea că Dumnezeu a trimis aici în mod special un copil pentru a-mi împlini acest vis!

Când tânăra castelană străbătu burgul împreună cu fiul ei, toată lumea ieşi la poartă ca s-o salute. Cutiile cu bomboane împărţite copiilor câştigară toate inimile mamelor. Annie înţelese că gheaţa dintre ea şi locuitorii din Blonay se rupsese pentru totdeauna. Ruşinată de ochii ei umezi, îi zise soţului ei:

– Jacques, cred că clima din Franţa e groaznic de enervantă. Voi sfârşi prin a deveni o sentimentală …

– Oh, ar fi mare păcat! răspunse râzând marchizul. Dar nu te teme, pentru că ne vom duce din când în când în America ta ca să-ţi revii …

Capitolul X

Deşi fusese invitată de familia d'Anguilhon, ducesa de Blanzac îşi spuse că nu se va duce la Blonay, cu toate că ştia foarte bine că nu va rezista tentaţiei şi se va duce. Chiar aşa se şi întâmplă, pentru că în ziua fixată ajunse la Moulins unde o aştepta Jacques. Îşi strânseră cu putere mâinile şi schimbară, cu glasurile tremurând de emoţie, câteva cuvinte. Dimineaţa fiind caldă şi frumoasă, Jacques venise cu faetonul. După ce se aşeză alături de ducesă şi o porni spre Blonay, se întoarse spre Christiane:

– Ai venit, în sfârşit, zise el cu faţa plină de bucurie. Până ieri-seară am stat pe ghimpi de frică să nu primesc o telegramă prin care să mă anunţi că nu poţi veni.

– De ce?

– Ştiu eu? Dar mărturiseşte că te-ai simţit ispitită să nu vii!

– Ispitită nu … Dar am vrut să mă duc la Blanzac ca să supraveghez reparaţiile vechii capele.

– Eram sigur … De altfel, simţeam …

– Ciudat, zise Christiane uimită şi tulburată de această presimţire.

– Am fost atât de obsedat de gândul că nu vrei să vii, încât am fost gata să te iau pe sus de la Petit-Port. Acum, din moment ce eşti aici, îţi iert clipele grele prin care m-ai făcut să trec.

– Ar fi trebuit să fi fost mai înţeleaptă decât am fost pentru a-mi refuza plăcerea de a veni la Blonay, răspunse ducesa cu un glas în care era şi tristeţe, şi amărăciune.

Apoi, vrând să schimbe subiectul, începu să vorbească despre cursele de la Deauville şi să râdă de unele mici bârfeli. Discuţia aceasta contrasta enorm cu starea sufletească a celor doi tineri, încât, la un moment dat, între ei se aşternu tăcerea. Christiane îşi ridicase vălul şi, deşi privea drept înainte, se simţea admirată, fapt care o făcu să se îmbujoreze uşor în obraji. Prospeţimea aerului, frumuseţea cerului, verdele intens al văii, rapiditatea cu care mergeau cei doi cai pursânge, prezenţa omului iubit alături, toate astea îi produceau ducesei un fel de dulce ameţeală. Ar fi vrut să meargă aşa până la capătul lumii!

– Iată şi castelul Blonay, zise deodată marchizul.

Cuvintele acestea o loviră pe ducesă aproape dureros, iar când văzu şi steagul american alături de cel francez i se strânse inima.

– E superb, spuse ea privind cu admiraţie castelul a cărui siluetă puternică şi ale cărui linii armonioase se conturau la orizont. Cum de-a îndrăznit un burghez să cumpere o asemenea minunăţie? întrebă ea. Abia acum îţi înţeleg pe deplin supărarea care te-a copleşit când tatăl dumitale a vândut o asemenea capodoperă arhitecturală.

– Supărare? spuse Jacques. Am simţit o sfâşiere atât de puternică încât cicatricea a rămas adânc întipărită în inima mea. Când am revăzut acest castel, am deschis inconştient braţele simţind nevoia de a-l îmbrăţişa şi i-am sărutat cu pioşenie pietrele atât de vechi.

– Înţeleg, murmură ducesa. Dar slavă Domnului, totul s-a sfârşit cu bine. Am auzit că unii romancieri au

o asemenea preferinţă pentru unele din personajele lor, încât se decid foarte greu să le omoare. Se pare că Providenţa a avut şi pentru dumneata o asemenea slăbiciune: nu numai că nu ţi-a îngăduit să te duci să mori în Africa, dar chiar ţi-a dat mai mult decât îţi luase.

– Adevărat. Şi-i sunt profund recunoscător. Iată, nimic nu mi se pare mai uluitor decât drapelul american în vârful castelului ale cărui temelii sunt de pe vremea feudalităţii. Nu-ţi dai seama ce concurs uluitor de împrejurări a avut loc pentru a ajunge aici? Ştii, Christiane, eu cred că istoria lucrurilor e tot atât de interesantă ca şi cea a oamenilor. Cine ştie dacă drapelul acesta american nu e pentru mine o evoluţie? L-am pus lângă al nostru pentru a-i face plăcere lui Annie; şi apoi, datoram măcar atâta lucru Americii, zise marchizul zâmbind ironic.

Christiane nu răspunse. Peste câteva minute faetonul intră în curtea de onoare a castelului şi se opri în faţa portalului unde se aflau doamna marchiză d'Anguilhon-mama, Annie, contele şi contesa de Froissy şi încă vreo câteva persoane.

– Bună ziua, „mămică", zise ducesa sărutând-o pe castelană.

– Sunt nespus de fericită că te văd, zise Annie pe un ton a cărui sinceritate o impresionă pe doamna de Blanzac.

Marchiza îşi conduse, apoi, musafira în apartamentul ce-i era destinat şi pe care i-l pregătise cu o grijă deosebită.

– Şi acum arată-mi-l pe moştenitorul marchizului

d'Anguilhon, zise Christiane scoţându-şi haina şi pălăria.

Annie sună şi porunci să fie adus copilul.

– Ce fericire că primul născut a fost băiat.

– Ah, cred că dacă aş fi avut o fată n-aş mai fi îndrăznit să ridic capul de ruşine.

Bona englezoaică îşi făcu apariţia având în braţe un maldăr de muselină, de dantele şi de panglici din care ieşea un căpşor pufos.

– Iată-mi capodopera, zise Annie punând copilul adormit pe genunchii ducesei.

Profund impresionată la vederea copilului lui Jacques, Christiane îl luă în braţe cu multă timiditate şi neîndemânare, apoi, cu ochii plini de lacrimi, sărută îndelung părul moale şi blond, pleoapele mici cu gene lungi de culoare închisă, gura mică şi fragedă.

– E deosebit de frumos, zise ea tulburată.

– Nu-i aşa? Îmi face cinste, fiindcă eu îl alăptez.

– Cum? Soţul dumitale ţi-a îngăduit să-l alăptezi?

– Îngăduit? Dimpotrivă, a fost chiar foarte mulţumit. Nu e zi în care să nu-mi mulţumească. Spune că îşi îmbrăţişează mai cu plăcere fiul ştiind că e doar al lui şi al meu … adăugă Annie roşind uşor. De altfel, nu el mi-a cerut să alăptez copilul. Eu am vrut. Cramponul ăsta mic mă va lipsi de multe plăceri, dar nu-mi va părea rău niciodată.

Ducesa de Blanzac îmbrăţişă din nou copilul prelungindu-şi mângâierile.

– Ce frumos miroase, zise ea.

– Cred şi eu. Hainele îi sunt parfumate cu iris de Florenţa.

– Nu. Miroase a miere şi a lapte, un miros delicios, adăugă ducesa, mirosind copilul aşa cum ar fi mirosit o floare.

– Tot aşa zice şi Jacques. Ce imaginaţie aveţi voi, francezii! adăugă marchiza uşor ironică.

Apoi, luându-şi copilul îl trimise cu bona în odaia lui.

Pe urmă, se aduse ceaiul pentru ducesă. Cele două femei vorbiră pe îndelete despre toate câte se întâmplaseră de când nu se mai văzuseră.

– Aşadar, îţi place castelul Blonay? o întrebă Christiane.

– E minunat. O locuinţă veche şi scumpă. M-am simţit la mine acasă din prima clipă când am păşit în el. Nu m-a speriat nici prin proporţii, nici prin aspectul său oarecum sever. Rolul de castelană însă mi se pare nespus de greu. Voi încerca totuşi să mă descurc. Vor veni mulţi dintre prietenii dumitale. Soţii de Keradieu vor sosi mâine; tot mâine vin şi domnii de Nozay şi de Challons.

– Sunt foarte mulţumită că l-aţi invitat şi pe Louis de Challons. Va fi pentru el o consolare că n-a putut veni în vară la Deauville.

Annie se ridică.

– Sper să nu te plictiseşti şi trag nădejde că-ţi va plăcea la Blonay. Acum te las fiindcă ai nevoie de odihnă. Poţi dormi două ceasuri bune până la masă, care se serveşte la ora unu şi jumătate. Pe curând.

Capitolul XI

Invitaţiile la Blonay, în acel an, fuseseră limitate. Marchizul se străduise să-şi aleagă oaspeţii numai după calităţile lor. Pentru a avea în jurul lui destulă tinereţe, veselie şi spirit, îi cântărise bine după afinităţile dintre ei. Annie, care luase parte la acea selecţie riguroasă, spusese aproape mâhnită:

– Cum complicaţi voi toate lucrurile în Europa! Cât sunteţi de exigenţi!

Jacques ţinuse ca această primă serie de invitaţi la Blonay să redeştepte ecourile de odinioară, să fie intimă şi veselă căci îşi strânsese pe lângă sine rudele cele mai apropiate şi prietenii cei mai siguri şi mai plăcuţi. Trezit parcă dintr-un lung somn, castelul fremăta de viaţă din temelii şi până în vârf. Pe scara cea mare, pe terase, pe aleile parcului se vedeau tot timpul siluete elegante de femei. În curtea de onoare aveau loc sosiri şi plecări zgomotoase şi pline de veselie. Seara, vocile celor care discutau, cântecele, muzica umpleau castelul de veselie.

Annie nu mărturisise nimănui, nici măcar bărbatului ei, cât de mult o înspăimânta rolul de castelană. Perspectiva de a primi oameni pe care îi cunoştea prea puţin şi care, poate, aveau să critice manierele ei americane o făcea grozav de nervoasă. Dacă nu va reuşi să-şi distreze oaspeţii şi se vor plictisi, Jacques va fi profund dezamăgit. Acesta era, de fapt, lucrul de care se temea cel mai mult.

Dar, după vreo cinci zile răsuflă uşurată; cei din

castel se distrau şi nimeni nu se mai putea îndoi de acest lucru. Chipul ducesei îi sporea curajul; niciodată n-o văzuse atât de binedispusă. Lipsită de experienţă, Annie lua drept veselie dragostea pătimaşă ce iradia de pe chipul lui Christiane.

Revăzându-l pe marchiz după patru luni de absenţă, Christiane simţise – dacă se poate spune astfel – că-i fusese redat, că, în sfârşit, fusese doborâtă o barieră. Prin ce vrajă, prin ce miracol se restabilise vechea legătură dintre ei? Era atât de profund fericită, încât nici măcar nu voia să ştie. Prezenţa lui Jacques crea în jurul ei o atmosferă de vis, iar certitudinea de a-l fi recâştigat făcea ca minunaţii ei ochi albaştri să strălucească triumfători de bucurie.

De îndată ce se instalase la Blonay, marchizul d'Anguilhon nu se gândise decât la viitoarea vizită a ducesei. Era nerăbdător să-i arate acel magnific castel ce vorbea despre un trecut atât de glorios, era nerăbdător de a-i aduce onorurile ce i se cuveneau. Dorinţa de a o revedea era deci dublată de vanitate şi de orgoliu.

Într-o zi, înainte de venirea ducesei la castel, Annie avu nefasta idee de a-i da să citească scrisorile lui Christiane cu care ea întreţinea o foarte strânsă corespondenţă. Jacques se duse la el pentru a le citi în linişte. Din nefericire pentru Annie, scrisorile acestea avură asupra lui Jacques un efect straniu. Fraza vioaie şi originală, parfumul pătrunzător ce se degaja din hârtie, scrisul elegant ce transmitea parcă

un fluid necunoscut scoaseră la iveală, în mintea lui, icoana ducesei, liniile remarcabile ale trupului ei, ochii mari, de un albastru strălucitor, gura senzuală cu colțurile ridicate în sus. Imaginea aceasta îl tulbură atât de adânc, încât fu cuprins de o dorință violentă de a o revedea. Își dădu dintr-o dată seama că avea să-i spună mii de lucruri, se simți atât de puternic atras de ea, încât fu ispitit să plece la Deauville după dânsa. Dar iată că venise, în sfârșit, la Blonay și prezența ei fu pentru el un continuu izvor de bucurii și emoții. Îi arătă toate colțișoarele castelului, se plimbară agale de-a lungul galeriilor, oprindu-se din când în când în firida vreunei ferestre pentru a admira vârful Puy-de-Dôme sau vreun superb apus de soare. Răsfoiră împreună cărți rare, Jacques îi povesti amintiri din copilărie și din tinerețe pe care nu i le spusese niciodată soției sale. Ca toate ființele din lumea asta, contribuiau și ei la împlinirea propriului lor destin. Ducesa era o cerebrală și o senzuală, ca de altfel mai toate femeile din lumea ei. La ea, dragostea pornea dinspre simțuri spre inimă, în vreme ce la alte femei pleacă de la inimă spre simțuri. N-ar fi putut iubi niciodată un bărbat inferior ei. Or, Jacques avea aceleași calități ca și ducele de Blanzac, la care se adăuga tinerețea. Acum, când îl vedea în cadrul măreț al castelului Blonay, cu autoritatea și cu prestigiul unui mare senior, i se părea că este ceea ce englezii numesc un rege printre bărbați *(a King among men)* și-l simțea cum îi pătrunde adânc în trup și în suflet. Aproape și

uita că, de fapt, aparținea alteia. Deosebirea dintre cele două naționalități punea o asemenea distanță între Annie și soțul ei, încât ducesa nu-și putea imagina pentru nimic în lume cum decurgeau relațiile lor conjugale. Îi era totuși recunoscătoare lui Annie că-și trăia fericirea cu atâta discreție și că nu-și manifesta drepturile asupra lui Jacques cruțând-o astfel de suferință; de altfel, prietenia pe care i-o purta lui Annie era cât se poate de sinceră.

Christiane își dădu seama de pericolul acestei intimități ce se stabilise între ea și marchiz, dar, sfidând situația, se complăcea în ea. Jacques nu-și dădea seama de nimic. Se simțea atât de fericit, încât uneori, cuprinzându-l frica, își spunea: „Oh, asta nu va putea să dăinuiască!“ Și, într-adevăr, nu avea să dureze. Ajunsă la un anumit grad de intensitate, fericirea sau se năruie dintr-odată, sau începe să pălească treptat. Lui Jacques i se părea că fericirea atinsese apogeul.

Într-o dimineață, înainte de micul dejun, Jacques și prietenul său Henri de Keradieu urcau spre castel. Cotind pe o alee, zăriră pe terasă pe ducesa de Blanzac și pe contele de Challons. Oprindu-se în loc, baronul zise:

– Cred că idila asta se va termina cu o căsătorie.

Aceste cuvinte spuse într-o doară aveau să aibă – așa cum se întâmplă deseori – consecințe enorme asupra lui Jacques.

– O căsătorie? repetă el, privindu-i pe cei doi. Ducesa și contele de Challons? Cu neputință!

– De ce? Ea a făcut întotdeauna pe sora mai mare față de băiatul ăsta frumos. Poate că s-o fi îndrăgostit de el.

– Dar e cu cinci ani mai mare ca el. Ar fi o căsătorie ridicolă.

– Ei, nu chiar! Louis nu arată deloc ca un puști. E un băiat foarte serios și cinstit până în adâncul sufletului său, iar ea va avea întotdeauna vârsta pe care o arată, adică foarte tânără. Te asigur că dacă ar anunța că s-a logodit aș felicita-o din toată inima.

– Eu nu, spuse sec marchizul.

Cei doi bărbați își continuară în tăcere drumul. Ajungând în hol, Jacques se uită la ceas.

– Încă o oră până la masă. Te las, căci trebuie să-mi expediez corespondența.

Și, sub acest pretext, urcă în camera lui și încuie ușa dorind să rămână singur. Apoi, conform obiceiului său, începu să se plimbe în lung și-n lat prin cameră, cum făcea întotdeauna în momentele sale de mare tulburare sufletească.

Cum adică, Christiane să-l iubească pe de Challons? Dar ar fi absurd! De Challons avea doar treisprezece ani când ea avea optsprezece! Îl cunoștea încă de pe vremea când era elev de liceu. Ce prestigiu putea avea el în fața ei? Dar, dacă totuși … La început, se măritase cu un bărbat mult mai în vârstă decât ea, așa că de ce nu s-ar lăsa acum ispitită de tinerețea lui de Challons? Nu era ea femeia extremelor? Căsătoria cu Louis i-ar îngădui să-și păstreze averea, titlul, micul ei regat de la Blanzac,

toate lucrurile acelea care alcătuiau orgoliul și viața ei … Da, era posibil să se mărite cu el. Dar, la urma urmei, cel interesau pe el aceste lucruri? Ducesa era liberă. Putea face ce voia. Și, cu toate astea, el suferea îngrozitor! Cum se întâmplă de foarte multe ori, gelozia lui Jacques se transformase în dragoste. Deci, o iubea pe ducesă? Simțind că nu-l mai țin genunchii făcând această descoperire, Jacques se lăsă să cadă într-un fotoliu. Așadar, o iubea! De fapt, o iubise tot timpul. Și în mintea lui Jacques începură să se perinde crâmpeie de imagini, de amintiri, de senzații aidoma unor fotografii. Christiane Sofia în rochie scurtă, cu picioarele ei grațioase, cu mersul mândru; își reaminti de bucuria pe care o simțea când o întâlnea și când ea catadicsea să-i răspundă la salut. Își aminti de cursul de dans la care se ducea și ea. Deși trecuseră atâția ani, mai încerca încă acea senzație delicioasă pe care i-o dădea trupul acela mlădios de fetiță ce nu se lăsa strânsă în brațe. Revăzu apoi coada ei groasă, lăsată pe spate, de un auriu-roșcat, al cărei vârf creț semăna cu un puf de pudră. Coada fetiței exercitase asupră-i o adevărată fascinație. I se părea foarte grea. Fusese din cale-afară de curios să-i cunoască greutatea, o curiozitate care-l frământase săptămâni întregi. Într-o duminică, în timp ce se aflau la Sainte-Clotilde, fetița se așezase în fața lui. Nemaiputând rezista tentației, atinse cu vârful degetelor coada mătăsoasă, apoi, devenind mai îndrăzneț, o ridicase și o cântărise în mână cât mai ușor cu putință, dar, oricât de delicat

procedase, Christiane simţise. Întoarse imediat capul ca o mică Furie şi îi aruncă o privire ameninţătoare. Nu cumva începuse s-o iubească din clipa aceea? Nu cumva destinele lor erau încă de pe atunci unite? Îşi aminti apoi de indignarea, de mâhnirea pe care o simţise în ziua când se măritase Christiane şi o văzuse coborând scara bisericii la braţul ducelui de Blanzac. Ceea ce simţea nu era oare gelozie?

Mai târziu, toate femeile pe care le iubise avuseseră câte ceva din Christiane. De fapt, pe ea o dorise, pe ea o căutase mereu. Jacques îşi reaminti, apoi, cât de jenat se simţise când o rugase pe ducesă să se ocupe de căsătoria lui.

Căsătoria lui ... Roşind violent, se ridică, începând din nou să se plimbe prin cameră. N-o iubea pe Annie? Ba da, o iubea sincer, dar sentimentul pe care-l avea pentru ea nu putea şterge primele impresii, ba, dimpotrivă ... Ajutase ca dragostea lui pentru Christiane să se dezvolte şi să izbucnească. Şi iată şi durerea, durerea cu care trebuia să plătească bogăţia în care se lăfăia azi. Orice, numai să nu se recăsătorească! Nu va mai putea suporta a doua oară acest lucru! S-o vadă din nou coborând treptele bisericii la braţul altui soţ. Ar fi fost ceva peste puterile sale.

Dar dacă baronul se înşelase? O rază de speranţă străbătu sufletul lui Jacques. Ducesa îl invita destul de des pe Louis de Challons la ea, la Deauville şi la Blanzac. Se interesa de cariera lui şi avea pentru el o grijă de mamă. Nu era el moştenitorul bărbatului ei, viitorul stăpân al titlului şi al averii Blanzac? Nu trebuia să vegheze asupra conduitei lui, să-l pregătească pentru tot ceea ce trebuia să îndeplinească? Dacă l-ar fi iubit pe Louis, el, Jacques, nu şi-ar fi dat seama? Guy de Nozay n-ar fi observat acest lucru?

„Ah, eram mult prea fericit, murmură marchizul cu dinţii strânşi, ca această fericire să dureze ...!“

Din clipa aceea Jacques nu mai avu linişte. Pacea de care se bucurase timp de un an fusese pentru totdeauna alungată. Încercă să descopere adevărul privind sentimentele ducesei în legătură cu Louis de Challons. Din păcate, nu se mai vedeau atât de des. Fie că ducesa se ferea de Guy de Nozay care cam intrase la bănuieli, fie că încerca să-şi îndrepte gândurile în altă parte, fapt e că acum discuta mai mult cu Louis, care o amuza, fiindcă era, într-adevăr, un tânăr drăguţ, inteligent, plin de entuziasm şi de iluzii. Adevărul e că nu era chiar insensibilă la admiraţia pe care Louis o avea pentru ea. Uneori comportarea ei îndreptăţea întru totul bănuiala baronului de Keradieu şi atunci Jacques suferea îngrozitor. Când privirile lui Jacques şi ale lui Christiane se întâlneau, izbucnea câte un scurt fulger şi numai bunul Dumnezeu ştie cum de izbuteau să se abţină şi să nu-şi mărturisească în clipa aceea dragostea. Căci Christiane începuse a simţi că era iubită cu patimă, şi certitudinea aceasta o făcea atât de fericită, încât dorinţele ei se opreau aici. Ştia că Jacques e însurat şi acest lucru va constitui veşnic între ei o piedică pe care nici unul, nici altul nu va

cuteza s-o înlăture.

În ajunul plecării, ducesa de Blanzac tocmai cobora scara de onoare de la Blonay, discutând veselă cu ducele de Nozay. Dar brusc scoase un strigăt. În cadrul uşii de la intrare, doi valeţi în livrea îl aduceau pe marchiz prăbuşit într-un fotoliu de grădină. Jacques avea ochii închişi şi era palid ca un mort.

– Un accident? întrebă Guy emoţionat.

– O lovitură dată de copita unui cal, zise Jacques deschizând ochii. Cred că mi-a zdrobit genunchiul.

– Te doare tare? întrebă ducesa cu o nesfârşită tandreţe în glas, aplecându-se spre el şi aruncându-i o privire plină de dragoste.

– Groaznic, răspunse Jacques.

– Aduceţi repede nişte coniac, porunci vicontele.

– Anunţaţi-le pe mama şi pe Annie, dar în aşa fel încât să nu le speriaţi prea tare, zise Jacques după ce-şi mai veni în fire sorbind de câteva ori din coniac.

– Mă duc eu, zise repede ducesa.

Şi se îndepărtă, cu inima strânsă, cu picioarele tremurând, resimţind în propria ei fiinţă suferinţa omului iubit.

Medicul – care, din fericire, era acasă – declară că genunchiul nu era fracturat. Porunci să i se pună comprese cu gheaţă, îi făcu o injecţie cu morfină şi linişti pe toată lumea în privinţa accidentului.

Revenindu-şi din emoţie, Christiane înţelesese că se trădase. La gândul că vicontele de Nozay sau

poate chiar Jacques îi descoperiseră taina, se înroşi ca focul la faţă, dar venindu-şi repede în fire îşi înălţă cu mândrie capul.

Noaptea a fost foarte neplăcută pentru Jacques; a avut febră mare, ba chiar a şi delirat de câteva ori. Când se liniştea îşi amintea brusc de strigătul ducesei, de spaima pe care i-o citise în ochi.

A doua zi porunci să fie dus în cabinetul său de lucru pentru a-şi lua rămas-bun de la Christiane; ducesa, în costum de călătorie, gata de plecare, era însoţită de Annie.

– Te-am speriat ieri, zise Jacques privind-o lung şi căutând zadarnic pe chipul ei vreo urmă de emoţie.

– Frică! Fireşte, spuse ea. Dacă aş fi fost mai slabă din fire aş fi leşinat. Am crezut că ai murit.

Apoi, Christiane îşi exprimă părerea de rău pentru cele întâmplate, adăugând că pleacă totuşi liniştită. Totul pe tonul cel mai firesc şi mai degajat. Guy de Nozay, care era de faţă, o privi cu admiraţie, spunându-şi în sinea lui: „E o femeie tare ... Chiar foarte tare ... Joacă foarte bine ..."

Când Jacques auzi zgomotul trăsurii care pleca îşi puse capul pe pernă şi închise ochii.

– Vai, cât de mult o iubesc! Cât de mult o iubesc! murmură el.

Marchizul nu se însănătoşi chiar atât de repede cum crezuseră toţi. Stătu două săptămâni întins pe canapea, iar alte trei săptămâni merse cu greutate. Suferi enorm din pricina absenţei ducesei de

Blanzac. Întreg castelul, deşi plin de prieteni, minunatul castel unde se aflau mama, soţia şi copilul său, i se părea pustiu. Abia acum îşi dădu seama că existau suferinţe şi mai mari decât sărăcia. În starea de spirit în care se afla nimic nu era mai rău pentru el decât inactivitatea la care era condamnat. Neavând nimic de făcut, cădea în lungi reverii. Uneori tresărea parcă orbit de un fulger: era aproape sigur că ducesa îl iubea. Nu îndrăznea să formuleze această frază, dar o simţea. Atunci inima îi bătea mai repede, deschidea instinctiv braţele, le întindea către cea pe care o vedea doar el şi-i şoptea uşor numele: „Christiane, iubita mea Christiane...", fapt ce-i producea o plăcere de nedescris.

După sărbătorile Crăciunului, marchizul şi marchiza d'Anguilhon plecară la Cannes unde fuseseră invitaţi.

Ducesa îi rugă să rămână câteva zile şi la Blanzac, dar Jacques refuză, pretextând că nu puteau din cauza copilului. Annie simţi o plăcere deosebită revăzându-se în frumosul castel de la Saint-Michel care fusese prima etapă a călătoriei sale de nuntă. I se păru nespus de nostim să vină acum şi cu un copil.

Jacques se gândi cu părere de rău la fericirea de care se bucurase cu puţin timp în urmă în acel loc.

Amintirile lunii sale de miere, vederea copilului său atât de zdravăn şi de frumos izbutiră să alunge pentru o vreme chipul lui Christiane din gândul lui. Dar, nu peste mult, imaginea ei reveni mai clară şi

mai luminoasă, ştergându-i totul din minte. Pentru a nu ajunge la cine ştie ce lucruri infamante, trădându-şi soţia, Jacques făcu eforturi disperate pentru ca să ucidă dragostea aceea care-l teroriza astfel. Atunci se agăţă – dacă se poate spune astfel – chiar de propria lui nevastă, întrevăzând în ea paiul menit să-l salveze de la înec. Încercă să se apropie cât mai mult de Annie, să-i facă unele confidenţe, să fie cât mai intim şi mai cald cu ea. Dar încercarea lui nu avu alt rezultat decât să-i dovedească încă o dată în plus cât de puţine lucruri comune existau între ei. Fu mirat şi descurajat.

Respectându-i dorinţa, Annie luase obiceiul de a vorbi englezeşte. Acest lucru, deşi avea un farmec deosebit în ochii lui, i-o făcea parcă şi mai străină. Începu să fie convins că ea nu-l înţelegea şi că nu-l va înţelege niciodată. Marchizul simţea nevoia să fie mângâiat, alintat. Annie vorbea întruna, dar nu spunea nimic. Foarte bună muziciană, cânta la pian perfect, dar lui Jacques nu-i făcea nicio plăcere, fiindcă nu punea suflet în ceea ce cânta. Annie nu cunoştea arta de a se face dorită, de a avea capricii, de a-i refuza uneori dragostea pentru a face şi mai plăcute mângâierile sale. Era prea plină de demnitate şi prea sigură de fidelitatea bărbatului ei. Acea cochetărie conjugală pe care numai franţuzoaica e în stare s-o practice, ei i se păruse ridicolă şi imorală. Încrederea era pentru ea o simplă chestiune de loialitate şi onoare. Se măritase cu un gentilom, deci cu un om nobil şi cinstit, incapabil s-o înşele. Înainte

de căsătorie se temuse grozav de infidelitatea francezilor care ajunsese pentru străini un fel de sperietoare. Acum – ciudat – nu se mai temea de ea. Din când în când, avea totuşi impresia că ea nu era femeia care i-ar fi trebuit lui Jacques. Dar el, delicat şi recunoscător, ştia întotdeauna s-o liniştească. Aşa e viaţa!

Când bolnavul ştie de ce boală anume suferă, se gândeşte tot timpul la ea sporindu-şi răul. De când înţelesese că se îndrăgostise nebuneşte de doamna de Blanzac, Jacques se gândea întruna la ea; gândul acesta îi sporea dragostea şi cu cât încerca să şi-o scoată din minte, cu atât se gândea mai aprig la ea.

Ducesa obişnuia să-şi petreacă la Cannes lunile februarie şi martie. De data asta se hotărî brusc pentru Pau. Se întrebă şi ea ce anume o atrăsese în orăşelul acela pe care nu-l putea suferi. Gândul că-l iubea ca o nebună pe Jacques şi că voise să fugă de el i se contură limpede în minte. Auzind că-şi schimbase planul, Jacques fu cuprins de dorinţa nebună de a se duce până la Pau s-o vadă. Dar venindu-şi în fire, se hotărî să fie el primul care să-i propună soţiei sale să facă împreună o călătorie în America. Annie fu atât de încântată, încât scrise imediat mamei sale şi lui Clare spre a le anunţa vizita. Clare îi răspunse că n-o va crede decât atunci când o va vedea debarcând la New York.

Christiane nu stătu mult în Pirinei; în 8 martie se înapoie la Paris. Când o ştiu în strada Varenne, Jacques se mai linişti, fiindcă se putea duce oricând

s-o vadă.

Cum doamna de Blanzac îi scria în mod regulat lui Annie, într-una din scrisori îi spuse că Louis de Challons fusese mutat la un regiment din Versailles, adăugând: „*Sunt nespus de bucuroasă să-l ştiu cât mai aproape de Paris. În afară de faptul că face parte dintre bărbaţii pe care pot conta în mod sigur, mi-aduce întotdeauna o undă plăcută de tinereţe*".

Rândurile acestea îl chinuiră din nou pe Jacques. Îşi spuse că fusese cretin dacă nu văzuse ceea ce Henri de Keradieu văzuse atât de limpede. Aşa că până la urmă se convinse şi el că ducesa de Blanzac se va mărita cu Louis de Challons. Iar în braţele acelui bărbat tânăr şi frumos de douăzeci şi cinci de ani îl va uita pe el. Louis era cu cinci ani mai tânăr decât el şi aceşti cinci ani îl umplură de o invidie atât de crâncenă pe care nu i-ar fi putut-o pricinui niciun talent deosebit al acestui tânăr şi nici măcar geniul său.

Gelozia fizică – cea mai dureroasă, cea mai orbitoare dintre gelozii – îl făcu o clipă să uite de fineţea şi de rafinamentul ducesei pe care o învinui de senzualitate. Aşa că Jacques simţi brusc nevoia imperioasă de a cunoaşte adevărul. Nu putea pleca în America cu inima îndoită. O clipă, fu ispitit să se ducă singur la Paris. Dar, neavând puterea necesară, se hotărî să-şi ia soţia şi copilul cu el. Pretextând că trebuie să-şi aranjeze unele chestiuni în vederea călătoriei peste Ocean, cei doi soţi părăsiră castelul Saint-Michel cu mult înainte de data fixată.

Capitolul XII

În timpul celor două luni care trecuseră, ducesa de Blanzac fu şi ea tot atât de tulburată ca şi marchizul d'Anguilhon.

Se apropia momentul când vieţile lor aveau să se unească pentru o vreme. Christiane fugise de primejdie, apoi se înapoiase. Nu se aştepta ca cei doi să se întoarcă la Paris înainte de primele zile ale lui aprilie.

Îndată ce Jacques sosi îi simţi prezenţa – aş putea spune prin ziduri şi spaţii – şi prezenţa lui reacţionă ca un magnet asupra ei.

Către ora două după-amiază, Christiane se simţi cuprinsă de o teamă instinctivă. Nu, nu-l va revedea azi pe Jacques, nu voia, nu putea să-l vadă! Sună pentru a-i spune servitorului că în ziua aceea nu primea pe nimeni, dar, când servitorul intră, îl rugă să-i aducă un pahar cu apă.

Acum, când Jacques ajunsese, în sfârşit, aproape de Christiane, îi fu frică s-o întrebe ceva. Aşa că răsuflă uşurat când auzi că Annie îi invitase la masă pe soţii de Keradieu.

Prezenţa prietenilor săi îi făcu bine şi vorbind cu ei reuşi să se mai amuze un pic şi să-şi recapete calmul.

În timpul mesei, Annie spuse că se temea ca nu cumva acea lungă călătorie în America să-i facă rău copilului.

– Dacă ar fi un mic yankeu l-aş lua cu mine prin

toată lumea. Dar acest mic franco-american nu ştiu cum va suporta schimbarea de climă. De altfel, nu voi pleca fără recomandarea medicului.

Cuvintele soţiei sale îl bucurară enorm pe Jacques. Apoi, marchizul îl întrebă pe baron ce mai ştia de Louis de Challons.

– E fericit că a fost mutat la Versailles. Am cinat împreună cu el săptămâna trecută la doamna ducesă de Blanzac.

– Tot mai crezi că se va mărita cu el?

– Mai mult ca oricând, răspunse baronul.

– Da? zise Jacques ascunzându-şi chipul în norul de fum al ţigării.

Apoi, ca şi când subiectul nu l-ar mai fi interesat, nu mai insistă şi schimbă vorba. Marchizul îşi zise că dacă se va duce mai târziu la ducesă poate va avea norocul s-o găsească singură. Cum nu mai putea suporta nesiguranţa în care trăia, era hotărât să afle chiar din gura ei adevărul în privinţa lui Louis.

Când Jacques ajunse portarul tocmai se pregătea să încuie poarta. Era într-adevăr ultimul vizitator. Servitorul îl introduse în salonul roşu. Christiane, nemaiaşteptând pe nimeni, se urcase în odaia ei.

Revăzând camera aceasta care-i era atât de familiară, Jacques fu cuprins de o emoţie pe care n-o mai trăise niciodată. Simţurile sale de îndrăgostit intrară în legătură directă cu toate lucrurile ce aparţineau lui Christiane şi care – dacă ne putem exprima astfel – o purtau în ele. Trase adânc în piept parfumul ei răspândit pretutindeni. Canapeaua cea

mică pe care ea avea obiceiul să stea, pernele care mai păstrau încă urma umerilor şi a braţului ei, clavirul vechi la care se acompania când cânta, toate lucrurile acelea pe care le văzuse de sute de ori, acum „le simţea", îi păreau vii. Dar brusc tresări; într-o oglindă zărise o statuie care i se păru că are două capete.

– Oare ce-o fi asta? murmură el apropiindu-se, apoi rămase încremenit în faţa acelei statui stranii pe care o avea sub ochi. Reprezenta o femeie de talie mijlocie, zveltă şi fină, nu sculptată în marmură, ci turnată într-o ceară de nuanţa pielii. Privită din faţă, avea un chip nespus de dulce, aproape copilăresc, cu o expresie de bucurie şi de triumf. Chipul acesta nu era însă decât o mască pe care o ţinea în mâna stângă, ascunsă cu multă îndemânare, sub un văl în dosul căruia se afla chipul adevărat al statuii, un chip dat uşor pe spate, cu pleoapele coborâte, pline de lacrimi, cu gura închisă purtând întipărită pe ea o durere îngrozitoare.

Mâna dreaptă, puternic crispată, strângea faldurile veşmântului peste pieptul tânăr şi frumos.

Efectul era într-adevăr cutremurător. Jos, pe soclul destul de înalt, se putea citi cuvântul *Addolorata,* iar de ambele părţi ale acestui cuvânt următoarele versuri din Baudelaire:

„Nebunule, ea plânge şi ziua de-odinioară!
Şi traiul ei de astăzi. Dar ceea ce-o-nfioară
Mai mult, din albii umeri pân-la genunchii goi,

E, vai, e că şi mâine o să trăiască iară
Şi mâine şi poimâine şi-ntruna! Ca şi noi"[1]

Jacques, aplecându-se, citi cuvintele cu glas tare. Ridicându-se, o zări pe ducesă în oglindă. I se păru mai înaltă, mai subţire şi extraordinar de palidă. O văzu înaintând cu mersul ei frumos care-i era caracteristic. Nu se întoarse decât atunci când o simţi lângă el. În clipa aceea, mâinile, ochii, sufletele lor se întâlniră şi, încremeniţi de emoţie, rămaseră câteva clipe tăcuţi, niciunul dintre ei neputând rosti un cuvânt.

Christiane îşi reveni prima. Tremurul buzelor i se preschimbă într-un zâmbet.

– O admirai pe *Addolorata* mea?

– Da, şi mi s-a strâns inima. O femeie care a suferit îngrozitor. Cine a creat capodopera asta? întrebă Jacques.

– Sculptorul Ringel.

– Sunt însă gata să pun pariu că ideea a fost a dumitale.

Ducesa păli şi întoarse capul.

– Nu, nu … Acum doi ani, într-o dimineaţă, traversând grădina Tuileries, m-am oprit brusc în faţa statuii lui Christophe intitulată *Masca.* Bănuiesc că n-ai văzut-o niciodată. Reprezintă o femeie care poartă o mască la fel ca asta şi al cărei chip dat pe

[1] Charles Baudelaire, *Florile răului*, poezia *Masca*, traducere de Ion Pillat, Ed. pt. Literatură Universală, Bucureşti, 1967.

spate are o expresie de durere atât de profundă, încât m-a cuprins o milă fără margini. Aş fi vrut s-o iau din grădina aceea publică şi s-o duc la mine acasă. M-am dus s-o văd de nenumărate ori; mă atrăgea într-un mod straniu. La câteva zile după ce am văzut statuia, deschizând volumul de poezii al lui Baudelaire nimeresc exact peste poezia pe care i-a inspirat-o, artistului, statuia. Poetul a văzut totuşi mai frumos, mai deosebit decât sculptorul. Dorind să am şi eu o astfel de lucrare, m-am adresat lui Ringel. Am socotit c-o va realiza mai bine decât celălalt, pentru că Ringel nu caută numai frumuseţea, ci şi sufletul. Am lucrat împreună la machetă. Amândoi am avut aceeaşi idee: o *Addolorata* modernă, a zilelor noastre. Ei bine, află că suntem amândoi foarte mulţumiţi de masca noastră. Mi-ar fi plăcut s-o fi putut-o vedea şi Baudelaire.

Îndepărtându-se puţin, Jacques privi statuia din profil. O emoţie profundă i se citi pe faţă.

– Oh, seamănă leit cu dumneata, spuse el încet.

Tulburată, ducesa se strădui să râdă.

– Aşa pretinde şi domnul de Nozay. Dar numai voi doi vedeţi această asemănare.

– Probabil fiindcă avem o percepţie mai fină decât ceilalţi prieteni ai dumitale.

– Chiar dacă această asemănare există – deşi eu o neg cu tărie – să ştii că e absolut întâmplătoare. N-aş fi pozat pentru o astfel de statuie fiindcă, te rog să mă crezi, nu mi se pare un lucru de bun-gust.

– Cred, cred. De altfel, asemănarea e destul de

vagă. Mai mult o simt decât o văd. Dacă femeia aceasta ar merge, ar avea sigur liniile dumitale.

Şi, mânat de o dorinţă căreia nu i se putu împotrivi, marchizul mângâie uşor, cu degete tremurânde, minunatul trup al *Addoloratei*. Christiane se înfioră din cap până în picioare, ca şi cum ar fi simţit mângâierea aceea pe propria-i carne.

– Statuia urmează a fi aşezată în cabinetul meu de lucru care acum se repară. Mă bucur că ai văzut-o. Şi acum spune-mi ce fac ai dumitale: soţia, copilul ...

Jacques n-o auzi. Vederea acelei statui care purta o mască îl tulburase într-un mod incredibil. Nu numai că văzuse că seamănă leit cu ducesa, dar acum era sigur că în existenţa de toate zilele Christiane purta o mască şi că în viaţa ei exista o taină, o patimă copleşitoare. Şi el ezită să vorbească ... Tulburată de tăcerea lui, Christiane îl privi tremurând.

– E adevărat, zise el într-un târziu, cu glas schimbat, e adevărat că ai de gând să te măriţi cu Louis de Challons?

– Doamne, cine a putut scorni aşa ceva?

– Ce importanţă are, spuse aspru marchizul, e adevărat sau nu?

– Cum o să fie adevărat? Cine a putut scorni o asemenea prostie?

Auzind-o, chipul lui Jacques se înveseli atât de brusc, încât ducesa se tulbură din nou.

– Nu neg că nutresc multă prietenie pentru Louis şi sunt convinsă că şi el simte acelaşi lucru pentru mine. Nu mi-aş fi închipuit că oamenii se pot înşela

astfel în privinţa sentimentelor noastre. Sper că n-ai crezut şi dumneata în căsătoria asta ridicolă ...

– Ba da, pentru că ştii că lucrurile de care te temi cel mai tare se împlinesc aproape întotdeauna. Mă bucur că nu e aşa. Am impresia că m-am trezit dintr-un coşmar, zise Jacques răsuflând, în sfârşit, uşurat. Acum pot pleca liniştit.

– Să pleci? întrebă ducesa. Unde vrei să pleci?

– În America. La sfârşitul lui aprilie. I-am făgăduit doamnei Villars să i-o duc pe Annie. Aşa că trebuie să mă execut ...

Vestea acestei călătorii, la care nu se aştepta câtuşi de puţin, o făcu pe Christiane să pălească atât de tare, încât se trădă încă o dată. Jacques îşi dădu, în sfârşit, seama că o avea pe ducesă în puterea lui. Conştiinţa îi striga să se oprească, dar i-ar fi trebuit o virtute pe care n-o avea, pe care niciun d'Anguilhon n-o avusese. Aşa că, apropiindu-se de ea, spuse învăluind-o în glasul lui mângâietor:

– Nu mă întrebi de ce sunt atât de fericit că te ştiu liberă?

Christiane se dădu doi paşi înapoi, uşor speriată.

– Nu-ţi fie teamă, murmură blând marchizul.

– Nu mi-e teamă, răspunse doamna de Blanzac, ridicându-şi cu mândrie capul şi pieptul. De ce m-aş teme?

– Fiindcă ştii că te iubesc, Christiane!

Şi dându-şi seama că venise momentul să smulgă secretul acelui suflet slab de femeie, adăugă cu îndrăzneală:

– Şi fiindcă ştiu că şi dumneata mă iubeşti.

Ducesa se făcu albă ca varul. Încercă să reziste privirii arzătoare fixate asupra ei, dar pleoapele i se zbătură lăsându-i-se în jos; vru să protesteze, dar niciun sunet nu-i ieşi din gât. Marchizul apucă mâinile lui Christiane în mâinile sale.

– Neagă dacă poţi, îi zise pe un ton plin de autoritate, dar şi de o nesfârşită tandreţe.

Doamna de Blanzac privi câteva clipe chipul acelui bărbat tânăr şi frumos aplecat spre ea. Dragostea din ochii lui pătrunse în toate fibrele fiinţei sale, zdrobindu-i orice rezistenţă.

– Nu pot! răspunse ea.

Rosti aceste două cuvinte cu capul sus, cu lacrimi în ochi, cu buze tremurătoare ca orice femeie învinsă de o voinţă superioară. Marchizul se înclină şi-i sărută mâinile pe care i le ţinea uşor, aproape umil.

– Sunt gata să-mi dau viaţa pentru cuvintele acestea, spuse Jacques uitând de soţie, de copil şi de toate jurămintele pe care le făcuse înainte de a se însura.

Apoi, cu un glas plin de emoţia iubirii şi care aproape că le scoate din minţi pe femei, îi mărturisi c-o iubise dintotdeauna, că, de fapt, n-o iubise decât pe ea. Apoi, îi vorbi cum îşi dăduse seama de această dragoste pe care o purtase atâta vreme în el; îi vorbi de strădaniile sale de a o uita, de suferinţe, de neputinţa lui de a şi-o scoate din suflet.

– Tremuram de teamă ca nu cumva să te măriţi şi să pui o nouă piedică între noi. Mi-a fost, oh, nu vei

ști niciodată cât mi-a fost de frică să nu te pierd ...

Ducesa îi sorbea cuvintele ca pe un nectar al zeilor. Dragostea, pe care acum nu mai trebuia să și-o ascundă, îi răspândi pe chip o lumină și o frumusețe celeste. Jacques n-o văzuse niciodată atât de transfigurată.

– Și m-ai fi crezut în stare să mă mărit cu Louis când știai că te iubeam? întrebă Christiane cu o voce plină de reproșuri.

– Ce vrei! Gelozia te împinge la cele mai negre gânduri. Da, n-avea sens, fiindcă noi doi am fost făcuți unul pentru altul. Probabil că Dumnezeu când ne-a creat trebuie să-și fi spus: „Bărbatul acesta îl fac pentru femeia aceasta!“

Un nor întunecă fața ducesei.

– Și totuși, ne-a despărțit!

– Ca să se nască, se pare că marile iubiri au întotdeauna nevoie de piedici, de dezamăgiri, de durere ... spuse emoționat marchizul.

– Ah, aș fi preferat să cred că destinele noastre nu ne-au fost pregătite dinainte ...

– Ba ar trebui să crezi, fiindcă așa este ...

– Tot ce știu e că ai intrat fără să-mi dau seama în viața mea. Da, într-adevăr, încep să cred că mi-ai fost trimis ... Am luat drept prietenie ceea ce de fapt era dragoste. Am fost oarbă sau mai bine-zis orbită până în ziua când m-ai anunțat că te-ai logodit.

– Iar eu n-am bănuit nimic! Tocmai eu care aveam pretenția că pot ghici orice. Inegalitățile dumitale de comportament le puneam pe seama unui exces de

nervozitate. O, Doamne, cât te-am făcut să suferi ... Iartă-mă, dar atunci nu știam ... nu știam că ...

– Nu, nu știai. Purtam și eu o mască, zise mândră ducesa, întorcându-și privirea către *Addolorata*. Știi că nu am văzut această statuie decât cu zece zile înainte de a-mi anunța căsătoria dumitale? Iar când am văzut-o am avut presentimentul propriei mele soarte.

– De acum încolo, masca dumitale, Christiane, nu va mai ascunde decât fericire, spuse Jacques emoționat și pătimaș.

Ducesa dădu ușor din cap.

– Fericire! zise ea. Știi la fel de bine ca și mine că toate fructele oprite sunt otrăvite.

– Ce ne mai pasă din moment ce vom muri împreună?

– Dar nu vom muri împreună, Jacques. Eu nu te voi face să suferi.

– Vom suferi prin forța împrejurărilor, a legilor pe care le călcăm în picioare.

– Spune-mi, acum când știi toate aceste lucruri, ai mai putea să nu mă iubești? o întrebă marchizul pe tânăra femeie țintind-o cu raza arzătoare a privirii sale pătimașe.

– Nu, n-aș mai putea, răspunse ducesa.

Profund emoționat, Jacques sărută cu pasiune mâinile care i se abandonară.

– Ești fericită că ți-am smuls secretul, secretul acela care era numai al dumitale?

– Foarte fericită.

– Acum nu voi mai avea puterea să plec ...

– Cu toate acestea, va trebui s-o ai, spuse ducesa, căci de-acum încolo nimic nu ne va mai putea despărţi.

– Înainte de a pleca aş vrea să cad în genunchi în faţa dumitale şi să-ţi vorbesc despre dragostea, despre adoraţia mea. Nu vrei să mă primeşti la vila dumitale „La Rosette“, unde eşti, într-adevăr, la dumneata acasă?

Ducesa păli. Ca toate femeile a căror personalitate e foarte puternică, avu – simţind jugul bărbatului pe gâtul ei – un gest de revoltă.

– Să te primesc la „Rosette“? Mai târziu ... Când va veni ceasul ...

Văzând însă mâhnirea pe care orgoliosul ei răspuns i-o provocase lui Jacques, zâmbi cu blândeţe:

– Nu te teme, nu voi da niciodată înapoi ... Acum însă fii generos şi lasă-mă să-mi revin. Du-te ...

Se ridică şovăind. Marchizul trebui să facă un adevărat efort ca să n-o ia în braţe şi să n-o acopere cu sărutări. Un zgomot de paşi şi ivirea unui servitor care anunţă că sosise trăsura îl făcură pe Jacques să-şi vină în fire. De altfel, nici marchizul, nici ducesa n-ar fi vrut să schimbe prima lor sărutare în salonul acela deschis.

– Te ador, şopti el la plecare.

– Te iubesc, răspunse încet ducesa.

Şi Annie – cu toate făgăduielile soţului ei – fu la fel de repede trădată ca toate celelalte marchize d'Anguilhon.

Capitolul XIII

Ducesa păstrase vila „La Rosette“ de pe drumul spre Sèvres pe care i-o cumpărase tatăl ei, ca s-o aibă pentru copii. Christiane nu numai că o păstrase, dar o şi extinsese, o înfrumuseţase şi de multe ori spunea că era cea mai de preţ dintre toate proprietăţile sale. Toni, bătrâna ei dădacă, locuia în pavilionul care slujise pe vremuri de locuinţă confortabilă portarului. Fratele ei de lapte, un ţăran dezgheţat şi inteligent, îi administra proprietatea, care, datorită iscusinţei lui, devenise foarte rentabilă. Despărţită de drum şi de fermă printr-un fel de grădină în stil englezesc, înconjurată de flori şi de copaci umbroşi, ducesa schimbase aspectul burghez al casei şi făcuse din ea o locuinţă încântătoare unde s-ar fi simţit bine şi o regină.

Ducesa venea la „Rosette“ mai în fiecare zi şi i se întâmpla să petreacă aici dimineţi întregi, neîntorcându-se în strada Varenne decât pentru orele de primire. Atunci Toni îi pregătea un mic dejun deosebit pe care i-l servea chiar ea, căci, uneori, Christiane simţea nevoia răsfăţurilor materne. Tocmai ea care avea o avere atât de mare şi care era veşnic înconjurată de prieteni şi de admiratori, era, în realitate, foarte singură. Nu avea nici rude apropiate, nici soţ, nici copii. Unchiul ei, contele de Créil, şi dădaca erau singurele persoane apropiate. Conştientă de această izolare din pricina căreia suferea, ducesa invita primăvara la vilă câteva

persoane din imediata ei apropiere. N-ar fi admis, pentru nimic în lume în această casă atât de plină de cele mai plăcute amintiri, persoane indiferente.

Acesta era deci locul unde urma să se întâlnească cu Jacques. Printr-o ironie a soartei, cum se întâmplă adeseori în viață, chiar tatăl fusese cel care-i pregătise lăcașul destinat iubirii vinovate a fiicei sale, o iubire care avea s-o distrugă.

La vreo săptămână două după mărturisirea pe care i-o smulsese Jacques, Christiane sosi la „Rosette" foarte palidă și foarte agitată, aflându-se sub imperiul unei mari emoții. Toni veni s-o ajute să-și schimbe rochia. În clipa când dădaca dădu să iasă din cameră, ducesa – așezată la măsuța de toaletă – îi spuse pe un ton rece și laconic, ferindu-se s-o privească:

– Toni, din când în când, va veni aici un prieten să mă vadă. Nu vreau să se afle nimic despre aceste vizite. Ai priceput, nu-i așa?

Toni pricepuse atât de bine, încât rămase încremenită, plină de uimire și de mâhnire. De rușine, i se înroși până și fruntea. Se îndepărtă încet, fără să rostească o vorbă. Roșeața de pe chipul dădacei pe care o văzuse prin oglindă și, mai ales, acea tăcere plină de tristețe o tulburară pe Christiane mai mult decât orice reproș.

Pentru prima oară în viață, se simți umilită și înjosită. Suferea că trebuise să-i dezvăluie dădacei secretul legăturii ei. Astfel ducesa îi sacrifică marchizului nu numai propria ei ființă, ci și reputația

sa fără pată, forța și mândria ei. Niciun bărbat nu va putea înțelege vreodată ce înseamnă un astfel de sacrificiu pentru o femeie cu un caracter deosebit.

Marchizul și ducesa se iubiră multă vreme, cunoscând întreaga gamă a marilor iubiri al căror germene este adânc ascuns în sufletul omenesc. Afinitățile fizice și morale îi uneau pe deplin, dăruindu-le clipe de neuitat.

Luni de zile, la despărțire, fiecare dintre ei știa că lasă în sufletul celuilalt o dorință și mai înflăcărată. Astfel amândoi avură parte de tot ceea ce se poate numi fericire aici, pe pământ. Iubirea lui Christiane a constituit pentru marchizul d'Anguilhon împlinirea cea mai profundă pe care o cunoscuse vreodată, căci această dragoste îi satisfăcea și inima, și spiritul, și simțurile. N-o poseda doar pe ducesă, ci și pe fetița cu părul arămiu împletit într-o coadă groasă lăsată pe spate care trezise bărbatul din el, și, în același timp, și pe tânăra mireasă din biserica Sainte-Clotilde. Toate aceste imagini care se succedau în mintea lui făceau să-i sporească și mai mult pasiunea. Abandonul de care era capabilă Christiane – ea, atât de plină de personalitate – îl înduioșa, dar, în același timp, îi și satisfăcea orgoliul. Sunt situații când femeia cântărește mai mult în mintea unui bărbat decât în brațele lui. Marchizului i se întâmplase de multe ori ca alături de femeile pe care le iubise cel mai mult să aibă momente de iritare, de plictiseală sau să simtă dorința de a se elibera. Acum,

dimpotrivă, ar fi vrut să n-o mai părăsească niciodată pe ducesa de Blanzac. Ea îl înlănţuise cu totul – nu prin artă, căci era mult prea îndrăgostită pentru asta – ci prin farmecul ei, prin acel dar de a plăcea, de a interesa cu care Pronia o hărăzise din belşug.

Numai că fiinţele cu adevărat superioare nu rămân mult timp supuse nici durerii, nici voluptăţii. De îndată ce se desprindea din braţele lui Jacques, spiritul ducesei, înzestrat cu o uimitoare putere de a-şi regăsi personalitatea, îl uimea pe marchiz care se întreba adeseori dacă ea îi aparţinuse cu adevărat şi dacă îi va mai aparţine vreodată. Numai ochii ei mari, albaştri, plini de tandreţe şi tremurul plin de emoţie al glasului cald îl asigurau că totuşi nu visase.

Jacques era fericit, dar de îndată ce nu mai era lângă Christiane începea din nou să sufere. Numai dincolo de această sublimă stare sufletească începea să-l înţepe ghimpele remuşcării. Dragostea şi, mai ales, încrederea soţiei sale îl chinuiau zi şi noapte. În zadar se tot crampona de credinţa lui în predestinare, în zadar îşi tot spunea că-i fusese scris s-o iubească pe Christiane tot aşa cum îi fusese scris să se însoare cu Annie. Adevărul e că îi era ruşine de rolul pe care-l juca, îi era, mai ales, ruşine de el.

La început, iubirea lui Jacques îi dăruise ducesei o bucurie atât de mare, încât nu mai simţi nici regrete, nici remuşcări, nici gelozie. Când se întorcea de la „Rosette", se ghemuia în colţul trăsurii şi închidea ochii pentru a mai trăi o dată impresiile de peste zi, iar acele impresii o umpleau de un extaz care o făcea să-şi simtă trupul uşor ca fulgul.

Parfumul florilor pe care le lua întotdeauna de la „Rosette" o învăluia încet dându-i impresia unei ultime şi nepreţuite mângâieri.

Pe urmă, se întâlnea cu marchizul în societate, la bal, la teatru. Era atât de fericită, încât faptul că exista şi Annie nu o deranja. „Jacques", despre care vorbea tânăra americancă numindu-l „soţul meu" şi pe care-l amesteca cu atâtea alte detalii prozaice ale mariajului ei, i se păru a fi cu totul altul decât cel pe care-l iubea ea. Datorită acestui nou sentiment ce-i umplea viaţa, frumuseţea lui Christiane căpătase o strălucire care-i uluia pe toţi prietenii. Devenise mai puţin mândră, mai duioasă, mai amabilă, mai binevoitoare şi generoasă uneori până la risipă.

Singurul care înţelesese corect motivul actelor sale de binefacere fu doctorul Moreau, care ar fi putut spune cu precizie şi ziua când devenise amanta marchizului d'Anguilhon. Din păcate, el era singurul care ştia că mai devreme sau mai târziu se va trezi din extazul ei şi atunci avea să sufere îngrozitor. Uneori îi făcea câte o vizită sub un pretext oarecare. Ducesa îşi dădea seama că doctorul „ştia". La început perspicacitatea lui o supără, dar pe urmă se simţi mulţumită că are un confident atât de tăcut şi de discret.

Nebunia aceasta a dragostei o ţinu pe ducesă un an de zile. Apoi, extazul se topi şi rămase iubirea, o iubire adâncă, violentă, pătimaşă. Din clipa aceea Christiane începu să sufere din pricina familiei lui Jacques, din pricina piedicilor pe care această familie le punea între ea şi el, din pricina fragilităţii legăturii

lor şi, mai ales, a faptului că trebuia să se ascundă de ochii tuturor celorlalţi.

La un moment dat, se simţi chiar stăpânită de dorinţa de a avea un copil cu Jacques. Îşi închipui că acest prunc al lor ar fi fost şi mai frumos decât micul Philippe. Se gândi la el zi şi noapte. Uneori chiar avea impresia că-l vede; atunci, întindea dornică braţele, dar nu strângea în ele decât aerul. Când iluziile i se risipeau, Christiane roşea şi râdea cu ochii în lacrimi.

Despărţirile îi sfâşiau tot mai dureros inima. Când se întorcea de la „Rosette", tăcerea şi singurătatea din casa ei aproape că o îngrozeau. Atunci, trebuia să facă adevărate eforturi pentru a reveni la viaţa de toate zilele, în vreme ce gândul ei era în permanenţă la Jacques.

Plecând de la ducesă, marchizul le găsea întotdeauna acasă pe mama şi pe soţia lui şi, mai ales, pe iubitul său Philippe. El se înapoia într-o casă plină de afecţiune, de animaţie, de voie bună. Liniştea din căminul său îi destindea nervii şi-i dădea aproape aceeaşi senzaţie ca şi superbii trandafiri albi – buchetul de mireasă – în care, copil fiind, îşi răcorea faţa. Pe urmă, intra în vârtejul afacerilor, iar clubul şi caii îl acaparau cu totul. Christiane era luxul şi patima din viaţa lui, dar ea nu-i ocupa chiar toată viaţa, căci femeia a fost creată pentru bărbat, şi nu bărbatul pentru femeie. Christiane cunoştea foarte bine această lege a firii cu care fusese de acord şi pe care o acceptase înainte de a se îndrăgosti. Acum

însă, în ciuda raţiunii şi a voinţei sale, suferea cumplit din pricina ei. Mai ales de când un incident a marcat începutul unor suferinţe cumplite pentru ducesă şi a trezit-o definitiv din extazul în care se cufundase până atunci.

Familia d'Anguilhon îşi petrecu vara la Deauville, locuind în aceeaşi vilă pe care o închiriase cu trei ani în urmă. Cum Jacques răcise la vânătoare, făcu febră mare şi vreme de trei zile toţi se temură să nu facă o pneumonie.

Abia atunci înţelese Christiane că Jacques nu-i aparţinea şi că nu era legat prin nimic de viaţa ei. Şi, Doamne, cum ar fi vrut să alerge la căpătâiul lui; mâinile i se frământau zadarnic, dornice să-l ajute, să-i aline suferinţa, dar toate aceste lucruri îi erau interzise. Singură Annie avea acest drept! Parcă o şi vedea aplecată deasupra lui, ştergându-i fruntea, mângâindu-l, sărutându-l! Această imagine făcu să se nască în inima lui Christiane cea mai crâncenă, cea mai sălbatică gelozie: gelozia amantei faţă de soţie. Neîndrăznind niciodată să ceară veşti despre Jacques de la Annie, se adresa totdeauna mamei sale.

Patima şi neliniştea cu care lupta o schimbaseră atât de mult pe ducesă încât Guy de Nozay – invitat în acea vreme la familia d'Anguilhon – nu mai avu niciun dubiu în privinţa legăturii dintre Jacques şi ducesă. Ba chiar de câteva ori – cu admirabila sa prezenţă de spirit – reuşi să mascheze unele imprudenţe ale ducesei ajutând-o să nu se trădeze.

În ziua când Jacques coborî pentru prima oară în

salon, Christiane fu şi ea de faţă. Privirea marchizului se îndreptă imediat către ea, dar fu uimit să nu-i citească pe chip decât o durere copleşitoare. Izbutind să rămână câteva minute singur cu ea, o întrebă ce se întâmplase.

– Mă mai întrebi ce s-a întâmplat? spuse ea profund mâhnită. Ai fost bolnav, Jacques, şi în loc să te îngrijesc eu te-a îngrijit altă femeie!

– Cum, se miră el surâzând, ai fi vrut să mă îngrijeşti? Dar tu, iubita mea, nu eşti făcută pentru părţile urâte ale vieţii. Un bolnav nu e câtuşi de puţin atrăgător. M-aş fi simţit îngrozitor să ştiu că mă priveşti atunci când aveam febră!

– Mă consideri o femeie de lux?

– De mare lux şi de mare preţ, răspunse tandru Jacques.

Cu câteva săptămâni în urmă, aceste cuvinte ar fi măgulit-o pe ducesă; acum însă se simţi profund jignită. Din mândrie tăcu, şi din inteligenţă nu mai insistă.

Începând din clipa aceea, Christiane simţi otrava – aşa cum spusese ea singură – ascunsă în fructul oprit. Ea îi pătrunse încet în carne, în suflet, îi alungă somnul, păli şi se trase la faţă. Nu mai era în stare s-o vadă pe Annie stând în capul mesei fără să sufere. Nu-l mai putea suferi nici măcar pe copil. La gândul că tot luxul acela princiar de care se bucura Jacques se datora soţiei sale, se simţea cumplit de iritată şi de umilită.

Culmea e că geloziei crâncene de care suferea, la

un moment dat, i se adăugă curiozitatea. Ardea de dorinţa de a şti în ce relaţii erau cei doi soţi, cum trăiau. Îi punea lui Annie uneori nişte întrebări până la limita imprudenţei şi a bunului-simţ. Dar dragostea conjugală a tinerei americance era pe cât de simplă, pe atât de profundă. Faptul că dragostea lui Annie era potolită, şi nu exaltată o linişti pe ducesă. Christiane veni de multe ori să-şi caute alinare alături de ea şi n-o urî şi nu-i purtă ranchiună. Acum ducesa deveni ea însăşi o *Addolorata*. Acea milă adâncă pe care o simţise când văzuse statuia lui Christophe nu fusese decât una din acele stranii presimţiri ale sufletului, asemănătoare cu a Mariei Magdalena când spăla cu lacrimi picioarele Mântuitorului ce urma să fie coborât în mormânt.

Christiane nu-şi purta masca surâzătoare numai faţă de oameni, ci mai ales faţă de Jacques. Din orgoliu, îşi ascundea gelozia, din delicateţe, nu vorbea cu nimeni despre suferinţele ei.

În faţa lui Jacques era veselă ca şi cum n-ar fi avut nici regrete, nici griji, ca şi cum ar fi fost pe deplin fericită de locul pe care-l ocupa în viaţa lui. Îi dăruia iubitului ei toată bucuria pe care el aştepta să i-o dăruiască. Ba chiar îşi făcea o glorie din a-i oferi mai multă fericire decât oricare femeie, dar numai ea singură ştia cu ce preţ.

Cu toate acestea, marchizul simţea uneori la ea o asemenea intensitate a pasiunii care începu a-l nelinişti. Se temu să nu fie vorba de unele semne de nebunie, dar se linişti convins că firea elevată şi

judecata superioară a lui Christiane erau o pavăză solidă pentru amândoi. Marchizul uitase însă că în vinele ducesei curgea şi sânge de rând, nu numai sânge albastru, şi nu bănuia ce instinct puternic de posesiune avea această femeie.

Capitolul XIV

Legătura dintre marchiz şi ducesă dura de doi ani şi Annie nu aflase şi nu bănuia nimic. Fusese crescută într-un mediu mult prea cinstit, iar ea, la rându-i, era mult prea curată sufleteşte ca să-şi închipuie că soţul ei ar fi putut s-o înşele şi încă cu o femeie pe care o considera – după doamna de Keradieu – una dintre cele mai bune prietene ale sale. Prin firea ei, tânăra americancă nu cunoştea pasiunea. Ea era doar o soţie îndrăgostită, nu fusese niciodată o amantă. Când se afla împreună cu ducesa şi cu soţul ei pălăvrăgea veselă fără să-şi dea seama nici de chemarea din privirile celor doi, nici de fluidul pe care-l degaja dragostea dintre ei şi de care o făptură mai sensibilă, poate şi mai matură şi-ar fi dat imediat seama. Nu se mira câtuşi de puţin că Jacques se simţea bine în compania doamnei de Blanzac fiindcă şi ea se simţea la fel de bine.

Dar, de câteva luni, Annie observase o schimbare în felul lui Christiane de a se comporta faţă de ea. Când avea accese de răceală, când dădea dovadă de o duritate nemotivată, care la început o surprinseseră, apoi o jigniseră pe Annie. Foarte susceptibilă, ca majoritatea americancelor, păstrase supărarea şi Christiane fusese nevoită să recurgă la tot farmecul ei ca, în sfârşit, să fie iertată.

Aşa că, propriu-zis, nimic nu tulburase încă liniştea lui Annie. Aparent, Annie se bucura de atâta fericire cât să ajungă la zece femei, şi totuşi în

străfundul sufletului era profund dezamăgită. Doi ani la rând fusese nevoită să renunţe la călătoria în America. Prima oară din cauza copilului, apoi din pricina unei boli grave a soacrei sale.

Adevărul e că, dacă Jacques n-ar fi fost reţinut în Franţa de ducesă, şi-ar fi găsit timp să-şi ducă soţia la New York. Doamna Villars şi Clare erau din ce în ce mai nemulţumite de amânările lui Annie, care îşi aminti de cuvintele lui Clare: „Când ai să fii măritată cu un francez ai să fii la o distanţă de ani de zile de America!"

De teamă ca Annie să nu se poarte cu el ca şi cu un american, Jacques îşi asigurase – încă de la începutul căsătoriei – independenţa. Annie, care era foarte mândră, nu-l întreba niciodată cum îşi petrecea timpul. Ştia doar ceea ce catadicsea el să-i spună, fapt ce-l făcuse pe marchiz să evite o droaie de minciuni.

Legătura lui cu Christiane nu schimbă aproape deloc felul său de a se comporta cu soţia sa, faţă de care era de o curtoazie fără cusur. În fiecare zi, înainte de a se îmbrăca pentru masa de seară, îşi rezerva o oră încheiată numai pentru ea şi pentru copil. Se juca cu Philippe, îi săruta buclele blonde şi mutrişoara nevinovată, dând dovadă de atâta dragoste, încât aproape că o făcea geloasă pe Annie. Apoi, discuta cu nevastă-sa despre planurile lor, presărând aceste discuţii banale cu vorbe pline de tandreţe, cu mângâieri, ba chiar şi cu sărutări atunci când avea conştiinţa prea încărcată. Dar, după ce

Jacques pleca, Annie îşi dădea seama că de fapt nu-i spunea mai nimic. Uneori se simţea ispitită să-i facă reproşuri. Reproşuri pentru ce? N-ar fi ştiut ce să-i spună, cum să-şi formuleze nemulţumirea şi totuşi se simţea lezată.

Societatea în care intrase nu-i dăduse nici ea nimic din ceea ce ar fi avut dreptul să pretindă. Blonay îşi recăpătase locul printre marile castele ale Franţei. Primirile la acest castel erau princiare. Ajunsese o cinste să fii invitat la Blonay şi cei care-i călcau pragul reveneau cu plăcere. La Paris, în timpul sezonului, balurile şi banchetele se ţineau lanţ. Annie era primită peste tot cu bunăvoinţă şi cu simpatie. Cu toate acestea, nu era admisă în niciun cerc mai restrâns. I se cereau mereu bani pentru opere de binefacere, dar nu era socotită decât membră de onoare şi cotizantă. Se lovea întruna de acel exclusivism ocult al cărui secret nu-l cunoşteau decât cei din cartierul Saint-Germain şi care te ţinea la distanţă mult mai bine decât faptele sau vorbele. Aristocraţia – orice şi-ar închipui lumea – e o castă închisă, unde până şi servitorii sunt incompatibili. Numai Cel de Sus şi Dracul ştiu cât viciu şi câtă virtute se ascund în dosul portalurilor înalte.

Totuşi, ceea ce se ştie foarte sigur e că în aristocraţie există şi oameni credincioşi şi virtuoşi, dar mai există şi unii din cale-afară de cinici şi de corupţi. Deşi atât de diferite, aceste două categorii se întâlnesc totuşi, ba chiar se şi vizitează.

Neînţelegând nici adânca evlavie a celor ce

trăiesc după preceptele Bibliei, nici moravurile deocheate ale mondenelor, lui Annie îi era foarte greu să-şi găsească un loc într-o astfel de societate. Împinsă de un fel de ranchiună, încercase de câteva ori să le prevină pe compatrioatele sale de interesul ce se ascundea în spatele amabilităţii pe care le-o arăta nobilimea franceză.

– Ştim foarte bine acest lucru, n-avem de gând să ne măritâm cu ei, dar îi lăsăm să spere. Astfel, suntem invitate peste tot, prezentate şi răsfăţate, ceea ce e foarte plăcut.

Dezgustată de acest fel de a gândi, Annie se refugie într-o deplină neutralitate.

Americanca ştie bine ce înseamnă ospitalitatea. Annie reuşi să-i facă pe prietenii soţului ei să se simtă bine la ea în casă, unde regăseau o atmosferă de familie care plăcea tuturor. În curând avu şi ea un cerc intim, alcătuit din câţiva bărbaţi manieraţi şi din câteva femei extrem de plăcute. Urmând exemplul baroanei de Keradieu, îi invita în fiecare săptămână la o masă într-un cerc foarte restrâns. Aceste plăcute întâlniri şi şederea la Blonay o consolau pentru numeroasele ei decepţii.

La Blonay, Annie se simţea într-adevăr marchiză. Soacra ei şi preotul îi lăsau întreaga iniţiativă. Sub generoasa ei oblăduire, ţinutul se transformă văzând cu ochii. Şcoala fusese extinsă, orfelinatul – darul de botez al micului Philippe – era aproape terminat, iar la Blonay şi în satele din jur se puteau, în sfârşit, vedea căsuţe albe şi curate, cu ferestre luminoase şi

pline de flori. Acum Annie ştia cum să le vorbească ţăranilor. Nu-i mai spunea nimeni „americanca", ci „stăpâna noastră", fapt ce-i făcea mare plăcere.

Iubea castelul Blonay şi-l părăsea întotdeauna cu mare regret, având impresia că la Paris ceva – nici ea nu ştia ce anume – o irita şi-i ameninţa fericirea.

Capitolul XV

În acel solemn palat al familiei d'Anguilhon unde o aruncase soarta, Annie îşi aranjase un colţişor pe măsura şi pe gustul ei. Era un mic salonaş ce dădea spre grădină şi spre seră şi unde stătea de obicei. În camera aceasta înveselită de o sumedenie de bibelouri frumoase, îşi avea pianul, ziarele şi revistele din ţara sa, flori dintre cele mai scumpe şi tablouri numai de pictori americani: Walter Gay, Harrison, Sargent.

Transformase sera într-un salon încântător îmbrăcat în verdeaţă, mobilat cu canapele şi cu fotolii Louis XVI din trestie aurită şi cu vreo şase balansoare aduse de la New York, împodobite cu multe perne, dintre care unul era proprietatea exclusivă a vicontelui de Nozay. Aici îşi primea Annie prietenii intimi.

Într-o joi seară, prinţul de Nolles văzu pe o măsuţă o carte şi-i citi titlul. Era *Inima noastră* de Guy de Maupassant.

– Îţi plac romanele franţuzeşti, doamnă?

– Ca să fiu sinceră, nu. Dar le citesc pentru a fi la curent cu ele şi pentru a mă obişnui cu limba franceză. Adevărul e că nu prea înţeleg nici caracterul personajelor şi nici sentimentele. Apoi, mă deranjează faptul să tot văd oameni care râvnesc mereu imposibilul, făcând tot ce le stă în putinţă ca să fie nefericiţi. Noi, americanii, nu dorim lucruri care nu fac parte din lumea noastră.

– Da, dar cereţi lucrurile cele mai rare, mai frumoase şi mai scumpe, zise baronul de Keradieu. Vreţi, de pildă, un bărbat credincios, copii care să crească singuri, case extrem de confortabile şi de arătoase, bijuterii, distracţii, călătorii şi multe altele.

– Da, dar ne mulţumim cu acestea. Franţuzoaicele – care trăiesc mereu în acelaşi loc – trăiesc cu capul în nori, visează mereu iubiri noi, oftează după cer. Dacă şi-ar face, ca noi, mai des geamantanele şi ar călători pe pământ, ar fi uimite să vadă cât e de frumos şi de interesant şi s-ar mulţumi cu el.

Toată lumea râse.

– O, mică materialistă ce eşti! spuse domnul de Keradieu.

– O adevărată pământeană! adăugă şi domnul de Nozay. Pun rămăşag că tânăra asta care a descoperit atâtea ne va învăţa şi arta de a fi fericiţi.

– Nu m-aş mira deloc, zise Jacques.

Şi, cum se afla în picioare, lângă cămin, o mângâie pe creştet.

– E mult mai multă înţelepciune într-o minte americană decât ne închipuim noi, adăugă el zâmbind.

Văzând acea familiaritate conjugală, ducesa schiţă gestul de a se ridica, de parcă ar fi vrut să sară, să se năpustească, dar, venindu-şi în fire, îşi înfipse degetele crispate în braţele fotoliului. Noroc că stătea mai la o parte, în umbra unui abajur, încât nici

mişcarea, nici expresia de gelozie cumplită de pe chipul ei n-au fost observate de nimeni.

– Într-adevăr, continuă Annie, noi nu simţim acele sentimente desuete descrise atât de îndelung în cărţile voastre ... M-am întrebat întotdeauna dacă ele există în realitate în sufletul omenesc sau dacă sunt doar simple închipuiri pentru a produce efect. În orice caz, cred că sunteţi nişte fiinţe mult mai complicate decât noi.

– Vai, da! Şi acest lucru, din pricină că suntem bătrâni, zise prinţul de Nolles, atât de bătrâni încât toate lucrurile ne par trăite. Voi, americanii, sunteţi încă tineri.

– Tineri! Nu ştiu de ce ni se spune mereu aşa, intră în vorbă şi doamna de Keradieu. Doar am existat în Olanda, în Scoţia, în Anglia, în Franţa, în Spania.

– Da, dar aţi fost transplantaţi pe un pământ virgin, răspunse prinţul. Libertatea, efortul, lupta au amestecat, au şters vechile obiceiuri şi au făcut din voi o rasă nouă, iar această rasă e în perioada ei de dezvoltare.

– Şi ce dezvoltare! zise baronul de Keradieu. Când, după o şedere de câteva luni în Statele Unite, mă întorc în Europa, totul aici mi se pare încremenit. Dacă emigraţia nu ar reînnoi fără încetare trupul Americii, acesta ar pieri ars, devorat de febra sa ambiţioasă. Munca îi epuizează, urmaşii lor sunt lipsiţi de vlagă, iar dorinţa femeilor de a se distra pe rupte a avut unele efecte dezastruoase. În Europa, unde nu vin decât în căutare de alte distracţii, se

plâng ba de una, ba de alta. Nimic nu li se mai pare frumos şi bun decât în ţara lor, dar, abia înapoiate acolo, caută un nou pretext pentru a-şi lăsa bărbaţii şi casele şi a veni din nou încoace. Am sau nu dreptate, Antoinette?

– Din păcate, da, răspunse baroana.

– Susţin că fără acest puternic derivativ care e Europa, în Statele Unite ar fi mult mai mulţi bărbaţi nefericiţi. Şi aşa sunt destui, sărmanii de ei! De la o vreme, am observat că fiecare pare să dorească nevasta vecinului său.

– Oh, eşti îngrozitor, domnule de Keradieu, zise Annie supărată. Jacques o să-şi facă o idee cât se poate de „frumoasă“ despre America. Noroc că nu peste mult timp va putea să judece toate aceste lucruri.

– Când îl duci acolo?

– Dacă o vrea bunul Dumnezeu, cred că la 1 iulie. Călătoria aceasta a fost de atâtea ori amânată, încât aproape că nu mai cred că se va realiza. De data asta nu mai văd însă nicio piedică. Nu ne vom înapoia decât la sfârşitul lui octombrie. Ţin ca bărbatul meu să vadă America toamna, care e cel mai frumos anotimp la noi.

Chipul ducesei de Blanzac se albi ca hârtia. Căută privirea marchizului, dar acesta întorsese capul.

– Sunt sigur că America te va interesa în mod deosebit, spuse baronul adresându-se lui Jacques. Vei vedea cum arată o republică adevărată, state organizate după faimosul principiu: „Unul pentru toţi, toţi pentru unul“, o ţară liberă unde arabul poate

să-şi întindă covorul pentru rugăciune, catolicul să-şi înalţe catedrale, fără să fie deranjaţi de cineva, şi unde, mai cu seamă, iniţiativa particulară nu e împiedicată în niciun fel. Merită să te osteneşti şi să te duci, ascultă-mă pe mine! Acolo libertatea noastră va semăna cu statuia lui Bartholdi, care, la Paris, ţi se pare gigantică, iar în golful New Yorkului pare meschină.

– Apropo, spuse domnul de Ressac, vă anunţ că domnul şi doamna de Rennes s-au împăcat.

– Cine este doamna de Rennes? întrebă Annie.

– O femeie încântătoare al cărei bărbat, acum trei ani, a trecut la Biarritz graniţa, cu o oarecare doamnă Nelson, de altfel, una din compatrioatele dumneavoastră. Domnul de Rennes venise la Paris ca să ceară divorţul. Dar familia şi prietenii i-au dat de înţeles că soţia lui era dispusă să-l ierte; unchiul lui s-a dus să joace în faţa doamnei Nelson marea scenă a datoriei reuşind s-o determine să renunţe la amantul ei. Apoi, aranjându-se o întrevedere, soţii au căzut unul în braţele celuilalt. Astă-seară au plecat în cea de-a doua călătorie de nuntă, în Italia.

– Iată încă ceva pe care o americancă nu l-ar înţelege şi nu l-ar face pentru nimic în lume, zise Annie.

– Doamna de Rennes era foarte îndrăgostită de bărbatul ei. Iertarea e mai uşoară când iubeşti.

– Se poate iubi fără stimă şi fără încredere?

– Vai, da, zise contele de Nozay cu o expresie ciudată. Tocmai în asta constă puterea şi slăbiciunea dragostei.

– Puterea şi slăbiciunea dragostei, repetă încet tânăra femeie, făcând o sforţare de gândire. E mult prea subtil pentru mine.

– Nu te gândeşti câte căsnicii s-ar distruge dacă franţuzoaicele n-ar ierta?

– Ei bine, eu socot că franţuzoaicele fac rău procedând astfel. Încurajează infidelitatea. La noi bărbaţii ştiu că în caz de trădare nu trebuie să se aştepte la iertare, nici la indulgenţă, nu numai din partea soţiilor, dar nici din partea societăţii.

– Ah, am spus întotdeauna că americancele sunt foarte puţin îngăduitoare şi-şi educă admirabil bărbaţii, spuse domnul de Keradieu.

– Da, şi fără prea multă suferinţă, spuse Annie. Avem un titlu de nobleţe morală care nu se moşteneşte: se merită. Cel de *gentleman* sau cel de *lady* nu se dau decât celor care se bucură de respectul lor şi al celor din jur.

Pe un bărbat care şi-a înşelat soţia noi nu-l mai considerăm un *gentleman*. Teama de această decădere e un frâu destul de puternic. Aceste două cuvinte: *gentleman* şi *lady* au făcut pentru civilizaţie şi pentru moralitatea ţării noastre mai mult decât toate religiile şi *Codurile* la un loc.

– E cât se poate de adevărat tot ceea ce spui dumneata, doamnă d'Anguilhon, zise Henri de Keradieu. Sigur că e supărător că nu avem şi noi echivalentul acestor două cuvinte. *Gentilhomme* şi *grande dame* sunt doar pentru oamenii cu titluri ...

– Ar fi bine să vă obişnuiţi a le extinde şi asupra

persoanelor care dau dovadă de sentimente nobile; acest lucru va ajuta enorm evoluţiei ţării dumneavoastră. Iată, de pildă, dintre animale, câinii şi caii au aerul unor *gentlemani,* în timp ce micile vaci Jersey, atât de curate şi de delicate, mi-au făcut totdeauna impresia unor *lady.*

Toată lumea începu să râdă.

– O, Annie, cât eşti de americancă, zise Jacques.

– Pentru mine acest lucru e o mândrie!

– Şi ai dreptate, zise prinţul de Nolles.

– Dar nu ne-ai spus, de Ressac, ce s-a întâmplat cu doamna Nelson, zise baronul de Keradieu.

– Se pare că va intra într-o mănăstire din Saint-Jean-de-Luz.

– E catolică?

– Aşa se pare. Bărbatul ei s-a recăsătorit şi i-a luat la el pe cei doi copii pe care i-au avut împreună. Ne tot întrebăm ce-ar fi trebuit să facă de Rennes: să se însoare cu doamna Nelson rămasă fără nicio protecţie sau să revină în sânul familiei, la poziţia pe care o avusese şi în lumea din care făcea parte?

– Singurul lucru pe care-l putea face era să revină la soţie, zise baronul. Doamna Nelson s-a aşezat cu bună ştiinţă dincolo de orice legi, aşa că trebuia sacrificată.

– Eu nici într-un caz n-o voi compătimi, zise Annie. Regret doar că bărbatul ei a scăpat atât de uşor.

Tânăra femeie nu avea nicio bănuială şi cu toate acestea ori de câte ori auzea vorbindu-se despre

infidelitatea vreunui bărbat, simţea un fel de iritare ca şi cum isprava respectivă ar fi atins-o direct.

Se părea că în seara aceea convorbirea era condusă din umbră de un spirit răzbunător al lui Annie pentru a-i pedepsi pe cei care o înşelau. Căci Jacques se simţea cumplit de chinuit, iar ducesa, umilită şi torturată în dragostea şi, mai ales, în orgoliul ei. Bănuind cam prin ce trecea Christiane, Guy de Nozay nu cuteză s-o privească. Ca să pună capăt acestui supliciu, doamna de Blanzac îi zise marchizei cu o voce schimbată ca şi chipul ei:

– Trebuie să vă părăsesc. Nu mă simt bine. Am o durere de cap îngrozitoare.

– Într-adevăr, eşti foarte palidă, zise îngrijorată Annie. N-am observat că nu te simţi bine şi am vorbit toată seara. Scuză-mă! Ce-ţi pot oferi?

– Nimic, mulţumesc, nimic. N-am nevoie decât de odihnă. Mâine nu voi mai avea nimic.

– Să sperăm. Am să-l rog pe Jacques să te conducă.

Era exact ceea ce dorea şi Christiane. Căci n-ar mai fi putut să-şi înfrâneze multă vreme mânia şi durerea care o copleşiseră de când auzise că marchizul şi soţia lui se pregăteau să plece în America. Marchizul şi ducesa ieşiră împreună.

– Să mergem pe jos, zise ea după ce trecură de poarta palatului.

Era zece şi jumătate. Strada Varenne era pustie pe toată întinderea ei. Jacques luă braţul ducesei strângându-l cu putere.

– Iubita mea dragă, zise el încet.

– Plecaţi în America la întâi iulie şi eu aflu abia acum printr-o întâmplare! spuse ea supărată.

– Ieri nici n-a fost vorba despre aşa ceva. Azi-dimineaţă, Annie citindu-mi o scrisoare a omului ei de afaceri care ne cheamă de urgenţă acolo pentru unele plasamente de bani, eu am zis să plecăm pe întâi iulie şi Annie a luat-o ca pe ceva sigur. Crede-mă că mi-e tot atât de greu şi mie ca şi ţie.

– Eşti sigur? întrebă Christiane cu o iritare reţinută.

– Sunt tot atât de sigur pe cât te iubesc de mult! răspunse Jacques pătimaş. Te rog să nu te îndoieşti niciodată de acest lucru! Am tot amânat mereu această călătorie datorită unui concurs propice de împrejurări; dar acum nu mai pot. S-ar crede că nu vreau să merg sau – şi mai rău – că mă reţine ceva sau cineva la Paris. Trebuie să plec, iar tu, Christiane, care eşti o femeie superioară, trebuie să-mi dai curaj.

Ducesa râse îndurerată.

– Sărmanele femei superioare, zise ea, ce greutăţi cumplite le aruncă pe umeri şi Dumnezeu, şi bărbaţii! Nu cred să existe vreo putere morală care să înfrângă gelozia, şi gelozia e în dragoste cum e moartea în viaţă. Cu cât e mai rafinată şi mai subtilă, cu atât e mai dureroasă. Află că astă-seară, când ai pus mâna pe capul lui Annie, mi-a venit să ţip …

Marchizul se opri şi se uită la ea. Îi văzu chipul palid şi tras, ochii întunecaţi, buzele tremurânde.

Chipul acesta pe care nu i-l văzuse niciodată îl tulbură, dar îl şi înspăimântă.

– O, Christiane, tocmai tu vorbeşti? Ceea ce-i dau lui Annie e atât de puţin în comparaţie cu ceea ce-ţi ofer ţie …

– N-au decât să spună romancierii că dragostea conjugală e puţin lucru … Cum, sentimentul că două fiinţe se contopesc într-una singură pe care se sprijină familia, societatea, e puţin lucru? Annie va rămâne totdeauna alături de tine. E dreptul ei! Pe când eu, amanta, va trebui să dispar întocmai ca acea nefericită doamnă Nelson. Iar tu, Jacques, nu poţi nega că Annie ţi-e foarte dragă.

– Nu, nu pot nega. Poate că aş fi urât femeia care m-a îmbogăţit dacă s-ar fi arătat tiranică sau exagerat de exigentă. Dar cunoşti delicateţea lui Annie pe care, de altfel, ai lăudat-o de multe ori. Se mulţumeşte cu puţin, îmi respectă independenţa şi nu se gândeşte decât cum să mă facă fericit. Ar trebui să fiu un ingrat ca să n-o iubesc. Numai că această dragoste e de cu totul altă factură decât dragostea pe care o am pentru tine.

– Ce-ai spune dacă aş pleca şi eu pentru vreo trei luni de zile cu un bărbat tânăr şi simpatic?

– Cred că n-aş putea suporta, zise Jacques, şi te-aş urma cu orice preţ. Numai că un bărbat se simte întotdeauna mai puţin căsătorit decât se simte o femeie, în sensul că îşi aparţine lui însuşi mult mai mult. O, iubita mea, încearcă să uiţi de unele lucruri, să te ridici deasupra geloziilor meschine.

– Te înşeli. Nu am nici eroism, nici puterea de a fi mai presus de alte femei, răspunse ducesa cu un accent de tristeţe. Ştiam că o iubire în afara convenţiilor sociale trebuie să fie greu de îndurat, dar nu mi-am închipuit că poate fi chiar atât de crudă.

– Dar ţi-ai închipuit vreodată că vom fi atât de fericiţi? o întrebă el cu o voce care o mişcă profund.

– Nu, mărturisi ea.

– Ei bine, totul se plăteşte. Dacă am fi fost căsătoriţi de doi ani nu te-aş mai vedea, nu te-aş mai simţi ...

– Fiindcă aş face parte chiar din făptura ta.

– Da, ai fi soţia mea, dar nu ai mai fi femeia, femeia pe care o adoră veşnic bărbatul, care îi ocupă toată viaţa, visurile, care îl face să-şi simtă puterea şi slăbiciunea. Şi ar fi păcat ...

– Vei rămâne deci în America până la sfârşitul lui octombrie? întrebă Christiane obsedată de plecarea lui Jacques.

– O, nu! Îmi voi aranja o afacere care mă va obliga să mă înapoiez în septembrie, lăsând-o pe Annie cu mama ei care o va aduce înapoi în Franţa. Cum ai crezut că aş putea trăi patru luni departe de tine? Şi apoi, până la sfârşitul lui iunie câte nu se mai pot întâmpla! Doar ştii cât te iubesc şi cât de strânsă e legătura noastră.

Christiane respiră adânc.

– M-ai liniştit, zise ea cu glas blând.

– De ce mi-ai ascuns toate aceste sentimente dureroase care te frământau? întrebă Jacques pe un ton plin de reproşuri.

– Din orgoliu şi din delicateţe. Crezusem şi eu că sunt o femeie superioară. Dar m-am convins că nu dragostea e cel mai înalt sentiment al nostru; în ea se amestecă prea mult instinct, prea multă animalitate. Dragostea nu e mare decât în vis!

Rostind aceste cuvinte, doamna de Blanzac ajunse în faţa porţii palatului său.

– Trebuie să mă duc acasă, zise ea, oprindu-se din mers.

Capitolul XVI

În Palatul d'Anguilhon se dansa. Marchiza invitase lumea la un „simplu cotilion", pentru care pusese la dispoziţie serele şi grădina şi unde, sub formă de lanţuri, ghirlande, tufe şi buchete, fuseseră adunate toate florile de primăvară, de la trandafiri şi până la violete. Un „simplu cotilion" care costase probabil cât trei.

Vicontele de Nozay şi Annie, care dansaseră împreună, acum se odihneau un pic.

– Petrec, petrec toţi, zise Guy plimbându-şi ochii în jurul său.

– Slavă Domnului! Nu mă simt liniştită decât atunci când văd că oaspeţii se distrează şi când simt că petrecerea mea are succes, cum spuneţi voi, francezii.

– Poţi fi liniştită. Oaspeţii dumitale s-au dezlănţuit şi nu va fi tocmai uşor să-i opreşti. Văd că de Challons se pricepe de minune să dea tonul. Şi florile astea de pe umerii, din pletele şi din mâinile femeilor, Doamne, cât sunt de frumoase! Parcă trăiesc şi ele însufleţite de muzică. Sunt gata să pun rămăşag că ideea acestei serbări îţi aparţine.

– Aşa e. Dar m-au ajutat şi doamna d'Anguilhon, ducesa de Blanzac şi soţul meu. Uită-te, te rog, la ducesă … Vezi cât este de frumoasă? Ce n-aş da să fiu şi eu ca ea!

– Şi ce n-ar da ea să aibă tinereţea dumitale. Fără să te flatez, socot că nu ai nimic de invidiat de la nimeni. Nu trebuie să avem o părere exagerată, dar nici să nu ne subestimăm valoarea.

– Altădată aveam o părere destul de bună despre mine, zise Annie râzând, căci toţi mă admirau şi mă răsfăţau în mod exagerat. De când mă aflu în Europa mi-am schimbat această părere. Văd că franţuzoaicele au un farmec deosebit pe care eu nu-l am şi pe care, probabil, nici nu-l voi avea vreodată. Este ceva specific rasei, educaţiei, ceva despre care nu-mi pot da seama de unde provine. Mă tem că până la urmă Jacques mă va găsi insipidă şi chiar mă mir cum de-a putut să-mi dea cândva atenţie.

Atenţie ei, care avea imensa zestre de şaizeci de milioane! Guy o privi pe Annie cu o expresie plină de admiraţie, dar şi de milă.

„I-am pregătit şi banii, şi fata animalului ăstuia d'Anguilhon", îşi zise Guy cu ciudă.

De cealaltă parte a tufişului de verdeaţă care se afla în dreapta lui Annie, doi inşi făceau reflecţii asupra dansatorilor care se învârteau în faţa lor.

– Ia te uită ce pereche superbă fac marchizul d'Anguilhon şi doamna ducesă de Blanzac. Se vede că amândoi sunt tineri de rasă.

– Nu, ducesa e numai pe jumătate …

– Cum aşa?

– Păi taică-său era fiu de ţăran.

– Parcă poţi să ştii ceva precis când e vorba de femei? În tot cazul, Jacques are destulă rasă nobilă pentru amândoi. Chiar m-am întrebat adesea de ce marchizul d'Anguilhon şi ducesa de Blanzac nu s-au căsătorit …

– Probabil, din cauza banilor.

– Păcat. Parcă au fost făcuţi anume unul pentru altul. Am impresia că s-au iubit sau că sunt îndrăgostiţi. Prea par apropiaţi. Marchiza e mult prea încrezătoare şi foarte imprudentă.

Toată discuţia aceasta ajunse la urechile lui Annie. În primul moment n-o tulburară decât cuvintele: „Parcă au fost făcuţi anume unul pentru altul". Privirea i se fixă asupra celor doi: marchizul şi ducesa. Dansul lor, când molatec, când pătimaş, i se păru curios. Privindu-i, bucuria i se micşora din ce în ce, inima i se strângea. Da! Păreau, într-adevăr, făcuţi unul pentru altul. Oare Clare nu-i spusese acelaşi lucru?

Tot restul serii Annie nu-şi mai regăsi liniştea. Cuvintele „parcă au fost făcuţi anume unul pentru altul" o obsedară, acoperiră muzica, discuţiile, complimentele, toată larma balului.

La un moment dat, marchiza, împreună cu baronul de Keradieu se aflară din întâmplare chiar la un pas de marchiz, care, întors cu spatele, n-o văzuse. Şi Annie îl auzi pe Jacques al ei spunând cu o voce caldă şi mlădioasă:

– Abia acum îl înţeleg pe sărmanul rege al Bavariei, care, pentru a avea iluzia unui vis adevărat, punea să se reprezinte numai pentru el operele lui Wagner. Eu aş vrea să dansez cu tine în sunetele unei orchestre nevăzute, într-o sală goală, împodobită cu flori înmiresmate, luminată de o lumină foarte dulce, să dansez până la capătul puterilor ...

Cu toate că Annie era ascunsă pe jumătate de o

draperie, din fericire, ducesa de Blanzac o zărise. Aşa că se întoarse şi spuse surâzând:

– Auziţi ce spune domnul d'Anguilhon?

– Aud, răspunse foarte rece marchiza.

Baronul de Keradieu simţi că se înăbuşă.

– Dar asta-i o fantezie de simbolist, zise el pentru a schimba vorba. Faci parte din Rose Croix? Eşti adeptul contemplaţiei?

Jacques prinse prilejul pe care i-l oferea prietenul său.

– Nu, răspunse el râzând fals; dar dansul mă ameţeşte întotdeauna.

– Iată ce înseamnă să fii tânăr, zise Henri de Keradieu pe un ton degajat. Pe mine dansul a cam început să mă obosească.

După acest bal Annie nu mai fu la fel ca înainte. Ajunsese şi ea la una din răspântiile vieţii sale. Discuţia pe care o auzise avusese asupra ei efectul pe care-l produse o piatră aruncată într-o apă liniştită unde cercurile se măresc din ce în ce. Se întrebă dacă Jacques şi ducesa nu se iubiseră cândva. Nu putea crede că încă se mai iubeau, din moment ce Christiane îl ajutase să se însoare cu ea. Dar iată că-i reveniră în minte cuvintele soţului ei. El n-ar fi dorit niciodată să danseze cu ea, cu soţia lui, în sunetele unei orchestre nevăzute, într-o sală goală, împodobită cu flori înmiresmate, luminată de o lumină dulce ...

Annie chiar se miră că Jacques putea avea o idee atât de extravagantă. Cât despre Christiane, tânăra marchiză nu mai avea ochi s-o vadă. Prezenţa ei –

care cu câteva zile mai înainte îi făcuse plăcere – acum îi producea o stare de nelinişte, de nervozitate şi, când era nevoită s-o primească, era foarte puţin amabilă cu ea. Primul care observă schimbarea soţiei sale fu Jacques. Chipul ei încântător părea înnourat; ochii ei limpezi, privindu-l fix, aveau o expresie de curiozitate şi de îngrijorare. Fără să-şi explice cum, Jacques simţi că-i trezise neîncrederea. Se arătă mai tandru ca de obicei şi-i consacră mai mult timp.

Împinsă de un ciudat instinct de rivalitate, în dorinţa de a o face să sufere pe ducesă, Annie – care fusese atât de rezervată până atunci – începu să laude calităţile bărbatului ei, să vorbească despre atenţiile delicate pe care le avea faţă de ea şi să dea amănunte despre călătoria pe care urmau s-o facă împreună. Aceste destăinuiri o făceau pe Christiane să sufere atât de tare, încât de câteva ori fusese pe punctul de a striga: „Destul! Destul! Ajunge!“

Sub înrâurirea unui sentiment de care încă nu-şi dădea seama, Annie se arăta tot mai intimă faţă de bărbatul ei în prezenţa doamnei de Blanzac. Într-o zi, în timp ce se afla lângă fotoliul soţului ei, Annie îi acoperi ochii cu mâna, spunând:

– Jacques, nu-ţi îngădui s-o priveşti astfel pe doamna de Blanzac ... Şi pe nicio altă femeie, adăugă ea pe un ton pe jumătate glumeţ, pe jumătate serios.

Lupta dintre cele două rivale fusese declarată şi era uşor de prevăzut că pentru una dintre ele rezultatul avea să fie fatal.

Capitolul XVII

Marchizul şi marchiza d'Anguilhon îşi reţinuseră locuri pe vasul Gascogne, pe care urmau să se îmbarce pentru America, în ziua de 2 iulie. Gândul acestei călătorii o scotea din minţi pe ducesă. Prin dreptul ei de soţie, Annie îi lua bărbatul pe care-l iubea şi care-i aparţinea. Christiane suferea cu atât mai mult cu cât suferea în tăcere. În ziua când gelozia ei izbucnise în faţa lui Jacques, acesta păruse surprins, mâhnit, dar n-o înţelesese. Bărbatul nu înţelege niciodată decât propria-i gelozie.

În ziua de 15 iunie fusese o căldură înăbuşitoare. Norii începuseră a se aduna de peste tot ameninţând Parisul cu o furtună violentă. Doamna de Blanzac îşi zăvorâse uşa, lucru ce i se întâmpla deseori acum, spre marea mâhnire a prietenilor săi. Sigur că atmosfera plină de electricitate o influenţa şi pe ea în aceeaşi măsură în care influenţa barometrul, păsările şi plantele.

După ce încercă să citească şi să cânte ceva la pian, începu să se plimbe prin cameră, cu capul plecat, încovoiată ca şi cum ar fi fost apăsată de un noian de gânduri dureroase. Din când în când, se apropia de fereastră ca să privească furtuna. În acea seară familia d'Anguilhon şi familia de Keradieu urmau să meargă la Teatrul „Ambassadeurs“.

Christiane, care îl avea la masă pe prinţul de Nolles, detestând cabaretele, nu voise să meargă cu ei. Regreta din cauza lui Jacques şi dorea din tot

sufletul ca ploaia să împiedice mica petrecere. Sărmana Christiane! Ea, al cărei suflet plutise atât de sus, ajunsese să aibă nişte dorinţe la fel de meschine ca ale unei bucătărese!

În timp ce examina cerul pentru a zecea oară, i se aduse o scrisoare. Era de la prinţul de Nolles care se scuza că nu va putea veni seara la masă. O afacere neprevăzută îl chema de urgenţă în provincie. Ducesa citi cu o negrăită bucurie rândurile acelea menite s-o împingă în prăpastie. Se gândi imediat să se ducă s-o anunţe pe Annie că va merge împreună cu ei şi să-l roage pe Jacques să-i procure două locuri în plus: unul pentru ea şi unul pentru unchiul ei, de Créil. Sună, ceru să i se aducă mănuşile, pălăria şi dădu fuga până alături, la palatul d'Anguilhon, aşa cum mai făcuse de nenumărate ori.

Valetul îi spuse că marchizul şi marchiza se aflau în grădină. Ea îi răspunse că se va duce să-i caute. Când ajunse la portal cercetă cu privirea peluza, cele două şiruri de copaci şi, nevăzând pe nimeni, se îndreptă spre scara a cărei uşă era larg deschisă. Strigăte vesele de copil şi zgomotul unor sărutări îi izbiră brusc urechea. Se opri. Jacques şi Annie, întorşi cu spatele, stăteau pe o canapea, iar băieţaşul, între ei, în picioare, cu braţele pe după gâtul lor, îi săruta spunând: „Pentru mama! Pentru tata!". Apariţia servitoarei puse capăt jocului.

– Uite că a venit Mary, îi spuse Annie fiului ei. Du-te cu ea şi să fii cuminte.

Copilul se desprinse de părinţi şi plecă repede. Scena aceasta îndurerase cumplit inima ducesei, aducându-i lacrimi în ochi. Glasul lui Jacques, glasul lui cald, catifelat, pe care îl cunoştea atât de bine, o pironi locului.

– Ce frumos şi ce voinic e fiul nostru! spuse el. Cu tenul lui alb şi cu buclele aurii, pare un adevărat saxon!

– Cred că va avea totuşi nasul familiei d'Anguilhon, adăugă Annie.

– Şi energia şi spiritul practic al familiei Villars. Rasa noastră are mare nevoie de aceste calităţi. Nicio femeie n-ar putea să i le dea mai bine ca o americancă.

– Da ... şi eu cred la fel ... Dar în ce te priveşte pe tine, Jacques, tu ai fi fost mult mai fericit cu o franţuzoaică...

– Spui asta doar din plăcerea de a mă auzi contrazicându-te. Mai fericit? Dar suntem căsătoriţi de trei ani şi jumătate şi n-am avut până acum nicio neînţelegere, nimeni nu a rostit niciun cuvânt neplăcut. Nu, n-aş vrea o altă femeie ca soţie, altă femeie ca mamă a fiilor mei ... da, a fiilor mei, repetă el, căci vom mai avea în curând încă unul, nu-i aşa?

Şi petrecându-şi braţul pe după umerii soţiei sale, marchizul o atrase spre el şi o sărută pătimaş pe buze.

– Jacques!

La auzul acelui nume, strigat cu atâta mânie, soţii săriră în sus şi, întorcându-se, o văzură pe ducesă

îndreptându-se spre ei – o tragică apariţie – cu chipul descompus, privindu-i ca o smintită.

– Pe cine înşeli tu? zise ea adresându-se marchizului. Annie, bărbatul tău este de doi ani amantul meu ... De doi ani, auzi? I-am dat mai mult decât tine, căci i-am dat viaţa şi onoarea mea! Ne-am iubit dintotdeauna. S-a însurat cu tine fiindcă avea nevoie de bani. Ăsta-i adevărul! De mult simţeam nevoia să-ţi strig adevărul în faţă. Acum mai fă-i un copil dacă pofteşti!

După ce aruncă aceste cuvinte odioase, Christiane se îndreptă spre uşă, clătinându-se parc-ar fi fost beată.

– Intră în casă! îi spuse marchizul nevestei sale cu un glas de nerecunoscut.

Annie se supuse mecanic. Se depărtă, fără să-şi descleşteze dinţii, cu o expresie de silă şi groază pe chip.

Jacques se repezi după ducesă. Nu putea fi prea departe. Cu răsuflarea tăiată de bătăile neregulate ale inimii, Christiane se prăbuşise într-un jilţ, din salonul alăturat. Când marchizul se apropie, făcu o sforţare uriaşă şi se ridică în picioare. Se priviră sfidător câteva clipe, apoi, cedând mâniei care clocotea în el, Jacques apucă mâinile ducesei. Îi venea s-o zdrobească.

– Tu ... Tu ai săvârşit o ticăloşie ca cea de adineaori? strigă fulgerând-o cu privirea. E nevrednic şi josnic din partea ta!

Violenţa vorbelor lui o însufleţi brusc pe ducesă.

Un val de sânge îi alungă paloarea de pe chip. Îşi desprinse mâinile şi, înălţându-se mândră şi impunătoare, spuse cu un calm surprinzător:

– Da, eu am săvârşit ticăloşia. Trădarea ta m-a îndemnat s-o fac şi nu regret, adăugă ea pe un ton aspru.

– Trădarea mea? întrebă Jacques. Eram însurat, doar ştiai prea bine acest lucru.

– Sărutarea aceea m-a scos din minţi. Dacă aş fi avut un revolver cred că te-aş fi împuşcat!

– Ar fi fost mai bine pentru mine. Preferam moartea!

Cu genunchii tremurând, Jacques se prăbuşi într-un fotoliu. Paloarea, expresia rătăcită a ochilor săi treziră deodată mila şi remuşcarea în sufletul ducesei. Apropiindu-se de el şi punându-şi mâna pe umărul lui, întrebă umilă:

– Ai să mă poţi ierta vreodată?

– Să te iert ... Nu ştiu... Acum sunt exact ca un om lângă care a căzut trăsnetul.

– Când ai să te mai linişteşti, gândeşte-te că am fost scoasă din fire de gestul şi de cuvintele tale. Gândeşte-te, de asemenea, că sfârşitul visului nostru trebuia, probabil, să aibă loc azi şi că nimic nu-l putea nici precipita şi nici întârzia. Cu bine! Să vii mâine să-mi spui ce s-a petrecut între tine şi Annie.

Jacques se ridică.

– Te conduc, spuse el încet.

– N-are rost, spuse Christiane, n-am nevoie de tine. Şi văzând că marchizul nu voia să ţină seama de

împotrivirea ei, adăugă pe un ton poruncitor: Rămâi aici!

Jacques se înclină. Ea porni de-a lungul saloanelor, iar el privi buimăcit cum se îndepărtează, cum trece pe sub draperiile portierelor, cum se micşorează şi dispare. Avu brusc o ciudată senzaţie de frig, de părăsire, de întuneric ce părea că-l învăluie. În clipa aceea se auziră tunete. Nervii îi erau atât de încordaţi, încât tresări violent. Apropiindu-se de fereastră privi cerul.

– Iată de ce poate atârna fericirea unui om! îşi zise el. Dacă nu era furtuna asta blestemată poate că nu s-ar fi întâmplat nimic!

Capitolul XVIII

Ajunsă fără să ştie cum în apartamentul ei, Annie se refugie în dormitor şi încuie uşa cu cheia. Tremurând din tot corpul, buimacă, toropită, se trânti în şezlong şi-şi îngropă faţa în pernă. Câteva clipe nu izbuti să-şi dea seama de cele petrecute. Deci doamna de Blanzac era amanta soţului ei de doi ani de zile. Iar ea fusese luată numai pentru bani! Jacques acceptase de la ea, fără s-o iubească, o avere imensă. Fusese josnic, minţise de mii şi mii de ori! Annie se miră cum de putuse să se încreadă cu atâta uşurinţă în cuvintele unui străin. O înşelase după un an şi jumătate, chiar sub acoperişul casei sale. Strigătul care-i întrerupsese sărutul ipocrit era într-adevăr o pedeapsă. Ce va face acum? Să divorţeze? Şi Jacques să se însoare cu doamna de Blanzac? Nu, nu-i va da niciodată această satisfacţie! Îşi va păstra titlul şi numele. O costaseră destul de scump ca să aibă dreptul de a se făli cu ele! Se va înapoia în America, lângă mama sa, în mediul cinstit pe care n-ar fi trebuit să-l părăsească niciodată. Să se înapoieze în America? La acest gând Annie simţi brusc tăria legăturilor care o înlănţuiau de Europa. Avu brusc viziunea New Yorkului, cu bulevardele sale largi, cu casele înguste şi înalte, cu locuinţele-i burgheze, cu cerul brăzdat de zeci de fire telegrafice, cu viaţa lui intensă şi zgomotoasă. Apoi, văzu Parisul, Parisul atât de elegant şi de odihnitor pe care nu se îndura să-l părăsească. Apoi, mai era şi

castelul Blonay care-i era atât de drag şi operele pe care le începuse acolo! Şi bunul preot cu care se înţelegea atât de bine! Şi soacra sa care era pentru ea mai mult decât o prietenă. Brusc îi trecu prin minte o bănuială: nu cumva şi soacră-sa jucase vreun rol în toată povestea asta? Întâlnirea de la „Bluette" nu cumva fusese aranjată? După ce se gândi câteva clipe chipul i se lumină. Nu, doamna d'Anguilhon nu s-ar fi pretat la o astfel de mârşăvie. Ea nu cunoştea adevărul.

Şi Annie începu să examineze situaţia cu o extraordinară luciditate. Cum nu voia să divorţeze, trebuia să rămână în Franţa. Fiul ei era şeful casei d'Anguilhon. Nu-l putea lua cu ea în America. Dacă rămânea, era obligată să trăiască sub acelaşi acoperiş cu soţul ei, să nu facă scandal, să salveze onoarea numelui pe care-l purta. Mă rog, va încerca. Nepărăsindu-şi casa, distrugea toate speranţele ducesei şi se răzbuna într-un mod mult mai eficace. Era totuşi o consolare.

Biata Annie! Ar fi fost cumplit de indignată dacă cineva i-ar fi spus că e fericită, că datoria o obligă să rămână lângă Jacques, că îşi iubeşte totuşi bărbatul şi că-l va iubi şi mai mult.

Capitolul XIX

Marchizul d'Anguilhon intră în apartamentul său într-o stare de spirit pe care n-ar fi dorit-o nici celui mai aprig duşman al său. Trecând în revistă consecinţele greşelii sale, – scandalul, divorţul, ruina, pata pusă pe viitorul fiului său, fericirea soţiei şi a mamei sale distruse pentru totdeauna –, simţi cum i se frânge inima. Ca mai toţi bărbaţii din neamul lui, nu avea destulă tărie sufletească de a nu călca pe de lături. Dar odată ce apucase să săvârşească o greşeală, ştia s-o îndrepte şi cu mult curaj încă. Aflat într-o situaţie critică, îşi regăsea imediat îndrăzneala şi luciditatea, iar aceste însuşiri ereditare îl ajutau aproape întot-deauna să iasă la liman.

În loc să se ia cu mâinile de cap, Jacques începu să analizeze calm situaţia. În timpul scenei cumplite care avusese loc puţin mai înainte, nu cutezase s-o privească pe Annie, dar îi simţise sila şi dispreţul. Ştia cât de dezvoltat îi era sentimentul onoarei. Îi cunoştea intransigenţa în materie de morală. Aşa că se aştepta să fie judecat foarte sever şi tratat fără milă. Cu un caracter ca al ei era cu neputinţă s-o impresionezi sau s-o convingi să te ierte. Jacques îşi dădu seama că singura şansă de salvare era o mărturisire sinceră privind faptele şi sentimentele sale. O explicaţie era deci necesară şi inevitabilă. Iar această explicaţie trebuia să aibă loc imediat.

După ce-şi adună puterile, bătu la uşa soţiei sale.

Neprimind niciun răspuns, apucă pe un coridor lăturalnic şi, prin cabinetul de toaletă, ajunse în dormitor.

Când îl văzu, Annie se ridică vrând să protesteze împotriva prezenţei sale. Pe chipul ei, alb ca marmura, nu se vedeau urme de lacrimi, ci urmele unei dureri profunde. Era atât de trasă la faţă, încât Jacques simţi o remuşcare cruntă. Îi veni s-o ia în braţe, să îngenuncheze în faţa ei şi să-i ceară iertare. Dar privirea rece, neînduplecată pe care o întâlni îl făcu să renunţe şi bine făcu. Învingându-şi emoţia, cu fruntea sus, spuse:

– Nu vin să mă justific…

– Nici n-ai putea, îl întrerupse marchiza.

– Mi-ar fi cu neputinţă, răspunse Jacques pe deplin liniştit. Doresc doar să repun faptele în adevărata lor lumină. Nu vreau să mă crezi mai rău decât sunt şi te rog să mă asculţi măcar dintr-un sentiment de dreptate…

Jacques luă un fotoliu şi privindu-şi soţia în ochi istorisi cu absolută exactitate, cum îi fusese sugerată de către Bontemps ideea căsătoriei în momentul când se pregătea să plece în Africa, apoi demersul pe lângă ducesă şi tranzacţia cu doamna de Léne. După ce isprăvi spovedania, adăugă:

– Înainte de a mă hotărî dacă să mă însor sau nu, am vrut să te văd. O seară întreagă te-am privit la Operă prin binoclu. Mi-a plăcut enorm expresia deschisă şi serioasă a chipului tău, distincţia, culoarea părului, frumuseţea tenului. Am fost ispitit să te

cuceresc cu atât mai mult cu cât fusesem prevenit că nu voiai să te măriţi cu un francez. Mă cunoşti îndeajuns ca să ştii că n-aş fi consimţit să mă însor cu o fată care nu mi-ar fi plăcut chiar dacă ar fi posedat averea întregii familii Rothschild. Când te-am rugat să devii soţia mea, eram stăpânit de un sentiment profund, sincer şi absolut dezinteresat.

– Toate astea sunt foarte frumoase, spuse Annie cu o notă de dispreţ. Dar uiţi că adineauri doamna de Blanzac m-a informat că v-aţi iubit dintotdeauna.

– Da, dar poţi purta multă vreme în trupul tău o boală sau o pasiune fără să-ţi dai seama. Ducesa şi cu mine ne cunoaştem de când eram copii. Am fost despărţiţi de împrejurări, apoi căsătoria mea ne-a apropiat din nou. Iubirea, ai cărei germeni fuseseră îngropaţi undeva, în adâncul inimilor noastre, a început să încolţească, a devenit irezistibilă, iar noi am fost slabi şi vinovaţi.

– Da. Şi te-ai abătut de la toate jurămintele şi de la toate făgăduielile. De altfel, nu ştiu de ce lumea îşi închipuie că găseşte în rândurile aristocraţiei mai multă onoare, mai multă loialitate decât în rândurile celorlalte clase sociale. Citesc în momentul de faţă *Istoria Franţei* şi văd că duci, prinţi şi marchizi şi-au trădat când regele, când ţara, au pactizat cu inamicul şi au săvârşit tot soiul de infamii.

Simţind palma aceasta aplicată cu atâta asprime de mânuţa democratică a lui Annie, Jacques păli, un fulger ţâşni din ochii săi, iar buzele îi tremurară pline de mânie. Stăpânindu-se totuşi, zise, ridicând capul:

– S-au găsit printre noi trădători şi ticăloşi, deoarece nu e nimic perfect pe lume: nici rasă, nici familie, nici individ. Te sfătuiesc să continui lectura şi să te ridici deasupra personalităţilor. Ai să vezi că şi crimele câtorva au fost şterse de virtuţile războinice, de eroismul, de meritele celor mulţi, că prinţii, ducii şi marchizii au făcut Franţa mare, au apărat-o împotriva Angliei, Germaniei şi Spaniei şi i-au dat o întâietate şi un prestigiu pe care poate că nu le va mai avea niciodată. Vina mea nu trebuie să te facă nedreaptă, adăugă cu demnitate marchizul. De altfel, te rog să mă crezi că omul nu face întotdeauna ceea ce vrea. Uită-te la tine. N-ai jurat că n-o să te măriţi niciodată cu un străin? M-am însurat cu tine cu intenţia fermă de a te face fericită. Şi uite că n-am putut.

– Dacă te-aş fi înşelat eu şi m-aş fi scuzat că aşa a vrut fatalitatea, ce-ai fi zis?

– Ar fi trebuit să te compătimesc şi să te iert. Dar îţi mărturisesc că n-aş fi avut probabil înţelepciunea asta. Greşeala femeii poate avea urmări foarte grave: distruge integritatea familiei, în timp ce a bărbatului...

– Nu distruge decât fericirea nevestei sale, îl întrerupse Annie. O nimica toată...

– Nu. Nu-i o nimica toată când e vorba de o femeie ca tine. Am suferit cumplit înşelându-te, cu atât mai mult cu cât n-am încetat să te iubesc!

Annie căscă ochii mari.

– N-ai încetat niciodată să mă iubeşti? repetă ea.

;gostea mea pentru tine a mers crescând. Toate cuvin-tele mele de dragoste, toate dezmierdările mele erau expresia acelui sentiment profund şi înalt care e iubirea conjugală.

– A, dar cum i se spune sentimentului profund, dar mult mai înalt pe care îl ai pentru doamna de Blanzac? întrebă marchiza cu o ironie muşcătoare. Sunt curioasă să o aflu şi eu.

– Dragoste! răspunse imperturbabil Jacques.

– Credeam că numai în romane un bărbat poate iubi două femei deodată.

– Oh, nu, şi în viaţă! Vezi, Annie, soţia devine cu timpul carne din carnea noastră, face parte din noi, ne poartă numele, dar noi putem iubi şi o altă femeie. Ce-ţi spun eu acum e atât de adevărat, încât un prieten de-al meu mi-a mărturisit că era tot timpul tentat să-i povestească soţiei ce necazuri îi făcea amanta...

– Vai ce copile neştiutoare suntem noi, americancele! Şi cât de puţin ştim la ce ne expunem când ne măritâm cu bărbaţi care au un suflet atât de deosebit de al nostru.

– Annie, mi-aş da viaţa ca să pot repara răul pe care ţi l-am făcut, spuse marchizul cu un aer de mare sinceritate.

– Vorbe, nimic altceva decât vorbe, răspunse tânăra femeie. Ştii bine că nu mai poţi repara nimic.

– Pot oricând să-ţi redau libertatea, rosti Jacques plin de emoţie.

Annie păli uşor.

– Divorţul, nu-i aşa? Eşti foarte bun! Numai că el

n-ar face decât să-mi sporească nenorocirea. La noi, ca şi la voi, femeile divorţate – chiar cele desăvârşite – au o situaţie foarte precară. Şi apoi, mai e şi Philippe. Nu vreau ca el să fie copilul unor părinţi divorţaţi. Nu, nu vreau să mă despart de el. Le-am învinuit adesea pe franţuzoaicele care continuau să trăiască alături de soţul necredincios. Atunci vorbeam fără să-mi dau seama ce înseamnă asta. Pe atunci nu-mi trecea prin cap că bietele de ele poate că rămâneau pentru copii. Nu ne închipuim cât de puternice pot fi nişte legături decât în clipa în care vrem să le rupem, zise Annie cu asprime. Niciun tribunal nu ne-ar putea divorţa mai deplin decât au făcut-o cuvintele doamnei de Blanzac, adăugă Annie cu glas schimbat. Palatul acesta şi castelul Blonay sunt destul de vaste ca să putem trăi fără a ne stingheri unul pe celălalt.

Auzind aceste cuvinte, Jacques nu-şi trădă bucuria pe care o simţi.

– Va fi aşa cum vrei tu, zise el rece. Din moment ce refuzi să divorţezi, sunt obligat să te rog să păstrezi cea mai deplină tăcere asupra celor petrecute. Poţi să-mi făgăduieşti că ai să te comporţi în aşa fel încât să nu bănuiască nimeni adevărul?

– Ţii să salvezi reputaţia doamnei de Blanzac...

– Sunt dator s-o fac fiindcă ea e o femeie fără apărare.

– Şi, probabil, fiindcă e şi ea tot o victimă a fatalităţii...

– Absolut. Eşti întotdeauna de plâns când eşti

condamnat la roluri crude. Ai vrea să fii în locul ei?

– O, nu, ferească sfântul!

– Vezi?

– Ei bine, am să tac, dar nu pentru doamna de Blanzac vreau s-o fac pe generoasa, ci pentru mama ta şi pentru familia mea. Dacă s-ar afla în America despre felul cum te-ai comportat faţă de mine s-ar spune că nu am decât ceea ce merit şi, dacă s-ar şti că totuşi continui să trăiesc alături de tine, toţi m-ar dispreţui. Poţi fi liniştit, secretul va fi bine păstrat. Numai că ruptura dintre mine şi doamna de Blanzac va produce senzaţie. Toţi vor încerca să afle cauza şi până la urmă o vor descoperi, fii fără grijă.

– Ducesa va pleca la Deauville, iar noi în America...

– În America? Crezi că mai vreau să mergem în situaţia de faţă? La o oră după ce vom sosi, Clare va şi descoperi adevărul...

Marchizul se ridică şi se apropie de fereastră.

Furtuna fusese de scurtă durată căci vremea se înseninase.

– Mai mergem la teatru? întrebă Jacques, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Deconcertată de calmul soţului ei, Annie tresări.

– Mai mult ca oricând, răspunse ea. Sunt ca o franţuzoaică adevărată în plină comedie, nevoită să înşel, să tăinuiesc, să arunc cu praf în ochii oamenilor. Te previn însă că-mi voi juca foarte prost rolul. N-am avut niciodată de ascuns ceva şi n-am fost niciodată dezamăgită.

Ultima frază îl izbi din plin pe Jacques.

– Aş fi preferat mai curând să mor decât să-ţi cauzez această dezamăgire.

– Da, dar n-ai murit, iar viaţa mea e distrusă pentru totdeauna!

– Voi face tot ce e omeneşte posibil pentru ca situaţia să fie cât mai puţin dureroasă.

– Nu stă în puterea ta!

– Voi încerca!

După ce rosti pe un ton hotărât aceste cuvinte, marchizul se îndepărtă cu fruntea sus ca şi cum n-ar fi avut nimic să-şi reproşeze.

Annie îl urmări cu o privire în care era şi stupefacţie, şi mânie, dar şi o admiraţie involuntară. Buzele îi fură cuprinse de acel mic tremur care anunţa plânsul şi, în sfârşit, lacrimile o năpădiră. Şi le şterse cu ciudă, dar ele continuară să curgă şi, fără să-şi dea seama, îi mai potoliră focul durerii.

Capitolul XX

Cel ce crede în liberul-arbitru nu poate contesta că mânia, dragostea şi gelozia pot anihila ceea ce noi numim raţiune şi voinţă, determinându-l pe om să săvârşească fapte ce-i vor fi funeste, ce-i vor influenţa nu numai viaţa lui, ci şi a altora.

Sărutarea lui Jacques dată lui Annie o lovise pe ducesă nu numai în inimă, ci şi în creier. Scosese acel strigăt, demascându-se sub un imbold irezistibil, pentru ca apoi, venindu-şi în fire, să se întrebe: „Cum de-am putut face un astfel de gest?". Dar ideea sinuciderii o consolă. Va găsi un mijloc pentru a scăpa de toate necazurile; din fericire, moartea era la îndemâna curajului şi braţului său.

Încercă să-şi închipuie întrevederea dintre Jacques şi nevastă-sa. În clipa în care îşi spunea că nu va avea tăria să aştepte până a doua zi rezultatul, i se aduse din partea marchizului o scrisoare. După ce rupse plicul citi – cu inima bătându-i cu putere – aceste rânduri:

„Totul e bine, mai bine decât trăgeam nădejde. Pe mâine".

Inima ducesei se destinse. Reciti fraza de mai multe ori. Asta însemna că nu va urma divorţul... Asta însemna că nu se va isca niciun scandal. Cum de-o împiedicase Jacques pe Annie, tocmai pe Annie care era atât de intransigentă şi care se ridicase de atâtea ori împotriva femeilor care iartă? Curioasă, se întrebă dacă vor merge la Teatrul „Ambassadeurs".

Cum gândul acesta pusese stăpânire pe creierul ei obosit, lui Christiane îi fu frică de insomnie. Avea nevoie cu orice preţ de odihnă şi de uitare, aşa că îl chemă de îndată pe doctorul Moreau.

Încă de la prima privire aruncată doamnei de Blanzac, medicul ghici că nenorocirea pe care o prevăzuse se întâmplase.

– Am nevoie de douăsprezece ore de somn, îi spuse Christiane de îndată ce-l văzu.

Doctorul Moreau luă mâna ducesei. Zvâcnirea nervilor, pulsul dezordonat îi trădară pe loc violenţa şocului pe care-l suferise. Ochii săi exprimară o milă şi o senzaţie care, răscolind inima doamnei de Blanzac, o înduioşară nespus. Două lacrimi mari se rostogoliră pe obrazul ducesei.

– Plângi, plângi, doamnă, spuse doctorul cu glas emoţionat. Nimic nu te uşurează mai mult decât plânsul. Discreţia mă împiedică să te întreb ce s-a întâmplat, dar dacă ai nevoie de un prieten sigur...

– Da, am nevoie de un prieten... de un prieten ca dumneata care înţelege bine făptura omenească fiziceşte şi sufleteşte. Dumneata eşti trimisul Providenţei, cel care mă poate susţine în criza prin care trec. Poate că de aceea ai şi apărut pe cerul vieţii mele.

– Aşa e. Să ştii că am intuit totul de multă vreme. Când te-am văzut apucând pe calea dureroasă şi atât de primejdioasă a patimii, m-am apropiat de dumneata instinctiv ca să-ţi pot da ajutor.

– Momentul a venit, spuse ducesa. Dar ai să mă vindeci greu.

– N-are a face! Totul e să te vindec. Spune-mi totul, fără teamă, fără falsă jenă. Ştii că pot înţelege orice.

Atrasă magnetic de bunătatea, de tăria morală a omului într-adevăr superior din faţa sa, Christiane se spovedi cu o rară sinceritate. Apoi ducesa îi arătă doctorului biletul lui Jacques. Chipul acestuia se lumină.

– Suntem salvaţi! spuse el bucuros. Evident, marchiza şi-a dat seama că mai mult ar pierde decât ar câştiga făcând scandal. Prefer să ştiu secretul dumitale în mâinile ei decât în mâinile altei femei. Doamna va tăcea din orgoliu, mai ales că face parte dintre femeile care ştiu să tacă.

Doctorul observă expresia de durere care trecu prin ochii ducesei.

– Încearcă să nu te mai gândeşti la viitor. Ceea ce-ţi trebuie acum e odihna. Am să-ţi trimit două prafuri să le iei peste un ceas. De altfel, am să revin astă-seară să văd dacă şi-au făcut efectul.

– Poţi să faci chiar mai mult. Fiindcă am o migrenă îngrozitoare, vino şi ţine-i de urât unchiului meu, apoi cinează împreună cu el. Înainte de a pleca, treci pe la mine.

– Ne-am înţeles.

Apoi, doctorul se ridică şi făcu ceea ce nu făcuse niciodată: luă mâna ducesei şi o sărută.

Capitolul XXI

Jacques ieşi de la soţia lui cu sentimentul că repurtase o victorie. Certitudinea că scandalul va fi evitat îl uşurase atât de mult încât se simţi aproape fericit. De îndată ce se linişti, simţi din nou şi cu toată puterea iubirea pe care o crezuse moartă. Amintirile fermecătoare cu care Christiane îi umpluse sufletul în ultimii doi ani se treziră una câte una.

„Cum adică, să fi pierdut eu toate astea?“, se întrebă el plin de amărăciune, înfierând, când revăzu în minte, scena incredibilă care avusese loc. Violenţa ducesei – care, întrecând orice măsură, dezonorase două persoane şi distrusese trei vieţi – constituia pentru el o senzaţie de spaimă amestecată cu repulsie, ca şi cum s-ar fi trezit dintr-o beţie.

Dar când se gândi la cât suferea, probabil Christiane, inima i se topi de milă şi de dragoste. Se întrebă, apoi, neliniştit cum va suporta ea situaţia în care se pusese singură? El, sigur, va fi obligat să-i ţină partea soţiei în aşa-numita ceartă cu ducesa şi – de ochii lumii – să rupă relaţiile cu ea. Cum prietenii lor comuni vor interveni ba la unul, ba la altul, adevărul nu va întârzia să iasă la lumină. Bunul-simţ îi spunea că o situaţie ca asta nu se va isprăvi atât de simplu. Deocamdată le fusese acordat un moment de răgaz înaintea deznodământului fatal. Ce fel de deznodământ? Oare pe cine va lovi el? „Doamne, fă să fiu eu acela…“, îşi zise marchizul socotindu-se singurul şi cel mai mare vinovat.

A doua zi Jacques se duse la „Rosette“ cu inima plină de nelinişte. Dar n-o văzu pe ducesă întâmpinându-l ca de obicei. O găsi în salon aşezată lângă fereastră. Cearcănele adânci din jurul ochilor şi chipul tras accentuau atât de mult asemănarea cu *Addolorata,* încât fu mişcat.

Văzându-l pe marchiz, o roşeaţă penibilă coloră chipul lui Christiane. Amândoi se simţiră întristaţi şi foarte departe unul de altul. Revenindu-şi prima, Christiane întrebă:

– Ce s-a întâmplat?

În loc să răspundă, Jacques îngenunche în faţa ei şi, luându-i mâinile pe care aproape că i le strivise în ajun, spuse pătimaş:

– Iartă-mă! Iartă-mă!

Doamna de Blanzac îl privi câteva clipe cu nemărginită tristeţe.

– Să te iert? repetă ea. N-am de ce, căci nu-ţi port pică. Vreau să cred în dreptatea şi în bunătatea divină. Adu-ţi aminte ce-mi spuneai acum câteva zile: „Totul se cumpără, totul se plăteşte!“. Eu am plătit. Dar să nu mai vorbim despre asta. Ia loc, spuse Christiane.

Jacques se execută ca un automat. Tonul ducesei, chipul ei din care orice urmă de dragoste dispăruse îl impresionară atât de mult, încât nu mai stărui.

– Ce s-a petrecut între tine şi soţia ta? întrebă din nou doamna de Blanzac. Te-a iertat? întrebă ea cu o nuanţă de ironie.

– Nici nu i-am cerut să mă ierte, răspunse

marchizul cu demnitate. I-am relatat adevărul, după care i-am oferit libertatea. Dar mi-a declarat că din cauza copilului şi a familiei sale nu vrea să divorţeze. Mărturisesc că hotărârea aceasta mi-a luat o povară cumplită de pe inimă. Nici tu, nici eu n-am fi suportat scandalul unui proces.

– Nu, probabil că nu...

– Şi-a dat cuvântul că va păstra cea mai deplină tăcere asupra celor întâmplate. Şi sunt sigur că şi-l va ţine. Ea o să plece la Blonay, tu la Deauville, aşa că până în sezonul viitor n-o să vă mai întâlniţi. De-acum încolo...

– Da, de-acum încolo... spuse tărăgănat ducesa. Apoi, cuprinsă parcă de o temere subită, întrebă privindu-l ţintă pe marchiz: Şi nevastă-ta n-a pretins nimic?

– Nimic. Doar despărţirea neoficială dintre noi doi. Firesc, nu?

– Vă mai îmbarcaţi pe 2 iulie?

– Nu. Annie nu vrea să plece deocamdată în America. Vom merge, împreună cu soţii Keradieu, în Suedia şi Norvegia. Dar tu, Christiane, tu ce vei face?

– Eu? zise ducesa. Nu-mi duce grija. M-am încredinţat cu trup şi suflet doctorului Moreau.

– I-ai spus despre...

– Totul. El cunoaşte firea omenească mai bine decât un preot. Aveam nevoie de un om ca el pentru a trece prin criza asta. Mă va ajuta să mă vindec, căci altfel voi muri...

– Să te vindeci? strigă Jacques. Adică să distrugă dragostea asta care constituie singura mea fericire? Oh, Christiane, să nu faci aşa ceva!

– Preferi să mor? întrebă doamna de Blanzac.

– Nu, nu, n-ai dreptul să te sustragi iubirii mele nici măcar prin moarte pentru că tu îmi aparţii şi eu te iubesc. Tu eşti pasiunea, eşti bucuria vieţii mele. Sărutarea care te-a scos din minţi era doar o sărutare de soţ, şi atât!

– Da, o sărutare de soţ... mai divină, mai sacră decât o sărutare de amant... sărutarea zămislitoare. Cea pe care am dorit-o atâta de la tine... spuse ea lăsându-şi capul în jos şi roşind. Nu ştiu, continuă Christiane, dacă am să te pot uita, dar ştiu sigur că n-am să mai pot fi a ta... Cum îţi închipui că voi mai putea îndura împărţeala asta umilitoare şi dureroasă?

– N-o să mai fie nicio împărţeală.

– Despărţirea dintre soţii care trăiesc sub acelaşi acoperiş nu poate să fie de lungă durată. De altfel, dacă vrei să mai ai copii vei fi din nou atras către Annie. Ea te va ierta pentru că te iubeşte şi într-o bună zi veţi cădea unul în braţele celuilalt. Regret violenţa mea faţă de Annie; sigur că în momentul acesta dispreţul pe care ea îl simte pentru tine e mai mare decât mâhnirea; dar mâhnirea va fi în curând mai puternică. Sărmana de ea! Am senzaţia că am făcut un mare rău unei copile! Dacă ar fi fost franţuzoaică m-aş fi dus la ea şi aş fi ştiut cum să-i potolesc necazul. Annie însă nu m-ar înţelege.

– Nu, zise marchizul, nu te-ar înțelege, iar demersul tău n-ar face decât să învenineze situația.

– Atunci să lăsăm timpul să aranjeze lucrurile. I-am făgăduit doctorului Moreau că n-am să mă gândesc la viitor, că am să trăiesc de pe o zi pe alta. Voi încerca să-mi impun această disciplină. Fă și tu la fel. Și-acum, prietene, spuse ea desfăcându-și mâinile din mâinile lui Jacques, e vremea să ne spunem adio.

– Pentru nimic în lume! Am să vin să te mai văd. Crezi că poți să-mi smulgi iubirea din rădăcini? Iubirea asta atât de profundă, atât de vie care face parte din noi înșine? Află că eu sunt liniștit fiindcă aici totul îți va vorbi despre mine. Amintirile care se vor desprinde din lucruri te vor învălui, te vor înduioșa, te vor tulbura.

– Dacă sunt atât de primejdioase voi vinde „Rosette“ sau voi distruge casa din temelii…

– Ești crudă!

– Iată egoismul bărbatului. Ai vrea să te iubesc în continuare, deși știi că iubirea asta nu mi-ar aduce decât durere. Ar trebui, dimpotrivă, să-mi urezi să uit ca să-mi recapăt liniștea.

– Nu, nu am această virtute.

Doamna de Blanzac se ridică.

– E cazul să punem capăt acestei legături, spuse ea cu asprime voită.

– Lasă-mă să nădăjduiesc…

– Nu! Dimpotrivă, trebuie să te deprinzi cu ideea unei despărțiri definitive și să te străduiești s-o accepți cu cât mai mult curaj.

Jacques – ridicându-se în picioare – o privi pe ducesă câteva clipe drept în ochi. Parcă niciodată nu i se păruse mai dragă și n-o iubise mai mult ca acum. Sub imboldul amintirilor care-l năpădeau, o luă în brațe și o strânse de mai multe ori la piept. Ea nu se împotrivi, dar buzele îi rămaseră reci ca gheața sub sărutările lui, iar trupul – țeapăn – nu vibră cu niciun chip. Brațele lui Jacques recăzură inerte. Se trase îndărăt șoptind cu voce stinsă:

– Tu nu mai simți nimic pentru mine. Deci adio, Christiane!

Se îndepărtă brusc stăpânit de acea mânie sălbatică pe care înfrângerea i-o provoacă bărbatului și domină orice alt sentiment. De îndată ce ușa se închise în urma lui, Christiane întinse brațele.

– Jacques! strigă ea cu tot trupul și cu tot sufletul.

Dar salonul era imens și strigătul ei se pierdu. Christiane se simți cuprinsă brusc de o senzație de părăsire. Apoi, cu capul plecat, târându-și pașii ca o ființă rănită, se îndreptă încet spre camera ei.

Capitolul XXII

Spovedania lui Jacques diminuase oarecum resentimentul lui Annie. În prăbuşirea fericirii sale persista totuşi gândul că nu fusese luată pentru bani. O vesti îndată pe mama sa că planurile lor se schimbaseră, că hotărâseră să se ducă în Suedia şi Norvegia, împreună cu soţii Keradieu.

În timpul acestei călătorii de şase săptămâni, Annie se strădui să se distreze, să se intereseze de tot ce vedea. Dar, din păcate, nu prea ştia să joace teatru. Îi veni extrem de greu să fie la fel de naturală cu Jacques cum fusese mai înainte. Şi aşa foarte miraţi că-şi văd prietenii renunţând la călătoria în America, soţii Keradieu observară în curând schimbarea ce se produsese între ei. Baronul nu spuse nimic, dar era convins că neîncrederea dintre soţi avea un motiv foarte serios şi că doamna de Blanzac nu era deloc străină de toată povestea asta.

Marchiza Annie d'Anguilhon nu se simţi cu adevărat uşurată decât atunci când se văzu la Blonay. Jacques urmă nezdruncinat linia de conduită pe care şi-o impusese. Nu încercă în niciun fel să-i reintre în graţii. Venea la soţia sa la ora la care i se aducea copilul şi vorbeau ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Între timp, Annie căuta de zor în romane analiza pasiunii. Relatarea iubirilor adultere o făcea să sufere cumplit. Uneori cartea îi cădea din mână. „Deci în chipul acesta, îşi spunea ea, o iubise soţul ei

pe doamna de Blanzac. Îi şoptise toate acele cuvinte înflăcărate, o cuprinsese în braţe, o sărutase cu patimă, iar ea i se dăruise." Când ajungea aici, Annie se oprea dezgustată întrebându-se: „Oare cum poate cineva ierta şi uita aşa ceva?".

Deşi cei doi soţi încercau să fie cât mai naturali mai ales în faţa doamnei d'Anguilhon, marchiza, cu ochiul ei de mamă observă în curând că între ei era ceva nelalocul lui. Chipul lui Annie reflecta – fără să vrea – mânia şi mâhnirea, iar voioşia ei suna fals. Nu mai pomenea de Christiane, iar când cineva rostea numele ei, Annie îşi strângea buzele de teamă să nu-i scape vreo vorbă nelalocul ei, iar chipul încruntat i se asprea brusc. Marchiza ghici aproape imediat adevărul, cu atât mai mult cu cât intimitatea tot mai mare dintre fiul ei şi doamna de Blanzac o neliniştise întotdeauna.

Printre portretele familiei d'Anguilhon, exista unul reprezentând o femeie despre care aminteau unele cărţi de *Memorii* din secolul al XVIII-lea. Înşelată în văzul lumii de soţul ei, ea nu încetase niciodată să-l iubească. După ce acesta căzu în dizgraţia regelui al cărui ministru era, ea s-a străduit să-i abată gândurile de la acel necaz. Mai târziu, tot ea a fost cea care l-a apărat cu succes în faţa Tribunalului Revoluţionar.

Annie cunoştea această poveste. Admirase de nenumărate ori chipul nobil al acelei marchize, despre care Jacques îi spunea că era preferata lui. Acum însă acest portret o indispunea, având

impresia că-i face reproşuri şi atunci, furioasă, Annie îşi spunea: „Eu nu sunt o eroină!“.

În realitate, cum şi ea era o fiinţă omenească, nu-şi putea stăpâni o anumită satisfacţie la gândul că şi alte marchize d'Anguilhon – toate franţuzoaice frumoase şi spirituale – fuseseră înşelate la fel ca şi ea de soţii lor.

Cum marchizul d'Anguilhon era obligat să se ducă cu treburi, din când în când la Paris, Annie era convinsă că se ducea să se întâlnească cu ducesa. Când îl vedea înapoindu-se, simţea o uşurare subită şi o mulţumire care o făceau să-i fie ruşine de ea.

Din păcate, marchizul era mult mai de plâns decât Annie, căci conştiinţa îl mustra amarnic fiindcă distrusese viaţa soţiei sale, făcând din ea un fel de văduvă. Averea, caii de rasă, echipajele, luxul în care trăia datorită ei îl apăsau cumplit, iar când era obligat – în virtutea actului de căsătorie – să semneze cecurile ce veneau din America se simţea cumplit de umilit.

Pe de altă parte, nu putea s-o uite pe Christiane. Nu concepea că relaţiile dintre ei ar putea fi rupte şi-şi dădea perfect de bine seama că fără ea viaţa lui ar fi cumplit de searbădă. Îi scrise de câteva ori, dar ea nu-i răspunse şi în zadar o implorase să-l mai primească la „Rosette“.

Între cele două femei care-l refuzau cu egală tenacitate, marchizul se simţea aproape caraghios. Se gândi să-şi facă bagajele, să fugă la capătul lumii şi din nou se gândi la Africa. Ea îi apărea ca un

suprem refugiu, ca un mijloc de a se reabilita în ochii săi.

Dar mult mai mult decât Jacques şi Annie, suferea ducesa. Ea nu avea copii, deci n-avea – cum s-ar spune – o consolare vie şi continua să-l iubească cu disperare pe marchiz. Scrisorile lui la care ea nu răspundea făceau să izbucnească în sufletul ei o fericire aproape violentă care-i devenise necesară. Prietenii o găseau schimbată şi ciudată. Singur Guy de Nozay ghici că suferise o profundă supărare a cărei cauză fusese Jacques. Îşi puse deci la contribuţie toate resursele spiritului său pentru a o distra şi culmea e că din când în când reuşea.

Doctorul Moreau o însoţi pe ducesă la Deauville şi o tratã fizic şi psihic cu o neîncetată abilitate. Punându-şi la contribuţie toate resorturile sufletului, izbuti s-o ridice în propriii ei ochi. I-o dispută lui Jacques, ba chiar şi iubirii, îi demonstră că sentimentul acesta care concentrează toate gândurile unei făpturi asupra alteia este egoist şi meschin.

Ea zâmbea şi-i spunea:

– Da, zi-i egoist şi meschin cât vrei, dar e atât de plăcut şi de puternic!

Filosofia, ideile umanitare sigur că înălţau spiritul lui Christiane, dar n-o consolau.

Capitolul XXIII

Şi astfel trecură nouă luni. Annie se cunoştea mult prea bine când spusese că nu era eroină, căci viaţa anormală pe care o acceptase începea s-o apese din ce în ce mai mult.

Se simţea tot mai jignită văzând că Jacques nu făcea nicio tentativă să-i obţină iertarea, iar gândul că poate încă nu rupsese legăturile cu ducesa o exaspera. Nervozitatea i se manifesta uneori prin tăceri îndărătnice şi printr-o anume asprime de limbaj. Într-o zi, tocmai îi aruncase un cuvânt jignitor soţului ei, Jacques o privi cu un aer trist.

– La ce bun, Annie? glăsui el. Dacă nu-mi mai poţi suporta prezenţa, sunt gata să-ţi redau libertatea, dar nu pot îngădui tonul acesta nici din partea ta, nici a nimănui altcuiva.

Marchizul şi marchiza d'Anguilhon petrecură iarna la Pau. Împinsă de un nestăpânit instinct feminin, Annie vru să provoace gelozia lui Jacques, să-l facă şi pe el să sufere. Începu deci să cocheteze cu un tânăr ce părea îndrăgostit lulea de ea. Dar numai bunul Dumnezeu ştia cât îi ardea ei de cochetat. Marchizul o lăsă o vreme să-şi facă jocul, fără s-o piardă însă din ochi, apoi într-o bună zi strânse frâul cu o mână hotărâtă:

– Te-ai angajat într-un joc periculos, îi spuse el. Idiotul ăsta tânăr e pe cale să te compromită. Scandalul ar fi mult mai mare decât cel al unui proces de divorţ contra mea, căci de data asta tu ai fi de vină.

Annie nu răspunse nimic. Simţea că încurcase nişte lucruri şi îi fu oarecum ruşine de ea însăşi. Jacques se temea de şederea la Paris tot atât cât şi de nevastă-sa. Când Annie îşi exprimă dorinţa de a petrece vara în Anglia fu încântat.

Se hotărâră să-l ducă pe micul Philippe la Blonay, unde se afla doamna d'Anguilhon şi să-l lase acolo până în momentul când se vor îndrepta spre Londra. Pe la sfârşitul lui martie plecară din Pau cu gândul de a petrece câteva zile la Paris. Ştiau amândoi că doamna de Blanzac nu se înapoiase încă în strada Varenne.

În ziua sosirii luară masa la soţii Keradieu. Baroana le ceru – ca pe o favoare personală – să asiste la un bal ce avea loc a doua zi la hotelul „Continental", bal organizat de ducesa de Retz în folosul unui nou leagăn de copii. Annie, care dorea din tot sufletul să se distreze, făgădui să vină.

Ziarele *Le Figaro* şi *Le Gaulois* consacraseră câte o coloană întreagă acestei serbări, aţâţând atât de bine caritatea unora şi vanitatea altora, încât biletele – deşi costau o sută de franci unu – fuseseră luate cu asalt.

Pe la ora unsprezece marchizul şi marchiza d'Anguilhon sosiră la hotel „Continental". Se opriră o clipă în prag pentru a se orienta şi a cuprinde ansamblul dintr-o privire.

– Ei, da, e superb! spuse Jacques cu o nuanţă de ironie.

Marmura, aurăria, mulţimea de lămpi electrice,

toaletele prea bogate, mulţimea de bijuterii şi diamante ofereau un decor cam prea strălucitor în mijlocul căruia abia puteai zări câteva siluete aristocratice şi câteva femei îmbrăcate cu un gust desăvârşit.

Doi tineri, cu înfăţişare străină, se aflau chiar lângă cei doi soţi.

– Ce naţie! exclamă brusc unul dintre ei. Numai peşti şi cocote! adăugă el cu un accent plin de dispreţ.

Deşi rostite pe un ton discret, cuvintele ajunseră totuşi la urechea lui Jacques. În timp ce un val de sânge i se urcă în obraz şi un fulger îi ţâşni din ochi, mâna i se abătu pe umărul necunoscutului care se întoarse brusc.

– Ce înseamnă asta, domnule? întrebă tânărul indignat.

– Că mai sunt nobili în Franţa, răspunse Jacques şi-ţi voi dovedi acest lucru oricând vei dori. Până atunci socoteşte-te pălmuit.

Năuciţi, cei doi străini nu putură decât să repete:

– Domnule...

– Poftim cartea mea de vizită, continuă marchizul. Peste o jumătate de oră voi fi la „Jockey“ cu doi martori; poţi să mi-i trimiţi pe-ai dumitale!

Vădit tulburat de întâmplare, tânărul se înclină în semn de acceptare, apoi îi întinse şi el cartea sa de vizită lui Jacques. Marchizul o luă, salută demn şi se îndepărtă împreună cu Annie. Tânăra femeie era palidă şi tulburată.

– Regret, spuse marchizul, că ai fost martora acestei scene, dar nu m-am putut stăpâni...

– Vrei să te baţi?

– N-ai auzit vorbele domnului aceluia? Şi mă mai întrebi dacă vreau să mă bat... Să ştii că orice bărbat ar fi procedat la fel ca mine!

Jignită de tonul soţului ei, marchiza îşi înălţă capul strângându-şi buzele.

– Bine. Du-mă, te rog, la soţii Keradieu.

Când baronul află de cele întâmplate se puse imediat la dispoziţia marchizului. Îşi lăsară soţiile în grija unei rude care se afla acolo şi plecară de îndată la Club, nădăjduind că-i vor întâlni pe Guy de Nozay şi pe martorii străinului.

Capitolul XXIV

Chemată urgent la Paris de notarul ei, ducesa de Blanzac sosise chiar în dimineaţa zilei care avea să se sfârşească atât de bizar pentru Jacques.

Ca întotdeauna când venea singură cerând ospitalitatea unchiului său – avea o intrare separată. Aflând de întoarcerea familiei d'Anguilhon pe care o credea încă la Pau, ducesa – profund emoţionată – se hotărî să părăsească Parisul chiar a doua zi.

După ce luă masa doar cu unchiul său, se duse până în Place Vendôme la o rudă a sa – marchiza d'Alby – o bătrână foarte simpatică ce primea oaspeţi în fiecare seară. Pe la miezul nopţii, câteva persoane venite de la hotel „Continental" dădură relaţii despre baluri. Contele de Rueil îi povesti doamnei de Blanzac supărătoarea istorie a duelului ce urma să aibă loc chiar a doua zi. Printr-un efort de voinţă extraordinar, Christiane izbuti să-şi înfrâneze emoţia.

– Spuneţi că domnii se vor întâlni la „Jockey"? întrebă ea.

– Da. În momentul acesta sunt acolo. Se pare că duelul va avea loc mâine.

În clipa aceea, în inima lui Christiane se ivi imperioasa dorinţă de a-l vedea pe Jacques. Strecurându-se în bibliotecă, luă o foaie de hârtie şi scrise cu o mână tremurândă:

„Am aflat de cele petrecute la «Continental». Vreau să te văd doar o clipă. Te aştept în trăsură."

Vârî scrisoarea în plic, se înapoie în salon, îşi luă rămas-bun de la marchiza d'Alby şi plecă în aşa fel încât să nu observe nimeni. Era aproape unu noaptea. Peste cinci minute cupeul se opri în strada Scribe, la câţiva paşi de „Jockey". Dădu scrisoarea valetului, poruncindu-i s-o înmâneze imediat marchizului d'Anguilhon. După câteva minute îl văzu pe Jacques ivindu-se. Deschizând repede uşa trăsurii, îi spuse lui Jacques să urce, poruncind, totodată, vizitiului:

– Coboară pe bulevard şi ia-o la pas pe strada Regală. Am să-ţi spun unde să opreşti.

– Christiane, iubita mea, şopti marchizul cuprinzând-o în braţe. Cum de te afli aici?

– Asta n-are nicio importanţă, răspunse ea. Când te vei bate? Să nu mă minţi, adăugă ea pe un ton imperios.

Jacques şovăi un moment, apoi, întâlnind ochii mari, albaştri şi atât de luminoşi, spuse:

– Mâine la nouă, la prinţul de Nolles, în Saint-Germain.

– Cu ce armă?

– Cu spada.

Christiane răsuflă oarecum uşurată. Spada i se părea mai puţin mortală decât pistolul şi ştia că marchizul o mânuia bine.

– Cine e domnul care nu vede în Franţa decât peşti şi cocote?

– Un bărbat galant, un ataşat de la Ambasada Belgiei din Paris. Are douăzeci şi cinci sau douăzeci şi şase de ani. A vorbit mai mult din uşurinţă decât

din convingere sau răutate. Mi se pare chiar că şi-a exprimat regretul. Dar cum insulta a fost adresată ţării mele, nu-i puteam primi scuza. Lucrurile au fost repede puse la punct. Trag nădejde că mâine îi voi da contelui de Chastel lecţia pe care o merită şi că-l voi determina să-şi schimbe părerea despre Franţa. Ce zi grozavă pentru mine!

Ducesa îl privi cu pătimaşă admiraţie. Dacă murea n-avea să mai fie al alteia! Dar acest gând urât o făcu să se ruşineze.

– Dar nu mi-ai spus cum de te afli la Paris, reluă Jacques.

– Am fost chemată de notarul meu într-o chestiune urgentă. Trăgeam nădejde ca mâine-dimineaţă să pot pleca înapoi.

– Fără să-mi fi dat un semn de viaţă?

– Da, fără!

– Ah, Christiane, ce crudă poţi fi!

– Hai să nu mai vorbim despre noi, spuse doamna de Blanzac. Annie ştie că urmează să te baţi în duel?

– Da. Din păcate, a fost martoră la toată scena. Ei am să-i spun că duelul va avea loc poimâine.

Doamna de Blanzac nu-şi putu înfrânge un gest de bucurie aflând că ea va fi singura care va suferi din pricina lui Jacques, singura care va sta de veghe până a doua zi.

Cupeul se opri brusc în josul străzii Regale.

– Unde vrei să te duc? întrebă Christiane.

– La Club. De Nozay şi de Keradieu mă aşteaptă acolo.

Trăsura porni din nou spre strada Scribe.

Când ajunse în faţa Clubului, marchizul îşi trecu braţul în jurul mijlocului lui Christiane şi o ţinu câteva clipe strânsă la pieptul lui.

– Cu bine, iubita mea, spuse el cu voce schimbată.

– Cu bine. Să nu mă laşi să aştept veşti de la tine prea mult şi Dumnezeu să te aibă în paza Lui!

Marchizul coborî din trăsură, închise încet uşa, apoi îşi scoase pălăria. Christiane se apropie de geam să-l mai vadă o dată, apoi se trase înapoi cu acea slăbiciune subită care vesteşte despărţirile definitive.

Capitolul XXV

Marchizul d'Anguilhon se înapoie cu cei doi prieteni ai săi la hotelul „Continental". Toţi trei spuseră, cu tonul cel mai natural, că, deoarece contele de Chastel nu izbutise să-şi găsească un al doilea martor, tratativele vor avea loc a doua zi dimineaţă. În drum spre casă Jacques fu vesel cu intenţia de a-şi linişti soţia, dar nu izbuti să-şi alunge gândurile negre care-l chinuiau.

– Eşti stăpân pe spadă? întrebă Annie brusc.

– Destul de stăpân.

– Şi pe pistoale?

– Nu trag deloc prost.

– Ce lucru oribil! spuse Annie, ca şi cum ar fi vorbit cu sine.

– Ce? Duelul? Ce-ar fi făcut un american în locul meu?

– I-ar fi tras neisprăvitului ăluia un pumn care l-ar fi dat grămadă şi cu asta conflictul ar fi fost închis.

– Eu cred că procedeul nostru e mai puţin barbar. În primul rând că el trezeşte bravura din noi, apoi bravura pedepseşte ofensa, iar pedeapsa redă demnitatea celui ofensat.

– Te-ai mai bătut până acum?

– Încă de două ori.

– Oh!

Tânăra americancă ardea de dorinţa de a-l întreba pentru cine şi pentru ce, dar nu îndrăzni.

– Ce noroc că mama ta nu e aici!

– Sunt sigur că mi-ar da dreptate.

– Dar n-ar împiedica-o să sufere cumplit dacă ar şti.

– Ar suferi mai mult dacă ar auzi că n-am reacţionat împotriva unor cuvinte ca acelea pe care le-a rostit băiatul ăla fără minte. Până şi tu, Annie, care nu eşti franţuzoaică, n-ai fi fost de acord să procedez altfel, sunt convins.

– Da, aşa e, n-aş fi vrut să procedezi altfel. Când urmează să-i mai vezi pe domnii aceia?

– Mâine-dimineaţă.

– Îmi făgăduieşti că-mi vei spune ziua şi ora întâlnirii? întrebă Annie cu glas tremurător.

Jacques şovăi.

– Făgăduiesc...

În pragul apartamentului său, Annie se întoarse spre Jacques:

– Mâncăm acasă?

– Aşa cred. Dar în cazul acesta voi veni cu Guy şi cu Henri.

– La revedere, spuse Annie.

Şi supunându-se unei porniri irezistibile, întinse mâna bărbatului ei care i-o strânse cu putere de două ori. Apoi, ruşinată parcă de fapta sa, intră repede în cameră.

Catherine o aştepta conform obiceiului.

– Te-ai distrat bine, copila mea? o întrebă ea scoţându-i haina.

– Distrat?

Cuvântul acesta fu ultima şfichiuire de bici dată nervilor tinerei femei. Se prăbuşi într-un fotoliu şi

lacrimile pe care şi le înfrânase toată seara începură să-i curgă şuvoi.

– Miss Annie, miss Annie, ce ai? Ce ţi s-a întâmplat?

Şi, cum stăpâna casei nu răspundea, Catherine îngenunche în faţa ei.

– Draga mea, spuse ea stăpânindu-se, domnul d'Anguilhon se va bate mâine... nu, poimâine, în duel.

Şi uşurată că-şi va putea descărca inima, destăinui lui Catherine întâmplarea de la hotel Continental.

Chipul irlandezei trecu prin toate culorile curcubeului.

– Domnul marchiz a procedat just, spuse ea ridicându-se.

– Ştiu, dar îşi riscă viaţa.

– Există un Dumnezeu milostiv şi o Sfântă Fecioară, glăsui Catherine. Şi, călăuzită de un tact deosebit, de o dragoste cu adevărat maternă, izbuti s-o liniştească pe tânăra femeie. După ce o culcă şi-o sărută, îi spuse:

– Draga mea, dormi liniştită. Mă voi duce mâine cu noaptea în cap la Notre-Dame-des-Victoires să plătesc o liturghie şi să aprind o lumânare.

Aceste cuvinte i se părură atât de copilăroase lui Annie, încât nu se putu abţine să nu zâmbească. Rămasă singură, se strădui să adoarmă, dar în întuneric şi linişte gândurile începură s-o frământe şi mai amarnic. În trăsură se simţise plină de curaj.

Văzându-şi bărbatul ameninţat de primejdie se apropiase instinctiv de el, uitând pentru o clipă ceea ce-i despărţea. Dar iată că amintirea greşelilor lui reveni. Cum de putuse s-o înşele într-un mod atât de nevrednic? Totuşi, îl va lăsa să plece fără un cuvânt de încurajare? Drepturile sale asupra lui Jacques erau net superioare celor ale unei amante! Amantă! Hm! Cuvântul o făcu să i se strepezească dinţii. Totuşi, de îndată ce se va trezi, se va duce la Jacques. Îi va spune... Ce? Habar n-avea! Dar probabil că el va înţelege.

De îndată ce se hotărî să facă acest lucru, se simţi împăcată şi dormi cu bucuria divină a iertării în suflet.

Capitolul XXVI

Înapoindu-se acasă, marchizul d'Anguilhon dădu ordin să fie trezit la şapte fix şi-şi concedie servitorul. Stătu o vreme lângă foc, apoi ridicându-se începu să se plimbe cu paşi mari prin cameră.

„Numai peşti şi cocote", repetă el cu dinţii strânşi. Fraza îl înfurie din nou la fel de tare ca şi prima oară. Crezuse că Franţa asta republicană şi burgheză nu-l mai interesa. Totuşi, când auzise că nişte străini o insultă, sângele i se ridicase în obraji ca şi cum ar fi fost atins personal. Abia atunci îşi dădu seama cât de mult îşi iubea ţara. Mai mult decât pe mama sa, pe fiul său, pe amantă... Da, îi era mai dragă decât orice. Şi avea să se bată pentru ea! Cu gândul acesta se aşeză din nou în faţa focului.

Exaltarea i se potolise. Se gândi la trecut, apoi la viitor. Treptat, din adâncul sufletului său, simţi urcând dorinţa morţii. Viaţa fără Christiane nu mai avea niciun sens, iar cu ea, era mult prea nedemnă.

Apoi, se ridică şi-şi făcu testamentul. Scrise mamei şi soţiei. În scrisoarea adresată lui Annie îi încredinţa cinstirea numelui său, tot ce avea el mai de preţ. Scrise apoi câteva rânduri către copilul său. Pe urmă, îşi cercetă sertarele şi arse câteva hârtii. După ce isprăvi, aruncă o privire lungă în jur, după care părăsi camera convins că nu va mai apuca să intre vreodată în ea.

Marchizul d'Anguilhon nu mai apucă să doarmă decât trei ore. I-au fost totuşi de-ajuns pentru a se

simţi odihnit. Baia şi masajul îl revigorară redând membrelor sale elasticitatea de care avea atâta nevoie. Se simţi în putere şi destul de binedispus.

Urma să se ducă în strada Varenne să-i ia pe domnii de Keradieu, Guy de Nozay şi pe chirurg. Înainte de a pleca dori să-şi sărute copilul.

– Unde te duci, tată? întrebă puştiul care ştia că vizitele matinale ale tatălui său vesteau întotdeauna plecarea acestuia.

– Deocamdată aproape... dar s-ar putea ca pe urmă să plec undeva foarte, foarte departe...

– A, nu vreau să pleci departe, spuse mâhnit copilul.

– Făgăduieşte-mi că ai să fii cuminte cât voi lipsi, că n-ai s-o necăjeşti pe mama şi că ai s-o asculţi întotdeauna. Făgăduieşti?

– Da, tată.

– Atunci dă-mi o sărutare, una dintre cele mai dulci sărutări ale tale.

– Să nu pleci departe, tată, te rog să nu pleci departe...

Foarte impresionat, marchizul se desprinse uşor din îmbrăţişarea fiului său, îl mai sărută o dată şi, fără a mai întoarce capul, ieşi din cameră.

„O să-şi amintească de mine, sunt sigur!", îşi zise el mulţumit.

Capitolul XXVII

În clipa când soţul ei părăsi casa, marchiza d'Anguilhon se trezi brusc din somn, prevenită parcă de un glas tainic.

Trecând repede în revistă întâmplarea din ajun, îşi aduse aminte că trebuia să-l vadă imediat pe Jacques, înainte de a veni martorii.

Sări din pat şi-şi făcu în grabă toaleta. De îndată ce fu gata se duse şi ciocăni – cu o violentă bătaie de inimă – la uşa cabinetului soţului ei. Neprimind niciun răspuns, îşi luă inima în dinţi şi intră. Nu numai că Jacques lipsea, dar camera era în perfectă ordine. Marchiza îl chemă pe servitor, află că soţul ei plecase la ora opt şi că nu dăduse nicio poruncă.

Se întoarse mâhnită în odaia ei fără să bănuiască adevărul. Jacques îi făgăduise că-i va spune ziua şi ora duelului şi cum îl ştia om de cuvânt nu-şi închipuia că-şi va călca făgăduiala. După ce se mai învârti prin apartament, ceru să-i fie adus băiatul. Copilul se urcă pe genunchii ei şi cu un glas stins spuse simplu:

– Tata a plecat...

A plecat! Cuvântul răsună ca o lovitură de măciucă în sufletul marchizei.

– Unde a plecat tata? îl întrebă ea pe copil, cu glasul tremurând.

– A zis că departe... foarte departe...

Deci din nou înşelată! Probabil că bărbatul ei se

dusese să se bată în duel. Când dădaca sosi o întrebă răspicat:

– Tu ce ştii?

– Nimic altceva decât că domnul marchiz l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat îndelung pe copil înainte de plecare.

– Dă-mi repede pălăria! Mă reped până la soţii Keradieu! Trebuie să ştiu ce s-a întâmplat!

Chiar în clipa aceea apăru baroana. Înaintând spre Annie, vru s-o îmbrăţişeze. Dar Annie o împinse cât colo.

– Lasă-mă în pace! Duelul fusese hotărât pentru dimineaţa asta! M-aţi înşelat cu toţii! E nevrednic din partea voastră!

– Am vrut să te cruţăm de nelinişte şi de spaimă, spuse cu blândeţe doamna de Keradieu.

– Oh, nu vă daţi seama ce-aţi făcut! strigă Annie disperată.

Gândul că nu putuse să se împace cu bărbatul ei îi pricinui o durere violentă. Baroana se strădui s-o liniştească, spunându-i că Jacques era un adevărat maestru în mânuirea spadei, că era perfect antrenat şi că avea ca martori doi dintre cei mai buni prieteni.

– La ce oră e duelul? întrebă Annie.

– La nouă şi jumătate. Întâlnirea are loc la Saint-Germain. Acum e zece, aşa că vom primi veşti de la soţul meu.

Crezând că-şi mai distrează prietena, doamna de Keradieu se apucă să-i povestească tot ce se întâmplase la Club. Trecu o jumătate de oră şi nicio

veste. Într-un târziu, Annie auzi prima huruitul unei trăsuri.

– Auzi! strigă ea.

Antoinette de Keradieu dădu fuga. Marchiza rămase ca o stană de piatră cu ochii fixaţi pe uşa vestibulului. După câteva clipe o văzu pe Antoinette însoţită de Guy de Nozay.

– Liniştiţi-vă! strigă acesta de departe.

– Jacques?

– Teafăr, dar nu chiar... Uşor rănit... Nimic grav...

Annie păli.

– Sunt sigură că mă înşelaţi din nou... spuse ea cu buze tremurânde.

Guy îi luă mâinile.

– Uită-te la mine... Am eu aerul unui om în primejdie de a-şi pierde cel mai bun prieten? Bărbatul dumitale a fost uşor rănit deasupra plămânului drept. Poate că medicul nu va îngădui să fie adus azi la Paris. E la domnul de Nolles, pe mâini bune. V-am căutat pe amândouă, zise el, privind-o pe doamna de Keradieu.

– Dar adversarul lui Jacques? întrebă baroana.

– A, săracul! O să scape, dar foarte greu!

Zguduită de ceea ce auzise despre bărbatul ei, Annie nu mai avu când să se mai înduioşeze de soarta contelui de Chastel.

– Luaţi loc, le spuse ea celor doi oaspeţi. Eu mă pregătesc să merg la Saint-Germain.

Intrând în casă o găsi pe Catherine.

– E rănit, zise ea. Du-te şi aprinde lumânări la Notre-Dame-des-Victoires, roagă-i pe sfinţii tăi şi fă tot ce poţi ca să nu moară.

– N-o să moară, copila mea, răspunse Catherine. Ţi-o garantez eu...

Pe drumul de la Paris la Saint-Germain, Guy istorisi toate peripeţiile duelului.

– A fost unul dintre cele mai frumoase dueluri la care am asistat vreodată, spuse el. De ambele părţi, bravură şi generozitate. Jacques a fost de o cutezanţă nebună. Mai să crezi că-şi căuta moartea cu lumânarea. E o minune că a scăpat atât de ieftin...

Cuvintele acestea umplură de remuşcare sufletul lui Annie.

– Deci, belgianul e grav rănit... zise baroana.

– Da. A fost atins în regiunea ficatului. A trebuit să fie dus de urgenţă la Spitalul „Henric al IV-lea". Nădăjduiesc că o să scape, atât pentru Jacques, cât şi pentru el. Oh, tinereţea, ce frumoasă, dar şi ce nebună e!

Cu cât se apropia mai mult, cu atât emoţia lui Annie sporea. Oare cum avea s-o primească bărbatul ei? Se va bucura c-o vede? Oh, cum îl va îngriji!

La gară îi aştepta pe toţi o trăsură. Prinţul de Nolles şi baronul de Keradieu o primiră pe Annie cu multă afecţiune.

– Vă rog să apelaţi la tot sângele dumneavoastră rece, american, zise prinţul. Sigur că un rănit nu e niciodată plăcut la vedere. Vă repet însă că nu aveţi niciun motiv să vă temeţi...

Spunând acestea, deschise o uşă şi o pofti pe marchiză într-un salon de la parter. Annie făcu câţiva paşi, apoi se opri ca pironită locului, cu ochii căscaţi de uimire şi de indignare. În fundul încăperii, pe un divan larg, stătea întins Jacques, iar alături, pipăindu-i pulsul, se afla ducesa de Blanzac. Primul ei gând fu să se întoarcă. Dar aruncând o privire soţului ei, îl crezu pe moarte. Atunci îşi aduse aminte că ea era soţia şi, hotărând să facă uz de drepturile sale, înaintă spre pat.

– Mi-aţi ocupat locul, doamnă, spuse ea pe un ton tăios, privind-o fix.

– Ştiu. Vă aşteptam ca să vi-l cedez. Vă rog să vă aşezaţi.

Spunând aceste cuvinte, ducesa se ridică şi apropiindu-se de soţii Keradieu le vorbi despre rănit prefăcându-se că nu bagă de seamă mutra lor consternată. Prinţul de Nolles, care nu observase incidentul, insistă să rămână la masă. Dar Christiane refuză şi-l rugă pe vicontele de Nozay s-o ducă înapoi, la Paris, cu trăsura.

De îndată ce plecară, Guy îi spuse ducesei că, potrivit făgăduielii făcute lui Jacques înaintea duelului, îi trimisese o telegramă şi că oricum el se pregătea să-i ducă veşti despre rănit.

– Apariţia dumitale m-a năucit, spuse el. Ce imprudenţă ai săvârşit!

Pentru prima oară vicontele făcea o aluzie directă la legătura ei cu marchizul, arătând că ştia pricina ruperii relaţiilor ei cu Annie. Christiane se îmbujoră uşor.

– Dacă ai şti cât mi-e de indiferent dacă mă compromit sau nu...

– De ce-ai venit la Saint-Germain?

– Am aflat ieri de la doamna d'Alby despre cele întâmplate la hotelul „Continental". Am izbutit să-l văd pe Jacques o clipă şi să-i cer amănunte. Mi-am frământat mintea toată noaptea. Mi-am dat seama că n-am să pot aştepta liniştită acasă rezultatul întâlnirii. Atunci am plecat la Saint-Germain. La ora opt eram la prinţul de Nolles. Închipuieşte-ţi ce figură a făcut prinţul. Ţinea morţiş să mă trimită înapoi. L-am convins să mă lase să aştept în cabinetul lui de lucru. După un timp l-au adus pe Jacques rănit... Când l-au culcat pe divan a făcut un gest şi a murmurat un nume... M-am aplecat deasupra lui şi l-am auzit rostind clar numele lui Annie... O chema pe soţia lui... nu pe mine.

Ducesa spuse toate astea cu un chip atât de îndurerat, încât Guy simţi cum se topeşte de mila ei.

– Eram gata să plec, dar chiar atunci chirurgul şi-a deschis trusa. Am rămas pe loc şi l-am ajutat ca o infirmieră oarecare. Când l-am auzit respirând liniştit, m-am simţit uşurată. Abia astăzi am înţeles, în sfârşit, care e adevărata noastră menire, a femeilor. Toate nu suntem decât nişte mame: mamele bărbaţilor, fie mari, fie mici. În clipa aceea mi-a venit ideea că dacă vreau ca Jacques să fie fericit, trebuie să renunţ la el. M-am sacrificat până la capăt şi am aşteptat-o special pe Annie ca să-i redau bărbatul. Acum ai înţeles?

Guy dădu din cap în sens afirmativ.

– M-ai compătimit şi m-ai condamnat, adăugă Christiane. Ei bine, compătimeşte-mă, dar nu mă mai condamna pentru că am plătit scump greşeala făptuită. Acum totul s-a terminat... Am abdicat...

– Da, ca o regină, spuse trist vicontele de Nozay.

Capitolul XXVIII

Christiane nu se mai întoarse la Blanzac, ci se duse la palatul său din Paris.

Starea marchizului d'Anguilhon începu a stârni îngrijorări şi temeri. Din păcate, nu putu fi readus la Paris decât după o săptămână. Guy de Nozay venea în fiecare zi să se intereseze pentru a o ţine la curent pe ducesă. Când în sfârşit îi spuse că marchizul era în afară de orice primejdie, Christiane răsuflă uşurată.

– Slavă Domnului! N-ai idee cât mă bucur. E tot ce doream.

Doamna de Blanzac făcuse un sacrificiu mult mai mare decât bănuia Guy. Ducesa îşi dăduse seama că Jacques şi ea nu puteau trăi nici împreună, dar nici despărţiţi. Din cuvintele doctorului şi ale baronului de Keradieu ea înţelesese cât se poate de clar că Jacques voise cu orice preţ să moară. Deci şi el simţise că moartea era singurul deznodământ posibil. Ei bine, ea era cea care trebuia să dispară, nu Jacques care avea familie şi copil! Se gândise luni de zile la acest lucru şi totuşi când se apropiase de marginea prăpastiei, se trăsese instinctiv înapoi. Dar, din păcate, şovăirea ducesei nu ţinu mult. Ce mai avea de regretat? Fericirea hărăzită ei se isprăvise, nu va mai avea parte în viaţă nici de lumină, nici de căldură, nici de iubire! Poate doar de unele mici afecţiuni banale, de unele satisfacţii ale vanităţii.

Din clipa când hotărârea sa fu luată, o linişte deplină puse stăpânire pe sufletul doamnei de

Blanzac. Ştia că va avea curajul de a muri, căci nu mai avea pentru ce trăi. Doctorul Moreau observă bucuros expresia senină a chipului ei şi siguranţa paşilor, semnul cel mai sigur, în ochii lui, de sănătate fizică şi morală. În timp ce doctorul se felicita pentru întorsătura fericită pe care o luaseră lucrurile, Christiane îşi aranja în linişte lucrurile.

Mai întâi, îşi scrise testamentul, încercând să nu uite şi să nu nedreptăţească pe nimeni; apoi, lăsă o seamă de instrucţiuni lui Louis de Challons, viitorul stăpân al domeniului Blanzac. Îl numi executorul ei testamentar pe baronul de Keradieu, lăsându-i ca amintire tot ce se afla la „Rosette".

Vila aceea trebuia dărâmată; în locul ei urma să se construiască o şcoală pentru douăzeci de copile părăsite la leagăn, ce trebuiau crescute acolo până la optsprezece ani; la plecare, fiecare trebuia să primească o dotă de cinci sute de franci, un mic trusou şi câteva mobile strict necesare. Ducesa mai dorea ca în sala de primire să fie pus portretul ei pictat de Theobald Chartran.

Pe urmă, ducesa se gândi şi la ea. Nu voia să fie îmbălsămată. O va înmormânta Toni, fosta ei dădacă. Locul de odihnă veşnică al familiei Blanzac se afla pe domeniul vechiului castel, într-un colţ mai ridicat care avea o vedere superbă. Christiane îşi exprimă în scris dorinţa de a fi înmormântată nu în cavou, ci în dreapta capelei. Nu voia nici marmură, nici piatră, nimic greu, nimic rece deasupră-i. Şi de jur-împrejur numai trandafiri roşii...

Ducesa iubea cu pasiune muzica. De când se înapoiase la Paris nu mai fusese la Operă. Când îi veni rândul la abonament ţinu neapărat să se ducă şi-i invită şi pe soţii Keradieu şi pe Guy de Nozay. Crezu că o să audă *Walkyria*, dar spectacolul se schimbase. Se juca *Hamlet*. *Hamlet!* Ce ciudat! Zâmbi şi-şi spuse că probabil nimeni din sală nu va pricepe mai bine ca ea opera lui Ambroise Thomas. În starea în care se afla, muzica aceea tristă îi accentuă amărăciunea. Aria Ofeliei făcu să i se umple ochii de lacrimi. Vicontele de Nozay, care îi surprinsese emoţia, îi blestemă în gând şi pe Hamlet, şi pe Ofelia, şi pe Ambroise Thomas cu opera lui cu tot.

În seara aceea, deşi era 18 aprilie, sufla un vânt rece, care, din cauza deschiderii uşilor, răzbătea mereu în vestibulul Operei.

– Strânge-ţi bine mantoul de blană, doamnă! Într-o vreme ca asta se poate căpăta uşor o pneumonie.

– O pneumonie? repetă ducesa.

– Da, şi ar putea fi chiar mortală după căldura care era sus, în sală.

După ce urcă în trăsură ducesa îi întinse mâna.

– Mulţumesc, domnule de Nozay, mulţumesc, spuse ea cu un zâmbet ciudat.

Tonul cu care rostise aceste vorbe îl izbi pe tânăr. Bietul Guy! Dacă ar fi ştiut că el îi dăduse cheia sfârşitului...

Cupeul porni pe Rue de la Paix. Imediat Christiane coborî toate geamurile, îşi desfăcu mantoul şi şi-l lăsă în jos pe spate. Vântul năvăli

imediat în trăsură, izbi cu violenţă umerii superbi, pieptul tânăr şi atât de plin de viaţă îngheţându-i pielea transparentă, carnea, sângele.

Peste trei zile se zvoni în Paris că ducesa avea o congestie pulmonară şi că viaţa îi era în primejdie. Doctorul Moreau luptă din răsputeri împotriva bolii, care, perfidă, ceda câteva ore, apoi revenea şi mai cumplită. Christiane avea din când în când accese de delir când striga să i se ia gheaţa de pe umeri. Doctorul se tot mira ce se întâmplase, dar Guy de Nozay îi spuse că mai mult ca sigur răcise când ieşise de la Operă; de altfel, o văzuse cuprinsă de un fior de frig şi el singur o sfătuise să-şi strângă bine mantoul în jurul trupului.

– I-aţi dat acest sfat? întrebă doctorul.

– Da. Îmi amintesc perfect că i-am spus acest lucru.

Doctorul nu mai stărui, dar ghici imediat toată drama, înţelegând abia acum de unde-i venea bolnavei acea permanentă senzaţie de frig glacial. „Biata femeie!", murmură el. Din clipa aceea îşi pierdu speranţa că ar mai putea s-o vindece. Şi nici nu mai dori.

În a şaptea zi Christiane se spovedi şi se împărtăşi. Sfârşitul era aproape. Îl simţea şi bolnava. Îl chemă pe Guy de Nozay, care nu mai părăsea palatul, ceru hârtie şi un creion şi aşternu cu greu câteva cuvinte pe care i le înmână.

– Pentru doamna d'Anguilhon, repede, spuse ea, aduceţi-o aici...

Capitolul XXIX

Văzând-o pe ducesă lângă patul soţului ei, dragostea şi mila care se treziseră în inima lui Annie îngheţară brusc.

Timp de opt zile Jacques fu în primejdie de moarte şi ea nu simţi pentru el niciun pic de milă. Îl îngriji totuşi cu multă grijă şi cu atâta devotament, încât stârni admiraţia medicului; dar mâinile ei nu erau mângâietoare, privirile ei nu erau calde şi compătimitoare.

Doamna d'Anguilhon, chemată urgent la patul fiului ei, rămase surprinsă văzând că duelul nu-i apropiase pe cei doi soţi. Uitându-se la nora ei, îi spuse cu tristeţe:

– Nu în felul ăsta se recâştigă un soţ, draga mea!

Să-şi recâştige soţul? Ah, dar niciodată o astfel de idee nu-i trecuse prin minte lui Annie!

Abia după o săptămână marchizul putu să fie transportat la el acasă. Starea de încordare morală în care se aflase când fusese rănit făcuse ca vindecarea să fie lentă şi anevoioasă. Jacques observă repede nemaipomenita răceală a lui Annie. Uneori i se părea atât de străină, încât aproape că-i venea greu să se lase îngrijit de ea.

Aflând de boala doamnei de Blanzac, marchiza nu simţi nici bucurie, nici vreo nădejde vinovată. Că ducesa avea să trăiască sau nu, acum prea puţin îi mai păsa. Jacques nu mai era vrednic nici de iubire, nici de iertare; pentru ea, el nu mai exista.

Tocmai când se găsea în această dispoziţie sufletească, îi fu anunţat Guy. Văzându-i faţa schimbată şi aerul grav, presimţi că vine din partea ducesei şi se puse imediat în gardă.

– Ce mai e? întrebă ea în silă.

– Doamna de Blanzac m-a rugat să-ţi încredinţez acest plic. Ştii că e pe moarte...

Annie luă cu dezgust vădit scrisoarea şi o citi cu buzele strânse. De altfel, nu era vorba de o scrisoare, ci de un bilet pe care erau aşternute, cu un scris tremurat, doar aceste cuvinte:

„Sunt în ajunul ultimei plecări. Vino să ne strângem mâna. Christiane!"

Marchiza, deşi simţi una din acele emoţii pe care ea le numea „oribile", se strădui să pară indiferentă.

– E chiar aşa de rău?

– S-ar putea să nu mai trăiască până la noapte...

– Ah? Ei bine..., spune-i...

– Nu-i spun nimic, o întrerupse vicontele. Doreşte să te vadă, aşa că am să te duc la ea!

Impresionată de voinţa tânărului, marchiza tăcu. Merse să-i spună soacrei sale unde se duce şi să-şi pună pălăria.

Domnul de Nozay intră primul la Christiane. După câteva clipe o introduse pe marchiză, apoi se retrase.

Cele două femei se priviră o vreme în tăcere. În stare încă să domine o situaţie, ducesa spuse:

– Annie, iată sunt pe punctul de a mă duce... Nu vreau să plec fără a-ţi mărturisi regretul enorm că am fost pentru dumneata o sursă de amărăciune.

Urmă o pauză. Bolnava respira greu.

– În criza mea de nebunie l-am calomniat pe Jacques. Nu te-a luat doar pentru averea dumitale... Adevărul e că te iubea. Tot ce ţi-a spus e adevărat... Totul, înţelegi? Cum ne-am trezit aruncaţi unul în braţele celuilalt? Nu ştiu. Poate voi afla în curând... De duel am auzit printr-o întâmplare. M-am dus la Saint-Germain fără ştirea lui Jacques. Şi când şi-a venit în fire... ei bine, el a rostit numele dumitale, nu pe al meu. Soţia are întotdeauna partea cea mai bună, nu amanta. Te rog, crede-mă că pe lumea asta nu sunt adevărate şi durabile decât dragostea conjugală şi familia. Restul e flacără şi fum... Dar mai ales fum....

Oh, ce uşurare, ce bucurie îi produseră lui Annie acele cuvinte întretăiate! Inima i se umplu de fericire, dar şi de milă.

După o clipă, doamna de Blanzac continuă:

– Acum poţi ierta! Făgăduieşte-mi că ai să te împaci cu soţul dumitale. Am nevoie de această promisiune ca să pot muri liniştită...

Annie nu se mai putu stăpâni. Lacrimile începură să-i curgă fără voia ei.

– Oh, vindecă-te, încearcă...

– Ferească Sfântul! Şi apoi sunt atât de departe de lumea asta, încât chiar de-aş vrea nu mă mai pot întoarce. Vei face ce mi-ai promis?

Marchiza făcu semn din cap că da.

– Mulţumesc. Am să-i trimit lui Jacques câteva rânduri. Apoi totul se va isprăvi. Doresc să fiţi fericiţi împreună... Să aveţi o viaţă frumoasă... Acum suntem prietene, nu-i aşa?

Cele două femei îşi strânseră mâinile.

– Sunt cum nu se poate mai fericită, spuse Christiane închizând ochii.

Annie nu îndrăzni să se mişte. Când doctorul intră, ea o sărută pe ducesă cu căldură.

– Cu bine, spuse. Mă întorc diseară.

Doamna de Blanzac îşi ridică pleoapele.

– Da, vino... murmură ea ca în vis.

Ajungând acasă, Annie îi declară soacrei sale că se împăcase cu ducesa şi o sfătui să se ducă şi ea să-şi ia rămas-bun de la dânsa. Doamna d'Anguilhon plecă imediat, căci nimic nu putuse stinge dragostea aproape maternă pe care o avusese întotdeauna pentru Christiane.

Îndată după masa de seară, Annie o înştiinţă pe soacră-sa că se duce din nou la palatul Blanzac şi că probabil va rămâne acolo toată noaptea. Plecă luând cu sine un buchețel de violete pe care le culese singură.

Văzând-o pe Annie, o undă de bucurie lumină chipul ducesei. Luă buchețelul de violete, şi-l apropie de buze, apoi îl strânse ca şi cum n-ar mai fi vrut să-l lase din mână...

– Ai fost drăguţă, spuse ea cu glas pierdut.

– Suferi mult? o întrebă Annie.

– Dimpotrivă... Mă simt nemaipomenit de bine. Probabil din cauza morfinei... Sau poate pentru că se apropie clipa plecării...

În zori, Annie ieşi din cameră, în ochi cu groaza morţii pe care o văzuse.

Jacques avusese o noapte foarte agitată. Sora de caritate se văzu nevoită s-o trezească pe doamna d'Anguilhon. Dar marchiza, care nu se culcase, îşi aşteptă cu îngrijorare nora.

– Ei? întrebă ea cu emoţie.

– A murit. Şi părea nespus de fericită.

– Fii sigură, fata mea, că era într-adevăr fericită.

Annie îşi îmbrăţişă soacra, se cuibări o vreme la pieptul ei, apoi fugi în camera sa pentru a plânge în voie.

Capitolul XXX

Cum marchizul d'Anguilhon nu părăsise încă patul, i s-a putut ascunde mai întâi boala, apoi moartea ducesei de Blanzac.

Nimic nu ajunsese până la el, nicio vorbă nu-i trezise vreo bănuială şi totuşi, printr-un ciudat fenomen psihic întâlnit la unele persoane, Jacques fusese profund îngrijorat de ce se petrece la palatul Blanzac. La început simţi o nelinişte inexplicabilă. O vedea mereu în vis, pe Christiane, în mare primejdie, dar el nu-i putea veni în ajutor. Se trezea scăldat într-o sudoare rece, tremurând şi atât de epuizat ca şi cum s-ar fi bătut cu cineva. În noaptea când murise ducesa fusese cuprins brusc de o spaimă ciudată şi ceruse să se aprindă toate lumânările din cameră. Tot timpul simţea că i se ascunde ceva. Până la urmă avu convingerea că, în ciuda asigurărilor pe care i le dăduseră cu toţii, murise tânărul cu care se duelase.

Dar ceea ce-l miră cel mai mult fu schimbarea soţiei sale. După trei săptămâni de răceală inexplicabilă o văzu într-o zi, lângă patul lui, cu vechea ei privire afectuoasă şi caldă; marchizul se frământă îndelung ca să afle cauza acestei schimbări, dar, din păcate, toate aceste gânduri îi întârziau vindecarea şi îi menţineau febra. Când, în sfârşit, fu în stare să se ridice din pat şi să se aşeze în şezlong, medicul declară că putea să îndure orice emoţie.

Guy de Nozay dori să-i înmâneze marchizului scrisoarea ducesei. Bietul băiat era zdrobit de

pierderea femeii care constituise cea mai puternică afecţiune a vieţii sale.

Aşa că într-o dimineaţă intră trist şi mohorât la prietenul său. Marchizul i-o luă înainte:

– Vreo veste rea? A murit cumva contele de Chastel?

– Nu, din fericire, el e în afară de orice primejdie. Atât ne-ar mai fi lipsit!

– Atunci ce s-a întâmplat? Căci ceva s-a întâmplat!

– Doamna de Blanzac...

Marchizul se făcu alb ca varul la faţă.

– Christiane?

– Da, Christiane, repetă Guy.

– S-a sinucis? strigă marchizul trădând fără să vrea secretul temerilor sale.

– Nu, nu, slavă Domnului! A răcit ieşind de la Operă... A făcut congestie pulmonară... O formă foarte gravă... Doctorul Moreau a făcut imposibilul pentru a o salva, dar n-a putut. Şi după şapte zile de suferinţă a murit...

– A murit? Christiane? strigă Jacques cu ochii holbaţi de spaimă, cuprins brusc de un tremur convulsiv. A murit? repetă el ştergându-şi fruntea inundată brusc de broboane de sudoare. Cu neputinţă! Nu cred!

Între cei doi bărbaţi se aşternu o lungă tăcere.

– Ştiai că o să moară şi nu mi-ai suflat un cuvânt! spuse marchizul.

– La ce bun, sărmanul meu prieten, dacă tu nu te puteai mişca din pat şi nu te puteai duce la ea?

– Poate că m-aş fi dus... Aş fi găsit tăria necesară... Ai ceva pentru mine de la ea, nu-i aşa?

Guy îi întinse scrisoarea lui Christiane sigilată cu o mare pecete roşie. El o luă cu degetele tremurânde şi o strânse cu putere la piept, ca şi cum ar fi vrut să se pătrundă de ea.

– Ştiam sigur că nu putea fi atât de crudă să plece fără să-mi lase un cuvânt.

Guy se sculă, dar Jacques îl reţinu.

– Acum te rog spune-mi totul! Vreau să ştiu ce s-a întâmplat de la duelul acela nenorocit şi până azi.

Tânărul povesti cum răcise ducesa când ieşise de la Operă; apoi vorbi despre boala şi despre sfârşitul ei liniştit.

– Să ştii, adăugă Guy încheind, că soţia ta s-a purtat admirabil. Ducesa a chemat-o, Annie s-a dus şi a stat lângă ea în ultima noapte până s-a prăpădit. Prezenţa ei la înmormântare şi înfăţişarea sa mâhnită au risipit toate bănuielile pe care le iscaseră cearta ei cu doamna de Blanzac. Pentru ea eşti dator să apelezi la tăria ta de caracter şi să-ţi înfrângi durerea.

– Voi încerca, răspunse marchizul. Apoi rosti disperat: Ce pustiu e acum şi în palatul ăsta şi la Blanzac...

– Groaznic! admise şi Guy. Ce loc important ocupa biata Christiane în viaţa noastră! Tu ştii, Jacques, că eu am pierdut mai mult decât tine?

– Mai mult decât mine?

– Da, o iubită, două, zece ca ea mai găseşti, dar o prietenă pe măsura ei, nu! Acum te las... La revedere.

Cei doi bărbaţi îşi strânseră puternic mâna.

– Sper că n-ai să faci vreo prostie, nu-i aşa?

– Fii liniştit, îi răspunse Jacques.

Rămas singur, marchizul sărută scrisoarea lui Christiane, o deschise şi începu s-o citească:

„*Jacques,* scria ducesa, *nu pot părăsi lumea asta fără să-ţi spun adio. Deznodământul situaţiei noastre e aşa cum trebuia să fie, cum doream să fie. Am crezut întotdeauna în dreptatea Celui de Sus, acum cred în îndurarea lui. Ştiu, simt că vei fi foarte mâhnit când nu mă vei mai găsi. Dar timpul îşi va desăvârşi opera. Aş vrea ca amintirea mea să te determine să faci mult bine. Regret din suflet răul pe care i l-am făcut lui Annie. Nu regret însă că te-am iubit şi n-am nicio remuşcare. Ţi-am lăsat* Addolorata... *Să ştii că e chiar chipul meu. Pune statuia în colţul cel mai întunecat din cabinetul tău ca să nu i se vadă faţa.*

În locul unei sărutări, îţi trimit o binecuvântare. Să ai parte de copii frumoşi şi zdraveni aşa cum îţi doreai.

Eu, Jacques, mă aflu acum deasupra geloziei trupeşti, deasupra sentimentelor meschine. Pentru asta, era nevoie să mă înalţ foarte sus, acolo unde nu mai aud larmă, zgomote, glasuri; acolo unde nu te voi mai vedea şi unde nu te voi mai auzi decât pe tine căci imaginea ta va fi ultima care se va stinge din mintea mea. Rămâi cu bine.

Christiane"

Ducesa apucase să aştearnă rândurile de mai sus în a doua zi de boală. În ajunul morţii adăugase:

„Annie mă părăseşte chiar în această clipă. Între noi două acum e o pace desăvârşită. Lucrurile urâte sunt mult mai oribile de departe decât de aproape“.

Capul lui Jacques recăzu pe perne. Rămase mult timp nemişcat, cu ochii închişi. Citi încă o dată scrisoarea ducesei, apoi, ridicându-se anevoie, se târî până la birou şi o încuie într-un sertar.

Acum trebuia s-o vadă pe Annie. Revederea va fi grea, ştia asta, dar era necesară. Annie o iertase pe Christiane. Îl va ierta şi pe el? Sună şi-şi rugă soţia să vină lângă el. Ea sosi imediat, uşor nervoasă şi foarte emoţionată. Jacques îi arătă un scaun lângă şezlongul lui.

– Am aflat vestea, spuse el cu voce schimbată, şi sunt profund mâhnit. Ţinând seama de felul cum te-ai comportat ar însemna să te jignesc dacă m-aş ascunde. Te rog să nu te simţi ofensată.

– Ofensată? Nu. Ar fi absurd. Ce fel de om ai fi tu dacă moartea unei fiinţe care te-a făcut să uiţi atâtea îndatoriri ţi-ar fi indiferentă? Dacă doamna de Blanzac ar fi trăit aş fi găsit mijlocul de a-ţi fi redat libertatea, iar eu aş fi plecat în America.

Jacques puse mâna peste mâna lui Annie.

– Şi chiar crezi că te-aş fi lăsat să pleci? zise el cu emoţie. Tu eşti marchiza d'Anguilhon, mama fiului meu. N-aş fi putut să fiu fericit despărţit de tine.

Chipul tinerei femei se lumină.

– Jacques...

Dar se opri îmbujorată şi vădit tulburată.

– I-am făgăduit lui Christiane că mă voi împăca cu tine, că voi uita... Ei bine, sunt gata...

– Numai pentru că ai făgăduit?

– Pentru că te iubesc, răspunse marchiza cu glas firesc.

Mai mişcat decât voia să pară, domnul d'Anguilhon duse la buze mâna pe care o ţinea.

– Doamna de Blanzac m-a asigurat că eu ocupam locul cel mai bun. Sigur că ea ştia acest lucru pe care acum încep să-l cred şi eu. Mi-a mai spus că te-a calomniat, că nu m-ai luat numai pentru banii mei, ci pentru faptul că mă iubeai. Oh, mi-a scos un ghimpe uriaş din inimă. Gândul că m-ai minţit, că ai jucat teatru faţă de mine mă scotea din minţi.

– Şi crezi că de-acum vei avea încredere în mine?

– Da. În ultima vreme am cugetat mult. Poate că într-adevăr nu puteai să împiedici cele ce s-au întâmplat. O mare pasiune e ca o boală, ca tifosul, ca vărsatul. Într-o viaţă nu pot exista două pasiuni, nu-i aşa?

– Nu, nu, slavă Domnului!

În aceeaşi clipă intră doamna d'Anguilhon. Văzându-i pe tineri mână în mână, dădu să se retragă.

– Vino, vino, mamă, spuse marchizul, avem o veste mare care o să te bucure. Cred că ai observat că în ultima vreme nu mai eram uniţi ca altădată, spuse Jacques oarecum încurcat.

– Da, şi am fost din cale-afară de mâhnită.

– Gata, acum am devenit iarăşi ca mai înainte.

M-am abătut de la o anumită făgăduială şi i-am pricinuit soţiei mele mari mâhniri, dar ea m-a iertat...

– Ca toate marchizele d'Anguilhon, spuse bătrâna punând mâna pe umărul nurorii. Meritul tău e cu atât mai mare, fata mea, cu cât ai fost crescută în alte idei şi cu cât ai făcut mari sacrificii materiale pentru soţul tău.

– Oh, nu le regret, nu le-am regretat niciodată, răspunse cu vioiciune tânăra femeie.

– Acum se impune să plecaţi amândoi şi să petreceţi câteva luni în America. O să puteţi călători cu soţii Keradieu. Ei pleacă tocmai în 25 iunie, aşa că Jacques va avea tot timpul să se întremeze până atunci.

Annie îşi privi cu încredere soţul.

– Da, vom merge în America. M-am gândit şi eu la acest lucru.

Chipul tinerei femei se lumină. Aproape că-i veni să-i sărute mâna lui Jacques. Şi-o puse pe obraz cu un încântător sentiment de posesiune.

– Oh, sunt atât de bucuroasă, spuse ea încet.

Capitolul XXXI

Doamna d'Anguilhon era mult prea experimentată pentru a nu-şi da seama că vecinătatea cu palatul Blanzac putea fi vătămătoare pentru fiul său. Aşa că ceru medicului să-l determine pe Jacques să plece de îndată la Blonay. Jacques acceptă fără să protesteze.

Ştia că iubirea lui primise o lovitură de moarte şi că niciodată nu va mai trăi fericirea de altădată. Nu ştia însă cât de îndurător fusese bunul Dumnezeu luând-o pe Christiane la El. Nu, nu avea de unde s-o ştie şi o regreta cu disperare.

Marchiza avusese înţelepciunea de a nu ocoli amintirea lui Christiane. Vorbea deseori despre ea cu acea admiraţie dintotdeauna.

Într-o seară, pe când marchizul se prefăcea că citeşte pentru a nu fi obligat să vorbească, Annie spuse deodată:

– Jacques, nu te duci la Blanzac înainte de a pleca? Nu mai sunt decât zece zile...

Marchizul tresări violent şi dădu drumul cărţii. Chipul i se împurpură.

Jacques se despărţise de Christiane pe când aceasta era în plină strălucire şi frumuseţe, aşa încât moartea ei i se părea uneori imposibilă, iar alteori inexplicabilă. Nu credea câtuşi de puţin în povestea cu congestia pulmonară. Cu cât îi citea mai des scrisoarea, cu atât era mai convins că ea îşi dorise moartea şi că lui i se ascundea adevărul. Mereu îi revenea în minte imaginea ei de după groaznica

scenă de gelozie: o siluetă subţire îndepărtându-se cu paşi şovăitori prin saloane, devenind tot mai mică, mai ştearsă, până dispăruse cu totul. Această imagine care-i venea fără încetare în mine îl cufunda într-o adâncă disperare.

Durerea şi gândurile negre care-l frământau aveau un efect de-a dreptul devastator, atât asupra fizicului, cât şi a psihicului său. Se simţea foarte slăbit, dormea prost şi pe chip îi apăruse o paloare nesănătoasă. Începuse să nu-l mai intereseze nimic, totuşi, din delicateţe, se străduia ca în faţa mamei şi soţiei sale să nu pară trist.

Niciodată n-o apreciase pe Annie mai mult ca în aceste momente dificile când nu-l întreba nimic, nu-l obosea cu prea multe atenţii, nu-l deranja în niciun fel. Recunoştinţa lui pentru tactul lui Annie se dovedi fără margini.

Adevărul e că bucuria de a se fi împăcat cu soţul ei, cât şi gândul că-şi va revedea în curând familia alungaseră orice amintire neplăcută din mintea marchizei. Chipul schimbat al lui Jacques n-o speriase peste măsură, fiind sigură că voiajul în America îl va ajuta să se restabilească pe deplin.

Singurul lucru care o nelinişte era faptul că el nu mai vorbea deloc despre această plecare. Uneori se temea ca Jacques să nu găsească vreun pretext pentru a rămâne la Blonay, trimiţând-o la New York împreună cu soţii Keradieu. Degeaba tatona terenul: tonul lui n-o linişte decât pe jumătate.

Adevărul e că, în acel moment, Jacques era

departe de a se gândi la plăcerea de a admira golful New York, podul Brooklyn sau alte opere grandioase din Lumea Nouă.

Marchizul nu dorea nimic altceva decât să îngenuncheze la mormântul lui Christiane, să fie aproape de ea măcar pentru câteva clipe. Zi şi noapte nu se gândea decât la acest lucru. Înainte de a-şi face această datorie n-ar fi putut pleca în America pentru nimic în lume. Nu îndrăznea să-i mărturisească soţiei sale dorinţa de a se duce la Blanzac, iar, pe de altă parte, ştia cât s-ar fi simţit de jignită Annie dacă s-ar fi dus fără ştirea ei.

– La Blanzac? repetă el, încercând să-şi recapete siguranţa. Da, aş fi vrut să mă duc... N-ai nimic împotrivă?

– Nu. Încep să te cunosc, adăugă ea zâmbind.

– Ei bine, spuse el după câteva clipe, voi pleca mâine, voi dormi la Paris şi mă voi înapoia poimâine. Apoi adăugă: la întoarcere îmi voi pune lucrurile în ordine. Am fost cumplit de leneş. Tu unde ai ajuns cu pregătirile?

– Sunt aproape gata. Te asigur că nici Catherine, nici eu n-am avut nevoie să fim stimulate. Te previn că o să avem un număr uriaş de cufere.

– Annie, am fost foarte egoist şi crud, zise Jacques, ţinându-te atâta timp departe de ai tăi.

– Nu-i nimic, zise tânăra femeie; o să mă bucur cu atât mai mult revăzându-i. În şase ani în America au loc mai multe schimbări decât au loc în douăzeci de ani în Europa.

– Ai o fire cu care într-adevăr te poţi lăuda!

– Orice nor ascunde după el soarele, cum spun englezii *(Every cloud has its silver shining)*, iar eu nu mă uit decât spre soare. Numai aşa poţi fi fericit, dragul meu.

– E, mai ales, o cale de a face pe alţii fericiţi, zise marchizul.

Doar o franţuzoaică foarte abilă sau cu o fire într-adevăr nobilă ar fi putut proceda ca Annie. Tânăra americancă, neştiind cât de primejdios poate fi mormântul proaspăt al unei rivale, ar fi găsit că era ridicol şi meschin să se arate geloasă pe Christiane. Acum ştia că avantajul era de partea ei şi asta îi era de-ajuns. Îşi zise că, probabil, Jacques voia să vadă mormântul ducesei şi atât. Îi vorbise lui Jacques de acest drum la Blanzac ca să-l determine să nu se ducă pe furiş acolo, fără ştirea ei. Da, acum începuse să-l cunoască bine.

Auzind ce făcuse Annie, soacră-sa spusese: „Oh, drăguţa de ea! Câtă nobleţe în simplitatea ei!".

A doua zi, marchizul plecă la Paris. Descinse la hotelul „Castiglione" şi, pentru a nu risca să întâlnească vreo cunoştinţă, îşi petrecu seara în apartament. A doua zi porni cu noaptea în cap spre „La Rosette". Îşi dădea seama cât de dureros avea să fie acest pelerinaj, dar ştia că trebuie să-l facă. Văzând-o pe Toni în doliu, cu obrazul scofâlcit şi de o duritate de piatră, simţi cum i se strânge inima. Fie că dădaca îngrijind-o pe Christiane zi şi noapte ghicise că Jacques era cauza morţii ei, fie că era mult prea îndurerată ca să mai poată vorbi, nu rosti niciun cuvânt deschizându-i poarta vilei goale şi pustii.

Încă de la primii paşi, Jacques se clătină şi fu nevoit să se sprijine de perete: parfumul lui Christiane, parfumul ei nedefinit plutea încă în aer. Avu senzaţia că ea era încă acolo şi că-i simte prezenţa. Era cumplit şi, în acelaşi timp, nespus de plăcut.

Amintirile dragostei ce se trezeau acum în această casă părăsită produseseră în sufletul marchizului o tulburare ce se transformă aproape în voluptate! Deşi toate uşile erau larg deschise, colivia era goală! Nu mai existau nici plante, nici flori, nimic viu... Până şi mobilele împinse lângă pereţi aveau acea rigiditate a obiectelor care pierduseră contactul cu fiinţa umană.

Cu inima îngheţată, Jacques intră în dormitorul lui Christiane; închise încet uşa, apoi îngenunche în faţa patului şi, sprijinindu-şi fruntea de aşternutul acum rece ca un sicriu, îşi aminti de dezmierdările fierbinţi, de iubirile pătimaşe, de greşeala sa, de toate greşelile. Sub impresia tăcerii şi a morţii, în sufletul său se trezi un sentiment plin de evlavie care-l purifică asemenea unei flăcări puternice. Când se ridică, faţa îi era calmă şi plină de reculegere.

Pe la ora trei marchizul ajunse la Orléans. Castelul Blanzac se afla la o distanţă de jumătate de ceas. Ceru să fie dus direct la capela cea veche, lăsă trăsura în drum şi, tăind calea, ajunse în câteva minute în faţa unui morman de flori proaspete care arătau locul unde se odihnea Christiane.

Mormântul unei persoane care ți-a aparținut, pe care ai iubit-o te impresionează altfel decât mormântul unei rude. Parcă se desprinde din el ceva misterios. La început, simți că legătura cu făptura iubită încă nu s-a rupt și că dragostea e mai tare decât moartea.

De îndată ce genunchii lui Jacques atinseră pământul care o acoperea pe ducesă, marchizul simți o fericire ciudată. Nu, Christiane nu dispăruse cu totul. I se păru că o regăsește și suferința îi fu străbătută de o undă de bucurie. Îi șopti cuvinte dragi, îi făgădui că va face mult bine așa cum dorise ea și că-i va păstra amintirea până în cea din urmă clipă. Stătu multă vreme îngenuncheat neîndurându-se s-o părăsească. Se ridică, dar se mai întoarse de două ori ca și cum ea l-ar fi chemat.

Înainte de a pleca se uită în jur. Da, acesta era mormântul visat de ea. Arborii, care înverzeau colina, înconjurau mormântul și capela ca pe un loc sacru. Amintindu-și de ultimele ei dorințe, Jacques fu profund mișcat. Dorise să-și doarmă singură somnul de veci. Ghicea și de ce... Căci îi rămăsese credincioasă până în ultima ei clipă.

Vizita la mormântul lui Christiane risipi ideile morbide ale lui Jacques, lăsându-i în suflet acea durere profundă ce călește inima unui bărbat.

De îndată ce se înapoie acasă începu să-și vadă sârguincios de treburi. Pentru a-i face și lui Annie o bucurie se declară încântat că va merge în America,

făgăduindu-i că va fi amabil cu toată lumea, chiar și cu domnișoarele Villars.

În ziua de 23 iunie, tinerii părăsiră castelul Blonay, lăsând-o pe doamna d'Anguilhon-bătrâna să aibă grijă de micul Philippe. La Nîme se întâlniră cu soții Keradieu. Guy de Nozay și numeroși alți prieteni veniră să-și ia rămas-bun de la ei. Marchiza îl invitase și pe Guy cu ei. Dar acesta refuzase, făgăduind că va merge cu altă ocazie. Datorită unuia din acele sentimente cavalerești care îl caracterizau, nu voise s-o părăsească atât de repede pe Christiane. Toți plecau, el avea să rămână...

Când vasul „Touraine" se puse în mișcare, chipul lui Catherine se lumină de bucurie.

– Miss Annie, iată-ne, în sfârșit, în drum spre America, spuse ea plină de voioșie.

– Într-adevăr, acum încep și eu să cred în plecarea noastră, răspunse Annie zâmbind.

– Au trecut șase ani de când ai plecat din New York, nu-i așa? o întrebă doamna de Keradieu.

– Da, șase ani... Dacă mi-ar fi spus cineva că voi rămâne atâta timp departe de țară, aș fi fost disperată. Și totuși, timpul a trecut ca un vis...

CUPRINS

Prefață 5

Partea întâi

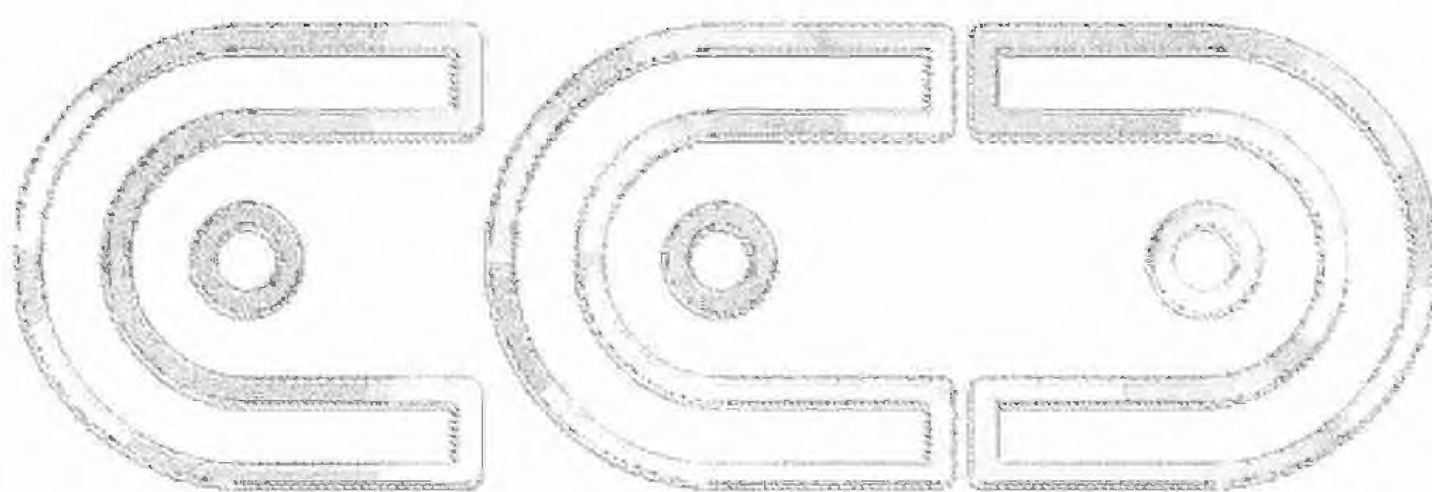
Capitolul I 11
Capitolul II 28
Capitolul III 35
Capitolul IV 43
Capitolul V 50
Capitolul VI 59
Capitolul VII 64
Capitolul VIII 77
Capitolul IX 84
Capitolul X 93
Capitolul XI 95
Capitolul XII 97
Capitolul XIII 106
Capitolul XIV 110
Capitolul XV 120
Capitolul XVI 124
Capitolul XVII 138
Capitolul XVIII 147
Capitolul XIX 150
Capitolul XX 155
Capitolul XXI 159
Capitolul XXII 161
Capitolul XXIII 165
Capitolul XXIV 170

Partea a doua

Capitolul I 175

Capitolul II 179
Capitolul III 192
Capitolul IV 208
Capitolul V 212
Capitolul VI 220
Capitolul VII 227
Capitolul VIII 229
Capitolul IX 238
Capitolul X 247
Capitolul XI 252
Capitolul XII 266
Capitolul XIII 277
Capitolul XIV 287
Capitolul XV 292
Capitolul XVI 304
Capitolul XVII 309
Capitolul XVIII 315
Capitolul XIX 317
Capitolul XX 325
Capitolul XXI 328
Capitolul XXII 334
Capitolul XXIII 338
Capitolul XXIV 342
Capitolul XXV 346
Capitolul XXVI 350
Capitolul XXVII 352
Capitolul XXVIII 359
Capitolul XXIX 363
Capitolul XXX 368
Capitolul XXXI 375

Scanare și prelucrare digitală

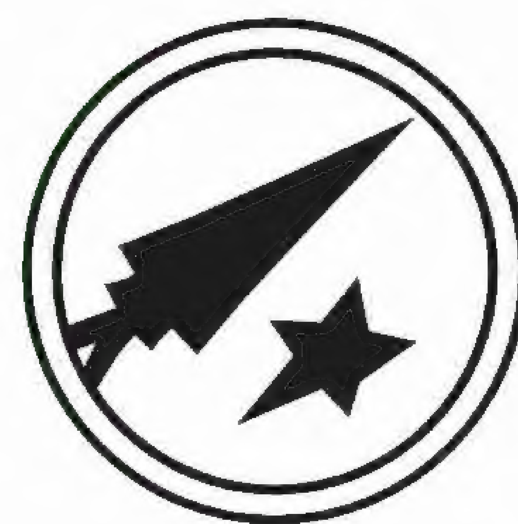

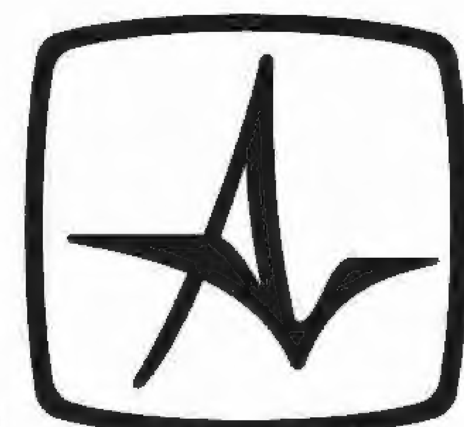
de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

